

Strategia Rozwoju Gminy Trzebielino na lata 2016 – 2025

Spis treści

WSTĘP	4
METODOLOGIA	6
1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	7
1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNO – POLITYCZNE MAKROOTOCZENIA.....	7
1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNO-POLITYCZNE MIKROOTOCZENIA	12
2. RAPORT O STANIE SPOŁECZNO – GOSPODARCZYM GMINY TRZEBIELINO ...	20
2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY TRZEBIELINO	20
2.2. RYS HISTORYCZNY	24
2.3. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	25
2.3.1. Planowanie przestrzenne i urbanizacja.....	25
2.3.2. Struktura użytkowania gruntów.....	30
2.3.3. Zasoby mieszkaniowe	32
2.3.4. Infrastruktura techniczna	33
2.4. GOSPODARKA.....	52
2.4.1. Rolnictwo.....	52
2.4.2. Leśnictwo.....	55
2.4.3. Podmioty gospodarcze	59
2.4.4. Turystyka i zagospodarowanie turystyczne	63
2.5. SFERA SPOŁECZNA	67
2.5.1. Struktura społeczna	67
2.5.2. Grupy ryzyka społecznego.....	73
2.5.3. Bezpieczeństwo publiczne.....	86
2.5.4. Ochrona zdrowia.....	88
2.5.5. Oświata i wychowanie.....	89
2.5.6. Formy zorganizowania społeczeństwa	91
2.6. WALORY KULTUROWE	93
2.6.1. Obiekty architektury i budownictwa.....	93
2.6.2. Instytucje kultury i sportu, współpraca międzygminna	98
2.7. WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE	106
2.7.1. Warunki klimatyczne	106
2.7.2. Prawne formy ochrony przyrody.....	107
2.8. WIELKOŚĆ I STRUKTURA BUDŻETU GMINY TRZEBIELINO	111
2.8.1. Polityka finansowa gminy Trzebielino	111
2.8.2. Struktura dochodów gminy Trzebielino.....	115

2.8.3. Struktura wydatków gminy Trzebielino	117
2.8.4. Działalność inwestycyjna	119
3. ANKIETYZACJA MIESZKAŃCÓW I LIDERÓW LOKALNYCH.....	130
GMINY TRZEBIELINO.....	130
3.1. WYNIKI PRZEPROWADZONEJ ANKIETY.....	131
3.2. PODSUMOWANIE	150
4. ANALIZA SWOT.....	152
5. DIAGNOZA STANU GMINY	158
6. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY TRZEBIELINO	164
7. MISJA.....	164
8. SŁOWNICZEK	165
9. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA	167
10. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	178

WSTĘP

Dotychczas obowiązującym dokumentem strategicznym w Gminie Trzebielino była uchwalona w roku 2007 strategia rozwoju gminy, sporządzona głównie dla potrzeb skorelowania działań strategicznych i inwestycyjnych z dostępnymi, programowanymi źródłami dofinansowania przedsięwzięć realizowanych na poziomie gminy przez programy operacyjne dostępne na poziomie regionalnym i centralnym do roku 2015. Plan określał metody przygotowania i realizację działań administracyjno -gospodarczych, służących rozwojowi gminy.

Autorzy przedstawili priorytety inwestycyjne, jakie miały być podstawą rozwoju gminy na kolejne lata oraz określili zadania, jakie gmina powinna podjąć. Problemy priorytetowe wskazane w poprzedniej strategii w obszarze infrastruktury technicznej, takie jak niedostosowana do potrzeb gospodarki ściekowej oczyszczalnia ścieków w Zielinie, brak sieci kanalizacyjnej w części gminy, brak właściwego rozwiązania problemów związanych z gromadzeniem i utylizacją odpadów komunalnych, brak terenów uzbrojonych pod działalność gospodarczą, brak kompleksu boisk sportowych, w znacznym stopniu zostały rozwiązane lub są na etapie realizacji. Dokument uchwalony w roku 2007 w swoich celach zakładał głęboką interwencję gminy w zakresie rozwoju poszczególnych gałęzi sektora przetwórstwa, usług i produkcji rolnej. Z perspektywy kilkunastu lat i po wejściu do Unii Europejskiej wyznaczone cele w tych obszarach zostały zdeterminowane przez wolny rynek, uwarunkowania wynikające z Traktatu Lizbońskiego i ogólną kondycję ekonomiczną gospodarki europejskiej i światowej. Nie udało się zrealizować założeń poprzedniej strategii głównie w zakresie uruchomienia instrumentów wspierających sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Z dużych zamierzeń inwestycyjnych nie zrealizowano w pełnym zakresie włączenia jeziora Trzebielińskiego dla celów rekreacyjnych oraz nie zrealizowano szeregu inwestycji związanych z modernizacją i przebudową dróg gminnych. Stąd Strategia Rozwoju Gminy Trzebielino do roku 2025 wraca do tych tematów, zarówno w diagnozie stanu, jak i zaprojektowanych celach i kierunkach działania.

Od przyjęcia poprzedniego dokumentu strategicznego minęło ponad 9 lat. W tym czasie nastąpiło wiele przełomowych wydarzeń. Proces wejścia Polski do Unii Europejskiej wniósł istotne zmiany w sposobie przygotowania i realizacji przedsięwzięć rozwojowych gminy, a w świecie zapanował kryzys gospodarczy, którego skutki miały również wpływ na społeczne i gospodarcze funkcjonowanie gminy Trzebielino. Wszystkie te czynniki, jak również stopień zaawansowania finansowego gminy w realizację projektów współfinansowanych przez Unię Europejską powodują, że procesu rozwoju gminy nie można już opierać na nieaktualnej już strategii, gdyż nowe wyzwania i nowa perspektywa finansowania inwestycji w ramach dotacji przyznanych Polsce w ramach zatwierdzonego w listopadzie 2013 budżetu UE wymuszają opracowanie nowych priorytetów i celów

strategicznych dla gminy Trzebielino spójnych z polityką Unii Europejskiej w zakresie wsparcia inwestycji na poziomie lokalnym.

Nowy dokument strategiczny, powinien być powiązany z aktualną Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego, jak również skorelowany z głównymi programami inwestycyjnymi na poziomie regionalnym.

W związku z powyższym podstawą rozwoju gminy Trzebielino jest Strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2025. Jest to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju gminy i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Strategia stanowi podstawę do właściwego zarządzania gminą, a także do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii Europejskiej. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społecznego i gospodarczego. Ponadto Strategia wskazuje, jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Gminy w przyjętym horyzoncie czasowym.

Czynnikiem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest charakterystyka i diagnoza aktualnego stanu społeczno - gospodarczego gminy Trzebielino, zawierająca podstawowe informacje o gminie.

Raport stanowiący integralną część Strategii, został opracowany według wcześniej przygotowanego schematu przy udziale pracowników Gminy w Trzebielinie. Na podstawie rzetelnego i obiektywnego opisu kondycji gospodarczej i społecznej gminy Zespół Ekspertski we współpracy z przedstawicielami jednostek gospodarczych i społecznych gminy Trzebielino wypracował cele strategiczne, służące wzmocnieniu samorządu do sprostania wyzwaniom polityki rozwojowej.

Strategia Rozwoju Gminy Trzebielino na lata 2016 – 2025 pozwala na realizację kluczowych dla rozwoju gminy projektów, będących wynikiem strategicznej koncepcji rozwoju.

Tworząc strategię uwzględniono również zasadnicze elementy wpływające na realizację polityki rozwojowej, jak ocena i weryfikacja szans i słabości rozwojowych gminy oraz czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Proces aktualizacji Strategii będzie przyjmowany jako systemowy element zarządzania strategicznego gminą Trzebielino. Strategia winna być aktualizowana i korygowana w takt zachodzących istotnych zmian w otoczeniu wewnętrznym, jak i zewnętrznym gminy.

METODOLOGIA

Przy realizacji Strategii Rozwoju Gminy Trzebielino na lata 2016 – 2025 obrano Metodę Ekspercko - Partnerską, która pozwoliła połączyć wiedzę i doświadczenie ekspertów i samorządu oraz uczestnictwo społeczne, zarówno instytucji, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, jak i mieszkańców gminy.

Proces zapoznawania się z atutami i słabymi stronami Gminy Trzebielino obejmował badanie opinii liderów publicznych, mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie gminy w zakresie postrzegania przez nich zagadnień społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Wyniki badań ankietowych stały się podstawą do wnioskowania o społecznym odbiorze rzeczywistej sytuacji w gminie, wykrycia różnic pomiędzy społecznymi ocenami faktów, a ich rzeczywistym stanem, a także problemów najbardziej dotyczących mieszkańców i przedsiębiorców.

Na podstawie wypracowanej analizy SWOT: silne strony (wewnętrzne) gminy, słabe strony (wewnętrzne), szanse (zewnętrzne) i zagrożenia (zewnętrzne) zespół ekspercki postawił pytanie: *Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony gminy i zniwelować zagrożenia?* Następnie opracowano kilkanaście celów operacyjnych opierając się na wcześniej wybranych słabych stronach i zagrożeniach. W podobny sposób zespół pracował przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym etapem prac zespołu ekspertów było zidentyfikowanie kierunków działania do wypracowanych wcześniej celów.

Zadaniem metodycznym podczas tworzenia Strategii Rozwoju było również dostosowanie dokumentu do celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020. Zbieżność kierunków rozwoju obu dokumentów może być argumentem przy ubieganiu się przez samorząd o środki budżetu państwa oraz funduszy unijnych na realizację przedsięwzięć strategicznych.

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNO – POLITYCZNE MAKROOTOCZENIA

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać przewidziane w art. 91 Konstytucji RP zasady określające stosunek prawa wspólnotowego do prawa krajowego, tj. zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego wobec prawa państw członkowskich oraz zasada bezpośredniego stosowania. Obowiązywanie tych zasad jest o tyle istotne dla władz samorządowych, że powoduje znaczącą zmianę w katalogu źródeł prawa stanowiących podstawę funkcjonowania administracji publicznej. Obok norm krajowego porządku prawnego administracja samorządowa zobowiązana jest do stosowania norm pierwotnego i wtórnego prawa wspólnotowego.

Prawo Wspólnoty Europejskiej ma w dominującej części charakter gospodarczy. To ono jest głównym (aczkolwiek nie jedynym) środkiem, za pomocą którego realizuje się szeroko rozumiana integracja ekonomiczna państw UE. Gminy są jednostkami gospodarczymi jednolitego rynku Unii Europejskiej, gdyż po pierwsze, korzystają z uregulowań kształtujących jego działanie współuczestnicząc jako podmioty gospodarujące w obrocie handlowym a po drugie, mają do nich zastosowanie istotne ograniczenia wynikające z ochrony tego rynku przed zniekształceniami konkurencji lub zaburzeniami jego funkcjonowania spowodowanymi brakiem wyraźnego rozdziału pomiędzy spełniającymi także funkcje władcze organami działającymi w sektorze publicznym a sektorem prywatnym. Ograniczenie to wynika z prawa Unii Europejskiej, nawet chociażby konkretne akty prawne, które mają zastosowanie do gmin miały postać ustaw lub aktów niższego rzędu wydanych przez parlament krajowy.

Reasumując, można najogólniej stwierdzić, iż prawo europejskie ma na gminy wpływ w trzech obszarach:

- **po pierwsze**, w istotnym stopniu określa warunki makroekonomiczne ich funkcjonowania,
- **po drugie**, tworzy narzędzia wspomagające (w szczególności o charakterze finansowym),
- **po trzecie**, tworzy nowe zadania w stosunku do gmin lub też znacząco modyfikuje zadania już istniejące (powodując także konieczność wypracowania nowych kompetencji).

Jak to wynika z art. 5 TWE, Unia Europejska nie reguluje wszystkich sfer działania gmin. W zakresie kompetencji wspólnych z państwami członkowskimi musi się ona kierować zasadą subsydiarności pozostawiać wiele istotnych kwestii do regulacji prawodawców krajowych.

Tabela 1. Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej

Układ Europejski
Układ Europejski (Europe Agreement) z 16 grudnia 1991 r., ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, był umową międzynarodową, która wyznaczyła ramy instytucjonalno-prawne stosunków Polski z Unią Europejską. Wszedł w życie, po zakończeniu po obu stronach procedury ratyfikacyjnej, 1 lutego 1994 r. Wcześniej jednak, bo od 1 marca 1992 r., rozpoczęto realizację handlowej części tego

układu, pod postacią tzw. Umowy Przejściowej (Interim Agreement). Układ został opublikowany w Załączniku do nr 11 Dziennika Ustaw RP, poz. 38 z 27 stycznia 1994 r., a także w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich - OJ L 348/93.

W Preambule Układu odnajdujemy ważny zapis, że „końcowym celem Polski jest członkostwo we Wspólnotach, a Stowarzyszenie, zdaniem Umawiających się Stron, pomoże Polsce osiągnąć ten cel”. Artykuł 1 definiuje następujące cele Układu:

- ustanowienie odpowiednich ram dla dialogu politycznego, który umożliwi rozwój bliskich stosunków politycznych między stronami,
- popieranie rozwoju handlu i harmonijnych stosunków gospodarczych między stronami, w celu sprzyjania dynamicznemu rozwojowi gospodarczemu i dobrobytowi w Polsce,
- stworzenie podstawy dla pomocy finansowej i technicznej Wspólnoty dla Polski,
- stworzenie właściwych ram dla stopniowej integracji Polski ze Wspólnotą,
- popieranie współpracy w dziedzinie kultury.

Ten układ stał się podstawą integracji Polski z UE i przyjęcia przez nasz kraj kolejnych praw obowiązujących w całej Unii Europejskiej.

Traktat Akcesyjny

Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie, w tym Polska przystąpiły do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązały się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami.

Co oznacza, że Polska zobowiązała się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.

Strategia Lizbońska

Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej.

Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest:

- odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu,
- oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego (w ostatecznej wersji do Traktatu Lizbońskiego), a następnie Traktatu Reformującego,
- wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne,
- uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych,
- uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.

Traktat Lizboński

13 grudnia 2007 r. podpisano w Lizbonie Traktat Lizboński, który ustanawia nowe ramy prawne i sposób zorganizowania Unii Europejskiej. Traktat został opracowany po to, aby Unia Europejska w XXI wieku lepiej odpowiadała na stojące przed nią wyzwania. Dzięki wprowadzanym w Traktacie zmianom Unia będzie bardziej demokratyczna, przejrzysta i skuteczna w

działaniu. Traktat wzmacnia rolę Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych, gwarantując obywatelom większą możliwość uczestnictwa w procesie decyzyjnym UE. Uproszczeniu i usprawnieniu ulegną metody pracy i zasady podejmowania decyzji w UE. Instytucje europejskie w istotnym zakresie zostaną zreformowane. Zwiększą się możliwości działania w dziedzinach o istotnym znaczeniu dla dzisiejszej Unii takich jak bezpieczeństwo energetyczne czy walka z terroryzmem. Traktat wprowadza ponadto istotne zmiany w tak ważnej sferze działalności, jak polityka zagraniczna, m.in. poprzez ustanowienie funkcji Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych oraz powołanie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Zmiany te przyczynią się do lepszego promowania interesów i wartości europejskich w świecie oraz umocnienia pozycji międzynarodowej UE. Traktat lizboński został ratyfikowany przez wszystkie 27 państw członkowskich i wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku.

Tabela 2. Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807)
Ustawa reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania organów administracji publicznej w tym zakresie. Art.7 Państwo udziela przedsiębiorcom pomocy publicznej na zasadach i w formach określonych w odrębnych przepisach, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji. Art. 8.1.Organy administracji publicznej wspierają rozwój przedsiębiorczości, tworząc korzystne warunki do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności wspierają mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.
Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001, nr 142, poz.1591 z późn. zmianami)
Konieczność posiadania aktualnej strategii rozwoju gminy podyktowana jest nie tylko względami praktycznymi „dobrego rządzenia”, ale również wynika z uregulowań prawnych, w tym w ustawie o samorządzie gminnym, która stanowi, iż do zadań gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, a art. 18 ustawy wśród kompetencji rady gminy wymienia „opracowanie programów gospodarczych”.
Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2009. Nr 89, poz. 712 z późniejszymi zmianami)
Ustawa określa zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę oraz tryb współpracy między nimi. Art. 2. Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Ustawa ta obowiązuje samorządy do posiadania aktualnej strategii rozwoju, zaliczając strategię gmin i powiatów – obok strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych oraz strategii wojewódzkich – do kluczowych dokumentów planistycznych, na podstawie których winna być prowadzona polityka rozwoju kraju.
Narodowa Strategia Integracji Społecznej
Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do: • dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, • rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, • modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia, • wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji Priorytety krajowe wyznaczające cele szczegółowe lokalnych strategii polityki społecznej opracowywanych na szczeblu

samorządów lokalnych to:

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- Dostęp do pracowników socjalnych,
- Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne,
- Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.

Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020 Umowa Partnerstwa

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2014–2020 trzech polityk unijnych w Polsce – Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej Wspólnej Polityki Rybołówstwa.

Dokumenty te wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. UP określa z jednej strony kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, z drugiej zaś wskazuje oczekiwane rezultaty oraz obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. UP stanowi punkt odniesienia o określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych. Programy operacyjne precyzują specyficzne obszary wsparcia i instrumenty realizacji, z poszanowaniem zapisów UP. Wynegocjowana z Komisją Europejską (KE) UP oraz programy operacyjne stanowią podstawę do realizacji nowej perspektywy finansowej w Polsce.

Dokumenty te wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. UP określa z jednej strony kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, z drugiej zaś wskazuje oczekiwane rezultaty oraz obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. UP stanowi punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych. Programy operacyjne precyzują specyficzne obszary

wsparcia i instrumenty realizacji, z poszanowaniem zapisów UP. Wynegocjowana z Komisją Europejską (KE) UP oraz programy operacyjne stanowią podstawę do realizacji nowej perspektywy finansowej w Polsce.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

W związku z koniecznością dostosowania Strategii Rozwoju Kraju 2007–2015, przyjętej 29 listopada 2006 r., do nowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz do wyzwań wewnętrznych i zewnętrznych, a także wymogów wprowadzanego systemu zarządzania polityką rozwoju, podjęto decyzję o jej aktualizacji oraz o wydłużeniu horyzontu czasowego do 2020 roku, a nie tylko na alokację środków bezpośrednio w dziedziny, w których występują największe deficyty. Tym samym ŚSRK nie rozwija wszystkich obszarów istotnych z samego faktu funkcjonowania państwa, lecz koncentruje się głównie na tych, w których powinny zostać podjęte działania wzmacniające i przyspieszające procesy rozwojowe (w tym niezbędne zmiany strukturalne) w ciągu najbliższych dziesięciu lat.

GLÓWNE OBSZARY INTERWENCJI, CELE I PRIORYTETY ROZWOJOWE ŚSRK:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem

Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020

Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) ¹

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Dokument ten określa także sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

Wizja rozwoju regionalnego: W 2020 roku polskie regiony mają stanowić lepsze miejsce do życia dzięki zwiększeniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szanse rozwojowe we wszystkich regionach oraz realizacji aspiracji i możliwości zamieszkujących je jednostek i wspólnot lokalnych.

Celem strategicznym polityki regionalnej - będącym jednym z kluczowych elementów osiągania celów rozwoju kraju - jest wzrost, zatrudnienie i spójność w horyzoncie długookresowym. Jego realizacja wymaga efektywnego wykorzystywania właściwych dla poszczególnych regionów lub terytoriów potencjałów rozwojowych oraz wzmocnienia przewag konkurencyjnych przy jednoczesnym usuwaniu barier rozwojowych.

Cel strategiczny obejmuje trzy cele szczegółowe:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność),
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność),

Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność).

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPPZK)² - dokument planistyczny określający przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania oraz cele polityki przestrzennej Polski. Dokument stanowi podstawę dla programowania ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych, wpływających na przestrzenne zagospodarowanie kraju.

W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.

¹ Źródło: www.mrr.gov.pl – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Warszawa, 13 lipca 2010 r.

² Źródło: <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2012/252>, Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

Wyciąg

Podstawową rolą systemu prowadzenia polityki przestrzennej jest zapewnienie skutecznego i efektywnego urzeczywistnienia priorytetów formułowanych w KPZK 2030 oraz dokumentach planistycznych różnego szczebla. Dla właściwej realizacji tych zadań niezbędny jest stabilny i przejrzysty system prawny oraz dostosowany do zadań system instytucjonalny, który zapewni współdziałanie i koordynację działań różnych podmiotów i szczebli biorących udział w realizacji polityki przestrzennej kraju.

System realizacji KPZK 2030 uwzględnia: aktualny stan prawny dotyczący planowania i zagospodarowania przestrzennego, zasady prowadzenia polityki rozwoju, propozycje założeń nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i powiązanych aktów prawnych. KPZK 2030 zawiera w dużej mierze elementy postulatyczne wobec systemu planowania przestrzennego i szeroko rozumianego gospodarowania przestrzenią. Dokument proponuje dokonanie zasadniczego przeorganizowania systemu, w tym wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych i instytucjonalnych. W ten sposób zostaną stworzone w Polsce warunki budowy spójnego, zintegrowanego i hierarchicznego układu planowania i gospodarowania przestrzenią. Zintegrowany system będzie pozytywnie oddziaływał na realizację celów społeczno-gospodarczych wyznaczanych w odniesieniu do przestrzeni. Sprawny system musi zapewniać realizację ponadlokalnych celów publicznych. Wiąże się to z koniecznością zapewnienia warunków dla łączenia celów realizacji polityki przestrzennej z działaniami na poziomie regionalnym. Temu celowi służy propozycja silniejszego powiązania planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego, tj. strategii rozwoju i studiów uwarunkowań oraz dokumentów realizacyjnych, tj. programów operacyjnych oraz planów zagospodarowania przestrzennego.

1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNO-POLITYCZNE MIKROOTOCZENIA

Informacje zebrane w tabelach przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających kierunki i cele rozwoju województwa pomorskiego oraz powiatu bytowskiego jako determinanty planowania strategicznego w gminie Trzebielino.

Tabela 3. Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie pomorskim i powiecie bytowskim

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020
Pomorskie 2020 roku to region trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych, to region o unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarstwu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciami infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii eko -efektywnych, będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce. Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA Cele operacyjne 1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw

Kierunek działania:

Upowszechnianie innowacji w przedsiębiorstwach i transfer wiedzy do gospodarki
Wsparcie inicjatyw klastrowych i przedsięwzięć realizowanych przez klastry
Wsparcie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw
Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych
Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowego internetu, w tym sieci o bardzo wysokiej przepustowości

1.2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe

Kierunek działania

Umiejscynarodowienie uczelni wyższych i eksport usług edukacyjnych
Współpraca międzyuczelniana w ramach regionu
Współpraca uczelni wyższych i pracodawców dla poprawy jakości kształcenia
Wsparcie subregionalnych ośrodków szkolnictwa zawodowego

1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna

Kierunek działania

Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych
Stworzenie rozpoznawalnej, wysokiej jakości oferty kulturalnej

Cel strategiczny 2.AKTYWNI MIESZKAŃCY

Cele operacyjne

2.1. Wysoki poziom zatrudnienia

Kierunek działania:

Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych
Wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw
Poprawa jakości ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego

2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego

Kierunek działania:

Systemowe wzmocnianie potencjału organizacji pozarządowych
Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych
Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji
Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych

2.3. Efektywny system edukacji

Kierunki działania;

Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym
Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdol.)
Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3

2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych

Kierunki działania:

Poprawa dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych w zakresie chorób cywilizacyjnych
Intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych

Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ

Cele operacyjne

3.1. Sprawny system transportowy

Kierunki działania:

Rozwój systemów transportu zbiorowego
Rozwój sieci drogowej wiążącej miasta powiatowe regionu z Trójmiastem oraz ich otoczeniem
Modernizacja infrastruktury wiążącej węzły multimodalne z układem transportowym regionu

3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna

Kierunek działania;

Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej
Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło i zwiększanie zasięgu ich obsługi
Zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń

3.3. Dobry stan środowiska

Kierunek działania;

Rozwój systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych
Ograniczanie zagrożeń powodziowych

Rozwój kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych
Zachowanie walorów przyrody i poprawa spójności przyrodniczej
Rozwój monitoringu środowiska oraz zagrożeń powodziowych

W przestrzeni regionu Strategia uwzględnia w szczególności następujące obszary funkcjonalne:

Obszar Metropolitalny Trójmiasta, miejskie obszary funkcjonalne ośrodka regionalnego Słupska oraz ośrodków subregionalnych (Chojnice-Człuchów, Kwidzyn, Lębork, Malbork, Starogard Gdański, **Kościerzyna i Bytów**), a także **obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych, obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych (np. Pomorze Środkowe)** oraz Żuławy Wiślane, strefa przybrzeżna, jak również obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych (np. obszary cenne przyrodniczo, obszary strategicznych złóż kopalin).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego do roku 2030 (projekt)

Polityka zagospodarowania przestrzennego określona w Planie podporządkowana jest ustrojowej zasadzie zrównoważonego rozwoju rozumianego jako taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Cel polityki przestrzennego zagospodarowania województwa 1.

WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY

Kierunek 1.1.

KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR SIECI OSADNICZEJ ZGODNIE Z WYMOGAMI ŁADU PRZESTRZENNEGO

Kierunek 1.2.

KSZTAŁTOWANIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIESZKANIOWEGO

Kierunek 1.3.

RACJONALIZACJA ROZMIESZCZENIA ORAZ POPRAWA DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG PUBLICZNYCH W TYM ZAKRESIE

Kierunek 1.4.

ZAPOBIEGANIE I OGRANICZANIE SKUTKÓW POWODZI ORAZ INNYCH ZAGROŻEŃ NATURALNYCH

Cel polityki przestrzennego zagospodarowania województwa 2.

KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO

Kierunek 2.1.

EFEKTYWNE I BEZPIECZNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZESTRZENI DLA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Kierunek 2.2.

KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR PRZESTRZENNYCH UMOŻLIWIAJĄCYCH TWORZENIE NOWYCH I TRWAŁYCH MIEJSC PRACY

Kierunek 2.3.

WZMACNIANIE CAŁOROCZNEJ I ATRAKCYJNEJ OFERTY TURYSTYCZNEJ W OPARCIU O ZASOBY I WALORY PRZYRODNICZO-KULTUROWE, KRAJOBRAZOWE I FUNKCJE METROPOLITALNE

Kierunek 2.4.

KSZTAŁTOWANIE RACJONALNEJ STRUKTURY PRZESTRZENNEJ SIECI TRANSPORTOWEJ

Kierunek 2.5.

ZWIĘKSZANIE STOPNIA BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO I SPRAWNOŚCI SYSTEMÓW PRODUKCJI, PRZESYŁU I DYSTRYBUCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ I CIEPLNEJ, GAZU, ROPY NAFTOWEJ ORAZ PRODUKTÓW ROPOPOCHODNYCH

Kierunek 2.6.

WYKORZYSTYWANIE MOŻLIWOŚCI LOKALNYCH DO PRODUKCJI I ODBIORU ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Kierunek 2.7.

KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR PRZESTRZENNYCH WSPIERAJĄCYCH ZDOLNOŚCI OBRONNE PAŃSTWA

Cel polityki przestrzennego zagospodarowania województwa 3.

ZACHOWANE ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA

Kierunek 3.1.

ZACHOWANIE I ODTWARZANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Kierunek 3.2.

UTRZYMANIE I ODTWARZANIE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I SPÓJNOŚCI PRZYRODNICZEJ

Kierunek 3.3.

OCHRONA OBSZARÓW O CHARAKTERYSTYCZNYM KRAJOBRAZIE KULTUROWYM LUB ZNACZENIU HISTORYCZNYM

Kierunek 3.4.

OGRANICZANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ ŚRODOWISKA

Cel polityki przestrzennego zagospodarowania województwa 4.

URUCHOMIONE POTENCJAŁY ROZWOJOWE OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Kierunek 4.1.

WZMACNIANIE RELACJI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH Z WYKORZYSTANIEM ICH ZRÓŻNICOWANYCH POTENCJAŁÓW

Kierunek 4.2.

KOORDYNACJA POLITYKI PRZESTRZENNEJ NA OBSZARACH SZCZEGÓLNYCH ZJAWISK W SKALI MAKROREGIONALNEJ

Kierunek województwa 4.3.

WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO ZWIĄZANEGO ZE SZCZEGÓLNYMI WALORAMI PRZYRODNICZO-KULTUROWYMI I KRAJOBRAZOWYMI

Kierunek województwa 4.4.

KSZTAŁTOWANIE WARUNKÓW PRZESTRZENNYCH DLA ROZWOJU STRATEGICZNYCH FUNKCJI GOSPODARCZYCH

Zasada kształtowania zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej sieci osadniczej została określona poprzez przyjęcie hierarchii, określającej rangę i wynikającą z niej rolę poszczególnych ośrodków:

a. ośrodek ponadregionalny: Gdańsk, Gdynia, Sopot (Trójmiasto – ugruntowany układ tripolarny);

b. ośrodek regionalny: Słupsk wraz z Ustką (rozwijający się układ bipolarny);

c. potencjalny ośrodek regionalny: Chojnice-Człuchów wraz z Tucholą (potencjalny układ tripolarny);

d. ośrodki regionalne w ramach struktury obszaru metropolitalnego: Tczew i Wejherowo;

e. ośrodki subregionalne: Bytów, Kościerzyna, Kwidzyn, Lębork, Malbork-Sztum (rozwijający się układ bipolarny), Starogard Gdański; (Gmina Trzebielino objęta jest pierwszym z wymienionych obszarów subregionalnych)

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Pomorskiego

RIS-P jest strategią działania, zmierzającą do zbudowania przewagi konkurencyjnej Województwa Pomorskiego w wymiarze krajowym i europejskim. Stanowi fundament współpracy pomiędzy światem biznesu, nauki i władzą samorządową w zakresie rozwoju innowacji.

Misją RIS-P jest rozwój konkurencyjnej gospodarki opartej na innowacyjności dla podniesienia poziomu życia społeczeństwa Regionu.

Jako cel generalny RIS-P przyjęto zbudowanie skutecznego i sprawnego systemu wspomagania rozwoju innowacji dla osiągnięcia wysokiej konkurencyjności Regionu.

Cele główne RIS-P to:

- Budowanie konsensusu i partnerstwa
- Budowanie kultury innowacyjnej
- Wsparcie rozwoju obszarów poza aglomeracją trójmiejską poprzez innowacje
- Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w Regionie

Priorytety RIS-P obejmują:

- Zwiększenie zdolności firm do wprowadzania innowacji
- Wzrost wykorzystania i rozwój regionalnego potencjału badawczo-rozwojowego (B+R)
- Zbudowanie systemu wdrażania RIS-P, jako podstawowego warunku wykonalności celu generalnego Strategii .

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 -2020

Misją polityki Społecznej w Pomorskiem jest wysoka jakość życia mieszkańców wykazujących się dużą aktywnością społeczną i zawodową, realizowaną w atrakcyjnej przestrzeni oferującej w razie potrzeby odpowiednie wsparcie realizowane poprzez następujące cele:

Cel Strategiczny 1

WŁAŚCIWIE FUNKCJONUJĄCA RODZINA

Cel Operacyjny 1.1

Ograniczenie wykluczenia społecznego osób i rodzin

Cel Operacyjny 1.2

Efektywny system wspierania rodziny i dziecka

Cel Operacyjny 1.3

Zmniejszona skala występowania zjawiska przemocy w rodzinie

Cel Operacyjny 1.4

Skuteczna profilaktyka i zminimalizowane negatywne skutki uzależnień w rodzinie i poza nią

Cel Strategiczny 2

INTEGRUJĄCA ROLA POLITYKI SPOŁECZNEJ

Cel Operacyjny 2.1

Skuteczny i efektywny system pomocy i integracji społecznej

Cel Operacyjny 2.2

Silny sektor ekonomii społecznej

Cel Operacyjny 2.3

Organizacje pozarządowe jako partner w realizacji zadań publicznych

Cel Strategiczny 3

AKTYWNI SENIORZY

Cel Operacyjny 3.1

Wysoka aktywność społeczna i zawodowa seniorów

Cel Operacyjny 3.2

Sprawnie funkcjonujący system wsparcia seniorów

Cel Strategiczny 4

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cel Operacyjny 4.1

Lepsze warunki i jakość życia osób niepełnosprawnych

Cel Operacyjny 4.2

Efektywne lokalne systemy profilaktyki i pomocy osobom niepełnosprawnym

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU BYTOWSKIEGO NA LATA 2015-2022

Misja strategiczna:

Powiat bytowski w 2022 r. to rejon rozwiniętej gospodarki i turystyki, opartej na zasobach kapitału ludzkiego i społecznego, środowiska naturalnego i wieloetnicznego dziedzictwa kulturowego.

Misja realizowana poprzez: a) kształtowanie kreatywności i przedsiębiorczości, b) kształtowanie kapitału społecznego, w tym wzmacnianie tożsamości, c) podnoszenie jakości życia mieszkańców, d) integrację przestrzenną, międzyorganizacyjną i instytucjonalną w oparciu o lokalne, powiatowe i regionalne zasoby.

A w oparciu o następujące cele:

Cel operacyjny 1: Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej i do zasobów przyrodniczych i kulturowych

Cel operacyjny 3: Wzrost jakości kapitału społecznego el operacyjny 2: Wzrost jakości kapitału ludzkiego

Cel operacyjny 4: Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej

Tabela 4. Miejscowe akty prawne dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego obowiązujące w gminie Trzebielino

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzebielino

Listopad 2015

Studium wskazuje na istotne kierunki rozwoju infrastruktury technicznej:

Drogi.

Rozbudowa/przebudowa sieci drogowej w gminie Trzebielino powinna uwzględniać hierarchizację elementów sieci, wymagania w zakresie użytkowania zgodnie z przeznaczeniem, kontrolę dostępności określoną warunkami technicznymi, rekomendacje wynikające z analiz oddziaływania planowanego elementu sieci na bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Sieć dróg gminnych w gminie Trzebielino wymaga uporządkowania pod kątem nawierzchni, przekroju i doprowadzenia do

zakładanych parametrów technicznych.

W celu doraźnego podniesienia komfortu podróżowania oraz podniesienia standardów technicznych elementów układu drogowego w gminie powinny być przeprowadzone co najmniej remonty częściowe nawierzchni bitumicznych poprzez likwidację ubytków w nawierzchni i wymianę zdegradowanych nawierzchni.

Niezbędne jest również uporządkowanie przekrojów dróg, modernizacja nawierzchni, wprowadzanie elementów bezpieczeństwa ruchu, odpowiedniego oznakowania pionowego i poziomego, budowa ścieżek rowerowych bądź ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż dróg z odgałęzieniami pozwalającymi na korzystanie z atrakcji regionu.

W miejscowościach gminy wymagane są działania w celu uporządkowania parkowania przede wszystkim w pobliżu miejsc użyteczności publicznej, jak np. szkół, urzędów, kościołów, obszarów przemysłowych czy handlowo-usługowych oraz świetlic i obiektów sportowych. Parkingi wraz z infrastrukturą drogową obsługującą przyległy teren przewidzieć należy także we wskazanych strefach rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych lub w ich bezpośrednim pobliżu. Parkingi powinny być wyposażone w elementy infrastruktury i udogodnienia nie tylko na posiadaczy pojazdów silnikowych, ale także dla rowerzystów, turystów pieszych, kajakarzy itp.

Woda.

Najpilniejsze działania w zakresie modernizacji urządzeń i sieci wodociągowych dotyczą:

- modernizacja i przebudowa stacji wodociągowej w Trzebielinie,
- rozważenia likwidacji ujęcia w Starkowie i włączenia wodociągu do Zielin a docelowo likwidacji również ujęcia w Zielinie i połączenie całego układu z wodociągiem w Suchorzu (zaopatrywana z ujęcia w Objezierzu),
- modernizacji stacji uzdatniania wody w Trzebielinie i rozbudowy sieci wodociągowej w kierunku zaopatrzenia w wodę m. Głównik i Bąkowo,
- wykonania remontu hydroforni na ujęciu wody w Cetyniu,
- rozważenie docelowo budowy nowego ujęcia wody w celu zaopatrzenia w wodę miejscowości: Bożanka i Broczyna.

Gospodarka ściekowa.

Planowane etapy rozbudowy sieci kanalizacyjnej według zapisów w Studium:

ETAP 1

Skanalizowanie miejscowości Ulszkowice - realizacja kanalizacji sanitarnej Ulszkowice – Suchorze (istnieje projekt wykonawczy)

ETAP II

Skanalizowanie miejscowości Cetyń, Objezierze i Poborowo,

ETAP III

Perspektywiczne objęcie siecią kanalizacyjną miejscowości Gumieniec i Miszewo,

Po zrealizowaniu etapu I odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków wzrośnie do ok. 62,2%, zaś po zrealizowaniu etapu II odsetek wzrośnie do ok. 77%. Po zrealizowaniu etapu III (perspektywa po 2020 r.) odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków będzie wynosił ok. 90%.

Docelowo należałoby także rozważyć likwidację oczyszczalni w Trzebielinie i przepompowywanie ścieków na oczyszczalnię ścieków w Zielinie. Jeśli chodzi o miejscowości Bożanka i Broczyna leżą w tak dużej odległości od siebie i od Trzebielina, że powinny mieć albo własną małą oczyszczalnię albo indywidualne systemy gromadzenia lub oczyszczania ścieków.

Telekomunikacja

W obszarze gminy dopuszcza się lokalizację sieci telekomunikacyjnych (lokalnych i ponadlokalnych) zarówno w tradycyjnych jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji istniejącej infrastruktury światłowodowej. Zaleca się objęcie terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej. Na terenie gminy dopuszcza się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie.

W przestrzeni gminy wskazywane są także w studium lokalizacje obiektów i urządzeń ważnych dla poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju funkcji turystycznej, są to:

- Plac zabaw w miejscowościach: Dolno, Trzebielino i Ulszkowice,
- Ścieżka przyrodniczo edukacyjna (piesza i rowerowa) Zielin – Starkowo,
- Planowane powiększenia cmentarzy w Trzebielinie i Gumieńcu
- Teren rekreacji i wypoczynku nad jez. Trzebielińskim,
- Obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej wodno-kanalizacyjnej (rozbudowa sieci wodociągowej z Cetynia

do Starkowa ze Starkowa do Zielin, następna sieć z Trzebielina do Glewnika i Bąkowa, budowa sieci kanalizacji sanitarnej z Objezierza do Suchorza i włączanie do tej sieci wsi Moczydło i z Ułiszkowic do Suchorza, skanalizowanie miejscowości Poborowo, Cetyń i włączenie ich do oczyszczalni w Zielinie, włączenie do kanalizacji sanitarnej miejscowości Bąkowo, Dolno i włączenie ich do oczyszczalni w Trzebielinie),

- Ścieżki piesze i rowerowe planowane wzdłuż dróg publicznych w Objezierzu oraz Suchorzu i Ułiszkowicach,
- Planowane punkty obsługi turystyki wodnej w rejonie miejscowości Popielewo, na rzece Wieprza oraz w miejscowości Bąkowo, Trzebielino oraz Glewnik na rzece Pokrzywna,
- Ogólnodostępny parking przy cmentarzu w Suchorzu.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013 -2020

Misja Strategii:

Gmina Trzebielino dąży do poprawy życia swoich mieszkańców oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu między innymi poprzez następujące cele strategiczne:

Cel Strategiczny 1. Przeciwdziałanie bezrobociu i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych pozostawania bez pracy.

Cele operacyjne:

Wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania zatrudnienia.

Pobudzanie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnianiu.

Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.

Cel Strategiczny 2. Wspieranie rodzin i budowa systemu pomocy rodzinie.

Cele operacyjne:

Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych przez odtworzenie, wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych.

Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.

Pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnianiu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem.

Przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

Cel Strategiczny 3. Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz wspieranie aktywności ludzi w podeszłym wieku i ich rodzin.

Cele operacyjne:

Jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do egzystencji w swoim naturalnym środowisku.

Zapewnienie wsparcia osobom starszym, niezdolnym do samodzielnej egzystencji.

Zaktywizowanie osób starszych na rzecz środowiska.

Cel Strategiczny 4. Zmniejszenie marginalizacji społecznej oraz zapewnienie godnego życia osobom niepełnosprawnym.

Cele operacyjne

Zapobieganie skutkom niepełnosprawności poprzez zapewnienie osobom uprawnionym łatwego dostępu do usług specjalistycznych

Podejmowanie działań polegających na ograniczaniu skutków niepełnosprawności poprzez rehabilitację dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia oferty wsparcia środowiskowego dla osób zaburzonych i chorych psychicznie.

Wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych.

Stwarzanie odpowiednich warunków do zachowania samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych intelektualnie i

fizycznie oraz osób psychicznie chorych.

Podejmowanie działań prowadzonych przez instytucje, organizacje oraz grupy społeczne mających na celu wsparcie członków rodzin chorych psychicznie i zaburzonych.

Likwidacja barier w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych w komunikowaniu się i dostępie do informacji i usług specjalistycznych.

Wspieranie rodzin w których występuje problem niepełnosprawności, w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym i dzieckiem wychowywanym przez rodziców niepełnosprawnych

Wspieranie rodzin, w których występuje problem choroby psychicznej oraz zaburzeń psychicznych.

Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i PFRON-em celem realizacji gminnych programów osłonowych dla osób niepełnosprawnych.

Utworzenie Ośrodka Wsparcia Dziennego dla osób niepełnosprawnych, chorych psychicznie i upośledzonych.

Zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą na rzecz osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych.

Cel Strategiczny 5. Przeciwdziałanie wykluczaniu społecznemu poprzez rozwój aktywności społecznej.

Cel Strategiczny 6. Zapewnienie równego dostępu do służby zdrowia i organizowanie wsparcia na rzecz osób i rodzin zagrożonych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cel Strategiczny 7. Zwiększenie kompetencji mieszkańców poprzez rozwój usług edukacyjnych i społecznych.

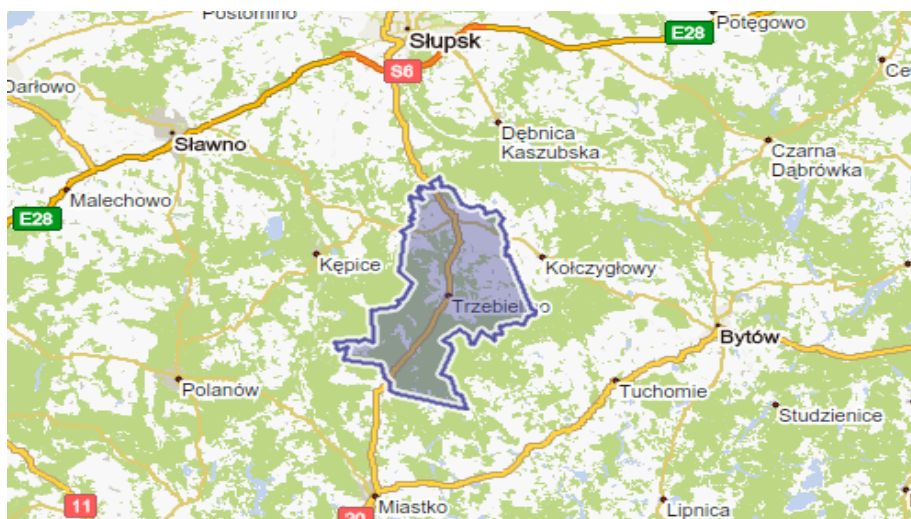
Cel Strategiczny 8. Rozwój Kapitału Ludzkiego i Społecznego.

2. RAPORT O STANIE SPOŁECZNO – GOSPODARCZYM GMINY TRZEBIELINO

2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY TRZEBIELINO

Gmina Trzebielino położona jest w zachodniej części województwa pomorskiego w północnej części powiatu bytowskiego na granicy z powiatem słupskim. Jest jedną ze 123 gmin województwa pomorskiego, w tym jedną z 98 gmin wiejskich i miejsko – wiejskich oraz jedną z 10 gmin powiatu bytowskiego.

Rysunek 1. Położenie Gminy Trzebielino

Źródło: Zasoby internetowe <http://mapa.targeo.pl/gmina-trzebielino,675232/gmina#>.

Sieć osadniczą gminy tworzy 29 miejscowości, z czego 11 to wsie oraz 18 to pozostałe miejscowości (leśniczówki, gajówki, osady, przysiółki). W skład gminy wchodzi 11 sołectw:

Tabela 5. Wykaz sołectw wchodzących w skład gminy Trzebielino

Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
Bożanka	Bożanka, Broczyna, Czarnkowo, Grądkie Dolne, Popielewo
Cetyń	Cetyń, Wargoszewo
Dolno	Dolno, Bąkowo, Glewnik
Gumieniec	Gumieniec, Ciemnica, Kleszczewo, Radaczewo
Miszewo	Miszewo
Objezierze	Objezierze, Myślimierz, Moczydło

Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
Poborowo	Poborowo, Owczary
Starkowo	Starkowo, Starkówko
Suchorze	Suchorze, Uliszkowice, Zielin Górny
Trzebielino	Trzebielino, Szczyciec, Toczek
Zielin	Zielin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Zmiany Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania - Synteza, 2015 r.

Gmina Trzebielino dzieli się na 11 obrębów geodezyjnych: Bożanka, Broczyna, Cetyń, Gumieniec, Miszewo, Objezierze, Poborowo, Starkowo, Trzebielino, Zielin, Suchorze³.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej województwa pomorskiego (Przewoźniak 2002) gmina Trzebielino położona jest w środkowej części Pojezierza Bytowskiego. Odległość miejscowości Trzebielino - siedziby władz gminnych od siedziby władz powiatu bytowskiego – Bytowa wynosi około 40 km.

Od pozostałych większych ośrodków miejskich Trzebielino dzieli dystans:

- ok. 33 km do Słupska,
- ok. 25 km do Miastka,
- ok. 44 km do Sławna.

Gmina graniczy z pięcioma gminami:

- od północy z gminami Kobylnica i Dębica Kaszubska,
- od zachodu z gminą Kępice,
- od południa z gminą Miastko,
- od wschodu z gminą Kołczygłowy.

³ Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

Rysunek 2. Trzebielino na mapie powiatu bytowskiego

Źródło: Zasoby internetowe <http://www.kupsprzedaj.pl/mapa/pomorskie-bytowski>.

Od Morza Bałtyckiego dzieli gminę 50 km. Gmina Trzebielino zajmuje obszar 225,4 km², co daje jej 4 miejsce w powiecie bytowskim. Stanowi to 10,28% powierzchni powiatu bytowskiego.

Gmina Trzebielino jest położona przy trasie krajowej Słupsk – Poznań w otulinie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”, a w okolicach miejscowości Zieliń znajduje się rezerwat „Torfowisko Zieliń Miastecki”, który kryje cenne gatunki roślin. Obszar gminy Trzebielino należy do mezoregionu Wysoczyzny Polanowskiej, która rozciąga się między Pojezierzem Bytowskim a Wysoczyzną Damnicką i doliną rzeki Łupawy. Wysoczyznę Polanowską przecinają rzeki: Grabowa, Wieprza i Słupia. Oddzielona jest od Pojezierza Bytowskiego obniżeniem wypełnionym piaskami lodowcowo – rzecznyymi. Rzeźbę terenu kształtują utwory młodo glacialne, dzięki którym krajobraz gminy Trzebielino jest bardzo atrakcyjny. Wysoczyzna Polanowska stanowi wewnętrzną część wzniesień pojezierzy. Obszar gminy wznosi się na wysokości 57,7 – 181,9 m n.p.m. Najwyżej położony jest środkowy obszar gminy, czyli dolina Wieprzy przy zachodniej granicy⁴.

W obszarze gminy Trzebielino dominują lasy, które zajmują 62% powierzchni. W większości są to lasy sosnowo-bukowe, które stanowią ostoję dla zwierząt łownych i licznych gatunków ptaków. Użytki rolne stanowią 30,26% obszaru gminy.

Obszar gminy zawiera się głównie w zlewni rzeki Wieprzy, jedynie północna część (okolice Objezierza) stanowi fragment zlewni Słupi. Przez teren gminy przepływa Wieprza – jedna z największych rzek Pomorza, oraz jej bezpośrednie i pośrednie dopływy: Pokrzywna, Bystrzenica,

⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Trzebielino 2008-2011 z perspektywą 2012-2015.

Rybiec, Ślizień, Kunica, Korzyca, Bożanka, Broczynka. Rzeki te zasilają liczne źródła oraz mają na tym terenie własne obszary źródłkowe. Na terenie gminy znajduje się niewiele jezior. Część z nich to typowe drobne, zarastające oczka polodowcowe otoczone torfowiskiem wysokim. Do największych jezior gminy należy jezioro Trzebielińskie i jezioro Miłaczewo.

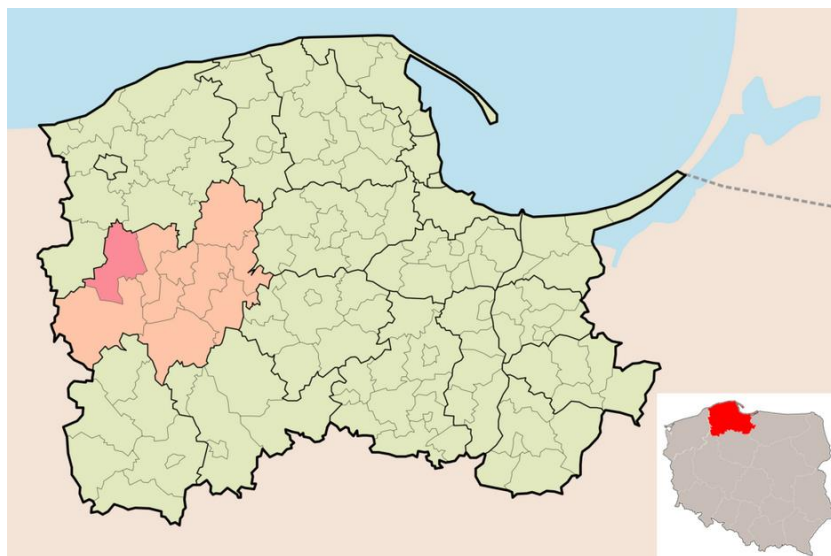
Południową część województwa pokrywają głównie gleby wytworzone z piasków luźnych oraz ze żwirów piaszczystych natomiast w północnej części znajdują się gleby wytworzone z piasków naglinowych i glin zwałowych.

Na terenie gminy nie znajdują się główne zbiorniki wód podziemnych. Użytkowy poziom wodonośny stanowią najczęściej wody czwartorzędowe z poziomu międzyglinowego środkowego, zbudowanego z piasków średnich i drobnych, występujące na głębokościach 20-50 m, miejscami do 100 m p. p. t. o zróżnicowanej miąższości (do 10-20 m) ⁵.

Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe stawiają gminę w pierwszym szeregu gmin o nieprzeciętnych walorach turystycznych ze szczególnym uprzywilejowaniem do agroturystyki.

Według danych pochodzących z Urzędu Gminy Trzebielino na terenie gminy w dniu 31.12.2015 r. zameldowanych na pobyt stały było 3694 mieszkańców, natomiast na pobyt czasowy dodatkowo 67. Mieszkańcy dwóch największych sołectw a mianowicie Trzebielina i Suchorza stanowią 36,2% ludność gminy.

Rysunek 3. Gmina Trzebielino na mapie województwa pomorskiego

Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e5/Map_-_PL_-_powiat_bytowski_-_Trzebielino.PNG.

⁵ Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Trzebielino 2008-2016.

2.2. RYS HISTORYCZNY ⁶

Trzebielino

Nazwa miejscowości Trzebielino pochodzi najprawdopodobniej od czasownika „trzebić”, czyli karczować, wycinać las. Ewoluowała od nazwy Trebbelin (1511) poprzez niemiecki Treblin (1577), aż do polskiego Trzebielina. Trzebielino stanowiło centrum zachodniej części włości Puttkamerów. Puttkamerowie władali Trzebielinem do 1945 roku. Wieś została wymieniona przez pomorskiego geografa Eilhardusa Lubinusa w 1612 roku jako teren zamieszkały przez Wendów, co świadczy o tym, że Trzebielino było zamieszkałe przez ludność słowiańsko – pomorską. W XVIII wieku mieszkało tutaj 12 kmieci i 6 zagrodników oraz funkcjonowała kuźnia. W 1708 r. niektóre części wsi przeszły w ręce rodu von Massow i Blankenburg. Trzebielino powróciło do Puttkamerów w roku 1750, kiedy wdowa po Ertmanie Kazimierzu von Massow powtórnie wyszła za mąż za jednego z członków rodu von Puttkamer – za Anzelma Fryderyka Puttkamera. Pod koniec XVII w. wieś została kilkakrotnie zastawiana, m. in. rodzinie von der Goltz, która wybudowała w latach 1688-1691 murowany kościół ewangelicki. W 1836 roku przeprowadzono w Trzebielinie uwłaszczenie chłopów. Mimo prowadzonej przez Puttkamerów akcji kolonizacyjnej do ostatniej wojny miejscowa ludność używała kaszubskich nazw części przysiółków. Po wojnie wśród osadników główny trzon stanowili także Kaszubi z okolic Kartuz, Kościerzyny i Chojnic. Dzięki Puttkamerom w połowie II tysiąclecia ziemia trzebielińska zaczęła się bardzo intensywnie rozwijać pod względem urbanistycznym, gospodarczym i handlowym. Wielowiekowy proces germanizacyjny wpłynął na zanikanie rodzimej ludności pomorskiej, która jeszcze do II wojny światowej używała kaszubskich nazw niektórych przysiółków. Dziś o kaszubskim pochodzeniu ludności świadczą jedynie nazwiska.

Bożanka

Do XVI w. nazwa wsi brzmiała "Schwirzalinza", później nazywano ją Billerbeck (1755). Nazwa hybrydalna z rdzeniem słowiańskim. W 1754 r. otrzymała nazwę Friedrichshuld w dowód wdzięczności dla króla Fryderyka Wielkiego za wsparcie, jakiego władca jej udzielał. W 1753 roku założono fabrykę barchanu. Aż do czasów II wojny istniała tu tkalnia adamaszku braci Lange.

Broczyna

Lokowana w 1565 roku. Nazwa Broczyna pochodzi od ludowej słowiańskiej nazwy marzanny. Nazwa wsi zapisywana była Brotz (1251), Brotzen (1364), Brozen (1665); niem. Brotzen.

⁶ Opracowano na podstawie danych zawartych w zasobach internetowych <http://treblin.blog.pl/2014/03/30/kilka-slow-o-historii-trzebielina/> oraz <https://pl.wikipedia.org/wiki/Trzebielino>.

Cetyń

Zattin (1507), Czatin (1523), Zettin (1545). Nazwa została utworzona od nazwy osobowej Ciota lub Czata; niem. Zettjn.

Gumieniec

W źródłach historycznych nazwa występuje w następujących formach: Gumence (1229). Gumentze (1523), Gumenz (1755). Nazwa zapewne od rzeczownika >gumno<, czyli podwórze i zabudowania gospodarskie; niem. Gumenz.

Objezierze

W dawnych dokumentach często występują zapisy członków rodu Wobeser np. Merten Wobeser (1485). Nazwa Wobeser w dokumentach występuje przede wszystkim jako nazwisko, które jednak musiało powstać od nazwy miejscowości. Nazwa dzisiejsza od wyrażenia przyimkowego >ob (przez, podczas) jezioro<; niem. Wobeser.

Poborowo

Poberow (1436); od nazwy osobowej Pobor; niem. Poberow. Niegdyś własność rodziny von Puttkamerów.

Suchorze

Czuchertze (1518), Czucherse (1577), Zuchers (1597); być może od nazwy osobowej Suchor(z)a; niem. Zuckers.

Zielin

W źródłach historycznych: Sellin (1498); nazwa od słowa >ziele<; niem. Sellin. Wymieniony w dokumentach w 1301 r. w przywileju księcia Sambora rugijskiego potwierdzającym nadanie Zielina Mateuszowi ze Sławna⁷.

2.3. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

2.3.1. Planowanie przestrzenne i urbanizacja

Raport o stanie gminy w zakresie planowania przestrzennego oparty został na obowiązującym Studium Uwarunkowań Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z roku 1999, z późniejszymi zmianami w roku 2010 i 2015 r. Dokument wskazuje główne problemy z zakresu gospodarki przestrzennej gminy oraz określa kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;

⁷ Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m² oraz obszary przestrzeni publicznej;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Nie mniej z punktu widzenia istoty Strategii, której głównym przesłaniem jest wyznaczenie celów i kierunków działania, najważniejszym celem jest osiągnięcie synergii pomiędzy planowaniem strategicznym a planowaniem przestrzeni całego obszaru gminy. Kierunki zagospodarowania przestrzennego wskazane w Studium są kontynuacją dotychczasowych procesów inwestycyjnych, zapisów obowiązujących dotychczas planów miejscowych, w tym także tych, które straciły ważność (plan ogólny gminy), a także dokonanych podziałów geodezyjnych i trwających inwestycji lokalizowanych na podstawie indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy oraz zgłoszonych wniosków i propozycji dotyczących zagospodarowania.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania rozwoju przestrzennego w omawianym dokumencie m.in.:

- sformułowano zasady ochrony i kształtowania cennych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego,

- wytyczono tereny pod nową zabudowę i wskazano kierunek przekształceń nieużytkowanych terenów zainwestowanych,
- wyznaczono obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych, w szczególności obszary lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz ich strefy ochronne,

ustalono politykę planistyczną, tzn. wskazano obszary do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na szczególną uwagę w kontekście polityki energetycznej Państwa i Unii Europejskiej i wynikających z tego tytułu preferencji podatkowych, subwencji i (dotacji UE) zasługują wyznaczone w Studium obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz ich stref ochronnych m.in. określono, że:

- na obszarze gminy przewiduje się możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz urządzeń technicznych i obiektów budowlanych niezbędnych dla funkcjonowania zespołów elektrowni wiatrowych. W wyniku realizacji i funkcjonowania planowanych farm wiatrowych znacznie zmieni się charakter krajobrazu gminy. Harmonijny dotychczas krajobraz rolniczy terenów otwartych, w znacznej obszarowo strefie oddziaływania wizualnego, stanie się krajobrazem z dominantami o charakterze technicznym, nowym w tym miejscu, pod względem formy i treści;
- w obszarze gminy przewiduje się możliwość lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych, wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii elektrycznej wraz z urządzeniami technicznymi i obiektami budowlanymi niezbędnymi dla funkcjonowania tzw. farm solarnych;
- ze względu na istnienie w obszarze gminy zakładów produkcji rolnej i hodowlanej preferowana jest budowa biogazowni rolniczych.

Na dzień 31.05.2016 r. nie przeprowadzono dotychczas szczegółowych analiz i badań środowiska potwierdzających możliwość lokalizacji tych obiektów we wskazanych lokalizacjach. Obszary te wymagają wykonania złożonych analiz przestrzennych, obejmujących między innymi analizę wpływu na istniejącą zabudowę w sąsiedztwie, komponenty środowiska przyrodniczego oraz krajobraz w celu wskazania optymalnych lokalizacji.

Gmina Trzebielino w o oparciu plany miejscowe rozstrzygnie o przyszłych obszarach lokalizacji urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kW, w tym w szczególności farm wiatrowych oraz ich stref ochronnych, a także ewentualnych obszarów lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych. Zasięgi przestrzenne tych planów zostaną określone w analizach zasadności przystąpienia do sporządzania planów miejscowych.

Dla terenów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego należą wyznaczone w studium nowe tereny inwestycyjne oraz tereny przekształceń funkcjonalno-przestrzennych, w przypadku zmiany ich przeznaczenia na cele nierolnicze lub nieleśne. Studium Uwarunkowań Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzebielino z ostatnimi zmianami z roku 2015 zmierza się z wyznaczeniem kierunków rozwoju z punktu widzenia planistycznych uwarunkowań ich realizacji i tak wskazano na następujące kierunki rozwoju:

Kierunki rozwoju infrastruktury komunikacyjnej

Do najważniejszych ustaleń zawartych w Studium należą te z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej, w tym zwłaszcza komunikacji drogowej. W tym zakresie priorytetem powinny być działania, mające na celu stworzenie sieci dróg powiatowych o nawierzchni utwardzonej oraz sieci dróg gminnych o nawierzchni ulepszonej, a docelowo utwardzonej, wraz z elementami infrastruktury towarzyszącej, co zwiększy komfort i bezpieczeństwo dojazdu do miejscowości oraz atrakcji turystycznych obszaru.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej wg Studium:

w zakresie zaopatrzenia w wodę:

- modernizacja i przebudowa stacji wodociągowej w Trzebielinie,
- rozważenie likwidacji ujęcia w Starkowie i włączenia wodociągu do Zielina, a docelowo likwidacja również ujęcia w Zielinie i połączenie całego układu z wodociągiem w Suchorzu (zaopatrywana z ujęcia w Objezierzu),
- modernizacja stacji uzdatniania wody w Trzebielinie i rozbudowy sieci wodociągowej w kierunku zaopatrzenia w wodę m. Glewnik i Bąkowo,
- wykonanie remontu hydroforni na ujęciu wody w Cetyniu,
- rozważenie docelowo budowy nowego ujęcia wody w celu zaopatrzenia w wodę miejscowości: Bożanka i Broczyna.

w zakresie odprowadzania ścieków sanitarnych:

- skanalizowanie miejscowości Uliszkowice - realizacja kanalizacji sanitarnej Uliszkowice – Suchorze (istnieje projekt wykonawczy),
- skanalizowanie miejscowości Cetyń, Objezierze i Poborowo,
- perspektywiczne objęcie siecią kanalizacyjną miejscowości Gumieniec i Miszewo.

w zakresie zaopatrzenia w gaz:

Studium określa sytuację związaną z gazyfikacją gminy uzależniając budowę sieci od faktu udokumentowania zasobów gazu łupkowego oraz gdyby cena gazu łupkowego była niższa (lub, co najmniej porównywalna) od ceny gazu ziemnego konwencjonalnego. Autorzy Studium piszą, że gaz

z łupków może się stać podstawowym źródłem paliwa dla całej gminy⁸. Nie jest to trafna ocena, gdyż przez gminę przebiega sieć gazownicza i ewentualne rozprowadzenie sieci do gospodarstw domowych zależy od zbilansowania potrzeb i opłacalności tej inwestycji. Obecnie zapotrzebowanie na gaz sieciowy w gminie jest niewystarczające dla rozważenia jakichkolwiek koncepcji budowy sieci na potrzeby mieszkańców gminy.

w zakresie zaopatrzenia w ciepło:

Przyjęto następujące zasady dotyczące zaopatrzenia gminy w ciepło:

- nie przewiduje się scentralizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło,
- przewiduje się znaczącą eliminację węgla, a indywidualne źródła ciepła w obiektach mieszkaniowych i usługowych powinny być przystosowane do ogrzewania za pomocą biomasy,
- możliwe jest też wykorzystanie niskotemperaturowej energii geotermalnej w pompach ciepłych współpracujących z kolektorami słonecznymi lub w obszarach zabudowy rozproszonej z przydomowymi elektrowniami wiatrowymi,
- ciepła woda użytkowa będzie przygotowywana przez wykorzystanie energii elektrycznej, która powinna być sukcesywnie uzupełniana wykorzystywaniem energii słonecznej,
- przygotowanie i wdrożenie programu termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej oraz wspieranie prac termomodernizacyjnych w budynkach mieszkalnych.

W przestrzeni gminy wskazywane są także w Studium lokalizacje obiektów i urządzeń ważnych dla poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju funkcji turystycznej, takie jak:

- plac zabaw w miejscowościach: Dolno, Trzebielino i Uliszkowice,
- ścieżka przyrodniczo - edukacyjna (piesza i rowerowa) Zielin – Starkowo,
- planowane powiększenia cmentarzy w Trzebielinie i Gumieńcu,
- teren rekreacji i wypoczynku nad jez. Trzebielińskim,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej wodno-kanalizacyjnej (rozbudowa sieci wodociągowej z Cetynia do Starkowa ze Starkowa do Zielina, następna sieć z Trzebielina do Glewnika i Bąkowa, budowa sieci kanalizacji sanitarnej z Objezierza przez Moczydło do Suchorza i z Uliszkowic do Suchorza, skanalizowanie miejscowości Poborowo, Cetyń i włączenie ich do oczyszczalni w Zielinie, włączenie do kanalizacji sanitarnej miejscowości Bąkowo, Dolno i włączenie ich do oczyszczalni w Trzebielinie),
- ścieżki piesze i rowerowe planowane wzdłuż dróg publicznych w Objezierzu oraz Suchorzu i Uliszkowicach,

⁸ Autorzy Studium w roku 2014 byli przeświadczeni o ekonomicznym uzasadnieniu wydobycia złóż gazu łupkowego na Pomorzu

- planowane punkty obsługi turystyki wodnej w rejonie miejscowości Popielewo, na rzece Wieprza oraz w miejscowości Bąkowo, Trzebielino i Glewnik na rzece Pokrzywna,
- ogólnodostępny parking przy cmentarzu w Suchorzu.

W zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

postuluje się przy utrzymaniu wysokiej intensywności i produktywności, wprowadzanie i popularyzowanie zasad gospodarki rolnej, protegujących formy tzw. rolnictwa ekologicznego (zrównoważonego).

W zakresie obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji:

w obszarze gminy Trzebielino wyróżniono dwie grupy obszarów przewidywanych do przekształceń, są to:

- tereny nieużytkowane lub użytkowane ekstensywnie (zainwestowane),
- tereny baz produkcji rolniczej i leśnej możliwe do zainwestowania na cele nierolnicze i nieleśne.

Celem działań w obrębie tych terenów jest zmiana funkcji obszarów w kierunku zabudowy usługowo - produkcyjnej, dopuszczenie również pozarolniczego wykorzystania, wykorzystanie istniejących budynków i terenów utwardzonych do nowych działalności, przywrócenie przestrzeniom i budynkom należnej im roli w strukturze gminy.

Podsumowując, Studium Uwarunkowań Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z roku 1999, z późniejszymi zmianami w roku 2010 i 2015, opisuje kierunki częściowo już zrealizowane przez konkretne inwestycje infrastrukturalne, ale w dużej mierze dalej nakreśla przyszłe cele, ciągle aktualne dla potrzeb planowania strategicznego.

2.3.2. Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia gminy wynosi ok. 22500 ha – 225 km², co stanowi 10,28% powierzchni powiatu bytowskiego oraz 1,23% województwa pomorskiego. Najkrócej charakteryzując użytkowanie terenu, gmina Trzebielino to w większości lasy, gdyż tereny leśne pokrywają ok. 14 700 ha, co stanowi powyżej 65% powierzchni gminy. Kompleksy leśne na terenie gminy Trzebielino stanowią zwarte i duże powierzchniowo płaty. Porastają przeważającą część gminy, poza jej północno-wschodnią i północną częścią, a także poza niewielkimi, nieleśnymi enklawami w części centralnej i południowo-zachodniej. W większości są to lasy sosnowe, a w miejscach o nieco żyzniejszej glebie, znaleźć można również drzewostany mieszane: świerki, graby, buki, brzozy a nawet dęby. Przeszło 98% lasów należy do Skarbu Państwa. Charakteryzują się wysoką bioróżnorodnością, są walorem, który przyczynia się do rozwoju turystyki i agroturystyki, a także rozwoju gospodarczego.

W gminie Trzebielino dominuje leśno-rolnicze użytkowanie terenu. Powierzchnia użytków rolnych w gminie Trzebielino stanowi 30,26% powierzchni gminy. Wg danych GUS Na 1 mieszkańca

gminy przypada 1,84 ha użytków rolnych (powiat bytowski 1,04 ha, województwo pomorskie 0,40 ha) - wskazuje to na jej rolniczy charakter. Do dalszego perspektywicznego rozwoju przestrzennego gminy potrzebna jest przestrzeń rozwojowa. Potencjalną przestrzenią rozwojową gminy jest nieurbanizowana przestrzeń rolnicza. Jednakże w kontekście ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, przedmiotem zainteresowania są przede wszystkim grunty orne niższych klas bonitacyjnych. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach określił wskaźnik przydatności rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie na 57,2. Gleby orne mieszczą się zasadniczo w IV – VI klasie bonitacyjnej. Około 2% mieści się w III klasie, 60% w IV, 20% w V i 15% w VI. Jakość gleb ma wpływ na profil produkcji rolnej.

Tereny zurbanizowane stanowią nieduży udział w ogólnej powierzchni gminy, bo zaledwie 1,76%. Stosunkowo niewielka powierzchnia gminy jest zajęta przez wody – 0,80%. Przez tereny gminy Trzebielino przepływa jedna z największych i najpiękniejszych rzek Pomorza - Wieprza wraz z jej dopływami Bożanka, Bystrzenica, Pokrzywna, Rybiec, Ślizień, Kunica, Korzyca, Broczynka.

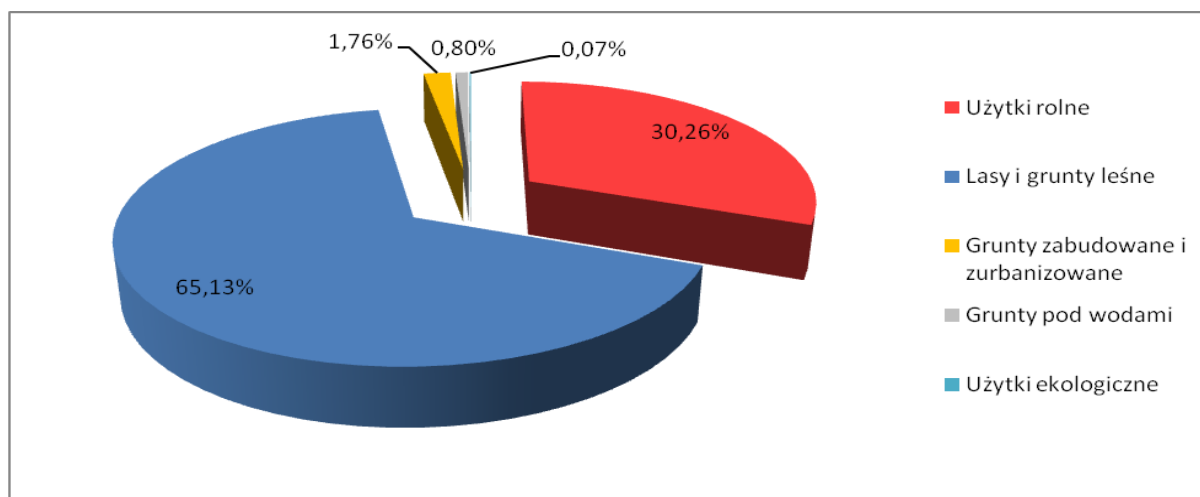
Wysoki udział użytków rolnych oraz lasów i gruntów leśnych w powierzchni gminy związany jest z rolniczą tradycją regionu i świadczy o znaczącej roli rolnictwa na terenie gminy. Z kolei udział kompleksów przyrodniczych, tj. lasów, gruntów leśnych odgrywa istotną rolę w obrazie gminy, wzbogacając jej walory krajobrazowe. Czynniki te stanowią silną determinantę rozwoju gminy. Szczegółowe zestawienie gruntów wg rodzajów użytkowania terenu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Sposób użytkowania gruntów w gminie Trzebielino w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012		2013		2014		2015	
	Powierzchnia (ha)	%	Powierzchnia (ha)	%	Powierzchnia (ha)	%	Powierzchnia (ha)	%
Użytki rolne	6 907,00	30,69	6 853,00	30,45	6 852,00	30,45	6 810,00	30,26
Lasy i grunty leśne	14 560,00	64,72	14 613,00	64,94	14 615,00	64,94	14 657,00	65,13
Grunty zabudowane i zurbanizowane	393,00	1,74	395,00	1,76	395,00	1,76	395,00	1,76
Grunty pod wodami	180,00	0,80	179,00	0,80	179,00	0,80	179,00	0,80
Użytki ekologiczne	16,00	0,07	16,00	0,07	16,00	0,07	16,00	0,07
Nie użytki rolne	447,00	1,98	447,00	1,98	446,00	1,98	446,00	1,98
Razem	22 503,00	100	22 503,00	100	22 503,00	100	22 503,00	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Wykres 1. Sposób użytkowania gruntów w Gminie Trzebielino w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

2.3.3. Zasoby mieszkaniowe

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Gminy Trzebielino na obszarze gminy Trzebielino według stanu na 31.12.2015 r. były 1 024 mieszkania, o łącznej powierzchni 80 290 m². Przeważająca większość to zasoby osób fizycznych. W zasobach mieszkaniowych na koniec 2015 r. było 10 mieszkań, stanowiących własność gminy.

Według danych GUS na koniec 2014 r. przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania to 78,5 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę to 21,3 m². W roku 2012 do użytku oddano 2 mieszkania indywidualne (własność osób fizycznych), w latach 2013-2014 - po 5 mieszkań o tym samym charakterze własności. Dla gminy charakterystyczna jest zabudowa jednorodzinna. Dane dotyczące liczby mieszkań w gminie Trzebielino wg charakteru własności wraz z powierzchnią łączną przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe gminy Trzebielino w latach 2012-2015

	2012		2013		2014		2015	
Rodzaj zasobu	liczba	powierzchnia w m ²	liczba	powierzchnia w m ²	liczba	powierzchnia w m ²	liczba	powierzchnia w m ²
zasoby gminy	10	b.d.	10	b.d.	10	b.d.	10	b.d.
zasoby zakładów pracy	14	b.d.	14	b.d.	8	b.d.	8	b.d.

	2012		2013		2014		2015	
Rodzaj zasobu	liczba	powierzchnia w m ²	liczba	powierzchnia w m ²	liczba	powierzchnia w m ²	liczba	powierzchnia w m ²
zasoby osób fizycznych	979	b.d.	984	b.d.	995	b.d.	1 006	b.d.
zasoby TBS	-	-	-	-	-	-	-	-
zasoby pozostałych podmiotów	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	1 003	78 337	1 008	78 918	1013	79 520	1 024	80 290

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Trzebielino.

Tabela 8. Budynki mieszkalne w gminie Trzebielino w latach 2012-2015

2012	2013	2014	2015
746	759	772	783

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

2.3.4. Infrastruktura techniczna

Układ drogowy i komunikacyjny

Biegące przez obszar gminy drogi powiatowe i gminne tworzą dobrze rozbudowaną drogową sieć wewnętrzną, która umożliwia łatwe i szybkie dotarcie do ośrodka powiatowego oraz innych pobliskich gmin. Główne osie układu transportowego w gminie Trzebielino to droga krajowa nr 21 relacji Miastko - Suchorze - Słupsk – Ustka o długości 25,057 km, oraz droga wojewódzka nr 209 relacji Warszkowo – Suchorze – Bytów o długości 11 km, która jest strategiczną drogą dla Pomorza. Drogi te krzyżują się w miejscowości Suchorze. Pozostałymi elementami układu transportowego gminy Trzebielino jest 9 dróg powiatowych, o łącznej długości 34,020 km, służących zapewnieniu dostępu do dróg wojewódzkich i krajowych oraz najważniejszych ośrodków w powiecie i 23 gminnych, o łącznej długości 37,426 km.

Wykaz dróg powiatowych i gminnych przebiegających przez teren gminy Trzebielino przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 9. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Trzebielino

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Lokalizacja		Długość w km	Rodzaj nawierzchni
			od	do		
2.	1167G	Bąkowo – Trzebielino	9+425	15+261	5,836	asfalt
5.	1169G	Darnowo – Bożanka	1+003	8+003	7,000	asfalt
6.	1175G	Mielno - Suchorze	6+582	8+582	2,000	asfalt
7.	1703G	Starkowo – Starkówko	0+000	2+912	2,912	bruk
8.	1704G	Zielin – Starkowo – Cetyń	0+000	5+572	5,572	asfalt
9.	1705G	Trzebielino - Kołczygłowy	0+000	10+710	10,710	asfalt
Razem drogi powiatowe					34,030	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Najniższą kategorię połączeń stanowią drogi gminne, które zaliczone są do klasy L - drogi lokalne. Drogi gminne, to drogi przeznaczone także dla wszystkich użytkowników, służące miejscowym potrzebom. Na terenie gminy znajduje się 37,426 km dróg gminnych, których wykaz przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Trzebielino

Lp.	Nr drogi	Opis przebiegu drogi	Długość w m	Rodzaj nawierzchni
1.	160001 G	Objezierze – Myślimierz	2 750	gruntowa naturalna
2.	160002 G	Miszewo droga wojewódzka 209 – Miszewo posesja nr 18	500	bruk
3.	160003 G	Gumieniec droga powiatowa 209 – przejazd kolejowy – Kleszczewo – Gumieniec	3 500	płyty jumbo, bruk gruntowa
4.	160004 G	Zielin posesja nr 18 B – droga krajowa 21	1 000	gruntowa naturalna
5.	160005 G	Droga krajowa 21 – Zielin droga gminna 160006 G	500	polbruk
6.	160006 G	Droga krajowa 21 – Zakład Rolny Zielin	350	bitumiczna
7.	160007 G	Starkowo droga powiatowa 200 – Starkowo posesja nr 1	250	gruntowa naturalna

Lp.	Nr drogi	Opis przebiegu drogi	Długość w m	Rodzaj nawierzchni
8.	160008 G	Gumieniec przejazd kolejowy – granica gminy Kępice (Jabłonna)	2 250	gruntowa naturalna
9.	160009 G	Droga krajowa 21 – Zielin Stacja PKP	500	bitumiczna
10.	160010 G	Cetyń droga powiatowa 201 – Cetyń kolonia	1 900	płyty jumbo, bitumiczna
11.	160011 G	Dolno – Trzebielino droga powiatowa 189	1 500	płyty jumbo,
12.	160012 G	Trzebielino droga krajowa 21 – Trzebielino droga gminna 160013 G	100	bitumiczna
13.	160013 G	Trzebielino droga krajowa 21 – Trzebielino droga powiatowa 202	250	bitumiczna
14.	160014 G	Trzebielino droga krajowa 21 – Trzebielino posesja 68 a	200	bitumiczna
15.	160015 G	Trzebielino droga gminna 160013 G - Szczyciec	1 750	gruntowa
16.	160017 G	Leśniczówka Poborowo – granica gminy Miastko (Wiatrołom)	2 750	gruntowa naturalna
17.	160018 G	droga krajowa 21 – granica gminy Miastko (Wiatrołom)	1 500	gruntowa naturalna
18.	160019 G	Flisów (Grądkie Dolne) droga gminna 160020 G – granica gminy Miastko (Ponikła)	2 400	gruntowa naturalna
19.	160020 G	droga krajowa 21 – Flisów (Grądkie Dolne) – granica gminy Miastko (Żabno)	3 600	gruntowa naturalna
20.	160021 G	droga krajowa 21 – Bożanka koniec zabudowy	750	bitumiczna
21.	160022 G	Objezierze- Miszewo	4 733	bruk/ bitumiczna
22.	160023 G	Glewnik - Trzebielino	2 459	gruntowa naturalna
23.	160024 G	DW NR 2009- Gumieniec stacja kolejowa	1 934	bitumiczna
Razem drogi gminne			37 426	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Jak wynika z Tabeli nr 9 (Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Trzebielino) 31,118 km dróg powiatowych to drogi o rodzaju nawierzchni asfaltowej. Według danych z Tabeli nr 10 (Wykaz dróg

gminnych na terenie gminy Trzebielino) 14,967 km dróg gminnych stanowi drogi o nawierzchni utwardzonej, natomiast 22,459 km dróg gminnych ma nawierzchnię gruntową.

Stan gminnych dróg publicznych obecnie nie zagraża bezpośrednio bezpieczeństwu ruchu, natomiast znacząco wpływa na komfort poruszania się nimi. Ich niedofinansowanie w latach ubiegłych sprawia, że w najbliższych latach koniecznym będzie poniesienie wysokich środków finansowych na ich modernizację. Drogi budowane w starych technologiach nie spełniają obecnych standardów i nie są dostosowane do obecnego natężenia ruchu. Dawne budowy i przebudowy skupiały się głównie na nawierzchni drogowej. Nie brano pod uwagę wtedy dodatkowej infrastruktury, takiej jak chodniki, spowalniacze, zatoki autobusowe, właściwe oznakowanie oraz oświetlenie. W najlepszym utrzymaniu znajdowały się najczęściej drogi prowadzące do Państwowych Gospodarstw Rolnych, które obecnie straciły na znaczeniu.

W analizowanych latach 2012 – 2015 w zakresie gminnych dróg publicznych zrealizowano następujące inwestycje:

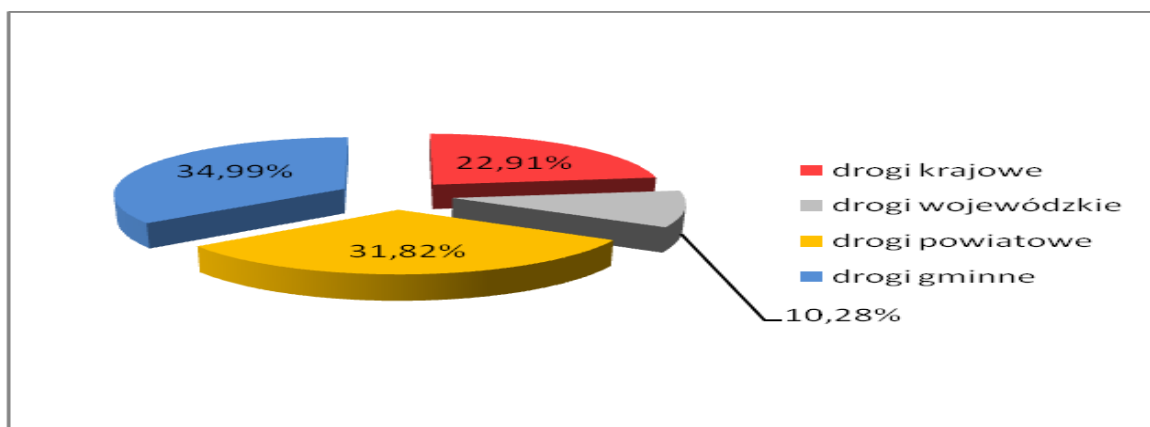
- modernizacja drogi w Cetyniu (160010G),
- modernizacja (remont) drogi w m. Objezierze (160022G),
- modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Dolno (160011G).

Tabela 11. Układ komunikacyjny gminy Trzebielino

Lp.	Rodzaj drogi	Długość ogółem w km	w tym utwardzone w km
1.	drogi krajowe	24,5	24,5
2.	drogi wojewódzkie	11	11
3.	drogi powiatowe	34,03	34,03
4.	drogi gminne	37,426	15,467

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Wykres 2. Struktura dróg w gminie Trzebielino

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Łączna długość dróg publicznych w gminie wynosi około 107 km, z czego dróg gminnych jest 37,43 km, co stanowi 34,99% udziału w długości wszystkich dróg w gminie. Długość drogi krajowej to 24,5 km, wojewódzkiej 11,0 km a powiatowych 34,03 km. Długości tych dróg stanowią odpowiednio 22,91%, 10,28% i 31,82% udziału w całości, co zostało zobrazowane na powyższym wykresie.

Dostępność czasowa samochodem osobowym z Trzebielina do stolicy województwa, powiatu oraz powiatów i niektórych gmin ościennych wygląda następująco:

- centrum Gdańska, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego z roku 2009 określana jest na poziomie 120-200 min ⁹, natomiast w obecnie funkcjonującym układzie połączeń: dostępność ta jest określana na poziomie ok 120-130 min,
- do centrum Bytowa - ok. 35 min,
- Słupska - ok. 30 min,
- Człuchowa - ok. 70 min,
- Miastka - ok. 20 min,
- Kępice - ok. 25 min.

Komunikacja zbiorowa – autobusowa

Komunikacja zbiorowa autobusowa na obszarze gminy Trzebielino realizowana jest przez następujące przedsiębiorstwa komunikacyjne:

- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Bytowie S.A., na trasach np.:
 - Bytów - Słupsk przez Uliszkowice, Suchorze,

⁹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2009.

- Bytów - Słupsk przez Poborowo, Cetyń,
- Miastko - Suchorze - Słupsk, drogą krajową 21 lub przez Cetyń,
- Trzebielino - Miastko - Człuchów,
- Trzebielino - Cetyń - Obłęż,
- Słupsk - Broczyna - Bożanka - Miastko,
- Starkowo - Słupsk, Starkowo - Szczecinek przez Miastko,
- Słupsk - Miszewo - Gumieniec - Obłęż,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A. Słupsk, na trasach np.:
 - Ustka - Słupsk - Trzebielino - Szczecinek - Poznań - Głogów (zamiennie w sezonie z PKS "Tour" sp. z o.o. Jelenia Góra),
 - Bytów - Słupsk przez Uliszkowice, Suchorze,
- Firma transportowa Nord Express sp. z o.o.:
 - Linia 102 Słupsk dworzec kolejowy - Trzebielino, drogą krajową nr 21, przez miejscowości Objezierze, Moczydło, Suchorze, Zielin.
- PKS Szczecinek na trasie:
 - Trzebielino - Miastko - Szczecinek,
- Przedsiębiorstwo Transport i Handel "Gochy" Józef Gawin, obsługujące komunikacyjnie miejscowości: Trzebielino, Starkowo, Cetyń, Poborowo, Gumieniec, Suchorze, Zielin, Miszewo, wykonujące kursy głównie w godzinach dojazdów i powrotów mieszkańców do/z miejsc pracy i szkół.

Dojazd autobusem z miejscowości Trzebielino do Słupska, szacowany na podstawie rozkładu jazdy, wynosi ok. 40 min, natomiast do Bytowa, z uwzględnieniem najkrótszej trasy i przesiadki w Suchorze - min. 1h 10 min.

Przystanki autobusowe zlokalizowane są przy drodze krajowej nr 21, drodze wojewódzkiej nr 209, drogach powiatowych, z wyjątkiem DP1167G oraz przy drodze gminnej w Gumieńcu. Pełnowymiarowe zatoki autobusowe o nawierzchni z kostki prefabrykowanej lub mieszanki mineralno-asfaltowej, z wydzielonym, utwardzonym miejscem oczekiwania dla podróżnych występują w ciągu drogi krajowej nr 21, oraz w ciągu DP 1704G (Starkowo, Cetyń), DP1705G (Poborowo, Cetyń), w pozostałych przypadkach przystanki bez zatoki zlokalizowane są bezpośrednio przy jezdni. Większość przystanków wyposażonych jest w wiaty dla oczekujących, zaopatrzone w rozkłady jazdy

¹⁰.

Infrastruktura i komunikacja kolejowa

¹⁰ Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

Przez teren gminy Trzebielino przebiega jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa nr 212 relacji Lipusz - Dąbrówka Bytowska - Barnowo - Zielin Miastecki - Gumieniec - Barcino - linia 405. Jest to linia o znaczeniu lokalnym, zaliczona do linii, na których zawieszono przewozy pasażerskie, a w 2006 r. zapadła decyzja o fizycznej likwidacji torów, w związku z tym obecnie na odcinku Bytów- Korzybie linia ta jest nieprzejezdna. W miejscowości Zielin zlokalizowana jest stacja kolejowa, natomiast w miejscowości Gumieniec – przystanek kolejowy ¹¹.

Komunikacja lotnicza

Na obszarze gminy Trzebielino, na północny-zachód od miejscowości Trzebielino i Dolno, przy drodze gminnej nr 160023G, znajduje się lotnisko (lądowisko) nieewidencjonowane, administrowane przez Lasy Państwowe. Jest to lotnisko traktowane jako p-poż., gruntowe. Na terenie lotniska znajduje się lotnicze urządzenie naziemne – pomoc nawigacyjna (numer z rejestru: NAV/N/B/1107/0/2010) ¹².

Trzebielino leży w strefie oddziaływania Portu Lotniczego Gdańsk Rębiechowo – port lotniczy jest położony w odległości ok. 120 km od centrum gminy. Dzięki temu mieszkańcy mają dostęp do portów lotniczych całego świata, jednak nie jest on komfortowy, zgodnie z założeniem Unii Europejskiej, które mówi, że "komfort inwestycyjny i turystyczny" mieści się w granicach do 60 km od najbliższego międzynarodowego portu lotniczego.

Ruch pieszy, chodniki

Tylko w centrach większych miejscowości gminy Trzebielino ruch pieszy odbywa się po chodnikach zlokalizowanych po obu stronach jezdni. W większości jednak chodniki zlokalizowane są tylko po jednej stronie jezdni np. w Trzebielinie poza drogą krajową, miejscowości: Zielin, Bożanka, Dolno, Starkowo, Cetyń. W wielu przypadkach ruch pieszy odbywa się bezpośrednio po jezdni lub jej poboczu np. w Broczynie, Bąkowie, Poborowie, Uliszkowicach, Miszewie, Gumieńcu.

Istniejące elementy infrastruktury ruchu pieszego charakteryzują się nieodpowiednią szerokością, brakiem ciągłości, ubytkami, nierównościami w nawierzchni. Poza drogą krajową, bardzo

¹¹Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

¹² Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

mało jest odcinków nowych chodników, występują jedynie przy odnawianych zatokach i przystankach autobusowych, do których dojść można tylko poboczem lub jezdnią drogi¹³.

Trasy rowerowe, szlaki piesze, szlaki wodne

Plan województwa wskazuje istnienie na terenie gminy Trzebielino drogi rowerowej o znaczeniu międzyregionalnym: 15 (Polanów) województwo zachodniopomorskie – Kępice – Trzebielino – Kołczygłowy – Bytów – Sulęcyno – Chmielno – Kartuzy – Przodkowo (odgałęzienie do Gdańska) – Szemud – Wejherowo – Puck – Krokowa – Choczewo – Nowa Wieś Lęborska – Lębork – Cewice – Czarna Dąbrówka – Parchowo;

Poza wskazanym w PZPWP na terenie gminy Trzebielino funkcjonuje szlak rowerowy gminy Miastko i Trzebielino "Wzgórza Morenowe" łączący obie miejscowości, poprowadzony częściowo wzdłuż nieczynnej linii kolejowej, ukazujący walory kulturowe i turystyczne regionu oraz Szlak ciekawostek przyrodniczych i ścieżka rowerowa z Trzebielina do Suchorza.

Rzeka Wieprza i Pokrzywna (od Trzebielina do ujścia), stanowią szlaki wodne z predyspozycjami do rozwoju turystyki kwalifikowanej kajakowej i pieszej, dopuszcza się przy nich lokalizację pól biwakowych i namiotowych (preferowane tereny do lokalizacji to tereny użytkowane jako grunty orne - terasy nadrzeczne)¹⁴.

Gospodarka wodno – ściekowa

Wody podziemne

Na obszarze gminy Trzebielino stwierdzono występowanie trzeciorzędowego oraz czwartorzędowego poziomu wodonośnego, które wspólnie stanowią wielowarstwowy system wodonośny połączony ze sobą i wodami powierzchniowymi. Użytkowy poziom wodonośny stanowią wody czwartorzędowe II wariantu wodonośnej, występujące średnio na głębokości 20-50 m. Lokalnie użytkowane są wody I warstwy wodonośnej. Wody gruntowe występują na różnych głębokościach. Najpłycej zalegają w dnach dolin rzecznych, w zatorfionych obniżeniach i zagłębieniach bezodpływowych, na terasach i płaszczynach sandrowych. Na terenach wzgórzowych wody gruntowe występują poniżej poziomu 4 m p.p.t. Na pozostałym obszarze wody zalegają na głębokości 4-5 m p.p.t.¹⁵ Gmina Trzebielino położona jest poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych. Najbliższy zbiornik wód podziemnych, znajduje się w odległości ok. 5 km na północny-wschód od granic gminy.

¹³ Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

¹⁴ Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Trzebielino 2008-2011 z perspektywą 2012-2015.

Świadczeniem usług wodno-kanalizacyjnych na terenie gminy Trzebielino zajmuje się Zakład Usług Komunalnych w Trzebielinie. Poziom zwodociągowania gminy wynosi ok. 90%. Zasoby wodne pokrywają pełne zapotrzebowanie użytkowników gminy. Długość sieci wraz z przyłączami na terenie gminy w 2014 r. wynosiła 52 km i w porównaniu z 2012 r. nie zmieniła się. W tym samym czasie liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wynosiła 476 sztuk (w 2012 r. - 439 szt. - wzrost o ok. 8% w porównaniu do 2014 r.).

Gmina Trzebielino zaopatrywana jest w wodę z 5 odrębnych układów wodociągowych zasilanych z głębinowych komunalnych ujęć wody:

- Ujęcie wody w Objezierzu – zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Objezierze, Suchorze, Uliszkowice, Miszewo, Gumieniec, Kleszczewo, Myślimierz i Moczydło;
- Ujęcie wody w miejscowości Zielin – zaopatruje w wodę wyłącznie wieś Zielin;
- Ujęcie w miejscowości Starkowo – obsługuje miejscowość Starkowo i Starkówko;
- Ujęcie w miejscowości Trzebielino – zaopatruje w wodę wieś Trzebielino i Dolno;
- Ujęcie w miejscowości Cetyń – obsługuje miejscowości Cetyń i Poborowo, Owczary.

Nie wszystkie jednostki osadnicze są zwodociągowane - miejscowości: Bożanka, Grądkie Dolne, Glewnik, Toczek, Bąkowo, Szczyciec, Broczyna, Czarnkowo, Popielewo, Wargoszewo, Ciemnica, Radaczewo, Zielin Górny – korzystają ze studni indywidualnych. Sieć wodociągowa w miejscowościach Miszewo - Myślimierz została wybudowana w 2010 roku, natomiast w miejscowościach Gumieniec – Kleszczewo w 2011 roku.

Opis i charakterystyka poszczególnych układów wodociągowych¹⁷

Stacja uzdatniania wody Objezierze

Na terenie ujęcia znajdują się 3 studnie głębinowe. Dwie o głębokości 167 i 127 m p.p.t. są aktualnie eksploatowane. Trzecia studnia jest traktowana jako rezerwowa. Nie posiada jednak pompy i od kilku lat jest niewykorzystywana. Wydajność ujęcia to 440 m³/d. W skład technologii wchodzi: mieszacz powietrza, filtr do odmanganiania, filtr do odżelaziania, chlorownia, zbiorniki hydroforowe – 3 szt., urządzenia pomiarowe, agregat sprężarkowy, szafa sterownicza.

Ocena stanu technicznego i potrzeby inwestycyjno-remontowe

¹⁶ Opracowano na podstawie informacji ze *Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.* oraz z GUS.

¹⁷ Opracowano na podstawie *Oceny stanu technicznego urządzeń i sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Trzebielino, ZUK Trzebielino, marzec 2016 r.*

Sieć wodociągowa na tym terenie jest w większości z rur PCV i PE. Najnowsze sieci powstały w ostatnich latach w m. Myślimierz, Miszewo, Gumieniec, Kleszczewo i na osiedlu domków jednorodzinnych w Suchorzu. Ogólny stan sieci jest zadowalający. Wymiany wymaga odcinek sieci wykonany z rur azbestowo – cementowych. Największym problemem jest zbyt mała ilość zasuw, co w przypadku awarii lub wykonania nowych przyłączy powoduje duże utrudnienia dla odbiorców. W roku 2015 wymieniono 1 hydrant przeciwpożarowy oraz zamontowywano dodatkowo jedną zasuwę. Zadanie inwestycyjne do wykonania w 2016 r. – przeniesienie kilkusetmetrowego odcinka sieci wodociągowej z prywatnych nieruchomości w granice pasa drogowego drogi gminnej w miejscowości Gumieniec. Stan SUW jest dobry. Woda spełnia wszelkie wymagania jakościowe.

Stacja uzdatniania wody Trzebielino

Zlokalizowane są tu dwie studnie głębinowe o głębokości 75 i 55 m p.p.t. Wydajność ujęcia to 251 m³ / d. W skład technologii wchodzi: 3 odżelaziacze z aeratorami, 6 odmanganiaczy, 3 zbiorniki hydroforowe, sprężarka, wodomierz, szafa sterownicza.

Ocena stanu technicznego i potrzeby inwestycyjno – remontowe

Stan techniczny urządzeń jest zły. Technologia przestarzała i energochłonna. Złoża filtracyjne nie wymieniane od bardzo wielu lat. Sieć wodociągowa na terenie działania SUW w stanie dostatecznym. Wymiany wymaga znaczna ilość odcinków wykonanych w technologii azbestowo – cementowej. W 2015 r. wymieniono ok. 100 mb sieci. Problemem jest również brak precyzyjnej inwentaryzacji, co utrudnia lokalizowanie awarii. Na chwilę obecną przeprowadzone pomiary wydajności hydrantów wykazują problemy z zapewnieniem wymaganych przepisami prawa parametrów. Priorytetowym zadaniem jest budowa Stacji Uzdatniania Wody wraz ze zbiornikami retencyjnymi (aktualnie opracowano projekt budowlany). Do czasu budowy nowej SUW wszelkie prace modernizacyjne nie mają ekonomicznego uzasadnienia.

Hydrofornia Zielin

Na terenie ujęcia znajdują się 2 studnie, z których eksploatowana jest jedna – główna studnia o głębokości 55 m p.p.t. Druga tzw. Pomocnicza jest niesprawna od lat 90-tych. W budynku hydroforni znajduje się jeden filtr (żelazo, mangan), 2 zbiorniki hydroforowe, agregat sprężarkowy oraz szafa sterownicza.

Ocena stanu technicznego i potrzeby inwestycyjno – remontowe

W miejscowości Zielin jest znacząca ilość sieci wodociągowej z rur azbestowo – cementowych (szacunek – ok. 30). Ogólny stan sieci jest dobry. W roku 2015 wybudowano nowy odcinek o łącznej długości 600 mb, doprowadzający wodę do nowopowstających działek budowlanych. W centrum

miejsowości istnieje potrzeba montażu dodatkowych zasuw odcinających. Hydrofornia jest w stanie dostatecznym – remontu wymaga budynek oraz szafa sterownicza. W celu optymalizacji kosztów produkcji wody hydrofornia powinna być zamknięta. W planach jest kompleksowa modernizacja hydroforni w miejscowości Starkowo i budowa sieci wodociągowych spinających na odcinkach Starkowo – Zielin oraz Starkowo – Cetyń (aktualnie opracowanie projektu budowlanego).

Hydrofornia Starkowo

Ujęcie posiada jedną studnię o głębokości 65 m p.p.t. Hydrofornia wyposażona jest w zestaw filtrujący (żelazo, mangan), dwa zbiorniki hydroforowe, agregat sprężarkowy oraz szafę sterowniczą.

Ocena stanu technicznego i potrzeby inwestycyjno – remontowe

Stan techniczny obiektu i urządzeń jest dobry. Sieć wodociągowa w znacznej części jest nowa. Częstym awariom ulega stary odcinek, słabo zinwentaryzowany. Dodatkowo trudność podczas remontów sprawia wysoki poziom wód gruntowych. Problem stanowi również konieczność utrzymywania wysokiego ciśnienia ze względu na wyżej położoną miejscowość Starkówko, co znacząco wpływa na wzrost zużycia energii elektrycznej. Planuje się, aby hydrofornia Starkowo docelowo zaopatrywała miejscowości Zielin, Starkowo, Cetyń, Poborowo, Owczary. W tym celu należy zmienić technologię w oparciu o zbiorniki retencyjne zestaw pompowy oraz wykonać dodatkową studnię głębinową.

Hydrofornia Cetyń

Na terenie ujęcia zlokalizowane są dwie studnie o głębokości odpowiednio 75 i 55 m p.p.t. Wydajność obu studni to 270 m³/d. W budynku znajdują się 2 zbiorniki hydroforowe i szafa sterownicza.

Ocena stanu technicznego i potrzeby inwestycyjno – remontowe

Stan techniczny urządzeń można ocenić jako dostateczny. Odnowienia wymaga elewacja budynku. Jedna z pomp głębinowych przewidziana jest do wymiany, ze względu na duże zużycie i częste awarie na głównym przyłączy energetycznym. Ponadto należy dokonać odwodnienia obudowy jednej ze studni. Sieć wodociągowa w miejscowości Poborowo jest nowa i nie występowały jej awarie. Do wymiany – sieć w m. Cetyń, ze względu na użycie materiałów azbestowo – cementowych. Docelowo hydrofornia przewidziana do likwidacji i podłączenie do ujęcia Starkowo. Badania wody nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych parametrów, woda jest zdatna do spożycia.

Tabela 12. Stan infrastruktury wodociągowej na terenie gminy Trzebielino w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Długość sieci wodociągowej (km)	51,9	52	52	52,64
Liczba przyłączy prowadzących do budynków (szt.)	439	433	443	498
Liczba podłączonych gospodarstw domowych (szt.)	b.d.	418	486	911
% ogółu ludności korzystający w sieci wodociągowej	77	78	78.5	b.d.
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (na 1 mieszkańca) w m ³	21,6	22,5	22,1	b.d.
Liczba stacji uzdatniania wody (technologia)	2	2	2	2
Liczba ujęć wody	3	3	3	3
Liczba wodociągów grupowych	4	4	4	4
Podmiot odpowiedzialny za zaopatrzenie w wodę	ZUK Trzebielino	ZUK Trzebielino	ZUK Trzebielino	ZUK Trzebielino
Liczba studni	10	10	10	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS i danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Ludność w procentach ogółu ludności korzystająca z instalacji wodociągowej w gminie w 2014 r. wynosiła – 78,5%, co daje ostatnie - 10 miejsce w powiecie bytowskim oraz 113 miejsce w województwie. W samym powiecie - 92% ludności korzystało z sieci wodociągowej. Z danych uzyskanych w Urzędzie Gminy Trzebielino wynika, iż istnieje duża potrzeba modernizacji stacji uzdatniania wody i ujęć wody. Ich stan techniczny jest niezadowalający, natomiast wydajność ujęć wody wystarczająca dla zapewnienia zaopatrzenia w wodę dla potrzeb mieszkańców i przemysłu. Większość mieszkańców zaopatrywana jest w wodę z ujęć komunalnych. Istnieje również możliwość podłączania do sieci nowych użytkowników.

Stopień wyposażenia mieszkań w instalacje wodociągowe jest relatywnie niski i utrzymuje się w analizowanym okresie na niezmiennym poziomie.

Potencjalne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych stanowi niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej (niespełna 40% ludności korzysta z sieci kanalizacyjnej). Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, tzw. szambach, w przypadku ich nieszczelności, co

jak wykazuje praktyka jest częstym zjawiskiem i/lub wylewania ścieków w przypadkowe miejsca. Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych mogą być nawozy, zarówno sztuczne jak i organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie. Przy nieprawidłowym składowaniu następuje zanieczyszczenie wód gruntowych znacznie stężonymi składnikami nawozu, oddziałującymi na środowisko przez dłuższy czas. Poza tym stanowią potencjalne źródło zanieczyszczenia sanitarnego organizmami chorobotwórczymi¹⁸. Zanieczyszczone wody powierzchniowe odgrywają istotną rolę w zasilaniu wód podziemnych, a istniejące warunki litologiczne stwarzają możliwości infiltracji skażeń z gleby, a pośrednio także z atmosfery w ich głąb. Zawodzi także infrastruktura techniczna – wodociągowanie następuje dużo szybciej niż budowa systemów kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami ścieków o odpowiedniej przepustowości. Oprócz tego istnieją nielegalne zrzuty nieczystości płynnych do rowów lub na powierzchnię. Wszystkie te czynniki sprawiają, że stosunki wodne na analizowanym obszarze ulegają istotnym zmianom nie tylko ilościowym, ale przede wszystkim jakościowym.

Wody powierzchniowe

Na obszarze gminy Trzebielino występują liczne ciek i rowy melioracyjne. Do najważniejszych rzek przepływających przez teren gminy należą Wieprza i jej dopływy bezpośrednie lub pośrednie: Pokrzywna, Bystrzenica, Rybiec, Ślizień, Kunica, Korzyca, Bożanka, Broczynka.

Na terenie gminy Trzebielino występuje kilka niewielkich jezior oraz tzw. „oczka wodne”. Największymi zbiornikami wodnymi są jeziora:

- Trzebielińskie (pow. ok. 16,2 ha), największe powierzchniowo jezioro na terenie gminy, jest to jezioro przepływowe, gromadzące ok. 110 tys. m³ wody, jezioro jest silnie zarastające;
- Miłaczewo (pow. ok. 15,1 ha), drugie pod względem wielkości, jezioro typu rynnowego, gromadzące ok. 450 tys. m³ wody;

a także jeziora: Darnowskie (pow. ok. 8,7 ha), Bąkowo (pow. ok. 8,1 ha), Święte (pow. ok. 7,5 ha), Kack Duży (ok. 3, 7 ha) i Czarnkowo (ok. 2,5 ha). Ponadto wody powierzchniowe stojące reprezentowane są przez sztuczne zbiorniki wodne, w tym stawy w wyrobisku poeksploatacyjnym kredy jeziornej (dawne złożo „Trzebielino”) i stawy rybne.

Pod względem hydrograficznym, gmina Trzebielino w zdecydowanej większości położona jest w zlewni rzeki Wieprzy, jedynie jej północny fragment znajduje się w zlewni rzeki Słupi. Ponadto na terenie gminy występują obszary bezodpływowe i o utrudnionym odpływie. W przypadku zlewni Wieprzy, wody z terenu gminy odprowadzane są poprzez ciek i rowy melioracyjne do rzek:

¹⁸ *Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.*

Bystrzenica, Pokrzywna, Broczynka i Bożanka, a także do przepływającej w bliskiej odległości od granic gminy rzeki Studnica. W przypadku zlewni Słupi, wody z terenu gminy odprowadzane są przez rzekę Kwaka i jej dopływy.

Sieć kanalizacyjna

Gospodarka ściekowa na terenie gminy obejmuje głównie zakres zagospodarowania ścieków komunalnych. Nie występują trudności ze ściekami przemysłowymi, dla których nie występuje przekroczenie dopuszczalnych ładunków oraz zagrożeń dla czystości wód w odbiornikach.

W gminie Trzebielino funkcjonują 2 mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków: w miejscowościach Zielin i Trzebielino, do których ścieki odprowadzane są dwoma odrębnymi układami grawitacyjno – pompowymi. Pozostała część gminy nie posiada obecnie kanalizacji sanitarnej. Ścieki odprowadzane są do zbiorników szczelnych (szamb) indywidualnych i zbiorczych i okresowo wywożone są do istniejących oczyszczalni. Stopień skanalizowania gminy wynosi ok. 60%.

Opis i charakterystyka poszczególnych układów kanalizacji sanitarnej ¹⁹

Oczyszczalnia ścieków Zielin

Jest to nowa oczyszczalnia oddana do użytku w 2013 r. Jest oczyszczalnią mechaniczno – biologiczną typu SBR. Przepustowość wynosi 256 m³/d. Ścieki dostarczane są za pomocą kanalizacji grawitacyjnej oraz tłocznej w miejscowości Zielin, Starkowo, Suchorze. W 2015 r. przyjęto ok. 29,7 m³ ścieków, co daje średnio 81 m³/d. Wartość ta stanowi ok. 31% dobowej zdolności oczyszczania. Jest to jeden z głównych powodów wysokiej taryfy za odprowadzanie ścieków. Największym problemem do rozwiązania pozostaje sprawa usuwania osadów pościekowych.

Oczyszczalnia ścieków Trzebielino

Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna. Przepustowość dobową wynosi 91 m³/d. W 2015 r. przyjęła ok. 25,7 m³ ścieków, co średnio daje 70,4 m³/d. Stan oczyszczalnia można uznać za zadowalający. Zgodnie z obowiązującymi przepisami na obiekcie należy zamontować urządzenie do pomiaru zrzutu ścieków. Wymiany wymagają również koryta przelewowe.

¹⁹ Opracowano na podstawie *Oceny stanu technicznego urządzeń i sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Trzebielino*, ZUK Trzebielino, marzec 2016 r.

Przepompownie ścieków oraz sieć kanalizacji sanitarnej

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 11 przepompowni ścieków. 4 z nich są nowe i posiadają zdalny monitoring. Stan pozostałych jest dostateczny. Kapitałnego remontu lub wymiany wymagają pompy w m. Zielin i Starkowo. W przypadku realizacji projektu budowy kanalizacji sanitarnej w m. Cetyń oraz Poborowo bezwzględnie należy wybudować nową przepompownię wraz z kanalizacją tłoczną na odcinku Starkowo – Zielin. Istnieje problem dotyczący wprowadzania wód opadowych do kanalizacji, który generuje dodatkowe koszty. Przyczyną mogą być źle usytuowane pokrywy studni oraz nielegalny zrzut wód z rynien i terenów utwardzonych.

W większości stan sieci kanalizacyjnej jest dobry. Dodatkowo wskazane jest systematyczne jej czyszczenie. Na chwilę obecną największym problemem w eksploatacji sieci jest niedrożność w m. Suchorze.

Sieć kanalizacyjna w m. Trzebielino i Zielin została wybudowana w 1990 r., w m. Suchorze w 2004 r. oraz w m. Starkowo – w 2015 r.

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Trzebielino na koniec 2015 r. liczyła 23,06 km oraz 279 sztuk przyłączy. Na koniec 2014 r. na terenie gminy z sieci kanalizacyjnej korzystało około 39,9% mieszkańców (wg danych z GUS), co daje 10 miejsce w powiecie i 110 w województwie. Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w 2014 r. – 2 533 (w powiecie 63 323).

Tabela 13. Stan infrastruktury ściekowej na terenie gminy Trzebielino w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	20,7	20,7	20,7	23,06
Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych (szt.)	241	252	260	279
Liczba podłączonych gospodarstw domowych (szt.)	b.d.	235	241	743
% ogółu ludności korzystający w sieci kanalizacyjnej	38,2	39,2	39,9	b.d.
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam ³) - 1 dam ³ = 1000 m ³	56	60	57	55,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS oraz danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Według danych z GUS na koniec 2014 r. gromadzenie nieczystości ciekłych odbywało się w 218 zbiornikach bezodpływowych oraz w 10 oczyszczalniach przydomowych.

W związku z tym, że sieć wodno-kanalizacyjna jest jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój mieszkalnictwa i przedsiębiorczości na każdym terenie, to gmina Trzebielino systematycznie i w miarę zapotrzebowania realizuje inwestycje w tym zakresie. Gmina stara się zapewnić podłączenie do sieci wodociągowej nowym gospodarstwom domowym. W przypadku, gdzie nie ma możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej, nieczystości płynne gromadzone są w szczelnych zbiornikach bezodpływowych oraz, coraz częściej budowanych, przydomowych oczyszczalniach ścieków. Natomiast rozbudowa sieci kanalizacyjnej następuje w pierwszej kolejności na obszarze gminy o większych skupiskach mieszkańców, gdzie rozbudowa ta jest uzasadniona i opłacalna ekonomicznie. W przypadku terenów, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalne, instalowane są głównie bezodpływowe zbiorniki. Tym samym należy zakładać, że rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy (a tym samym wzrost gęstości zaludnienia w poszczególnych miejscowościach) przyczyni się do rozwoju sieci kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni ścieków, co wpłynie w konsekwencji na dalszy wzrost jej atrakcyjności osadniczej. Z kolei w przypadku terenów inwestycyjnych konieczne będzie wcześniejsze uzbrojenie tych terenów w infrastrukturę wodno-ściekową, co zachęci potencjalnych inwestorów do inwestowania na tym terenie.

Odprowadzanie wód opadowych

Nie ma większych układów kanalizacji deszczowej. W kilku miejscowościach istnieją pojedyncze odwodnienia ulic, niezainwentaryzowane odcinki kanalizacji deszczowej w obrębie dawnych PGR-ów oraz odwodnienie drogi krajowej Nr 21 w obrębie fragmentów wsi Suchorze i Trzebielino.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Trzebielino nie ma instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów ani składowisk odpadów. Gmina korzysta ze składowiska odpadów zlokalizowanego w Bierkowie na terenie gminy Słupsk.

Zgodnie ze wskazaniem zawartym w „Planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018” (2012), przyjętym Uchwałą Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku podstawowym założeniem funkcjonowania nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych. Gmina Trzebielino położona jest w Regionie Północno-zachodnim gospodarki odpadami.

Region Północno - Zachodni liczy ponad 270 tys. mieszkańców, skupia wokół siebie głównie gminy powiatu bytowskiego i słupskiego, a także dwie gminy powiatu kościerskiego i gminę Stężyca

- powiat kartuski. W regionie funkcjonują dwie w pełni wyposażone, posiadające wystarczające zdolności przerobowe, instalacje regionalne do przetwarzania odpadów komunalnych - RIPOK Bierkowo i RIPOK Sierzno. W zakresie zagospodarowania selektywnie zebranych odpadów zielonych wyznaczono instalację regionalną „Wodociągi Słupsk” Sp. z o.o., która wyposażona jest w kompostownię odpadów o mocy przerobowej 20.000 Mg/rok. Na terenie regionu Północno - Zachodniego zlokalizowane są dwa składowiska odpadów komunalnych w Gatce i Obłężu. Z uwagi na wystarczające zdolności przerobowe instalacji regionalnych, nie ma podstaw, aby składowiska te pełniły rolę instalacji zastępczych w regionie. Po wejściu w życie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami składowiska w Gatce i Obłężu nie będą mogły przyjmować zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania (Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018”, 2012).

Zgodnie z „Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzebielino 2008-2016” celem strategii gospodarowania odpadami jest utworzenie infrastruktury oraz systemów gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju poprzez realizację zasad:

- zapobieganie powstawania odpadów oraz ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, jeżeli nie udało się zapobiec powstawaniu odpadów,
- zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi,
- eliminacja szkodliwego wpływu odpadów na środowisko i życie człowieka.

Głównymi celami, sformułowanymi w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzebielino 2008-2016 są:

- zapobieganie powstawania odpadów i minimalizacja ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- odzysk odpadów z zachowaniem zasad ochrony środowiska,
- zachowanie zasad ochrony środowiska przy unieszkodliwianiu odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

Dla osiągnięcia celów głównych wyznaczono cele poboczne, które wyznaczały kierunek wyznaczonych dla gminy zadań do zrealizowania:

- zmniejszenie masy odpadów unieszkodliwianych poprzez składowanie, w tym w szczególności odpadów biodegradowalnych,

- zwiększanie poziomu odzysku odpadów poprzez modernizację i wdrożenie nowych systemów selektywnej zbiórki,
- usunięcie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych,
- podniesienie ogólnej świadomości mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami ²⁰.

Na terenie gminy Trzebielino prowadzi się selektywną zbiórkę odpadów. W każdej miejscowości ustawione są pojemniki na plastik i szkło, natomiast indywidualni właściciele nieruchomości posiadają zawarte umowy na wywóz nieczystości stałych z firmami posiadającymi koncesję (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. - Słupsk dla firm oraz ELWOZ sp. z o.o. – Miechucino dla mieszkańców indywidualnych).

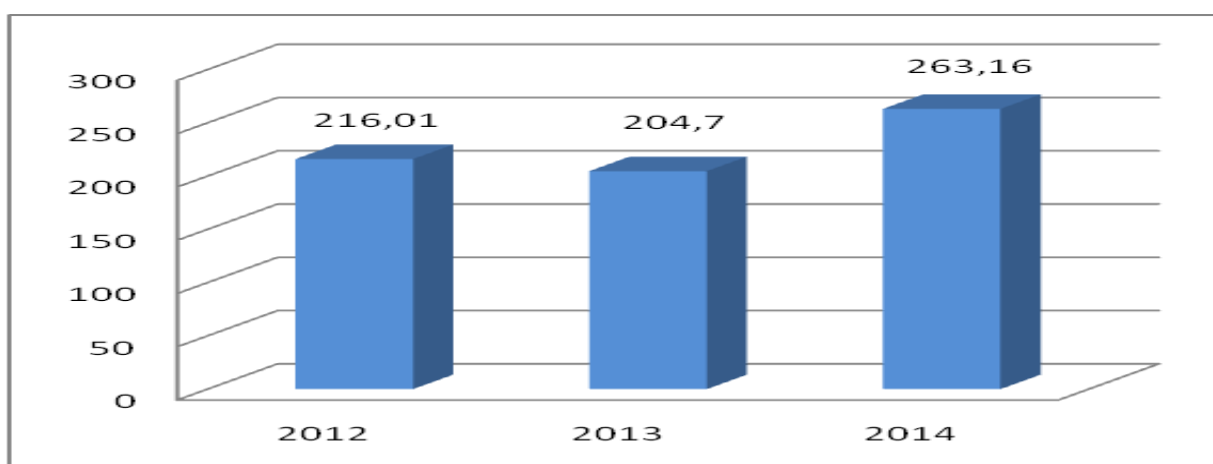
Analizując dane pochodzące z GUS, a dotyczące zmieszanych odpadów zebranych w ciągu roku w gminie Trzebielino na przestrzeni lat 2012-2014 r., można zauważyć wzrost ilości odpadów w roku 2014 w porównaniu do 2012. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 14. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w gminie Trzebielino w latach 2012-2014 r.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Ogółem (t)	216,01	204,70	263,16
Ogółem na 1 mieszkańca (kg)	57,2	54,8	70,4
Z gospodarstw domowych (t)	201,57	191,61	220,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 3. Wielkość zmieszanych odpadów ogółem zebranych w ciągu roku w latach 2012-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

²⁰ Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzebielino 2008-2016.

Wg sprawozdań gminy dot. recyklingu w latach 2012-2015 osiągnięto założone wskaźniki recyklingu w poszczególnych obszarach, z wyjątkiem 2013 r., w którym nie zostały osiągnięte wskaźniki recyklingu dot. odpadów budowlanych.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy nie ma sieci gazowniczej. Gospodarstwa domowe korzystają z gazu butlowego. Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300, relacji Bytów-Słupsk, w rejonie miejscowości Objezierze zlokalizowany jest zespół zaporowo-upustowy na tym gazociągu.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie gminy dystrybucję energii elektrycznej prowadzi „Energia Operator SA”. Przez teren gminy nie przebiegają podstawowe linie elektroenergetyczne regionu tj. 400 kV, 220 kV i 110 kV. Obszar gminy znajduje się w „trójkącie” wyznaczonym przez przebiegające poza gminą liniami 110 kV (Słupsk-Żydowo oraz Słupsk-Gałęźnia Mała-Bytów-Ostrowite) oraz linią 220 kV Żydowo -Tuchomie - do granic z regionem gdańskim.

Źródłami zasilania terenu gminy jest sieć 110 kV oraz stacje: GPZ 110/15 kV Miastko, GPZ 110/15 kV Obłęż, PZ 15 kV Trzebielino (zasilana liniami 15 kV nr 426 z GPZ-tu Miastko i nr 420 z GPZ-tu Obłęż), PZ 15 kV Suchorze (zasilana z GPZ – Obłęż). Stan techniczny sieci elektroenergetycznej jest dobry i optymalny pod względem konfiguracji. Charakterystyczną cechą sieci na terenie gminy są długie i mało obciążone linie 15 kV. Układ sieci 15 kV umożliwia przyłączenie nowych odbiorców w ramach zainwestowywania nowych terenów wskazanych w studium gminy (po wybudowaniu stacji transformatorowych 15/0,4 kV oraz krótkich odcinków linii 15kV).

Na terenie gminy Trzebielino istnieje niewielka elektrownia wodna „Bujno” o mocy 20 MW, zlokalizowana na rzece Pokrzywna we wsi Trzebielino.

W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego w obrębach geodezyjnych: Cetyń, Poborowo, Starkowo uchwalonym Uchwałą Nr 76/XIII/2012 Rady Gminy Trzebielino z dnia 15 lutego 2012 roku ustanowiono nowe tereny dla lokalizacji elektrowni wiatrowych ²¹.

Zaopatrzenie w ciepło

²¹ Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

Większość gospodarstw domowych korzysta z indywidualnych systemów grzewczych opartych na spalaniu węgla, koksu, drewna bądź oleju opałowego. Zdarzają się przypadki spalania w paleniskach domowych odpadów, nie nadających się do tego celu, zgodnie z polskimi normami. Na terenie gminy brak jest sieci ciepłowniczej.

Gospodarstwa domowe korzystają wyłącznie z gazu butlowego, ze względu na brak przyłączenia do sieci gazowniczej, będącej dopiero w fazie planowania. W zapotrzebowaniu na ciepło, zarówno w stanie istniejącym jak i perspektywie zdecydowanie dominuje budownictwo mieszkaniowe, stanowiąc odpowiednio: ok. 86% i 82% ogólnego zapotrzebowania na ciepło gminy. W perspektywie zapotrzebowanie gminy na ciepło maleje w stosunku do stanu istniejącego o ok. 7% . Pomimo przyjętego przyrostu powierzchni w budownictwie mieszkaniowym ok. 4% nastąpi spadek zapotrzebowania o ok. 2%. Jest to wynik przewidywanych działań termomodernizacyjnych i niskich strat ciepła w nowych realizacjach.

Telekomunikacja

Na terenie gminy Trzebielino głównym operatorem telefonii stacjonarnej jest Orange Polska. Istniejąca infrastruktura zapewnia mieszkańcom gminy pełen dostęp do usług telekomunikacyjnych. Ponadto teren gminy objęty jest zasięgiem operatorów sieci telefonii komórkowej: T-Mobile Polska, Plus, Orange Polska. W gminie Trzebielino znajdują się 3 stacje bazowe sieci telefonii komórkowej: 2 T-Mobile oraz 1 Plus, z czego wszystkie znajdują się w m. Trzebielino. Istniejąca infrastruktura zapewnia mieszkańcom gminy pełen dostęp do usług telekomunikacyjnych.

2.4. GOSPODARKA

2.4.1. Rolnictwo

Rolnictwo stanowi jedną z ważniejszych funkcji w zagospodarowaniu przestrzeni gminy, ze względu na występowanie użytków rolnych na ponad 30% powierzchni. Głównym celem jest zachowanie przestrzeni rolniczej jako głównego warsztatu produkcyjnego dla ludności rolniczej, utrzymanie krajobrazu charakterystycznego dla terenów wiejskich, stanowiącego urozmaicenie obszaru o dużej lesistości. Gospodarowanie rolnicze prowadzi się w istniejących uwarunkowaniach przyrodniczych, prawnych i politycznych, w następujących kierunkach zagospodarowania przestrzeni rolniczej:

- ochrona gruntów rolnych,
- poprawa struktury jakościowej użytków rolnych,
- poprawa wykorzystania produktywności przestrzeni rolniczej,

- wykorzystanie przestrzeni rolniczej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
- ekologizacja rolnictwa,
- rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego,
- ograniczanie skutków przemian ustrojowych w rolnictwie ²².

Uwarunkowania glebowe

Na terenie gminy Trzebielino powierzchniowo przeważają gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne, wykształcone z glin i piasków gliniastych. Stosunkowo znaczny jest udział gleb torfowych, torfowo-mułowych i gleb murszowo-mineralnych i murszowatych, wykształconych w dnach dolin rzecznych, rynien subglacjalnych i zagłębień wytopiskowych. Ponadto na terenie gminy Trzebielino występują gleby brunatne właściwe, czarne ziemie zdegradowane i gleby szare, a lokalnie także czarne ziemie właściwe.

Gleby na terenie gminy Trzebielino należą w większości do IV i V klasy bonitacyjnej (ok. 85%). Stosunkowo dużo jest gleb słabych należących do VI klasy bonitacyjnej (niepełna 13%). Najlepsze gleby, należące do III klasy bonitacyjnej, zajmują najmniejszą powierzchnię spośród występujących na terenie gminy (ok. 1,66%).

Na obszarze gminy Trzebielino występują następujące kompleksy rolniczej przydatności gleb:

- 2 – pszenno dobry;
- 3 – pszenno wadliwy;
- 4 – żytni bardzo dobry (pszenno-żytni);
- 5 – żytni dobry;
- 6 – żytni słaby;
- 7 – żytni bardzo słaby – żytnio-łubinowy;
- 8 – zbożowo-pastewny mocny;
- 9 – zbożowo-pastewny słaby;
- 2z – użytki zielone średnie;
- 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe.

Do grupy o największym potencjale agroekologicznym w gminie Trzebielino należą kompleksy gruntów ornych 2, 3 i 4, występujące przede wszystkim w północnej i północno-wschodniej części gminy. Spośród nich zdecydowanie największą część stanowi kompleks 4. Do

²² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino - Kierunki zagospodarowania przestrzennego –2010 r.

grupy o umiarkowanym potencjale agroekologicznym w gminie Trzebielino należą kompleksy gruntów ornych 5, 6 i 8, które przeważają na terenie gminy.

Najslabsze warunki agroekologiczne występują w części centralnej i południowo-zachodniej (przewaga kompleksu 7, niewielki udział kompleksu 9). Gleby kompleksu 7 są piaszczyste, ubogie w składniki pokarmowe, trwale za suche. Są to gleby żytńio-ziemniaczane, dające niskie plony, a ekonomiczna opłacalność ich uprawy jest zerowa lub ujemna

Spśród gleb użytków zielonych, na terenie gminy występują kompleksy 2z i 3z²³.

Gospodarstwa rolne

Podstawowym źródłem utrzymania ludności mieszkającej na terenie gminy jest rolnictwo, które gospodaruje na areale 6 810 ha użytków rolnych, co stanowi blisko 30,3% powierzchni gminy, w tym sady zajmują powierzchnię 0,1%, łąki 17,5%, pastwiska 7,2%, zaś grunty orne 73% ogólnej powierzchni użytków rolnych.

Wg stanu na 31.12.2015 r. na terenie gminy funkcjonowało 327 gospodarstw, z tego 56 % stanowią 182 gospodarstwa rolne, reprezentujące siedliska o areale do 5,0 ha. Wymieniona wyżej grupa gospodarstw jest potencjalnym tworzywem przechodzenia na pozarolnicze źródła utrzymania. Natomiast grupa gospodarstw powyżej 10 ha, tj. 97 siedlisk, stanowi udział 30% gospodarstw. Średnia powierzchni gospodarstwa rolnego wynosi ok. 21 ha. Poniżej w tabeli przedstawiono na przestrzeni 4 analizowanych lat liczbę gospodarstw rolnych wg powierzchni oraz ich udział w % (dot. 2015 r.).

Tabela 15. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Trzebielino w latach 2012-2015

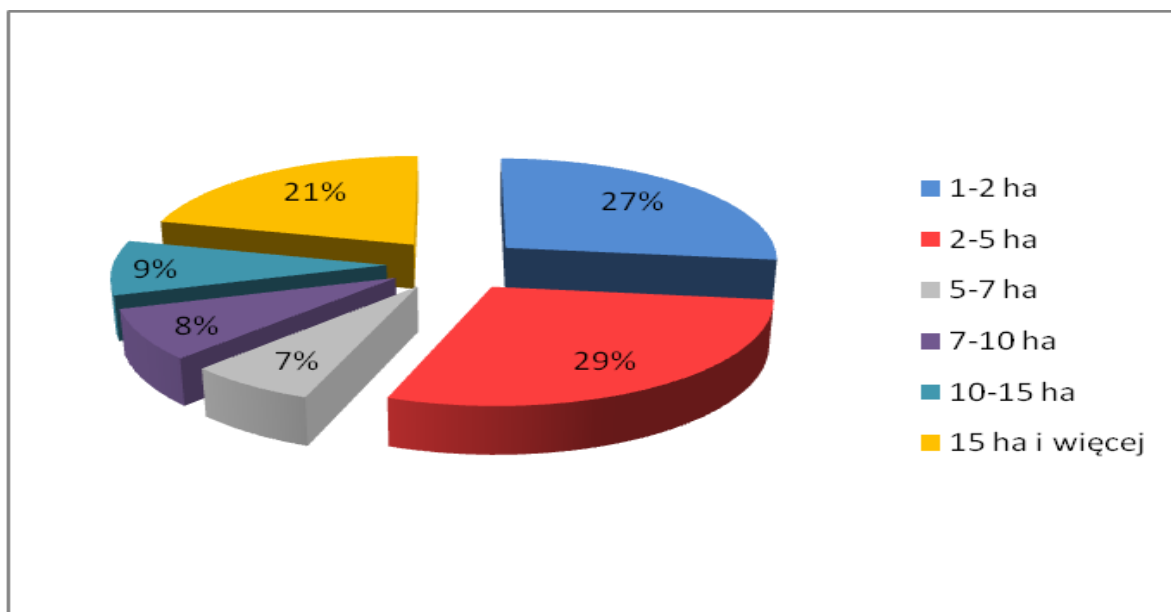
	Liczba gospodarstw (w szt.)				Udział (%) dot. 2015 r.
Powierzchnia gospodarstwa	2012	2013	2014	2015	-
1-2 ha	100	96	90	88	27%
2-5 ha	86	95	93	94	29%
5-7 ha	23	23	24	22	7%
7-10 ha	23	23	24	26	8%
10-15 ha	23	23	24	28	9%
15 ha i więcej	66	69	72	69	21%
Razem	321	329	327	327	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

²³ Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

Jak wynika z przedstawionych danych, porównując rok 2015 do 2012, nastąpił wzrost liczby gospodarstw rolnych łącznie o 6. Najwięcej przybyło gospodarstw o powierzchni 2-5 ha (8), natomiast w tym czasie likwidacji uległo 12 gospodarstw o powierzchni 1-2 ha.

Wykres 4. Struktura procentowa gospodarstw rolnych w gminie Trzebielino w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Wg danych z Urzędu Gminy Trzebielino na koniec 2015 r. w hodowli przeważała trzoda chlewna i kury, natomiast wśród upraw roślin i zasiewów zbóż – rzepak i ziemniaki.

Agroturystyka

Ważnym elementem rozwoju rolnictwa jest agroturystyka. W gminie Trzebielino funkcjonują 4 całoroczne gospodarstwa agroturystyczne w miejscowościach: Miszewo (2 obiekty), Dolno i Cetyń, o łącznej licznie miejsc noclegowych – 38. Niemniej turystyka, pomimo dużych obszarów leśnych, jest słabo rozwinięta.

2.4.2. Leśnictwo

Wiodący charakter funkcji leśnej w zagospodarowaniu przestrzeni gminy, wynika ze znaczącego udziału lasów tj. 65% w powierzchni gminy. Podstawą działania w przestrzeni leśnej jest praktyczna realizacja zasady trwałego i zrównoważonego rozwoju, łączącej wymogi rozwoju gospodarczego z potrzebami ochrony przyrody w długim horyzoncie czasowym i w sposób uwzględniający potrzeby przyszłych pokoleń. Takie ujęcie nadaje wyższą rangę funkcjom ekologicznym i społecznym lasów oraz priorytet takim celom gospodarki leśnej jak: zachowanie

trwałości lasów i ich korzystnego wpływu na środowisko oraz powszechna ochrona przyrody w lasach. Natomiast wielkość pozyskiwanego surowca drzewnego powinna wynikać z potrzeb hodowlanych i ochronnych drzewostanów oraz uwzględniać pełnione przez las funkcje ekologiczne i społeczne. Społeczno-gospodarczy rozwój gminy powinien opierać się na pełnym i wszechstronnym wykorzystaniu lasów, przy założeniu konieczności społecznego udziału w kosztach ekologizacji leśnictwa oraz w różnorodnych działaniach na rzecz ochrony lasów i edukacji ekologicznej. Kierunki zagospodarowania przestrzeni leśnej gminy wynikają z uwarunkowań przyrodniczych lasów oraz z koncepcji rozwoju gminy i obejmują następujące zagadnienia:

- wzmacnianie odporności przyrodniczej i przywracanie równowagi ekologicznej ekosystemom leśnym na gruntach porolnych,
- przebudowa drzewostanów na żyznych siedliskach leśnych o niewykorzystanym wysokim potencjale,
- zwiększanie powierzchni lasów ochronnych na terenach z rozbudowaną siecią hydrograficzną,
- zagospodarowanie terenów marginalnych dla rolnictwa,
- ochrona bioróżnorodności w lasach,
- dostosowanie lasów do potrzeb turystyki i rekreacji,
- wprowadzanie zadrzewień w najbardziej odlesionych obszarach gminy,
- zagospodarowanie na terenie gminy surowca drzewnego, runa leśnego, zwierzyny łownej ²⁴.

Gmina Trzebielino charakteryzuje się największym wskaźnikiem lesistości (65,13%) wśród gmin powiatu bytowskiego (lesistość powiatu wynosi 52,3%, lesistość województwa 36,3%). Lasy mają duże znaczenie gospodarcze, jako miejsce pracy, źródło pozyskiwania surowca i runa leśnego. Kompleksy leśne na terenie gminy stanowią zwarte i duże powierzchniowo płaty. Porastają większą część gminy, poza jej północną i północno-wschodnią częścią, a także poza niewielkimi i nieleśnymi enklawami w części centralnej i południowo – zachodniej. Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 14 657 ha powierzchni gminy. Powierzchnia lasów publicznych na koniec 2014 r. wynosiła 13 868,86 ha, a lasów będących własnością gminy – 2,5 ha. Lasy na terenie gminy, będące własnością Skarbu Państwa, administrowane są przez Nadleśnictwa: Trzebielino, Dretyń, Warcino i Leśny Dwór przy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. Część lasów posiada status lasów chronionych:

- lasy wodochronne,
- lasy glebochronne,

²⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gm. Trzebielino – Kierunki zagospodarowania przestrzennego, 2010 r.

- lasy stanowiące ostoję dla zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

Mają one na celu ochronę pewnych gatunków przed procesami erozyjnymi oraz zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Ponadto na terenie nadleśnictw wyznaczone zostały powierzchnie badawcze i doświadczalne.

Wśród siedliskowych typów lasów dominują bory (drzewostany z przewagą gatunków iglastych) oraz siedliska lasowe (drzewostany z przewagą gatunków liściastych). Poniższa tabela przedstawia udział procentowy poszczególnych typów siedlisk:

Tabela 16. Struktura lasów w Nadleśnictwach Dretyń, Leśny Dwór, Trzebielino i Warcino

Typ siedliska	Nadleśnictwo			
	Dretyń	Leśny Dwór	Trzebielino	Warcino
Bór mieszany	45%	36,70%	24,10%	66,70%
Bór świeży	25%	15,20%	55,10%	
Las mieszany świeży	21%	27%	11,90%	29,40%
Las świeży	5%	17,60%	2,90%	
Pozostale	4%	3,50%	6%	3,90%

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Trzebielino 2008-2011 z perspektywą 2012-2015 (na podstawie danych zamieszczonych na stronach internetowych nadleśnictw).

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, udział pozostałych gatunków – modrzewia, świerka, buku, dębu i innych jest kilkuprocentowy. Dość często spotyka się też postacie ubogie, o runie mszystym, z domieszką porostów naziemnych z rodzaju chrobotków. W licznych dolinach rzek i strumieni występują małe fragmenty olsu porzeczkowego, którego drzewostan tworzy olsza czarna, w domieszce brzoza, występują krzewy: porzeczką czerwoną i czarną, wierzba szara, kruszyna pospolita, chmiel zwyczajny i różne gatunki paproci. Olsy, sztucznie podsuszone, przechodzą w zabagnione łągi jesionowo-olszowe. Niewielkie powierzchnie zajmują lasy liściaste z udziałem buka. Zbliżone do naturalnych płaty kwaśnej buczyny niżowej (drzewostan bukowy z domieszką brzozy, sosny lub dębu bezszypułkowego, bez warstwy krzewów, z ubogim gatunkowo runem, głównie trawiastym) występują przy południowych i północnych krańcach gminy.

Lasy, poza funkcją turystyczną, ekologiczną i klimatyczną, pełnią na terenie gminy Trzebielino istotną rolę gospodarczą. W związku z dużą powierzchnią lasów bardzo ważną dziedziną gospodarki jest tu leśnictwo i gospodarka leśna. Ogólnie potencjał leśny gminy Trzebielino należy ocenić jako bardzo duży.

W granicach gminy Trzebielino, spośród form ochrony przyrody, w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. z 2013, poz. 627, ze zm.), występują:

- **rezerwat przyrody „Torfowisko Zieliń Miastecki”** – utworzony został w 1981 r. Jest to rezerwat torfowiskowy o powierzchni 46,5 ha, położony w całości w środkowo-północnej części gminy. Został utworzony w celu zachowania topogenicznego torfowiska przejściowego z zarastającymi jeziorami dystroficznymi oraz ochrony torfowiska z charakterystycznymi zespołami roślinnymi oraz stanowiskami wielu gatunków roślin torfowiskowych i bagiennych. Występują tu takie gatunki roślin jak: rosiczka okrągłolistna, welnianka, grązel żółty, grzybień biały, a także ptaki: żuraw, myszołów, kania ruda oraz orzeł bielik.
- **Park Krajobrazowy Dolina Słupi** – utworzony został w 1981 r. Dla ochrony przed zagrożeniami zewnętrznymi wokół Parku utworzono otulinę o powierzchni 83 170 ha, która zajmuje niewielkie fragmenty w północnej części gminy oraz sąsiaduje z gminą od północy i północnego wschodu. Na terenie Parku stwierdzono występowanie ok. 750 gatunków roślin. Fauna Parku jest typowa dla rzeczno-jeziorno-leśnego krajobrazu Pomorza.
- **obszary Natura 2000**, w tym:
 - specjalny obszar ochrony ptaków „Dolina Słupi” PLB220002 – zajmuje łącznie powierzchnię 37471,8 ha i obejmuje dorzecze środkowego odcinka rzeki Słupi oraz jej dopływów: Bytowej, Jutrzenki i Skotawy. Charakteryzuje się on urozmaiconym krajobrazem polodowcowym. Występujące w obrębie omawianego obszaru Natura 2000 kompleksy leśne, to głównie lasy iglaste z sosną oraz mieszane i liściaste lasy z bukiem i dębem. Stwierdzono tu występowanie co najmniej 23 gatunków ptaków i 6 gatunków innych zwierząt, w tym wydry. zagrożenie dla funkcjonowania ostoi. Głównym zagrożeniem dla specjalnego obszar ochrony ptaków „Dolina Słupi” PLB220002 jest zanieczyszczenie wód ściekami komunalnym i rolniczymi oraz niekontrolowana presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza;
 - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Torfowisko Trzebielino” PLH220085 – zajmuje łącznie powierzchnię 99,9 ha i w całości znajduje się na terenie gminy Trzebielino. Obszar obejmuje pozostałość po wyeksploatowanym dawnym torfowisku typu bałtyckiego. Głównym zagrożeniem dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Torfowisko Trzebielino” PLH220085 jest znaczne przesuszenie ekosystemów spowodowane siecią czynnych, głębokich rowów odwadniających oraz gospodarka leśna, zwłaszcza stosowanie zrębów zupełnych.
 - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Wieprzy i Studnicy” PLH220038 – zajmuje łącznie powierzchnię 14349,0 ha. Ostoja przebiega przez południowo-zachodnią i południową część gminy Trzebielino.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Źródłowy obszar Brdy i Wieprzy na wschód od Miastka** – zajmuje łącznie powierzchnię 11776 ha i zajmuje niewielki południowo-wschodni

fragment gminy Trzebielino. OChK Źródłiskowy obszar Brdy i Wieprzy na wschód od Miastka obejmuje szczególnie atrakcyjne krajobrazowo tereny wzgórzowe i pagórkowate, często zalesione, z jeziorami, w tym lobeliowymi, ze źródłiskami rzek. obejmujący niewielki fragment w południowo-wschodniej części gminy;

- **użytki ekologiczne** – na terenie gminy występuje 6 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 16 ha. Stanowią je liczne śródpolne i śródleśne oczka wodne, obszary bagienne i torfowiskowe;
- **pomniki przyrody** - do pomników przyrody na terenie gminy zaliczono:
 - pojedyncze i grupowe okazy drzew ,
 - aleja drzew,
 - 3 głązy narzutowe na terenie lasów.

2.4.3. Podmioty gospodarcze

Trzebielino stanowi atrakcyjne miejsce dla rozwoju działalności gospodarczej. Na terenie gminy Trzebielino w systemie REGON było zarejestrowanych na dzień 31.12.2015 r. 256 podmiotów gospodarczych. Wśród 256 podmiotów gospodarczych ze względu na sektory własności – 11 podmiotów stanowi sektor publiczny (co stanowi 4,3%), natomiast 245 - sektor prywatny (co stanowi 95,7%). Najwięcej jest tzw. mikro przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników - 245, co stanowi blisko 95,7% wszystkich podmiotów. Na koniec 2015 r. na terenie gminy funkcjonowało 15 spółek, 1 spółdzielnia, 11 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 207 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, posiadających znaczny potencjał gospodarczy. W latach 2012 - 2015 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą utrzymuje się na niezmiennym poziomie. Strukturę tych jednostek przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w gminie Trzebielino w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	Udział (w %) dot. 2015 r.
Razem, w tym:	254	245	251	256	100%
sektor publiczny	9	11	11	11	4,30%
sektor prywatny	245	234	240	245	95,70%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Tabela 18. Podmioty gospodarcze wg form własności w gminie Trzebielino wg stanu na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z ogółem				
		Spółki handlowe		Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		Razem	W tym z udziałem kapitału zagranicznego			
Gmina Trzebielino	256	15	5	1	11	207

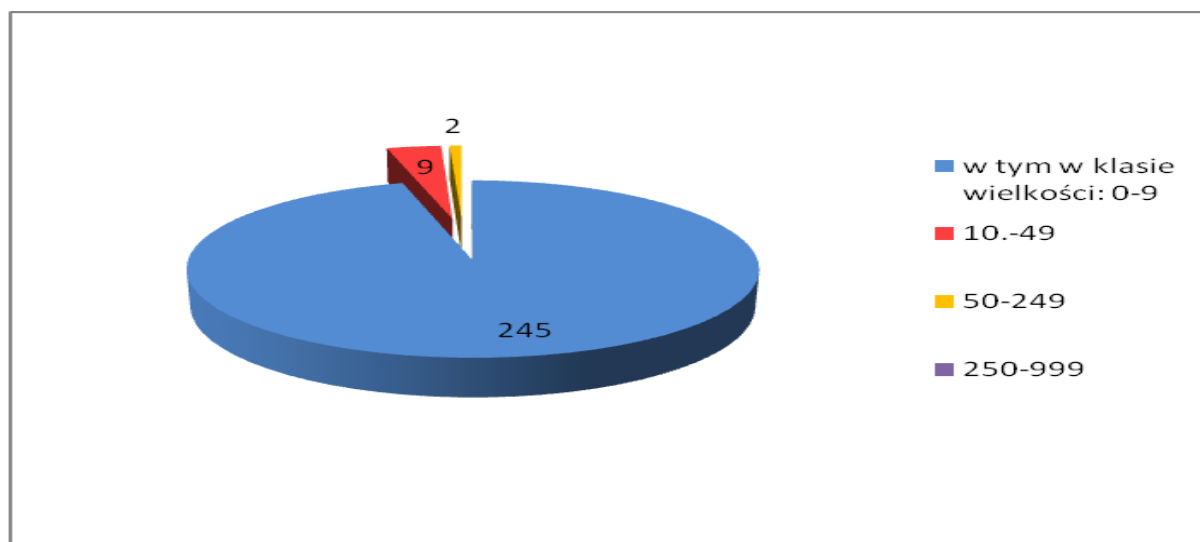
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ilość podmiotów
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	256
w tym w klasie wielkości: 0-9	245
10-49	9
50-249	2
250-999	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

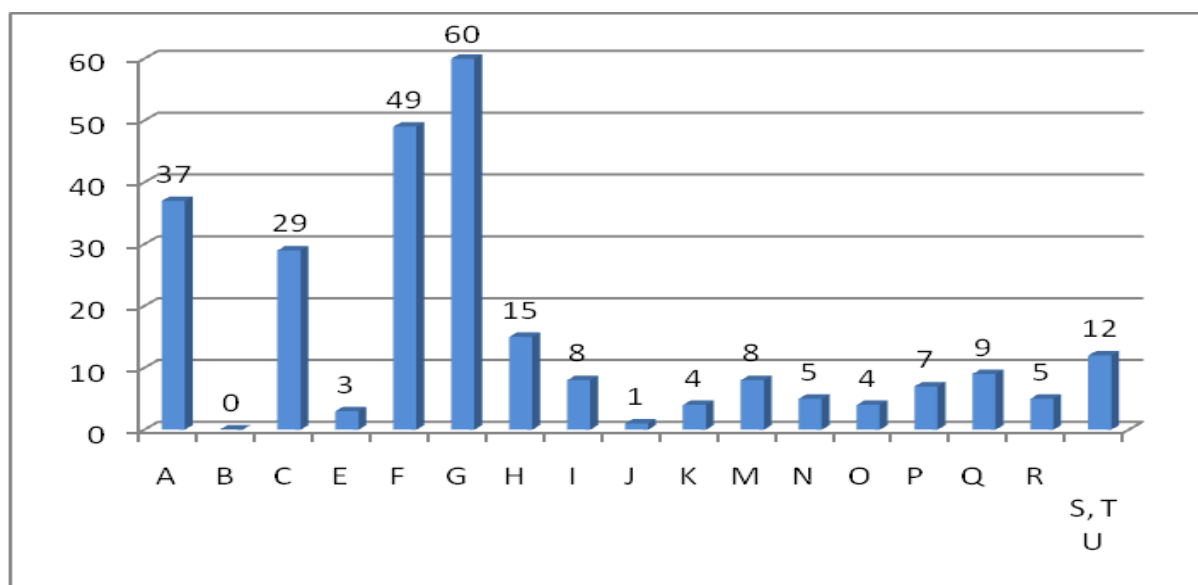
Tabela 20. Liczba podmiotów gospodarczych , prowadzących działalność gospodarczą wg branż w latach 2012-2015 na terenie gminy Trzebielino

L.p.	Sektor PKD 2007	Liczba podmiotów gospodarczych				Udział (w %) dot. 2015 r.
		2012	2013	2014	2015	
1	Sekcja A - Rolnictwo, Leśnictwo, Łowiectwo, Rybactwo	37	33	35	37	14,45%
2	Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	1	0	0	0	0,00%
3	Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	29	27	27	29	11,33%
4	Sekcja E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	3	3	3	1,17%
5	Sekcja F - Budownictwo	43	43	47	49	19,14%
6	Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	58	58	62	60	23,44%
7	Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	17	15	13	15	5,86%
8	Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	10	10	8	3,13%
9	Sekcja J - Informacja i komunikacja	1	1	1	1	0,39%
10	Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	6	4	4	1,56%
11	Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10	9	9	8	3,13%
12	Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5	5	4	5	1,95%
13	Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa	4	4	4	4	1,56%

L.p.	Sektor PKD 2007	Liczba podmiotów gospodarczych				Udział (w %) dot. 2015 r.
		2012	2013	2014	2015	
14	Sekcja P - Edukacja	6	7	7	7	2,73%
15	Sekcja Q - Opieka zdrowotna	8	9	9	9	3,52%
16	Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	5	5	5	1,95%
17	Sekcja S, T U - Pozostała działalność usługowa	11	10	11	12	4,69%
Razem		254	245	251	256	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą wg branż w roku 2015 na terenie gminy Trzebielino

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS

Zgodnie z powyższą tabelą i wykresem działalność gospodarcza prowadzona na terenie gminy Trzebielino koncentruje się głównie na: handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych (ponad 23%), budownictwie (ponad 19 %) oraz na rolnictwie, leśnictwie i łowiectwie (ponad 14 %). Najmniej zarejestrowanych podmiotów reprezentuje branżę związaną z branżą wodno-kanalizacyjną (ponad 1 %) oraz z informacją i komunikacją (blisko 0,4%). Ilość osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców w gminie Trzebielino na koniec 2014 r. wynosiła 54, w powiecie bytowskim – 61, w województwie pomorskim – 86. Ilość podmiotów wpisanych do

Strona | 62

rejstru REGON na 10 tys. ludności (na koniec 2014 r.) wynosiła 672, w powiecie 815, natomiast w województwie 1199. Rolę ponadlokalnego ośrodka handlowego zaspakajającego ponadpodstawowe potrzeby mieszkańców gminy stanowi miasto Słupsk lub Miastko, a w przypadku usług administracyjnych – Bytów.

2.4.4. Turystyka i zagospodarowanie turystyczne

Czynnikami warunkującymi konkurencyjność regionu obok atrakcyjnej lokalizacji są: stan środowiska naturalnego oraz jego atrakcyjność turystyczna. Czynniki te wpływają na jakość życia mieszkańców regionu oraz na napływ podmiotów gospodarczych i kapitału spoza niego. Główne atuty gminy Trzebielino to nieskażone środowisko naturalne, czyste powietrze, cisza i możliwość korzystania z wielu atrakcji turystycznych charakterystycznych dla obszarów wiejskich. Miejsce pełne zieleni i interesujących zakątków, gdzie przyroda naturalnie wtapia się w krajobraz okolicy, a tradycja współgra z nowoczesnością. Okoliczne lasy i wody tworzą znakomite zaplecze rekreacyjne dla ludzi spragnionych wypoczynku, gdzie na miłośników historii czekają zabytki, a na inwestorów przychylny klimat i przestrzeń do rozwoju.

Potencjał turystyczny gminy Trzebielino wynika głównie z bogatych zasobów przyrodniczych, obejmujących:

- lasy – o powierzchni ponad 14 000 ha i różnorodność obszarów leśnych, będących miejscem występowania licznych gatunków grzybów i innych owoców runa leśnego. Tutejsze lasy są znakomitą bazą dla amatorów grzybobrania. Kompleksy leśne wzbogacają sztuczne zbiorniki wodne, które powstały m.in. w ramach programu „Mała Retencja” realizowanego przez Nadleśnictwo Trzebielino, np. zbiornik retencyjny „Łąki bronowieckie”;
- rzeki i jeziora – przez teren gminy przepływa jedna z największych rzek Pomorza-Wieprza i jej bezpośrednie i pośrednie dopływy: Pokrzywna, Bystrzenica, Rybiec, Ślizień, Kunica, Korzyca, Bożanka, Broczynka. Przydatność rekreacyjną tego obszaru wynika głównie z parametrów hydrologicznych rzek, które warunkują ich przydatność dla wędkarstwa i kajakarstwa. Z kolei z drugiej strony, rzeki te są praktycznie nieprzydatne do kąpieli. Na terenie gminy znajduje się niewiele jezior, największe – Trzebielińskie w miejscowości Trzebielino jest zbiornikiem wodnym silnie zarastającym, jednak podejmowane są obecnie działania mające na celu pozyskanie środków na rekultywację jeziora;
- inne zbiorniki wodne, to np. jez. Miłaczewo, położone wśród zalesionych wzgórz czy jez. Bąkowo. Na terenie gminy Trzebielino występują zbiorniki wodne, które nie są przydatne do wykorzystania rekreacyjnego – co w znacznym stopniu ogranicza rozwój funkcji turystycznej w gminie, jako funkcji rozwojowej pod względem gospodarczym;

- obszary chronione – oprócz użytków ekologicznych, na terenie gminy występuje malowniczo położony rezerwat przyrody „Torfowisko Zieliń Miastecki” o powierzchni ok. 46,5 ha, pomniki przyrody w postaci okazałych szpalerów i alei drzew bukowych, Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Obszar Chronionego Krajobrazu Źródłiskowy obszar Brdy i Wieprzy na wschód od Miastka - terenu o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, obszary Natura 2000, w tym: specjalny obszar ochrony ptaków „Dolina Słupi” PLB220002; obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Torfowisko Trzebielino” PLH220085; obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Wieprzy i Studnicy” PLH220038;

Inne elementy gminy mające wpływ na potencjał turystyczny gminy Trzebielino to ciekawa rzeźba terenu – zielona płaszczyna pól i łąk, kępy drzew oraz dobrej jakości powietrze atmosferyczne.

Turyści odwiedzający gminę mają do dyspozycji szlaki turystyczne piesze i rowerowe, umożliwiające aktywne zapoznanie się z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi, jakimi dysponuje gmina Trzebielino. Na terenie gminy wyznaczono następujące szlaki turystyczne:

- **historyczny szlak turystyczny wzdłuż pięciu zabytkowych kościołów** w Biesowicach, Bruszkowie Wielkim, Cetyniu, Kwakowie i Zębowie. Kompleksowe odrestaurowanie pięciu kościołów będących spuścizną dziedzictwa kulturowego oraz stworzenie szlaku turystycznego biegnącego śladami historii kościołów przyczyniło się do stworzenia unikatowego i niepowtarzalnego produktu mającego znaczenie społeczności lokalnej. Szlak ten przebiega przez regiony gościnne, posiadające bogatą kulturę i tradycję oraz tereny atrakcyjne dla wypoczynku i rozwoju turystyki. Cetyński kościółek przeszedł w ramach projektu kompleksowy remont, odzyskał dawny blask i jest nie tylko miejscem modlitwy, ale i cenną atrakcją turystyczną.
- **szlak rowerowy „Morenowe Wzgórza”**, łączący gminy Trzebielino i Miastko. Trasa o długości 32 km została wyznaczona tak, by ukazać jak najwięcej walorów przyrodniczo-krajobrazowych obu gmin. Prowadzi leśnymi drogami przez bory, malownicze wsie, wśród pagórkowatych wzniesień w Nadleśnictwach Miastko, Dretyn i Trzebielino. Na tablicach ustawionych wzdłuż trasy umieszczono ciekawostki z historii regionu, ze świata przyrody. Ścieżka "Morenowe Wzgórza" posiada również duże walory sportowe. Dzięki zróżnicowaniu terenu oraz dużej ilości łagodnych podjazdów i stromych zjazdów miłośnicy turystyki rowerowej znajdą tam dla siebie ciekawe etapy do pokonania.

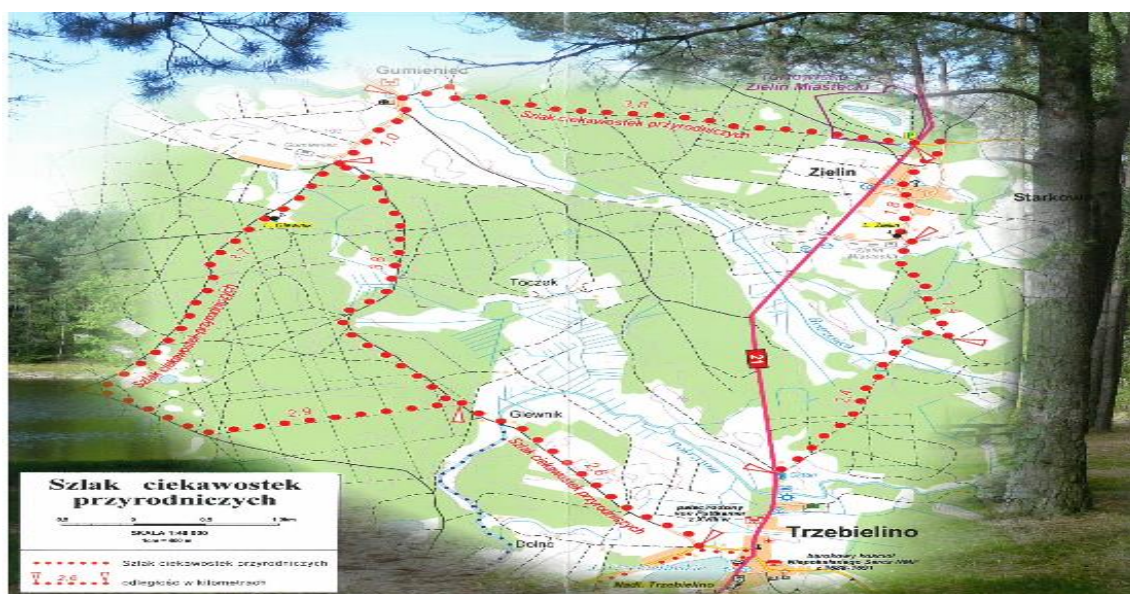
Rysunek 4. Szlak rowerowy "Morenowe Wzgórza"

Źródło: Zasoby internetowe http://www.czaswlas.pl/obiekty/?p=4&id_obiekt=7334

- **rowerowy szlak „Ciekawostek przyrodniczych”** – o długości ok. 20 km, który wiedzie leśnymi drogami Nadleśnictwa Trzebielino przez Trzebielino, Zielin, Gumieniec, Glewnik i Dolno, ukazując walory przyrodnicze gminy.

Rysunek 5. Rowerowy szlak "Ciekawostek przyrodniczych"

Źródło: Zasoby internetowe http://www.trzebielino.pl/wp-content/uploads/2015/03/szklak_rowerowy.pdf.

- **ścieżka rowerowa** – prowadząca przez miejscowości Trzebielino, Zielin i Suchorze, wyposażona w urządzenia do fitness w punktach do rekreacji i wypoczynku. Powstał tym samym produkt turystyczny promujący gminę Trzebielino;
- **trasa kajakowa** - popularne są spływy kajakowe rzeką Pokrzywną, które najlepiej rozpocząć w Trzebielinie, Glewniku lub Bąkowie. Szlak jest malowniczy i średnio uciążliwy (przeszkody w postaci powalonych drzew). Pokrzywna jest prawostronnym dopływem Wieprzy i połączenie tych rzek sprawia wrażenie, że właśnie Pokrzywna jest głównym korytem, a Wieprza do niej wpada. Spływ można zakończyć na polu namiotowym „Mnich” w Broczynie lub płynąć dalej Wieprzą, nawet do Bałtyku;
- **ścieżka rekreacyjna** – powstała w ramach projektu „Młodzi i seniorzy z iką” wzdłuż jeziora Trzebielińskiego. Znajdują się tam urządzenia do ćwiczeń, wiaty z miejscami na ognisko, wyremontowany pomost. Inwestycja przyczyniła się do wzrostu atrakcyjności gminy Trzebielino, a jej potencjał przyrodniczy został właściwie wyeksponowany;
- **zielony pieszy szlak turystyczny Pierścień Kaszubski** - przebiegający przez gminę Trzebielino łączący miejscowości Miastko – Bytów - Łeba.

W gminie Trzebielino można wyróżnić następujące zasoby materialne, należące do zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego, a przyczyniające się do funkcjonowania i rozwoju ruchu turystycznego:

- zespół dworsko-parkowy w Broczynie,
- pałac w Trzebielinie,
- kościoły w Cetyniu, Trzebielinie.

Poza powyższymi warto również zobaczyć obiekty architektury i budownictwa wpisane do ewidencji zabytków gminy Trzebielino, takie jak kościoły filialne w Gumieńcu i w Objezierzu, pałac w Suchorzu, młyn wodny w Trzebielinie, budynek stacji kolejowej w Zielinie. Do ciekawostek historycznych należą pozostałości osady neolitycznej oraz cmentarzyska kurhanowe występujące licznie na terenie gminy. Wymienione powyżej obiekty stanowią o atrakcyjności turystycznej gminy Trzebielino, zachęcając do odwiedzenia tej okolicy.

Istnieje konieczność ciągłych działań zmierzających do wzrostu atrakcyjności turystycznej gminy poprzez zapewnienie infrastruktury turystycznej, jak i promocję walorów i oferty turystycznej gminy. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż rozwój funkcji turystycznej gminy jest uwarunkowany także od działalności rolniczej prowadzonej przez mieszkańców gminy, zwłaszcza w kontekście dbałości o zachowanie czystości lasów i zapewnienie estetyki przestrzeni, prowadzenie produkcji rolnej nieuciążliwej dla ruchu turystycznego.

Baza noclegowa na razie w gminie jest dość uboga i tworzą ją zajazd oraz 4 obiekty agroturystyczne. Elementem zwiększającym atrakcyjność turystyczną są również imprezy organizowane na terenie gminy. Od wielu lat działania gminy Trzebielino w zakresie rozwoju turystyki ukierunkowane są na stworzenie warunków do rozwoju różnych form turystyki i bazy noclegowej. Realizowane kierunki działania to:

- promocja i szkolenia na rzecz pozyskania środków UE na rozwój agroturystyki,
- tworzenie różnych form turystyki kwalifikowanej w oparciu o istniejące zasoby przyrodniczo-krajobrazowe gminy (szlaki piesze, konne, ścieżki rowerowe, spływy kajakowe),
- budowa infrastruktury turystycznej wokół obszarów przyjeziornych (parkingi, pola namiotowe).

Brak dużych zakładów przemysłowych, prawidłowa agrotechnika, duże kompleksy leśne sprawiają, że tutejsze środowisko naturalne cechuje się wysoką bioróżnorodnością i jest dobrze zachowane. Gmina Trzebielino stanowi wyjątkowy region nie tylko ze względu na bogactwo zabytków, ale również na urozmaicony krajobraz, bogactwo flory i fauny oraz liczne akweny wodne. Kapitalne znaczenie dla pozytywnego odbioru przestrzeni posiada zieleń – fakt jej występowania oraz właściwa kompozycja. Te wyjątkowe walory przyrodnicze zachęcają do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i wodnej. Istnieje konieczność ciągłych działań zmierzających do wzrostu atrakcyjności turystycznej gminy poprzez zapewnienie infrastruktury turystycznej, jak i promocję walorów i oferty turystycznej gminy. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż rozwój funkcji turystycznej gminy jest uwarunkowany także od działalności rolniczej prowadzonej przez mieszkańców gminy, zwłaszcza w kontekście dbałości o zachowanie czystości lasów i zapewnienie estetyki przestrzeni, prowadzenie produkcji rolnej nieuciążliwej dla ruchu turystycznego. Stały rozwój sektora turystycznego i okołoturystycznego niesie ze sobą korzyści ekonomiczno - społeczne w postaci stymulacji rozwoju gospodarstw rolnych, świadczących usługi turystyczne oraz miejscowej infrastruktury, aktywizacji lokalnego rynku pracy, rozbudowy zasobów mieszkaniowych rolników, stworzenia dodatkowego źródła dochodów dla rolników i budżetów lokalnych, ochrony walorów turystycznych, stworzenia możliwości atrakcyjnego wypoczynku, wzrostu poziomu kulturalnego mieszkańców wsi. Jednak pomimo niezaprzeczalnych walorów i korzystnego położenia, Trzebielino posiada niewykorzystany potencjał warunkujący rozwój turystyki.

2.5. SFERA SPOŁECZNA

2.5.1. Struktura społeczna

Według stanu na dzień 31.12.2014 r. ludność gminy Trzebielino liczyła 3735 mieszkańców, co stanowi 4,75% ludności powiatu bytowskiego. Gęstość zaludnienia na 1 km² w latach 2011-2014

utrzymywała się na tym samym poziomie i wynosiła 17 osób, co daje gminie 9 miejsce w powiecie (36 os/1 km²) oraz 117 miejsce w województwie (126 os/1 km²). Poniższa tabela przedstawia charakterystykę społeczno - demograficzną na terenie gminy Trzebielino w latach 2011-2015:

Tabela 21. Struktura społeczno - demograficzna gminy Trzebielino w latach 2012-2015

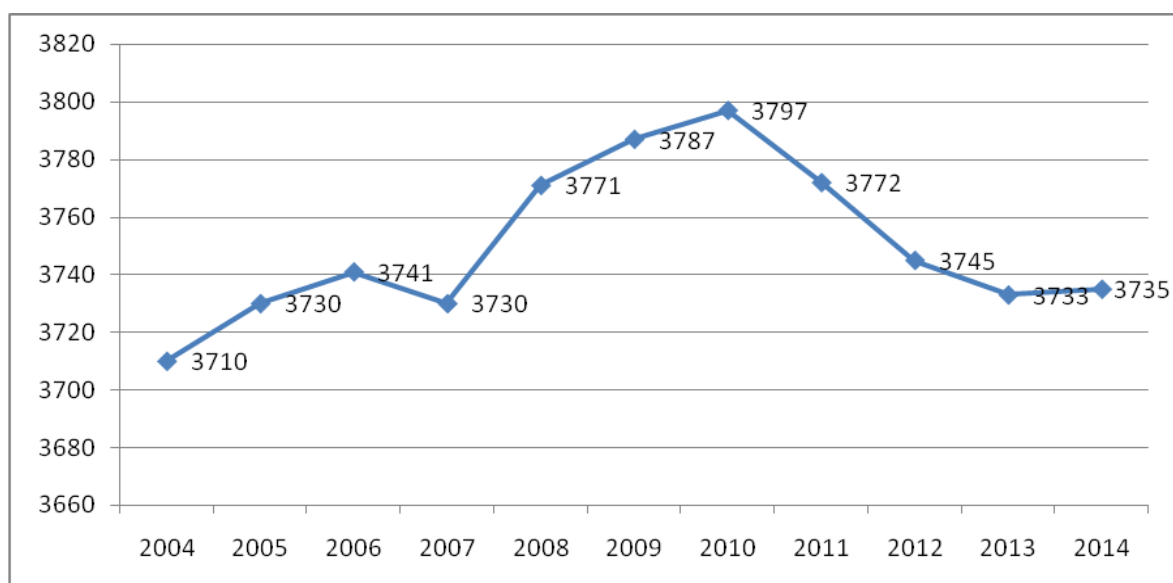
WYSZCZEGÓLNIENIE	31.12.2011 r.	31.12.2012 r.	31.12.2013 r.	31.12.2014 r. ²⁵	31.12.2015 r. ²⁶
Stan ludności ogółem, w tym:	3 772	3 745	3 733	3 735	3795
mężczyźni	1 895	1 889	1 892	1 885	1878
kobiety	1 877	1 856	1 841	1 850	1917
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	814	792	772	767	848
mężczyźni	410	402	407	392	435
kobiety	404	390	365	375	413
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	2 452	2 437	2 436	2 429	2398
mężczyźni	1 332	1 327	1 319	1 328	1296
kobiety	1 120	1 110	1 117	1 101	1102
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	506	516	525	539	549
mężczyźni	153	160	166	165	170
kobiety	353	356	359	374	376
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,8	53,7	53,2	53,8	b.d.
Liczba zawartych małżeństw	18	22	18	27	26
Urodzenia żywe	32	49	53	43	45
Zgony ogółem	31	33	31	33	14
Przyrost naturalny	1	16	22	10	31
Migracje ludności - saldo	-26	-23	-35	-16	41
napływ zameldowania na pobyt stały	36	34	30	35	10
odpływ wymeldowania z pobytu stałego	62	57	65	51	51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

²⁵ Dane dot. lat 2011-2014 pochodzą z GUS.

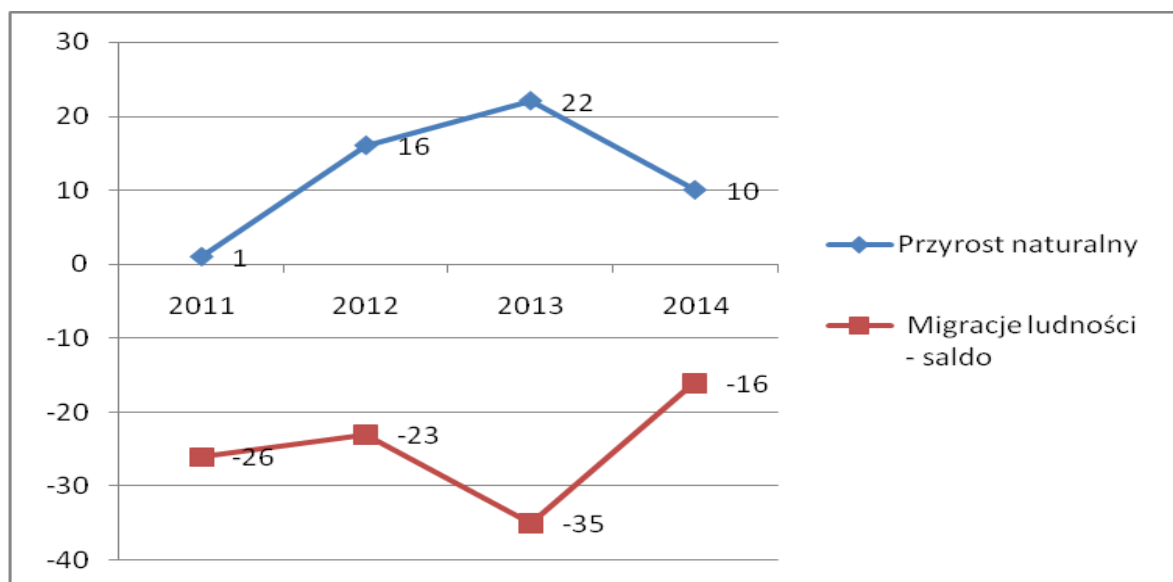
²⁶ Dane dot. 2015 r. pochodzą z UG Trzebielino.

Wykres 7. Liczba mieszkańców w latach 2004-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 8. Migracje ludności na pobyt stały w gminie Trzebielino w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS

Analizując powyższe dane zawarte w tabeli nr 21 oraz na wykresach nr 7 i 8 można zauważyć, że na przestrzeni lat 2004-2014, po utrzymującym się trendzie wzrostowym, w 2011 r. nastąpił spadek liczby mieszkańców gminy, i taki trend aktualnie utrzymuje się, co jest niekorzystnym zjawiskiem w kontekście rozwoju społeczno – gospodarczego. Sumarycznie od 2004 do 2014 r. nastąpił nieznaczny wzrost liczby ludności - o 25 osób.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się w analizowanym okresie na tym samym poziomie. Wg stanu na 31.12.2014 r. mieszkańcy gminy, którzy ukończyli 65 rok życia, stanowią 14,4% całej populacji, natomiast w wieku przedprodukcyjnym – blisko 21%, co stanowi o potencjale rozwojowym gminy. Badany okres odznacza się wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym i spadkiem udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w strukturze ludności gminy (Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem - blisko 6% mniej w 2014 r. w porównaniu do 2011 r., co ma odbicie w ilości ludności w wieku poprodukcyjnym ogółem - blisko 6% więcej w 2014 r. w porównaniu do 2011 r.). Zmiany te ukazują początek procesu starzenia się społeczeństwa. Jest to proces charakterystyczny dla społeczeństw żyjących w gospodarkach rozwiniętych, jednak jego eskalacja w dłuższym okresie doprowadzić może do wzrostu wskaźników obciążenia demograficznego i spowodować sytuację, w której osoby w wieku produkcyjnym nie są w stanie wypracować odpowiedniego PKB, by pozwoliło to na utrzymanie osób w wieku poprodukcyjnym w ramach współczesnych systemów socjalnych i emerytalnych. Zmianie ulec może też struktura konsumpcji społeczeństwa, znaczny wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, opiekuńcze. Niewielkie zmiany w strukturze demograficznej gminy Trzebielino nie oznaczają jeszcze sytuacji problematycznej, jednak skoro już można zauważyć trend zmierzający w kierunku starzenia się społeczeństwa, należy podjąć stosowne działania, by ograniczyć tempo procesu oraz zminimalizować jego skutki. Znacząca większość mieszkańców, bo aż 65% mieści się w granicach między 18 a 64 rokiem życia. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,3 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa pomorskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Zmianę liczby ludności gminy obrazują inne zjawiska, mianowicie ruchy naturalne oraz migracje mieszkańców. Ruchy naturalne określa się za pomocą naturalnych czynników, takich jak urodzenia żywe i zgony – będące wielkościami pozwalającymi wyznaczyć przyrost naturalny. Analiza wskaźnika przyrostu naturalnego, określanego jako różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów, wskazuje na korzystną sytuację panującą w gminie Trzebielino. We wszystkich latach analizy liczba urodzin dominowała nad liczbą zgonów. W roku 2011 przyrost naturalny wynosił +1, w 2012 +16, w 2013 +22, a w 2014 +10. Przyrost naturalny w roku 2011 i 2014 był mniejszy w porównaniu do pozostałych lat z badanego okresu i wynikał z mniejszej liczby urodzin - jednak zawsze dodatni. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,67 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Migracje to z kolei wymeldowania i zameldowania na terenie gminy Trzebielino, obrazujące ruchy ludności z perspektywy miejsca zamieszkania – wielkości pozwalające wyznaczyć saldo migracji. Saldo migracji, które od 2014 podąża w górę, jest zjawiskiem pozytywnym, jednak jest to za krótki okres, żeby mówić o utrzymującym się trendzie. Saldo migracji w roku 2011 wynosiło -26,

w roku 2012 -23, w roku 2013 -35, a w roku 2014 -16. Nie są to bardzo wysokie wartości, zdecydowanie mniejsze od przyrostu naturalnego, jednak sygnalizują one tendencję odpływu ludności z terenu gminy Trzebielino. Stwarza to ryzyko niekorzystnych zmian struktury wiekowej i płciowej społeczeństwa, a także może implikować odpływ wykwalifikowanej kadry pracowniczej, niemogącej znaleźć perspektyw rozwojowych.

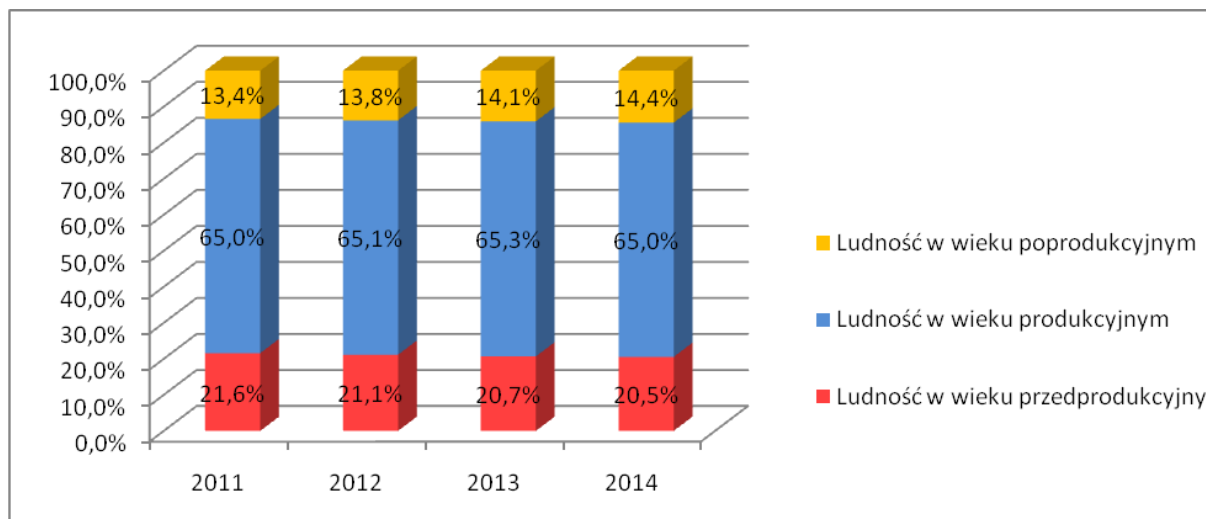
Współczynnik feminizacji, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn na koniec 2014 r. wynosiła 98.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się podział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2011-2014, na terenie gminy Trzebielino. Na terenie gminy ludność w wieku produkcyjnym w 2014 r. stanowiła 65% ogólnej liczby ludności, natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym – 20,5% a w wieku poprodukcyjnym – 14,4%. W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie spada, co oznacza, że rodzi się mniejsza ilość dzieci każdego roku, a także, że coraz większa liczba osób z tej grupy opuszcza gminę, co jest zjawiskiem negatywnym, wpływającym na rozwój gminy,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym kształtuje się na tym samym poziomie w badanym okresie, co oznacza, że tyle samo mieszkańców gminy osiąga wiek, w którym podejmuje pracę lub naukę w szkołach wyższych,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym rośnie, co oznacza, że coraz więcej osób przechodzi na emeryturę. W tej grupie jest również więcej kobiet niż mężczyzn, co wynika z faktu, że kobiety dożywają zwykle późniejszego wieku, niż mężczyźni.

Taka dynamika była również efektem ujemnego salda migracji oraz dodatniego przyrostu naturalnego, który jest czynnikiem modulującym stan populacji. W kolejnych latach systematycznie będzie się zwiększał w strukturze wiekowej udział ludności w wieku poprodukcyjnym, jako efekt powojennego wyżu demograficznego lat 50.

Wykres 9. Podział ludności wg ekonomicznych grup na terenie gminy Trzebielino w latach 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza ludności gminy Trzebielino w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwala zauważyć, że społeczeństwo na terenie gminy starzeje się, tak jak obserwuje się to w skali kraju i Europy. Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców, bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, mogą pociągać za sobą następujące problemy:

- nie biorąc pod uwagę ewentualnych migracji na terenie gminy, prognozuje się zmniejszenie zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach, w związku ze stałą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym, a także przewiduje się na podobnym do obecnego - poziom liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjów,
- obserwowany sukcesywny wzrost liczebności osób starszych, który prawdopodobnie pociągnie za sobą nasilenie się problemów społecznych, dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków gminy w zakresie pomocy społecznej. Gmina powinna zatem dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest także likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Najważniejszymi przesłankami dalszego rozwoju demograficznego gminy Trzebielino są:

- tempo i struktura przyrostu naturalnego,
- skala migracji.

Do najważniejszych cech demograficznych mających wpływ na rozwój społeczno - gospodarczy na obszarze gminy należy:

- utrzymywanie się tendencji spadkowej liczby ludności,

- utrzymanie się nierównowagi płci z przewagą kobiet w wieku poprodukcyjnym i z przewagą mężczyzn w wieku produkcyjnym.

Procesy demograficzne, wpływają na potrzeby społeczności gminy Trzebielino, głównie w zakresie dostępności do usług publicznych o charakterze społecznym m.in. pomoc społeczna, ochrona zdrowia czy edukacja.

2.5.2. Grupy ryzyka społecznego

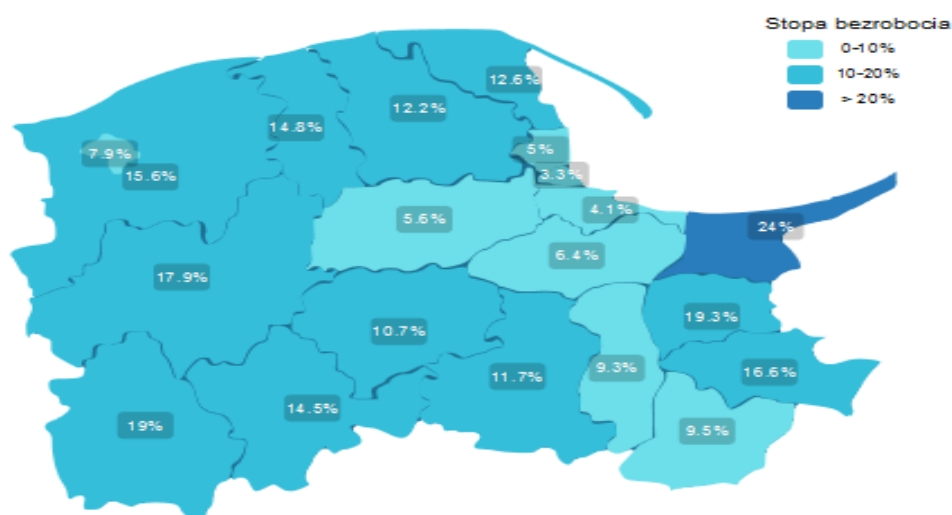
Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie jest jednym z najistotniejszych problemów wielu gmin w Polsce. Bezrobocie powoduje obniżenie warunków bytowych społeczności wpływając jednocześnie na wzrost frustracji oraz patologii, dlatego też ważne jest aktywizowanie społeczeństwa w zakresie przedsiębiorczości, edukacji czy samodoskonalenia.

Statystyki dotyczące stopy bezrobocia prowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy wykazują niekorzystną sytuację gminy w porównaniu do powiatu, województwa i całego kraju. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku w grudniu 2015 r. powiat bydgoski plasuje się na 16 miejscu, pod względem stopy bezrobocia, wśród wszystkich powiatów województwa pomorskiego. Zarówno w Polsce jak i w województwie pomorskim oraz w powiecie bydgoskim i gminie Trzebielino w latach 2011 - 2015 zanotowano na rynku pracy spadek poziomu bezrobocia.

Rysunek 6. Mapa bezrobocia w województwie pomorskim wg stanu na 31.12.2015 r.

Mapa bezrobocia w województwie pomorskim

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku.

Stopa bezrobocia w gminie Trzebielino kształtowała się odpowiednio na poziomie:

- 30,8% na koniec 2011 r. i była wyższa od stopy bezrobocia w powiecie (22,7%), województwie pomorskim (12,5%), w kraju (12,5%) oraz wyższa od stopy bezrobocia w sąsiadującym powiecie słupskim (22,1%) i chojnickim (20,2%);
- 33,8% na koniec 2012 r. i była wyższa od stopy bezrobocia w powiecie (23,6%), województwie pomorskim (13,4%), w kraju (13,4%) oraz wyższa od stopy bezrobocia w sąsiadującym powiecie słupskim (22,8%) i chojnickim (20%);
- 30,5% na koniec 2013 r. i była wyższa od stopy bezrobocia w powiecie (23,4%), województwie pomorskim (13,2%), w kraju (13,4%) oraz wyższa od stopy bezrobocia w sąsiadującym powiecie słupskim (21,7%) i chojnickim (19,4%);
- 29,2% na koniec 2014 r. i była wyższa od stopy bezrobocia w powiecie (20,7%), województwie pomorskim (11,1%), w kraju (11,4%) oraz wyższa od stopy bezrobocia w sąsiadującym powiecie słupskim (19,2%) i chojnickim (16,8%);

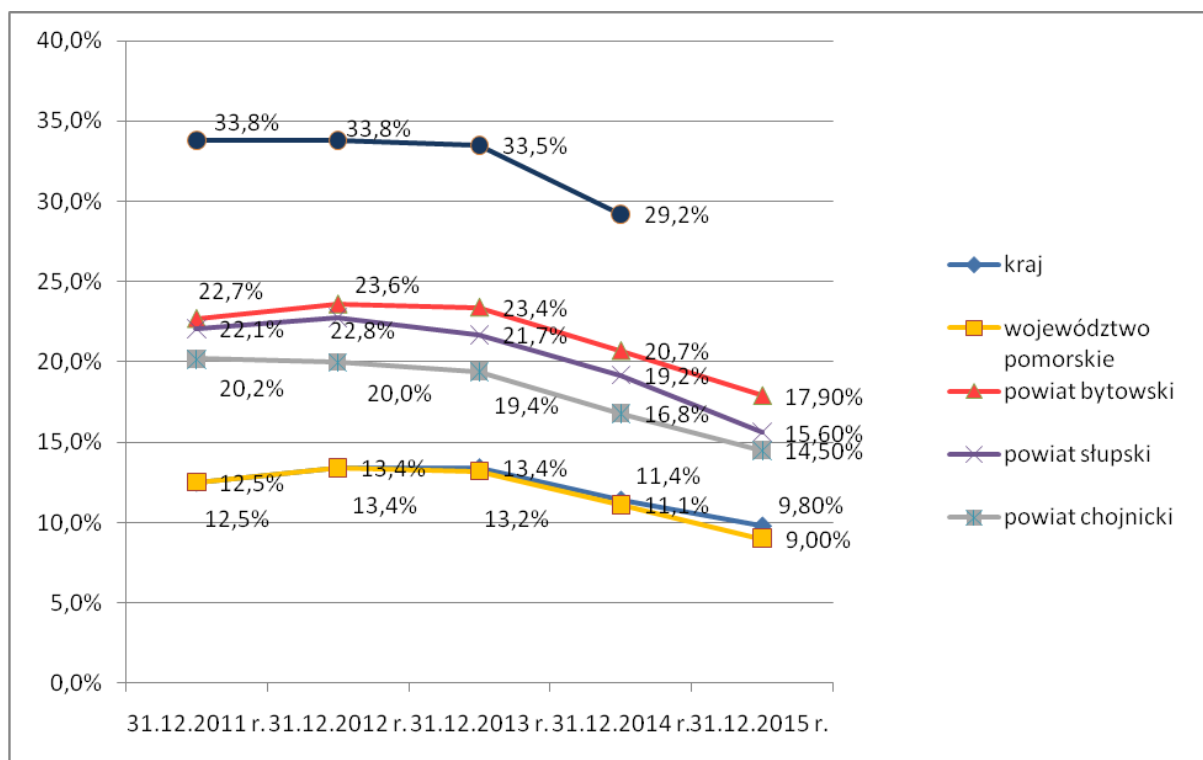
Stopy bezrobocia w poszczególnych jednostkach terytorialnych zostały zobrazowane w poniższej tabeli:

Tabela 22. Stopy bezrobocia w kraju, województwie pomorskim, powiecie bytowski, słupskim i chojnickim oraz w gminie Trzebielino w latach 2011-2015

		31.12.2011 r.	31.12.2012 r.	31.12.2013 r.	31.12.2014 r.	31.12.2015 r.
Stopy bezrobocia	kraj	12,5%	13,4%	13,4%	11,4%	9,8%
	województwo pomorskie	12,5%	13,4%	13,2%	11,1%	9,0%
	powiat bytowski	22,7%	23,6%	23,4%	20,7%	17,9%
	powiat słupski	22,1%	22,8%	21,7%	19,2%	15,6%
	powiat chojnicki	20,2%	20,0%	19,4%	16,8%	14,5%
	gmina Trzebielino	30,8%	33,8%	33,5%	29,2%	b.d.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 10. Stopy bezrobocia w kraju, województwie pomorskim, powiecie bytowskim, słupskim i chojnickim oraz w gminie Trzebielino w latach 2011 - 2015

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 23. Wybrane dane porównawcze o rynku pracy w gminie Trzebielino, powiecie bytowskim oraz województwie pomorskim w 2014 r.

Wyszczególnienie	gmina	powiat	województwo
Pracujący	320	14 370	519 592
Pracujący na 1000 ludności	86	183	226
Bezrobotni zarejestrowani	431	6 312	96 752
w tym kobiety w %	55,9	58,2	55,9
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	17,7	12,6	6,7
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	21,9	15,7	7,9

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014.

Analizując strukturę bezrobocia w gminie Trzebielino w kontekście wartości reprezentowanych w skali powiatu oraz województwa, należy zwrócić uwagę na stosunek udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wartość ta w 2014 r. dla

gminy Trzebielino wynosiła 17,7% i była zdecydowanie wyższa od wartości dla powiatu wynoszącej 12,6 oraz województwa – 6,7%.

W gminie Trzebielino na 1000 mieszkańców pracuje 86 osób (w powiecie 183 osoby, w województwie 226 osób). 44,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 55,1% mężczyźni. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Trzebielino 303 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 61 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi - 242. 28,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Trzebielino pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 36,9% w przemyśle i budownictwie, a 10,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Trzebielino wynosi 3 310,32 zł, co odpowiada 82,7% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (4 004 zł) oraz 82,5% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie pomorskim (4 102 zł).

Bezrobocie w gminie jest bezspornie problemem, który dotyka największą część społeczeństwa. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Wg danych GUS na koniec 2014 r. stopa bezrobocia w gminie wynosiła 29,2 % (11,1% - województwie, 11,4% w kraju). Analizując rynek pracy w gminie Trzebielino zauważyć można systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy, co stanowi o zmniejszaniu się skali tego problemu. W liczbach bezwzględnych na koniec 2012 r. bezrobocie wynosiło 493 osoby (w tym 288 osób to kobiety), w roku 2013 - 500 osób (w tym 285 osób to kobiety), w 2014 - 431 osoby (w tym 241 kobiety), w roku 2015 - 340 osoby (w tym 202 kobiety), pozostawały bez pracy będąc zarejestrowanymi osobami w Powiatowym Urzędzie Pracy. Badając poziom bezrobocia w gminie Trzebielino należy zauważyć, że na koniec 2015 r. odnotowało ono znaczący spadek - o blisko 31%, w tym wśród kobiet o 30% - w porównaniu do początku analizowanego okresu – 2012 r.

Tabela 24. Bezrobotni w gminie Trzebielino w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	stan na dzień 31.12.2012 r.		stan na dzień 31.12.2013 r.		stan na dzień 31.12.2014 r.		stan na dzień 31.12.2015r.	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
Liczba bezrobotnych ogółem w tym:	493	288	500	285	431	241	340	202

Wyszczególnienie	stan na dzień 31.12.2012 r.		stan na dzień 31.12.2013 r.		stan na dzień 31.12.2014 r.		stan na dzień 31.12.2015r.	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
Z prawem do zasiłku	135	69	92	30	60	26	54	28
Do 25 roku życia	97	51	92	53	70	40	56	34
Powyżej 50 roku życia	92	44	107	48	108	53	79	40
Długotrwale bezrobotni	271	177	315	210	289	183	222	149
Niepełnosprawni	8	4	10	4	8	4	8	5
Podjęcia pracy	210	92	228	103	286	133	222	94
Rozpoczęcia szkolenia	23	6	22	9	13	2	15	6
Rozpoczęcia stażu	18	15	6	5	7	4	9	8

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bytowie.

Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w latach 2012 - 2015 ze względu na wiek osób bezrobotnych, najliczniejszą grupę stanowiły osoby powyżej 50 roku życia, natomiast w grupie osób bezrobotnych do 25 roku życia nastąpił spadek bezrobotnych - o ok. 43%. W analizowanym okresie nastąpił również spadek osób długotrwale bezrobotnych - o 18%, jednak na koniec 2015 r. stanowiły one aż 65% wszystkich bezrobotnych. Jest to zjawisko niepokojące, gdyż osoby długotrwale bezrobotne są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym i trudno takie osoby "wyrwać" z bezrobocia. Szansą na zmianę niekorzystnej sytuacji osób długotrwale bezrobotnych w gminie Trzebielino stanowi zmiana ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która z końcem 2015 r. wprowadziła regulacje służące aktywizacji zawodowej młodych pracowników. Długotrwale bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej na bezrobotnych oraz instytucji i organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

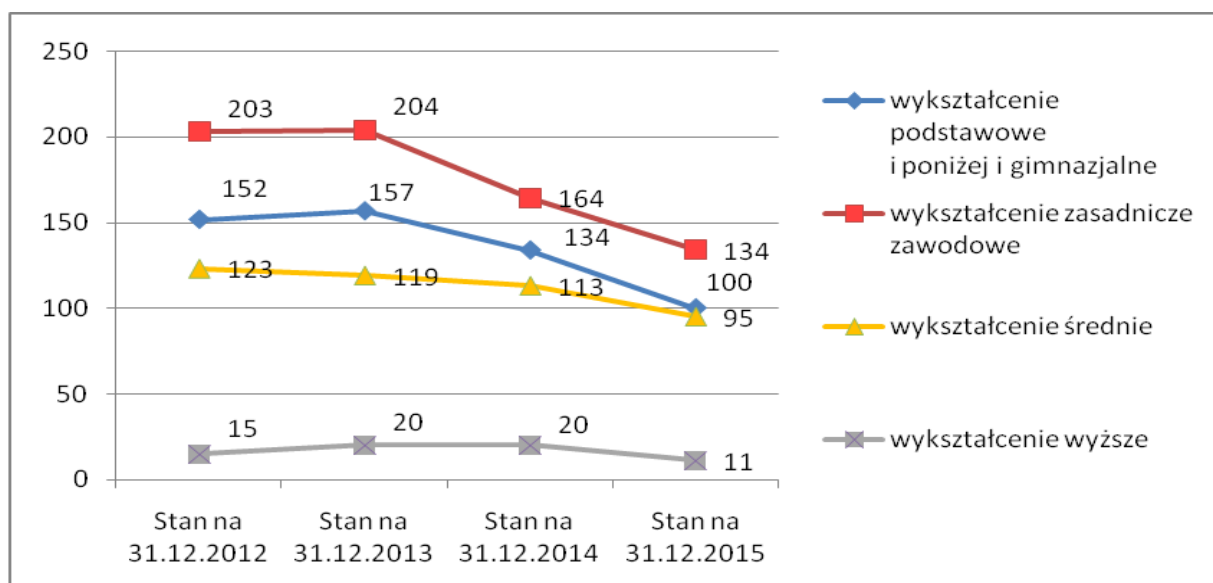
Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych na koniec 2015 r. było 8 osób. W 2015 r. 9 osób bezrobotnych objęto stażem. W tym samym okresie 222 osoby podjęły pracę za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy.

Tabela 25. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Trzebielino w latach 2012-2015

Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia w Gminie Trzebielino w latach 2012-2015				
wyszczególnienie	Stan na 31.12.2012	Stan na 31.12.2013	Stan na 31.12.2014	Stan na 31.12.2015
wykształcenie podstawowe i poniżej i gimnazjalne	152	157	134	100
wykształcenie zasadnicze zawodowe	203	204	164	134
wykształcenie średnie	123	119	113	95
wykształcenie wyższe	15	20	20	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Bytowie.

Wykres 11. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Trzebielino w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Bytowie.

Analizując strukturę bezrobocia w latach 2012 - 2015 należy zauważyć, że:

- na koniec 2015 r. pod względem wykształcenia, wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym (39,4%) - ich liczba spadła o 34% w stosunku do 2012 r.,
- o 52 osoby (tj. o 34%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i poniżej oraz wykształceniem gimnazjalnym,
- o 28 osób (tj. o 23%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem średnim,

- o 4 osoby (tj. o 25%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Grupa ta stanowi najmniejszy udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w gminie – 3,2%.

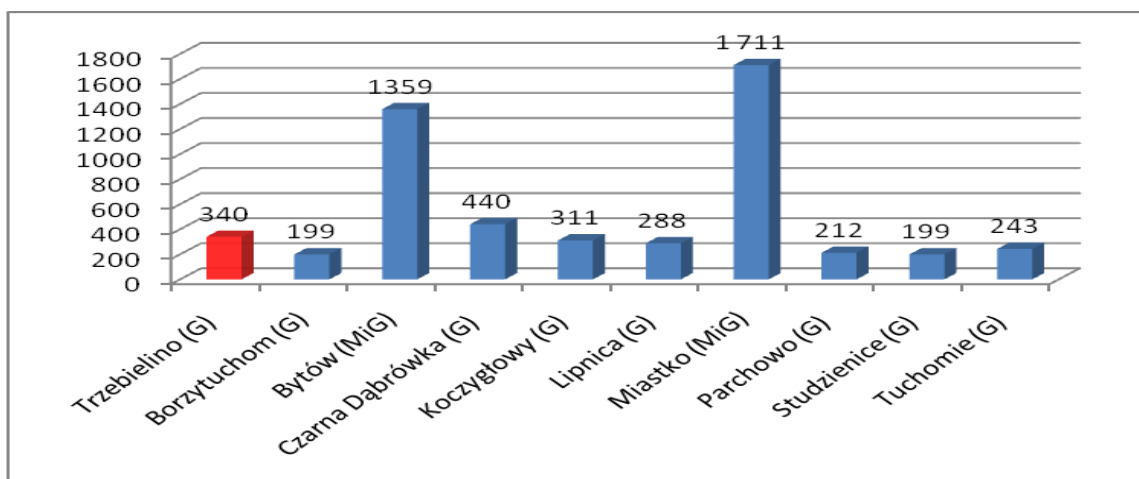
Wszystkie te zmiany są zjawiskiem pozytywnym, wpływającym na rozwój gminy Trzebielino. Na koniec 2015 r. było zarejestrowanych 340 osób, co stanowiło 6,49% bezrobotnych w powiecie bytowskim. Poniższa tabela obrazuje gminę Trzebielino na tle pozostałych 9 gmin powiatu bytowskiego oraz jej udział w ogóle bezrobotnych w powiecie, co stanowi o zajmowanym 4 miejscu.

Tabela 26. Struktura bezrobocia na terenie powiatu bytowskiego wg stanu na 31.12.2015 r.

L.p.	Wyszczególnienie/ gminy	Bezrobotni ogółem	Kobiety	% ogółu bezrobotnych w powiecie bytowskim
1.	Trzebielino (G)	340	202	6,49%
2.	Borzytuchom (G)	199	126	4,05%
3.	Bytów (M i G)	1359	843	27,08%
4.	Czarna Dąbrówka (G)	440	250	8,03%
5.	Kołczygłowy (G)	311	176	5,65%
6.	Lipnica (G)	288	181	5,81%
7.	Miastko (M i G)	1 711	950	30,52%
8.	Parchowo (G)	212	125	4,02%
9.	Studzienice (G)	199	115	3,69%
10.	Tuchomie (G)	243	145	4,66%
11.	RAZEM	5302	3113	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 12. Ilość osób bezrobotnych w gminie Trzebielino na tle gmin powiatu bytowskiego wg stanu na 31.12.2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W związku z dość dużym udziałem bezrobocia w powodach przyznawania pomocy społecznej przez GOPS, stanowi ono duże obciążenie finansowe również dla budżetu gminy. W celu ograniczenia skali jego oddziaływania, przede wszystkim w sferze społecznej, opracowano Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzebielino na lata 2013-2020, poruszającą także problem bezrobocia. Trzy z określonych w dokumencie celów operacyjnych w ramach celu strategicznego 1 (Przeciwdziałanie bezrobociu i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych pozostawania bez pracy) dotyczą przeciwdziałania bezrobociu: *cel 1. Wspieranie bezrobotnego w poszukiwaniu zatrudnienia, cel 2. Pobudzanie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnieniu, oraz cel 3. Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.* Proponowane kierunki działań mających poprawić sytuację obejmują m.in.:

- stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie informacji o wolnych miejscach pracy, szkoleniach usługach w zakresie poradnictwa zawodowego,
- prowadzenie pracy socjalnej z osobami długotrwale bezrobotnymi na bazie kontraktów socjalnych. Udzielanie wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa i wsparcia oraz zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy,
- praca socjalna z indywidualnym przypadkiem, rodziną oraz grupą,
- wsparcie finansowe rodzin dotkniętych problemem bezrobocia oraz pomocą w naturze w szczególności w postaci gorących posiłków dla dzieci z rodzin osób pozostających bez zatrudnienia,
- realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,
- tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy,
- współudział w programach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanych przez instytucje rynku pracy czy organizacje pozarządowe,
- stały monitoring ofert programowych mają na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Bezrobocie jest najczęstszą przyczyną wypłaty zasiłków stanowiących wsparcie w ramach pomocy społecznej w gminie Trzebielino. Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. patologia, przestępczość czy uzależnienia od alkoholu), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Długotrwałe występowanie tych efektów bezrobocia w konsekwencji wpływa bezpośrednio na wzrost wydatków gminy Trzebielino na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji tych zjawisk, jak również na pogorszenie

wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej gminy. Chcąc zmniejszać poziom bezrobocia, należałoby:

- skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów,
- stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie m.in. poprzez tworzenie odpowiedniego systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców lub poprzez wyznaczanie odpowiednich terenów inwestycyjnych,
- podnieść kwalifikacje lub przebranżowić część mieszkańców,
- zwiększyć zaangażowanie na rzecz wsparcia osób młodych, zwłaszcza bez doświadczenia zawodowego na rynku pracy,
- wesprzeć instytucjonalnie osoby wykluczone z rynku pracy.

Podsumowując kwestie bezrobocia na terenie gminy Trzebielino, konieczne jest wykorzystanie planowanych zmian w zakresie pomocy społecznej oraz aktywizacji osób bezrobotnych i włączenie się służb pomocy społecznej z terenu gminy w bardziej aktywne rozwiązywanie problemów bezrobocia, w szczególności długotrwałego bezrobocia.

Należy stwierdzić, że zarówno położenie, jak i skomunikowanie gminy Trzebielino stanowi jej mocną stronę, która nie tylko sprzyja rozwojowi, ale także stanowi szansę dla mieszkańców gminy do podejmowania aktywności zarobkowej (praca lub własna działalność gospodarcza).

Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Trzebielinie. Celem działania ośrodka jest realizacja polityki społecznej państwa zmierzająca do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, jak również działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie powstawaniu sytuacji będących zagrożeniem potrzeb bytowych odpowiadających godności człowieka.

W społeczności gminy występują liczne problemy. Dotykają one dużą liczbę mieszkańców gminy. Do najważniejszych problemów społecznych można zaliczyć:

- wysoką stopę bezrobocia, w tym długotrwałego bezrobocia i jego niekorzystna struktura,
- brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich niedostosowanie do zmieniających się wymogów pracy,
- niskie dochody ludności i znaczny w nich udział pomocy socjalnej,
- odpływ ludności do miast oraz za granicę, zwłaszcza w obrębie grup najlepiej wykształconych młodych osób,
- niekorzystne zmiany struktury demograficznej (starzenie się ludności, niski przyrost naturalny),

- słaby rozwój gospodarki mieszkaniowej, brak mieszkań komunalnych i socjalnych,
- brak ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i seniorów,
- alkoholizm,
- słaby dostęp do lekarzy specjalistów,
- zbyt mała liczba i niewielkie znaczenie działających organizacji pozarządowych,
- niewystarczająca aktywność lokalnej społeczności.

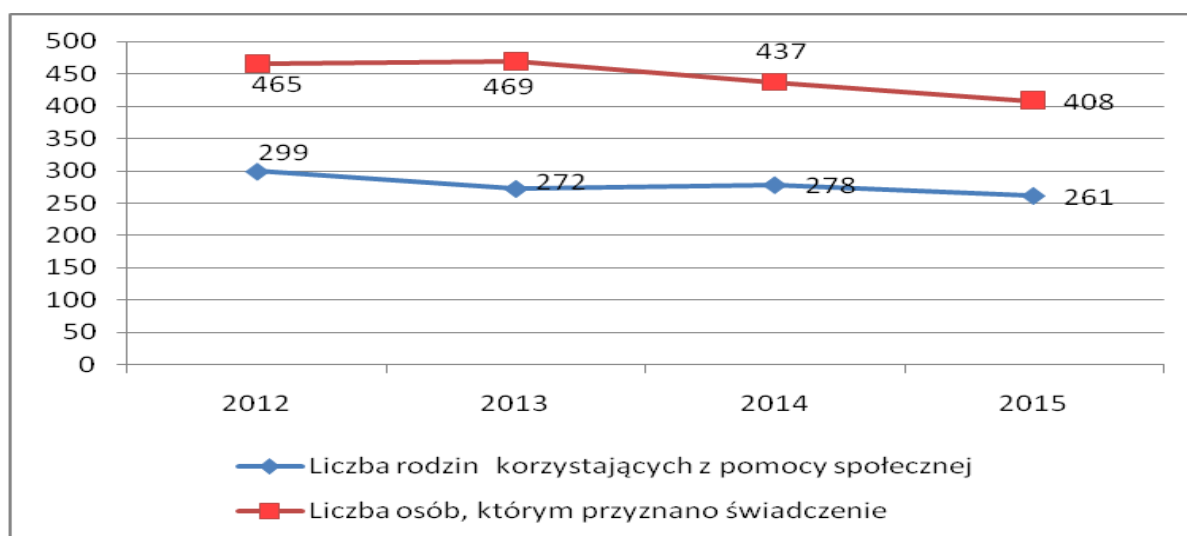
Poniższa tabela przedstawia wykaz powodów przyznania pomocy społecznej oraz wartości tych świadczeń.

Tabela 27. Wartości / powody przyznania pomocy przez GOPS w Trzebielinie w latach 2012-2015

Wartość przyznania pomocy	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	299	272	278	261
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	465	469	437	408
Wartość wypłaconych zasiłków rodzinnych w PLN	490.231	496.899	458.056	421.479
Wartość wypłaconych zasiłków z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	91.680	78.240	68.640	65.800
Wartość świadczeń pielęgnacyjnych	265.469	187.201	105.860	199.600
Wartość świadczeń opiekuńczych	207.315	217.197	378.292	338.461
Powody przyznania pomocy	2012	2013	2014	2015
Ubóstwo	62	55	37	30
Bezdomność	3	3	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	231	214	194	181
Bezrobocie	682	684	557	480
Niepełnosprawność	231	248	245	237
Długotrwała lub ciężka choroba	243	220	206	283
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	175	187	183	170
Alkoholizm	28	21	28	20
Narkomania	0	1	2	1
Przemoc w rodzinie	0	4	4	3
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	18	19	2	1
Zdarzenie losowe	2	0	0	10
Sieroctwo	1	1	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Trzebielinie.

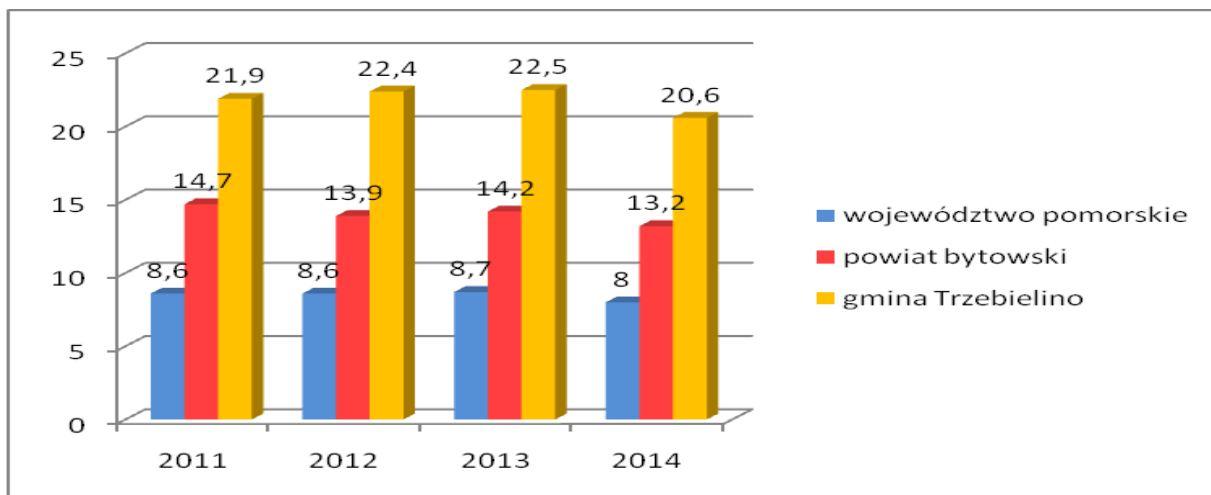
Wykres 13. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Trzebielinie.

Z powyższej tabeli i wykresu można wnioskować, że liczba rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej z roku na rok maleje. Spada również wartość bezwzględna wypłacanych corocznie zasiłków rodzinnych, natomiast po spadku wypłat zasiłków pielęgnacyjnych (na k. 2014 r.) znów nastąpił wzrost w tej pozycji (w 2015 r.). W większości kategorii dotyczących powodów przyznania pomocy maleje corocznie ilość osób, dla których została udzielona pomoc społeczna, co jest zjawiskiem pożądanym i świadczącym o zaradności mieszkańców gminy, jak również o sprzyjających czynnikach zewnętrznych, mających wpływ na sytuację życiową mieszkańców. Problemy związane z bezrobociem i ubóstwem charakteryzują się zmniejszającym się natężeniem - na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować ich spadek (o odpowiednio ok. 30% i ok. 50% w porównaniu z rokiem 2012). Problem związany z niepełnosprawnością pozostaje w analizowanym okresie na niezmiennym poziomie. Natomiast po znacznym spadku ilości osób, objętych pomocą z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ponownie na koniec 2015 r. odnotowano wzrost w tej pozycji. Również z powodu zdarzeń losowych w 2015 r. odnotowano największą liczbę osób, korzystających z pomocy w badanym okresie. Jak wynika z poniższego wykresu udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Trzebielino na przestrzeni lat 2011-2014 stanowi ponad 20% ludności ogółem, i jest znacznie wyższy niż w powiecie oraz w województwie, na co wpływa wiele czynników zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych.

Wykres 14. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem – w województwie pomorskim, powiecie bytowskim i gminie Trzebielino (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

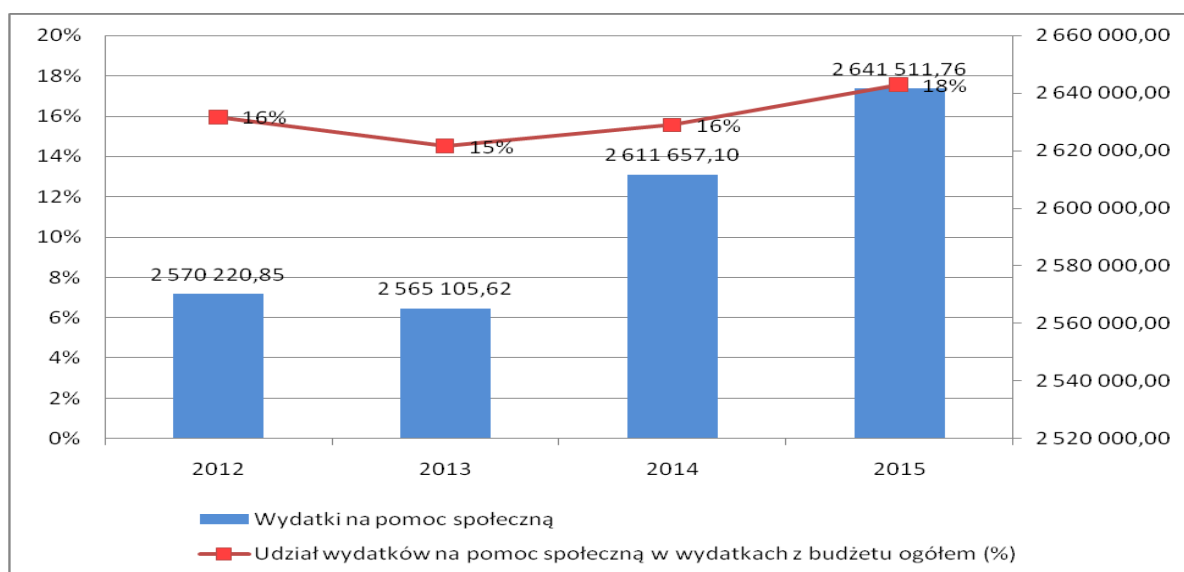
Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielinie wspierana jest przez wiele podmiotów, w tym przez organizacje pozarządowe, działające m.in. w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej. Są to m.in.:

- placówki systemu ochrony zdrowia,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie z filią w Miastku,
- Policja,
- Sąd Rodzinny, kuratorzy społeczni,
- szkoły,
- organizacje i stowarzyszenia, t.j.:
 - Stowarzyszenie sportowe GKS „Diamant” w Trzebielinie,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Trzebielinie,
 - Stowarzyszenie „Wzajemna Pomoc” w Trzebielinie,
 - Stowarzyszenie „Rozwiń Skrzydła” w Trzebielinie,
 - UKS „Gladiator” przy Gimnazjum w Starkowie,
 - Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „Dłoń” w Suchorzu,
 - Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość” w Trzebielinie,
 - Stowarzyszenie „Przełom” w Trzebielinie,
 - Związek Emerytów i Rencistów w Trzebielinie, Gumieńcu i Suchorzu,

Organizacje te w sposób istotny wpływają na jakość życia mieszkańców gminy Trzebielino, organizując działania edukacyjne, rekreacyjne i aktywizujące społeczność lokalną, a także przyczyniają się w istotny sposób do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy.

Należy podkreślić, że oczekiwany w wyniku realizacji odpowiedniej strategii rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy przyczyni się do powstawania nowych miejsc pracy, a tym samym do zmniejszania bezrobocia na terenie gminy i spadku liczby osób bezrobotnych korzystających obecnie z pomocy GOPS. Tym samym, gmina będzie mogła część zaoszczędzonych środków finansowych przeznaczyć na inne zadania związane z pomocą społeczną lub wykorzystać zupełnie na inne cele (np. inwestycyjne). Poniżej zobrazowano wydatki poniesione na pomoc społeczną z budżetu gminy w analizowanym okresie:

Wykres 15. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Od roku 2013 następował coroczny wzrost środków z budżetu gminy przeznaczonych na pomoc społeczną, co sumarycznie wyniosło nieco powyżej 71 000 zł (w latach 2012-2015) i stanowiło niecałe 3%. W pierwszych trzech latach analizy udział tych wydatków w stosunku do całkowitych wydatków budżetowych wahał się w przedziale 15-16%, by w ostatnim roku przekroczyć poziom 18%.

Podsumowując działania z zakresu pomocy społecznej realizowane w gminie Trzebielino należy uznać, że są one realizowane zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi. Nie zwiększająca się istotnie liczba osób i rodzin objęta pomocą z zakresu pomocy społecznej świadczy, że działania realizowane przez GOPS są skuteczne i wyposażają osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji społecznej w podstawowe środki do funkcjonowania. Niemniej jednak należy również odnotować, że konieczne są dalsze działania, prowadzące do usamodzielnienia się od pomocy społecznej, zarówno poszczególnych

osób jak i całych rodzin. Służyć ma temu realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Trzebielino na lata 2013-2020, wdrożonej w 2013 r.

2.5.3. Bezpieczeństwo publiczne ²⁷

Na atrakcyjne warunki do zamieszkania wpływa również bezpieczeństwo publiczne. Zadania związane z utrzymaniem porządku publicznego oraz z zapewnieniem bezpieczeństwa realizowane są przez podmioty odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa, w tym:

- Posterunek Policji w Kołczygłowach, będący jednostką podległą Komendzie Powiatowej Policji w Bytowie,
- Ochotniczą Straż Pożarną w Trzebielinie.

Do zadań Policji należy między innymi:

- ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra,
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju, w miejscach publicznych w środkach komunikacji publicznej w ruchu drogowym, i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
- inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi, i społecznymi,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów.
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych,
- ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

Gmina Trzebielino podlega bezpośrednio pod obszar funkcjonowania Posterunku Policji w Kołczygłowach, będącemu jednostką podległą Komendzie Powiatowej Policji w Bytowie. Analizując dane udostępnione przez KPP w perspektywie lat 2012-2015 należy mówić o znaczącym spadku liczby popełnianych przestępstw na terenie gminy Trzebielino w roku 2015, w stosunku do trzech poprzedzających lat, stąd można śmiało stwierdzić, iż nastąpiła poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy. Poniższa tabela zawiera dane statystyczne w zakresie popełnionych przestępstw oraz wskaźników ich wykrywalności:

²⁷ Opracowano na podstawie danych Straży Gminnej w Trzebielinie, Posterunku Policji w Kołczygłowach oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzebielinie.

Tabela 28. Popelnione przestępstwa wg rodzaju wraz ze wskaźnikiem ich wykrywalności w latach 2012-2015 na terenie gminy Trzebielino

Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE				WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
ogółem	ogółem	52	39	37	28	65,15	71,79	86,48	82,14
	w tym nieletnich	7	0	2	2				
przeciwko życiu i zdrowiu	ogółem	2	4	1	1	50	100	100	100
	w tym nieletnich	0	0	0	0				
drogowe	ogółem	17	11	13	5	100	100	100	100
	w tym nieletnich	1	0	0	0				
Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE				WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
kradzież rzeczy	ogółem	15	8	6	3	33,3	25	50	0
	w tym nieletnich	3	0	1	0				
kradzież z włamaniem	ogółem	8	2	4	1	25	50	50	0
	w tym nieletnich	1	0	0	0				
rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0
	w tym nieletnich	0	0	0	0				
gospodarcze	ogółem	2	0	3	1	100	0	100	100
	w tym nieletnich	0	0	0	0				
narkotykowe	ogółem	0	0	0	3	0	0	0	100
	w tym nieletnich	0	0	0	0				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PP w Kolczygłowach.

Na terenie gminy Trzebielino najwięcej przestępstw na przestrzeni lat 2012 – 2015 i dotyczyło przestępstw drogowych oraz kradzieży rzeczy. Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Posterunku Policji w Kolczygłowach, w 2015 roku na terenie gminy doszło do popełnienia 28 przestępstw – o blisko połowę mniej, niż na początku badanego okresu - w 2012 roku.

Wykrywalność przestępstw w 2015 r. wynosiła ogółem 82,14% i była o 4,34% niższa, niż w roku poprzedzającym.

Powołując się na statystyki Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzebielinie za 2015 r. jednostka podjęła się 52 interwencji, z czego 18 dotyczyło pożaru, 11 – innych zdarzeń, 9 – wypadku drogowego, 8 - miejscowego zagrożenia, 5- wichury, 1 – fałszywego alarmu.

Podsumowując, należy zaznaczyć, że współpraca pomiędzy instytucjami zapewniającymi mieszkańcom bezpieczeństwo w ostatnich latach rozwija się w dobrym kierunku, co jest istotnym czynnikiem wpływającym na poziom życia lokalnej społeczności. Oczekiwane efekty, poprawiające bezpieczeństwo mieszkańców, widać w systematycznie zmniejszającej się ilości interwencji poszczególnych jednostek.

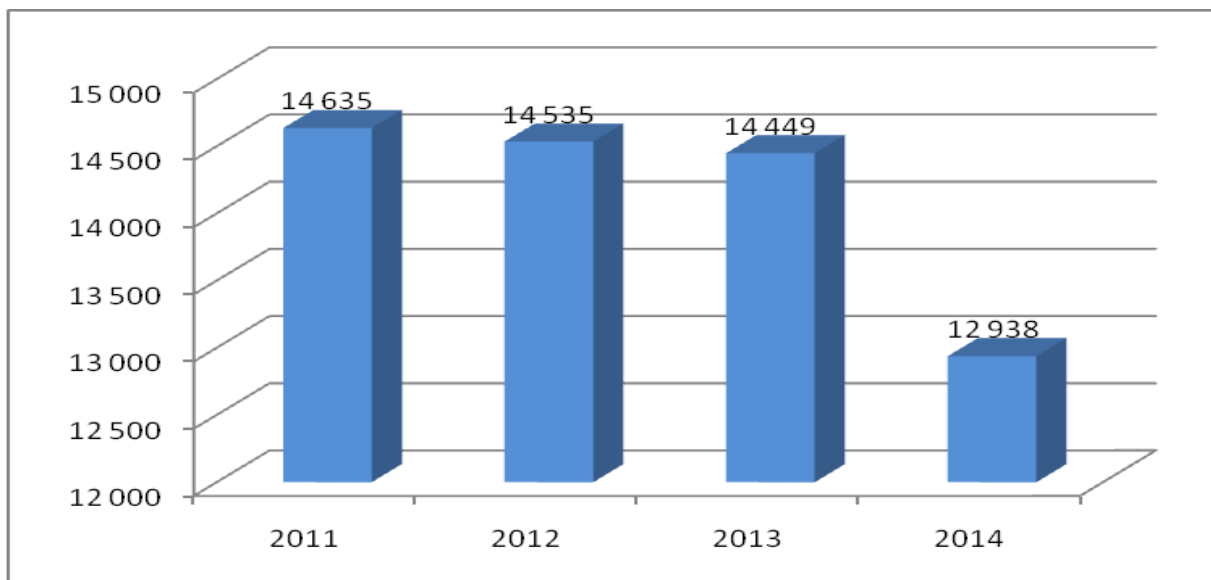
2.5.4. Ochrona zdrowia

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatki budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Mieszkańcy gminy korzystają z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „MAMED”, świadczącego usługi medycyny rodzinnej - pacjenci mogą tu skorzystać z porad lekarza pierwszego kontaktu oraz pediatry. W Trzebielinie realizowane są również świadczenia stomatologiczne. Mieszkańcy gminy mają także dogodny dostęp do usług podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej opieki medycznej oraz szpitalnictwa zlokalizowanych w Bytowie i Miastku oraz Słupsku. Na terenie gminy obecnie można zaopatrzyć się w leki w jednym punkcie aptecznym w miejscowości Trzebielino. Na koniec 2014 r. na aptekę przypadało w gminie Trzebielino 3735 mieszkańców (w powiecie bytowskim – 4 914 mieszkańców). W celu propagowania profilaktyki zdrowotnej na terenie gminy realizowane są projekty oraz programy zdrowotne, mające na celu m.in. poprawę dostępności i jakości usług medycznych w zakresie profilaktyki chorób nowotworowych (poprzez m.in. wykonywanie bezpłatnych badań), edukację prozdrowotną i promocję zdrowia jamy ustnej (skierowane do najmłodszych mieszkańców gminy oraz ich opiekunów).

Należy zauważyć, że wg danych GUS w 2013 roku 41,8% zgonów w gminie Trzebielino spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,7% zgonów były nowotwory, a 8,1% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Poniższy wykres obrazuje skalę udzielonych porad medycznych na terenie gminy Trzebielino w latach 2011-2014:

Wykres 16. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2011-2014 w gminie Trzebielino

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Analizując zgromadzone dane w zakresie dostępu mieszkańców gminy do podstawowej opieki zdrowotnej oraz realizacji świadczeń medycznych w latach 2011-2014, można zauważyć tendencję spadkową w ilości udzielonych porad, co jest zobrazowane na powyższym wykresie. Zapewne w tym okresie miał na to wpływ dostęp do specjalistów jak i limit punktów na wybrane usługi zdrowotne przyznawane przez NFZ dla gminy Trzebielino.

2.5.5. Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Wychowanie przedszkolne na terenie gminy realizowane jest w punktach przedszkolnych, mieszczących się na terenie szkół podstawowych w Trzebielinie i w Suchorzu. Łącznie na koniec roku szkolnego 2015 z wychowania przedszkolnego korzystało 106 dzieci (56- przy szkołach podstawowych w klasach zerowych oraz 40 – w punktach przedszkolnych przy szkołach podstawowych). Należy w tym miejscu zauważyć, że liczba dzieci systematycznie maleje. Na koniec 2014 r. w gminie było 162 dzieci w wieku 3-6 lat (wg danych GUS). Przyjmując, że liczba dzieci obecnie jest zbliżona, to poziom uczestnictwa w opiece przedszkolnej dzieci wynosi około 65 %. Jest to udział podobny do udziałów w wielu gminach wiejskich, lecz ze względu na potrzebę wyrównywania szans edukacyjnych dzieci wiejskich jeszcze w pełni niezadowolający.

Tabela 29. Aktualny wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych kl. 0 w gminie Trzebielino

L.p.	Nazwa placówki	2012/2013		2013/2014		2014/2015	
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
1	Szkoła Podstawowa w Trzebielinie, klasa „0”	39	2	40	2	22	1
2	Szkoła Podstawowa w Suchorzu, klasa „0”	36	2	37	2	34	2
Razem		75	4	77	4	56	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W gminie w roku szkolnym 2014/2015 w szkołach podstawowych w Trzebielinie i Suchorzu oraz w gimnazjum Starkowie podporządkowanych samorządowi gminnemu w 20 oddziałach uczyło się łącznie 354 dzieci. Średnio na jeden oddział przypadało około 18 uczniów.

Tabela 30. Aktualny wykaz szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Trzebielino

L.p.	Nazwa placówki	2012/2013		2013/2014		2014/2015	
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
1	Szkoła Podstawowa w Trzebielinie	95	13	92	13	116	15
2	Szkoła Podstawowa w Suchorzu	122	16	133	14	121	14
3	Gimnazjum w Starkowie	129	17	125	18	117	18
Razem		346	46	350	45	354	47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzebielino.

Współczynnik skolaryzacji brutto (odnoszący się do liczby i struktury ludności – płeć, grupy wieku) w gminie dla szkół podstawowych wynosi 95,4% i jest na wyższym poziomie, niż średni współczynnik solaryzacji dla powiatu, który wynosi 92,5%. Zaś dla gimnazjum wynosi 79,5% i stanowi zdecydowanie niższy poziom, niż współczynnik solaryzacji dla powiatu 94,7%. Jednakże w ciągu ostatnich lat liczba zarówno uczniów, jak i absolwentów spadła, co jest wynikiem niżu demograficznego.

Tabela 31. Uczniowie i absolwenci szkół gminnych w gminie Trzebielino

	2010	2011	2012	2013	2014
Szkoły podstawowe					
Uczniowie	255	246	232	227	240
Absolwenci	42	40	53	38	36
Szkoły gimnazjalne					
Uczniowie	129	109	130	126	120
Absolwenci	56	55	31	42	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szkoły te są dobrze wyposażone. Dwie szkoły posiadają boiska, place zabaw oraz kuchnie, natomiast wszystkie 3 szkoły są wyposażone w biblioteki, sale gimnastyczne oraz stołówki. Szkoły prowadzą także pomoc edukacyjną, która polega na udzielaniu tzw. bezpłatnych korepetycji w postaci zajęć korekcyjno – wyrównawczych. Dzieci dowożone są do szkoły autobusami pod opieką pracowników szkół. Szkoły posiadają pracownie komputerowe. Wg danych GUS na koniec 2012 r. szkoły posiadały łącznie 104 komputery, z czego 64 przeznaczonych do użytku uczniów. Wszystkie z dostępem do Internetu, z czego 59 w szkołach podstawowych, a 45 w gimnazjum. Liczba osób przypadający na 1 komputer wynosi 6,27 w szkołach podstawowych i 4,81 w gimnazjum. Uczniowie w gminie Trzebielino mają dobry dostęp do edukacji, która daje szansę na odpowiedni rozwój i go nie ogranicza. W placówkach edukacyjnych zatrudnieni są nauczyciele o wysokim poziomie wiedzy i przygotowania do zawodu, co wpływa na jakość świadczonych przez placówki usług edukacyjnych. Jakość świadczenia usług edukacyjnych, jak również odpowiednio wyposażona infrastruktura oświatowa, stanowią podwaliny do przygotowania młodej generacji na rynek pracy. Istnieje bowiem powiązanie między poziomem edukacji i wykształcenia, a stopą bezrobocia.

2.5.6. Formy zorganizowania społeczeństwa

Gminę Trzebielino cechuje duża aktywność sektora organizacji pozarządowych. Sposoby pracy, doświadczenie oraz szeroki zakres działalności pozwalają realizować wiele przedsięwzięć na rzecz lokalnej wspólnoty. Stanowią one ważny element łączący obywateli z władzą samorządową.

Urząd Gminy Trzebielino darzy wsparciem organizacje pozarządowe. Stanowią one duży zasób wiedzy służącej mieszkańcom. Samorząd Gminy uznaje współpracę z organizacjami pozarządowymi za ważny czynnik aktywizacji społecznej służący lepszej realizacji zadań ustawowo powierzonych gminie, a także rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. U podłoża programu współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego leży przekonanie władz gminy o korzyściach z niego płynących, co znalazło potwierdzenie w dotychczasowej współpracy. Co roku przeprowadzane są konsultacje w sprawie projektu programu współpracy gminy Trzebielino z organizacjami pozarządowymi na nadchodzący rok. Tym samym wypełniane są nie tylko obowiązki

prawne, ale także zapewniona jest przejrzystość i jawność działania organów publicznych.

Roczny Program Współpracy określa formy, zasady i zakres współpracy organów samorządowych gminy Trzebielino z organizacjami pozarządowymi, a także priorytety zadań publicznych, których realizacja związana będzie z udzieleniem pomocy publicznej. Celami Rocznej Porgramu Współpracy na 2016 rok są przede wszystkim:

- wspieranie rozwoju aktywności w społeczności gminy i jej zaangażowania w proces definiowania i rozwiązywania problemów lokalnych,
- integracja podmiotów realizujących różne inicjatywy w sferze zadań publicznych,
- poprawa jakości życia poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców,
- wsparcie dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów, służące rozwojowi i lepszemu przygotowaniu do współpracy z gminą w zakresie realizacji zadań publicznych i dla osiągnięcia własnych celów społecznych.

Zadaniami priorytetowymi Programu określono zadania z obszarów:

- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- sportu, turystyki i rekreacji,
- kultury, sztuki,
- społecznego.

Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi polega głównie na zlecaniu realizacji zadań publicznych gminy, w trybie konkursowym i pozakonkursowym, wzajemna informacja o kierunkach działalności i współdziałanie w celu zharmonizowania tych kierunków, udzielania wsparcia finansowego i pozafinansowego w formie udostępniania lokali, środków technicznych, pomocy w pozyskaniu środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, organizowaniu lub współdziałaniu w organizowaniu szkoleń, konferencji, forum wymiany doświadczeń w celu zwiększenia kompetencji i sprawności funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Stowarzyszenia i fundacje podejmują cenne działania na rzecz lokalnej społeczności, dlatego współpraca organizacji pozarządowych i gminy stwarza szansę na lepsze realizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Poniżej przedstawiono wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Trzebielino:

- Stowarzyszenie sportowe GKS „Diament” w Trzebielinie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Trzebielinie,
- Stowarzyszenie „Wzajemna Pomoc” w Trzebielinie,
- Stowarzyszenie „Rozwiń Skrzydła” w Trzebielinie,
- UKS „Gladiator” przy Gimnazjum w Starkowie,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „Dłoń” w Suchorzu,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość” w Trzebielinie,

- Stowarzyszenie „Przełom” w Trzebielinie;
- Związek Emerytów i Rencistów w Trzebielinie, Gumieńcu i Suchorzu.

2.6. WALORY KULTUROWE

2.6.1. Obiekty architektury i budownictwa

Największymi walorami kulturowymi na terenie gminy Trzebielino są obiekty wpisane do rejestru zabytków Pomorskiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku oraz obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Rejestr zabytków w gminie Trzebielino na dzień 31.03.2016 r. obejmuje 6 zabytków nieruchomych, wojewódzka ewidencja zabytków w gminie Trzebielino obejmuje 68 obiektów. Spis zabytkowych parków obejmuje 10 pozycji, natomiast spis zabytkowych cmentarzy – 9 pozycji. Poniżej wykazano zabytki nieruchome wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego oraz obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków:

Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego:

Broczyna

- zespół dworski, k. XIX, nr rej.: A-236 z 30.11.1986:
 - dwór
 - park

Cetyń

- kościół fil. pw. Zbawiciela, szach., 1696, 1754, XIX, nr rej.: A-520 z 21.12.1965
 - cmentarz przykościelny, nr rej.: j.w.

Poborowo

- zespół pałacowy:
 - pałac, 2 poł. XVIII, k. XIX, nr rej.: 427 z 18.03.1965
 - park, pocz. XIX, nr rej.: A-348 z 12.01.2012

Trzebielino

- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. pw. Niepokalanego Serca NMP, 1688-91, 1888, nr rej.: A-270 z 26.03.1960
- pałac, pocz. XIX, XIX/XX, nr rej.: A-430 z 18.03.1965
- dwór, ob. dom nr 7, szach., XVII, XVIII, XIX, nr rej.: 617 z 30.08.1966 (przewidziany do wykreślenia z rejestru zabytków) ²⁸.

²⁸ Narodowy Instytut Dziedzictwa; www.nid.pl (stan na 31.03.2016 r.)

Tabela 32. Wykaz obiektów w wojewódzkiej ewidencji zabytków

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA
Broczyna	Młyn wodny nr 6	1921r.
Bożanka	Budynek mieszkalny nr 11 Leśniczówka nr.8 Podleśniczówka nr 14	1 ćw. XX w. 1900r. 1902r.
Cetyń	Zespół pofolwarczny : a) obora i stajnia b) cielętnik c) stodoła z magazynem d) wiata e) czworak stodoła nr 26 stodoła nr 41	2 poł. XIX w. k. XIX w. pocz. XX w.
Czarnkowo	Leśniczówka nr 1	1900r.
Gumieniec	Kościół filialny p.w.św. Jana Chrzciciela Zespół pofolwarczny: a) oficyna pałacowa b) rządcówka c) chlewnia ze stodołą d) budynek inwent. z magaz. e) ogrodzenie	1929r. 2 poł. XIX w., I.20 XX w. 1922r.
Miszewo	Zespół pofolwarczny: a) budynek mieszkalny b) budynek inwentarski c) stajnia ob. bud. inwent.- mieszk. d) stodoła e) stodoła f) warsztat	2 poł. XIX w.
Objezierze	Kościół filialny Zespół pofolwarczny: a) stodoła b) obora c) budynek inwent. d) spichlerz e) stajnia f) budynek mieszk. nr.23	1864r.

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA
Owczary	Spichlerz w zespole pofolwarczym	2 poł. XIX w.
Poborowo	Zespół pofolwarczy: a) budynek wielofunkcyjny (stodoła, spichlerz, stajnia) b) budynek magazynowo- inwent. c) budynek mieszk. d. biuro	
Starkowo	Zespół pofolwarczy: a) owczarnia ob. Obora b) stodoła	pocz. XX w. 1936r.
Starkówko	Zespół pofolwarczy: a) stodoła i obora b) stodoła ze stajnią i wozownią	XIX/XX w.
Suchorze	dwór	
	Zespół pofolwarczy: a) budynek mieszkalny d. dom matki właściciela b) spichlerz c) warsztat, garaż z cz. mieszk.	2 poł. XIX w., pocz. XX w.
Szczyciec	leśniczówka	1902r.
Trzebielino	Młyn wodny nr 29	pocz. XX w.
	Zespół pofolwarczy: a) garaż b) kuźnia, stolarnia, warsztat c) obora, spichlerz, chlewnia d) stodoła	k. XIX- pocz. XX w.
	Budynek mieszkalny nr 10	2 poł. XIX w.
	Budynek gospodarczy nr 17	k. XIX w.
	Budynek gospodarczy nr 37	k. XIX w.
	Budynek mieszk. I gosp. nr 38	2 poł. XIX w.
	Budynek mieszk. nr 39	XIX/XX w.
	Budynek mieszk. nr 42	2 poł. XIX w.
	Stodoła nr 47	k. XIX w.
	Budynek mieszk. nr 71a	pocz. XX w.
	Budynek mieszk. nr 76	poł. XIX w.
	Budynek mieszk. - gosp. nr 83	XIX/ XX w.

	Stodoła nr 83	k. XIX w.
	Budynek mieszk. nr .85	k. XIX w.
	Budynek mieszk. nr 86	k. XIX w.
MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS SPOWSTANIA
Zielin	Zespół pofolwarczny:	2 poł. XIX w.,
	a) rządcówka nr 39	XX w. 1903r.
	b) stodoła	
	c) obora z magazynem	
	d) obora	
	e) gorzelnia	
	Zespół mleczarni nr 1	pocz. XX w.

Źródło: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.

Poza powyższymi należy wspomnieć o następujących obiektach architektury i budownictwa wpisanych do ewidencji zabytków gminy Trzebielino:

- budynek stacji kolejowej z 1910 r. w Gumieńcu,
- plebania murowana z II poł. XIX w. w Trzebielinie,
- budynek stacji kolejowej z 1910 r. w Zielinie.

W zdecydowanej większości w/w obiekty stanowią własność prywatną lub kościelną. Ponadto na terenie gminy Trzebielino znajdują się 82 stanowiska archeologiczne, pochodzące z różnych przedziałów czasowych. Zabytki archeologiczne stanowią istotny element przestrzeni, niezbędny do odtworzenia i zachowania dziedzictwa kulturowego. Relikty archeologiczne, będące pozostałościami z dawnych epok historycznych znajdują się w większości przypadków pod obecnym poziomem użytkowym. W ewidencji Konserwatorskiej znajdują się zabytkowe parki: w Broczynie, Cetyniu, Gumieńcu, Moczydłach, Poborowie, Starkowie, Starkówku, Suchorzu, Trzebielinie i Ułiszkowicach oraz cmentarze w: Broczynie, Cetyniu, Gumieńcu, Miszewie, Objezierzu, Poborowie, Suchorzu, Trzebielinie i Zielinie. Do ciekawostek historycznych należą pozostałości osady neolitycznej oraz cmentarzyska kurhanowe występujące licznie na terenie gminy.

W gminie Trzebielino leży kilka ciekawych, lecz zaniedbanych pałaców i kościołów. Do najciekawszych zabytków w gminie należy Kościół pod wezwaniem Niepokalanego Serca Maryi w Trzebielinie. Kościół p.w. Niepokalanego Serca Maryi w Trzebielinie został zbudowany w latach 1688-1690, jako fundacja ówczesnych właścicieli ziemskich Trzebielina Joachima i Ewy Elżbiety Goltzów oraz ich syna Kacpra. Wieża pochodzi z połowy XVIII wieku. Kościół był gruntownie odnowiony w 1888 r. Kaplica od strony północnej została dobudowana w 1953 r. W oknach prezbiterium znajdują się witraże z 1888 r. W 1996 r. było one poddane renowacji. Na uwagę

zasługują również organy z herbem Puttkamerów z XIX wieku. Parafia katolicka została utworzona w 1968 r. Od 1952 r. był tu wikariat samodzielny obsługiwany przez księży ze Zgromadzenia Werbistów.

Niewątpliwie największą atrakcją we wsi Cetyń jest zabytkowy kościół p.w. Najświętszego Zbawiciela w Cetyniu z XVII w., należący do Parafii Rzymsko - Katolickiej w Suchorzu. Zbudowany w miejscu średniowiecznej drewnianej świątyni z roku 1696r. Cetyński kościółek usytuowany jest na znacznym podwyższeniu w centrum wsi w otoczeniu pięknego starodrzewu. Do połowy XVIII wieku odprawiane były tu nabożeństwa po kaszubsku. W najbliższym otoczeniu budynki zagrodowe, dalej na południowy-wschód folwark i zespół pałacowo- parkowy. Na cmentarzu przykościelnym znajduje się: - od południowego-zachodu drewniana XIX-wieczna dzwonnica, - od północnego-zachodu dwa żeliwne XIX-wieczne krzyże pastora i jego żony. Jedynymi pierwotnymi elementami architektonicznymi świątyni są witraże z czasów rozbudowy kościoła, drewniana czworoboczna wieża z ośmiobocznym hełmem kielichowym kryty gontem, wolnostojąca dzwonnica z 1779 r., współczesne wyposażenie to w ołtarzu głównym obraz z I ćw. XX w. Kościół leży na historycznym szlaku turystycznym wzdłuż pięciu zabytkowych kościołów, w tym w Biesowicach, Bruskowie Wielkim, Kwakowie i Zębowie.

Przy kościele w Cetyniu znajduje się Ewangelicki Cmentarz z 2 poł. XIX w., wpisany do rejestru zabytków. W 1933 roku na cmentarzu odkryto szereg grobów popielnicowych z epoki brązu. Odkrycie to wskazuje, że od stuleci dokonywano tu pochówków. Po II wojnie światowej został splądrowany i częściowo zniszczony. W stanie nienaruszonym zachowała się mogiła bezimiennego żołnierza radzieckiego z 1945 roku.

Ponadto na terenie gminy znajdują się zabytkowe pałace: w Poborowie i Trzebielinie. Pałac von Puttkamerów w Trzebielinie z 1810 roku - rozbudowany na przełomie XIX/XX w., odrestaurowany w 1951 r., obecnie jest bardzo zaniedbany. Pałac w Poborowie przez lata był użytkowany dla celów PGR, na skutek czego został zdewastowany. Aktualnie pięknie odrestaurowany przez prywatnego właściciela.

Celem strategicznym Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Trzebielino na lata 2009-2013 było zachowanie Dziedzictwa Kulturowego oraz zwiększenie zainteresowania turystycznego gminy Trzebielino. Kierunki działań wg ustalonych w Programie priorytetów to m.in. zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania, podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne turystyczne i edukacyjne, podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami, zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego, szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy, edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym, promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego, służąca kreacji produktów turystyki kulturowej.

2.6.2. Instytucje kultury i sportu, współpraca międzygminna

Kultura

Życie kulturalne gminy Trzebielino skupia się głównie wokół Gminnej Biblioteki Publicznej w Trzebielinie, która wypełnia rolę organizatora życia kulturalnego w gminie, wraz z filią w Suchorzu. Na poziomie sołectw, rolę taką wypełnia 8 świetlic wiejskich. Biblioteka posiada również 4 punkty biblioteczne zlokalizowane w świetlicach wiejskich w Cetyniu, Miszewie, Poborowie i Zielinie. Misją Biblioteki jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczeństwa lokalnego, upowszechnianie kultury i czytelnictwa, edukacja i przygotowanie małych dzieci do bardzo wczesnych kontaktów z książką i biblioteką oraz kultywowanie tradycji. Uzyskuje się to przez:

- popularyzację książki i czytelnictwa (lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, wystawy, konkursy czytelnicze itp.),
- udzielanie informacji bibliograficznych i bibliotecznych,
- organizowanie imprez okolicznościowych, koncertów, spektakli teatralnych oraz wystaw, kultywowanie tradycji (akademie, spotkania okolicznościowe, tj. opłatkowe, wielkanocne, z okazji Dnia Kobiet),
- prowadzenie kółek zainteresowań, organizacja rajdów („np. Odjazdowy bibliotekarz”), szkoleń, wielokulturowych warsztatów,
- działalność klubów działających przy Bibliotece (tj. Klub kulinarny),
- podejmowanie działań w celu uzyskania dofinansowania na realizację projektów (np. z Fundacji Parasol na realizację projektu „Od smyka do czytelnika”),
- prowadzenie nadzoru kulturalnego i opieka nad działalnością 8 świetlic wiejskich w miejscowościach Poborowo, Cetyń, Miszewo, Starkowo, Zielin, Suchorze, Objezierze i Gumieniec.

Na uwagę zasługuje fakt wyróżnienia Gminnej Biblioteki w Trzebielinie, która w 2014 r. uzyskała tytuł najlepszej biblioteki w województwie pomorskim w rankingu bibliotek gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast mających nie więcej niż 15 tys. mieszkańców oraz 34 w kraju (w 2015 r. - 3 miejsce w województwie i 33 w kraju). Konkurs miał na celu wyłonienie najlepiej prowadzonych, pracujących bibliotek oraz samorządów najbardziej zaangażowanych w kulturalny rozwój swojej gminy. Biblioteki były oceniane pod względem działania na rzecz jakości i komfortu obsługi czytelników, liczby zakupionych książek, ilości i aktywności czytelników, ilości tytułów prasowych dostępnych na miejscu, animacji kulturalnej, udogodnień dla osób niepełnosprawnych, powierzchni

bibliotek, ale także dostępności do nowych mediów, wydatków samorządu na utrzymanie placówki i wielkości pozyskanych dotacji.

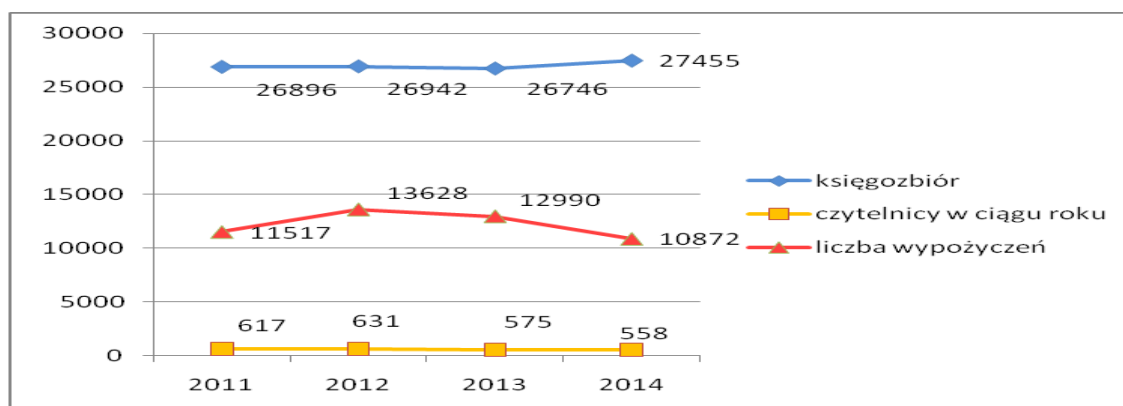
W bibliotekach na terenie gminy na koniec 2014 r. było zatrudnionych 13 osób, w tym animator kultury. Statystyki dot. korzystania z oferty bibliotek na terenie gminy przedstawia poniższa tabela oraz obrazuje wykres:

Tabela 33. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Trzebielino

	2011	2012	2013	2014
księgozbiór	26896	26942	26746	27455
czytelnicy w ciągu roku	617	631	575	558
liczba wypożyczeń	11517	13628	12990	10872

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 17. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Trzebielino

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że liczba czytelników w badanym okresie systematycznie maleje i wynosiła na koniec 2014 r. 149 osób na 1000 ludności, jednak wg danych z GUS jest wyższa od średniej powiatowej (120 osób) i niższa od wojewódzkiej (163 osoby).

Wpływ na rozwój kultury, turystyki, a tym samym na proces integracji społecznej, mają cykliczne imprezy, odbywające się na terenie gminy. Poniższa tabela przedstawia wykaz cyklicznych imprez odbywających się na terenie gminy, jednak nie świadczy to o dużej aktywności działaczy kultury i organizacji pozarządowych.

Tabela 34. Wykaz cyklicznych imprez organizowanych na terenie gminy Trzebielino

Miesiąc	Nazwa Imprezy
Styczeń	1. Dzień Babci i Dziadka 2. Zabawy choinkowe dla dzieci
Marzec	Dzień Kobiet
Kwiecień	1. Wystawa Wielkanocna 2. Malowanie jajek metodą batikową 3. Wojewódzki Konkurs Teatrów Gimnazjalnych „FARSA” 4. Czysta wieś – czysta gmina
Maj	1. Obchody Dnia Strażaka 2. Dzień Matki 3. Wiosenny Rajd „PSIKUS”
Czerwiec	1. Przegląd Teatrów Profilaktycznych 2. Dzień Dziecka
Wrzesień	Dożynki Gminne
Listopad	Andrzejki
Grudzień	1. Wigilia dla osób starszych, chorych 2. Mikołajki dla dzieci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Oprócz powyższych wykazanych przedsięwzięć w poszczególnych sołectwach organizowane są tematyczne festyny z konkursami, nagrodami i poczęstunkiem, a także rajdy rowerowe, uatrakcyjnijające codzienne życie mieszkańców.

Sport i rekreacja

Sport jest ważnym elementem strategii działania samorządu gminy Trzebielino na rzecz jej rozwoju, gdyż wpływa on na jakość życia mieszkańców, przyczynia się do kształtowania zdrowego społeczeństwa aktywnie uczestniczącego w życiu regionu, zaangażowanego w rozwiązywanie codziennych problemów, a przede wszystkim społeczeństwa wolnego od uzależnień i patologii. Zdrowe społeczeństwo buduje pozytywny wizerunek gminy. Sport w gminie Trzebielino jest nieodzownym elementem życia wielu jej mieszkańców, dlatego też gmina wspiera rozwój dyscyplin sportowych zarówno finansowo, jak i rzeczowo. Ważną rzeczą jest systematyczne tworzenie i rozbudowa niezbędnej bazy sportowej w gminie, która już przyczyniła się do poprawy warunków uprawiania sportu, a w niedługim czasie może zaowocować osiągnięciem coraz lepszych wyników przez młodzież oraz zwiększeniem zainteresowania uprawianiem sportu w gminie Trzebielino. Gmina pracuje też nad stworzeniem warunków i możliwości dzieciom do rozwijania zainteresowań sportowych poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty, która będzie uwzględniała zainteresowania potencjalnych uczestników. Głównym celem gminy w tym zakresie jest więc inicjowanie

i organizowanie projektów własnych, współpraca ze środowiskami oświatowymi i sportowymi, realizacja ich potrzeb i oczekiwań, zachęcanie lokalnej społeczności do podejmowania różnorodnych form aktywności rekreacyjnej i sportowej.

Działalność sportowo – rekreacyjną gmina Trzebielino prowadzi w oparciu o bazę sportowo – rekreacyjną, na którą składają się obiekty wyszczególnione w poniższej tabeli:

Tabela 35. Wykaz obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Trzebielino

L.p.	Miejscowość (adres)	Rodzaj
ZARZĄDCA - Gmina Trzebielino		
1.	Gumieniec	Boisko do piłki nożnej Wymiary - 75x25. Brak zaplecza socjalnego. Korzystający – mieszkańcy Gumieńca.
2.	Miszewo	Boisko do piłki nożnej i piłki plażowej Boisko do piłki nożnej trawiaste o wymiarach 60x38. Boisko do piłki siatkowej-plażowej o wymiarach 9x18. Zaplecze socjalne - Świetlica Wiejska w Miszewie. Korzystający – mieszkańcy Miszewa. Rok budowy – 2014. Koszty budowy – 46 346,00 zł (w tym środki UE 29 318,00 zł)
3.	Objezierze	Boisko do piłki nożnej Wymiary – 40x60. Zaplecze socjalne – Świetlica Wiejska w Objezierzu. Korzystający – Mieszkańcy Objezierza. Rok budowy - 2015. Koszty budowy - 11 988,90 zł
4.	Suchorze	Boisko do piłki nożnej Wymiary – 100x64. Korzystający – mieszkańcy Suchorza
5.	Zielin	Boisko do piłki nożnej Wymiary – 90x64. Korzystający – Mieszkańcy Zielina Plany przebudowy - budowa dodatkowego boiska do piłki siatkowej plażowej
6.	Poborowo	Boisko do piłki nożnej Wymiary – 60x38. Zaplecze socjalne - Świetlica Wiejska w Poborowie. Korzystający – mieszkańcy Poborowa. Koszty budowy - Rok budowy 2013 – 7 000,00 zł w tym środki UE – 3 500 zł.
7.	Cetyń	Boisko do piłki nożnej Brak danych, o wymiarach, brak zaplecza socjalnego.
ZARZĄDCA – Szkoła Podstawowa w Suchorzu		
8.	Suchorze	Kompleks boisk Sportowych Orlik Boisko do gry w piłkę nożną o wymiarach pola gry 56,0x26,0 (wymiar

		całkowity wraz z wybiegami – 62,0x30,0) -nawierzchnia z trawy syntetycznej; Boisko wielofunkcyjne o wymiarze całkowitym – 32,1x19,1 z naniesionymi liniami pol do gier w koszykówkę (28,1x15,1) i siatkówkę (18,0 x 9,0) o nawierzchni poliuretanowej; Zaplecze socjalne - murowane zaplecze socjalne z szatniami i łazienkami, pomieszczeniem dla trenera oraz magazynkiem na sprzęt sportowy; Korzystający - Mieszkańcy gminy (uczniowie szkoły podstawowej w Suchorzu, klubowicze GKS Diament Trzebielino); Odbývają się tu zawody sportowe, dożynki gminne, imprezy sołeckie; Zatrudniony jest animator sportu i rekreacji. Rok budowy – 2012. Koszty budowy - 1.267.057,00 zł (w tym środki Ministerstwa Sportu 833 000,00zł)
L.p.	Miejscowość (adres)	Rodzaj
ZARZĄDCA - Gminny Klub Sportowy Diament Trzebielino		
9.	Trzebielino	Centrum sportowo - rekreacyjne Boisko do piłki nożnej – wymiary 105x64 (Rok budowy 2007. Koszty budowy - 52 135,25 zł; środki Województwa pomorskiego – 43,6%; środki gminy – 26,0%; środki własne mieszkańców – 30,4%) Boisko treningowe – wymiary 58x100 Boisko do piłki koszykowej – wymiary 32x19 (Rok budowy 2011. Koszty budowy 66 123,10 zł w tym środki UE 25 000,00 zł). Zaplecze socjalne - murowane zaplecze socjalne z szatniami i łazienkami, pomieszczeniem dla trenera oraz magazynkiem na sprzęt sportowy, obiekt jest wyposażony w trybuny z 310 miejscami siedzącymi, w tym 100 zadaszonych (zadaszenie trybun wykonano w 2016 roku za 11391,21 zł) Korzystający - Mieszkańcy Gminy, klubowicze GKS Diament Trzebielino. Odbývają się tu rozgrywki ligowe, turnieje, dożynki gminne.
ZARZĄDCA – Gimnazjum w Starkowie		
10.	Starkowo	Boisko do piłki nożnej Korzystający - Uczniowie gimnazjum, mieszkańcy Starkowa. Plany przebudowy – boisko lekkoatletyczne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Na obszarze gminy Trzebielino znajdują się trzy przyszkolne sale sportowe z których korzystają uczniowie tych szkół, przy czym istnieje możliwość korzystania z tych sal przez zorganizowane grupy mieszkańców gminy. Na terenie Gminy znajduje się również pięć siłowni zewnętrznych, które są dostępne przez całą dobę dla mieszkańców.

Samorząd Gminy Trzebielino uznaje, że stowarzyszenia sportowe, uczniowskie kluby sportowe utworzone na terenie gminy, a także szkoły w których organizuje się wiele zajęć pozalekcyjnych najlepiej znają potrzeby środowiska, w którym działają. Aktualnie mieszkańcy gminy, mogą rozwijać i podnosić swoje umiejętności sportowe w następujących formach organizacyjnych:

- **stowarzyszeniach sportowych**
 - GKS „DIAMENT” Trzebielino,
 - UKS „Gladiator” przy Gimnazjum w Starkowie, oraz
- **pozalekcyjnych zajęciach organizowanych przy szkołach.**

Kluby sportowe, działające na terenie gminy, odnoszą liczne sukcesy. Absolwenci szkół są znani w kraju i zagranicą, dzięki swoim osiągnięciom w różnych dyscyplinach sportowych. Organizowany jest również cieszący się dużym zainteresowaniem Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Wójta Gminy Trzebielino. Uczniowski Klub Sportowy Gladiator organizuje liczne akcje, w których uczestniczy zawsze wiele osób, np.: ferie zimowe czy półkolonie letnie, a także cykliczne imprezy -Powiatowy Turniej „Ludzie z żelaza”, rajd rowerowy „Vuelta Pomerania”. Natomiast GKS Diament odnosi liczne osiągnięcia w Słupskiej Lidze Okręgowej.

Sportowe zajęcia pozalekcyjne w gminie Trzebielino cieszą się dużym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży, a także wśród dorosłych mieszkańców naszej gminy, którzy biorą w nich aktywny udział. Wielu mieszkańców gminy oczekuje zwiększenia liczby godzin tych zajęć oraz wzbogacenia ich o nowe dyscypliny sportowe, zgodnie z zainteresowaniami uczniów. Trudności ekonomiczne oraz kłopoty lokalowe sprawiają, że liczba zajęć pozalekcyjnych jest ograniczona. Sytuacja ta mobilizuje samorząd do pracy nad stworzeniem warunków i możliwości dzieciom i młodzieży wiejskiej do rozwijania zainteresowań sportowych poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty, która będzie uwzględniała zainteresowania potencjalnych uczestników. Na dzień dzisiejszy w zajęciach sportowych prowadzonych w szkołach podstawowych i gimnazjum oraz zajęciach organizowanych w ramach działalności Uczniowskiego Klubu Sportowego oraz GKS „DIAMENT” uczestniczy duża grupa dzieci i młodzieży. Aktywizacja sportowa odbywa się poprzez doskonalenie umiejętności w następujących dyscyplinach sportowych:

- piłka nożna,
- piłka koszykowa,
- gimnastyka artystyczna,
- tenis stołowy.

Sport jest ważnym elementem strategii działania samorządu gminy Trzebielino - dowodem na to jest wybudowanie tzw. Centrum Sportowo - Rekreacyjnego. Pieniądze na realizację zadania pozyskano z Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006 w zakresie działania „Odnowa wsi oraz

zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”. Dzięki Centrum Sportowo-Rekreacyjnemu w gminie Trzebielino, sport nabrał nowego wymiaru. Stworzona została możliwość do rozwoju gier zespołowych i rozgrywek ligowych. Aby należycie wykorzystać obiekt, samorząd wraz ze Stowarzyszeniem Sportowym „DIAMENT” Trzebielino stara się pozyskiwać pieniądze na doposażenie zaplecza, a także na organizację imprez sportowych.

Realizacja także innych projektów, współfinansowanych ze środków zewnętrznych, przyczyniła się do rozszerzenia oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców gminy Trzebielino oraz zwiększenia aktywności społecznej i atrakcyjności turystycznej miejscowości. Przyszłość sportu na terenie gminy Trzebielino rysuje się bardzo obiecująco. Gmina kładzie bowiem duży nacisk na rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej. Dzięki istnieniu warunków do uprawiania sportu i rekreacji, tj. boisk sportowych i sal gimnastycznych, zauważalny jest wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem wśród mieszkańców gminy.

W Programie Rozwoju Sportu dla dzieci i młodzieży w gminie Trzebielino na lata 2008-2014, który został opracowany głównie w celu stworzenia warunków dla rozwoju sportu oraz promocji aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży, wytyczono cele i kierunki działania, takie jak:

- dążenie do modernizacji i remontów oraz utrzymanie istniejącej bazy sportowej poprzez:
 - poprawę warunków sanitarnych dla osób uczęszczających na zajęcia sportowe,
 - podniesienie warunków bezpieczeństwa uprawiania sportu oraz widzów na imprezach sportowych,
 - poprawę estetyki obiektów;
- promocja różnorodnych systemów współzawodnictwa sportowego na szczeblu środowiskowym, pozwalających na spełnienie naturalnych dążeń do rywalizacji (np. ligi amatorskie, mistrzostwa szkół);
- opracowanie i realizacja długofalowych programów edukacyjno – popularyzatorskich, kształtujących powszechną świadomość dobra kultury fizycznej, jako istotnego elementu profilaktyki zdrowotnej wszystkich grup społecznych i wiekowych, jako ważnej składowej systemu wychowania;
- stworzenie warunków do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych nie tylko dla młodzieży uzdolnionej ruchowo, ale również dla osób nie mogących czynnie uprawiać sportu kwalifikowanego;
- umocnienie i doskonalenie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży w uczniowskich klubach sportowych, zapewnić prawidłowo wykształconą kadrę instruktorsko – trenerską;
- stworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych sekcji sportowych, tak aby młodzież z gminy Trzebielino miała możliwość wyboru dyscypliny spośród większego wachlarza propozycji;

- działania w kierunku nowych inwestycji;
- stworzenie systemu, w którym istniałaby możliwość wykorzystywania sportowych obiektów szkolnych na lekcje, treningi i zawody, również przez dzieci i młodzież nie będących uczniami tych szkół;
- nawiązanie współpracy zagranicznej z klubami i stowarzyszeniami sportowymi w celu wymiany grup sportowych w różnych dyscyplinach sportu oraz organizacji wspólnych, zawodów i imprez sportowych.

Samorząd gminy Trzebielino przyjął stanowisko, że wydatki na szerzenie kultury fizycznej są jak najbardziej uzasadnione, gdyż są inwestycją w lepsze jutro. W związku z tym za priorytetowe zadanie przyjęto skuteczność w zakresie zdobywania funduszy na budowę i modernizację obiektów sportowych w gminie, a także ciągła dbałość o rozwój sportu szkolnego. W przyszłości w zakresie infrastruktury sportowo – rekreacyjnej planuje się budowę ścieżek rowerowych, budowę siłowni napowietrznych w poszczególnych miejscowościach, a także budowę boisk lekkoatletycznych przy szkołach.

Współpraca międzygminna

Władze gminy Trzebielino koncentrują się na realizacji komplementarnej polityki na rzecz rozwoju regionu w oparciu o wykorzystanie jego potencjału naturalnego, turystycznego infrastrukturalnego. Gmina Trzebielino dla realizacji niektórych zadań ustawowych nawiązała i utrzymuje współpracę z innymi gminami w ramach porozumień, stowarzyszeń bądź związków. Współpraca międzygminna realizowana jest poprzez przynależność do:

- Rybackiej Lokalnej Grupy Działania „Pojezierze Bytowskie” – która działa na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego, a w szczególności m.in. podnoszenia atrakcyjności obszarów rybackich, budowania wizerunku i promocji obszaru objętego działaniem stowarzyszenia, poprawy jakości życia w społecznościach lokalnych, ochrony wód i ich zasobów, różnicowania działalności gospodarczej na terenach rybackich, promowania konsumpcji ryb;
- Związku Gmin Pomorskich - który zrzesza gminy wiejskie, miejsko – wiejskie i miejskie w obrębie województwa pomorskiego. Stowarzyszenie powstało z inicjatywy 10 przedstawicieli samorządów gminnych, w 1992 roku, jako efekt zapotrzebowania na wspólne działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich województwa pomorskiego. Nadzrędnymi założeniami realizowanymi w ramach statusu przyjętego przez ZGP jest reprezentowanie i obrona wspólnych interesów zrzeszonych gmin oraz wspieranie idei samorządu terytorialnego;
- Partnerstwo Dorzecze Słupi - to porozumienie podmiotów działających na terenie 13 gmin Pomorza Środkowego, odpowiedzialne za realizację wypracowanej wspólnie

Lokalne Strategie Rozwoju Dorzecza Słupi. Formą prawną Partnerstwa jest stowarzyszenie o nazwie: Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi, skupiające w sobie ponad 100 Partnerów należących do 3 sektorów: publicznego (miejscowe instytucje reprezentujące administrację samorządową, jednostki samorządowe, etc.), społecznego (pozarządowego) – (miejscowe organizacje pozarządowe, zaangażowane w sprawy dotyczące mieszkańców wsi, dziedzictwa kulturowego, ochrony środowiska, rozwoju lokalnego, etc.), gospodarczego (prywatnego - miejscowe podmioty gospodarcze oraz organizacje zrzeszające te podmioty i działające w ich interesie). Celem Stowarzyszenia jest szeroko rozumiane wszechstronne działanie na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego. Gmina Trzebielino jest członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia. Stowarzyszenie przygotowuje się do starania o środki przeznaczone na rozwój obszarów wiejskich w okresie programowania 2014-2020, w związku z powyższym umożliwi to gminie Trzebielinie możliwość skorzystania ze środków finansowych wdrażanych w obecnym okresie programowania;

- porozumienie pomiędzy gminą Miastko i gminą Kępice w sprawie przygotowania projektu pn. „Pomorskie Szlaki Kajakowe – wśród dopływów Wieprzy” w ramach przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, który zostanie złożony w konkursie o dofinansowanie w RPO Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Działanie 8.4. Wsparcie atrakcyjności dziedzictwa przyrodniczego.

2.7. WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE

2.7.1. Warunki klimatyczne

Gmina Trzebielino położona jest w północnej części regionu pomorskiego, w którym klimat kształtowany jest w dużym stopniu pod wpływem Morza Bałtyckiego. W następstwie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego, klimat charakteryzuje zmienność warunków pogodowych, zwłaszcza w przełomowych porach roku. Dominacja klimatu morskiego kształtuje pogodę łagodną, wilgotną, bez ostrych wahań temperatury. Lata bywają chłodne, a zimy ciepłe. Klimat jest tu chłodniejszy niż w Polsce centralnej (średnia temperatura roku wynosi tu 6-7°C), a ilość opadów jest wyższa (średnia roczna suma opadów 650-750 mm). Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, najzimniejszym – luty. Temperatury lipca są o 1 – 2 stopnie niższe niż w środkowej części kraju. Zimy są dłuższe i bardziej mroźne niż w pozostałej części województwa. Okres wegetacyjny jest krótszy i wynosi do około 180 dni, w porównaniu do ok. 215 dni w środkowej Polsce.

Według regionalizacji klimatycznej Polski (Woś 1999), przeprowadzonej na podstawie analizy częstości występowania różnych typów pogody, gmina Trzebielino położona jest w regionie Wschodniopomorskim. Region ten obejmuje najwyżej wyniesioną, wschodnią część Pojezierza

Pomorskiego, głównie obszar Pojezierza Kaszubskiego. Region ma bardzo wyraźnie zaznaczające się granice. Szczególnie wyraźna jest granica w części północnej, oddzielająca Region Wschodniopomorski od regionów nadmorskich, oraz w części południowej – granica oddzielająca od Regionu Środkowowielkopolskiego.

Region Wschodniopomorski wyróżnia największa liczba dni z pogodą przymrozkową bardzo chłodną z dużym zachmurzeniem (średniorocznie ponad 19 dni) oraz dni z pogodą chłodną z opadem (średniorocznie 20 dni). Na obszarze tym stosunkowo najczęściej notowane są również dni umiarkowanie mroźne, pochmurne z opadem. Jednocześnie odnotowuje się tu, w porównaniu z innymi regionami, mniej w ciągu roku dni bardzo ciepłych z opadem, tylko około 26 dni, a szczególnie mało jest dni z pogodą bardzo ciepłą (ok. 16 dni), pochmurną i z opadem ²⁹.

2.7.2. Prawne formy ochrony przyrody ³⁰

Podstawą do diagnozy stanu środowiska przyrodniczego gminy Trzebielino stał się „Program ochrony środowiska dla gminy Trzebielino na lata 2008 – 2011 z perspektywą 2012-2015”. Dokument ten został sporządzony zgodnie z ustawą z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 627 z późniejszymi zmianami), która wprowadziła obowiązek wykonywania programów ochrony środowiska dla województw, powiatów i gmin. Program zawiera kompleksową charakterystykę i ocenę środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem występujących zagrożeń środowiska. Stanowi on podstawę dla działań samorządu gminnego w zakresie polityki ekologicznej i tworzenia innych programów sektorowych.

Ochrona przyrody obecnie realizowana jest na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1651) Ochrona przyrody, w jej rozumieniu polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Realizuje się to między innymi poprzez wprowadzanie różnych form ochrony. W granicach gminy Trzebielino, spośród form ochrony przyrody, występują:

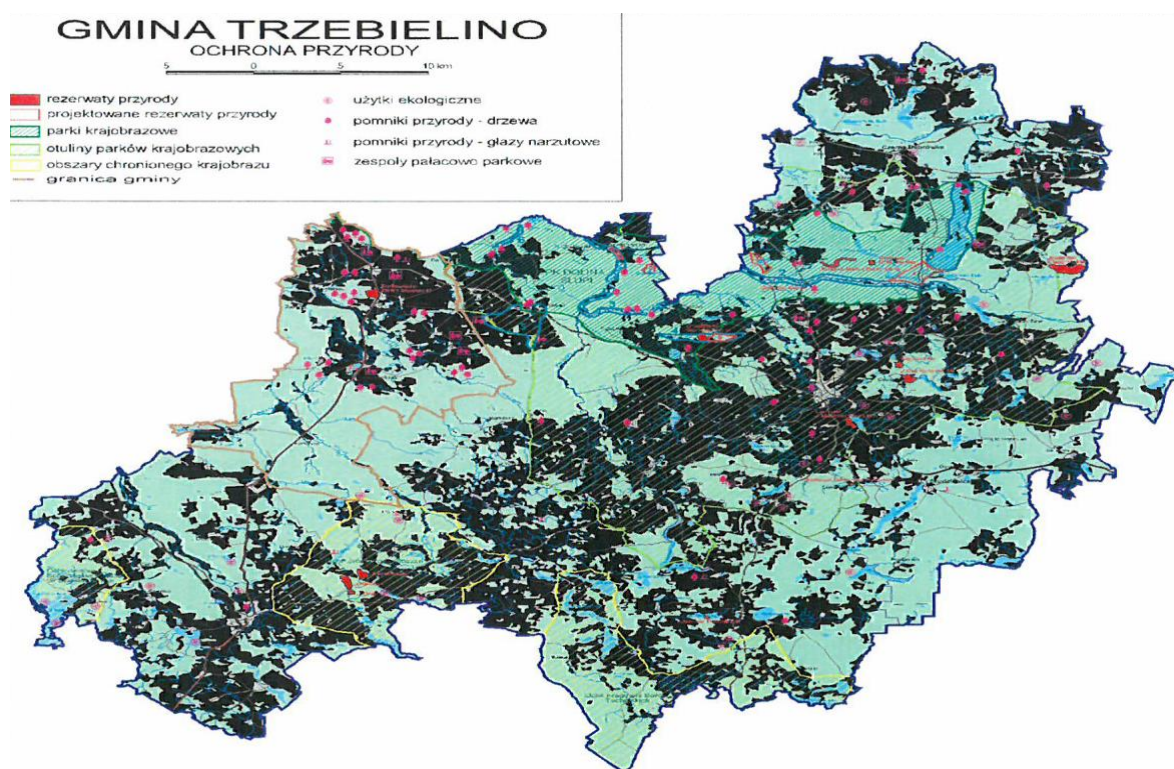
- **rezerwat przyrody „Torfowisko Zieliń Miastecki”** – w środkowo-północnej części gminy;
- **Park Krajobrazowy Dolina Słupi** – obejmujący niewielki fragment w północnej części gminy oraz sąsiaduje z gminą od północy; **otulina** Parku zajmuje niewielkie fragmenty w północnej części gminy oraz sąsiaduje z gminą od północy i północnego wschodu;
- **obszary Natura 2000**, w tym:

²⁹ *Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.*

³⁰ *Opracowano na podstawie Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebielino Część I – Uwarunkowania – Synteza, 2015 r.*

- specjalny obszar ochrony ptaków „Dolina Słupi” PLB220002 – obejmujący niewielki fragment w północnej części gminy;
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Torfowisko Trzebielino” PLH220085 – w środkowej części gminy;
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Wieprzy i Studnicy” PLH220038 – w południowo-zachodniej i południowej części gminy;
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Źródłiskowy obszar Brdy i Wieprzy na wschód od Miastka** – obejmujący niewielki fragment w południowo-wschodniej części gminy;
- **użytki ekologiczne;**
- **pomniki przyrody.**

Rysunek 8. Ochrona przyrody w gminie Trzebielino

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Trzebielino 2008-2011 z perspektywą 2012-2015.

REZERWAT OCHRONY PRZYRODY „TORFOWISKO ZIELIŃ MIASTECKI” – jest to rezerwat torfowiskowy o powierzchni 46,5 ha, położony w całości na terenie gminy Trzebielino. Został utworzony w celu zachowania topogenicznego torfowiska przejściowego z zarastającymi jeziorkami dystroficznymi oraz ochrony torfowiska z charakterystycznymi zespołami roślinnymi oraz stanowiskami wielu gatunków roślin torfowiskowych i bagiennych. Występują tu takie gatunki roślin

jak: rosiczka okrągłolistna, wełnianka, grązel żółty, grzybień biały, a także ptaki: żuraw, myszołów, kania ruda oraz orzeł bielik.

PARK KRAJOBRAZOWY „DOLINA SŁUPI” - Dla ochrony przed zagrożeniami zewnętrznymi wokół Parku otworzono otulinę o powierzchni 83.170 ha. W zasięgu Parku Krajobrazowego Doliny Słupi znajduje się jedynie niewielki fragment gminy Trzebielino, o powierzchni ok. 17 ha, w jej północnej części. Ponadto gmina Trzebielino sąsiaduje z Parkiem od północy, na odcinku około 11 km. Z kolei otulina Parku zajmuje niewielkie fragmenty w północnej części gminy oraz sąsiaduje z gminą od północy i północnego wschodu. Na terenie Parku stwierdzono dotychczas ok. 750 gatunków roślin naczyniowych, z czego zdecydowaną większość stanowią rośliny zielne (ok. 670 gatunków). Spośród odnotowanych gatunków 60 podlega ochronie prawnej, w tym 45 objętych jest ochroną ścisłą, a 15 ochroną częściową. Na polskiej czerwonej liście roślin naczyniowych (wymierających, zagrożonych i rzadkich) znalazło się 28 gatunków. Lasy stanowią ok. 72% powierzchni Parku. Tworzą je w głównej mierze bory świeże, w których dominującym składnikiem jest sosna zwyczajna. Niemal w całości pochodzą one z nasadzeń. Drzewostany są wiekowo bardzo zróżnicowane. Fragmenty starodrzewi nie przekraczają na ogół 120 lat, sporadycznie dochodzą do 160 lat.

OBSZARY „NATURA 2000”

Specjalny obszar ochrony ptaków „Dolina Słupi” PLB220002 - Zajmuje łącznie powierzchnię 37471,8 ha i obejmuje dorzecze środkowego odcinka rzeki Słupi oraz jej dopływów: Bytowej, Jutrzenki i Skotawy. Występujące w obrębie omawianego obszaru Natura 2000 kompleksy leśne, budują drzewostany w wieku 40-100 lat, to głównie lasy iglaste z sosną oraz mieszane i liściaste lasy z bukiem i dębem. W dolinach strumieni występują łągi olszowo-jesionowe. Krajobraz ostoi jest zróżnicowany, z licznie występującymi wąwozami i wzgórzami, osiagającymi wysokość do 160 m n.p.m. W zasięgu specjalnego obszaru ochrony ptaków „Dolina Słupi” PLB220002 znajduje się jedynie niewielki fragment gminy Trzebielino, obejmujący fragment (powierzchni ok. 10 ha) zwartego kompleksu leśnego, znajdującego się w północnej części gminy. Na obszarze specjalnej ochrony ptaków „Dolina Słupi” PLB220002 stwierdzono występowanie co najmniej 23 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej (79/409/EWG). Spośród nich, przedmiot ochrony stanowią gatunki ptaków, zgodnie z kryteriami kwalifikującymi gatunki ptaków i ich siedliska do ochrony w formie obszarów Natura 2000 (gatunki z oceną B lub C wg standardowego formularza danych). 7 gatunków ptaków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt” (Głowaciński - red., 2001). Są to kania ruda, bąk, bielik, orlik krzykliwy, lelek, puchacz i włochatka.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Wieprzy i Studnicy” PLH220038

Zajmuje łącznie powierzchnię 14349,0 ha. Ostoja przebiega przez południowo-zachodnią i południową część gminy Trzebielino. Obszar obejmuje część dolin rzek Wieprzy i Studnicy, od źródeł koło Wałdowa i Miastka, aż po miejscowość Staniewice koło Sławna, wraz z dużymi fragmentami zlewni tych rzek, w tym terenami źródłiskowymi. Rzeki te mają naturalny charakter, w niewielkim tylko stopniu zostały przekształcone przez człowieka. Wzniesienia morenowe w otoczeniu dolin dochodzą do ponad 200 m n.p.m. Przełomowe odcinki tych rzek mają podgórski charakter. W zlewni Wieprzy zachowały się duże połacie mokradeł, oraz torfowiska wysokie i bory bagienne (teren rezerwatu Torfowisko Potoczek). W dolinach rzek występują starorzecza, mezotroficzne i dystroficzne jeziora, niektóre otoczone torfowiskami mechowiskowymi i podmokłymi oraz świeżymi łąkami. Występuje tu także jezioro lobeliowe (j. Byczyńskie). Na terenach bezodpływowych, liczne są małe mszary i oczka dystroficzne. Cały obszar charakteryzuje się dużą lesistością.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Torfowisko Trzebielino” PLH220085

Zajmuje łącznie powierzchnię 99,9 ha i w całości znajduje się na terenie gminy Trzebielino. Obszar obejmuje pozostałość po wyeksploatowanym dawnym torfowisku typu bałtyckiego. Na terenie torfowiska widoczne są ślady intensywnej eksploatacji torfu w przeszłości oraz liczna sieć głębokich, czynnych rowów odwadniających. W chwili obecnej przeważającą część torfowiska porastają drzewostany z przewagą sosny i brzozy, jedynie w części południowo-wschodniej występuje fragment otwartego torfowiska z typową roślinnością torfowiskową. Obszar charakteryzuje się homogenną strukturą: przeważająca część torfowiska jest porośnięta kontynentalnym borem bagiennym (ok. 84,3% obszaru), miejscami dobrze zachowanym, z typowymi gatunkami. Przeważającą część torfowiska porastają drzewostany z przewagą sosny i brzozy, w części południowo-wschodniej występuje fragment otwartego torfowiska (ok. 3,68 % obszaru) z typową roślinnością torfowiskową. Ww. fragment torfowiska jest silnie przesuszony, w dużej mierze porośnięty nalotem sosnowym. Ponadto występuje tu kwaśna buczyna (ok. 0,02% obszaru).

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU ŹRÓDLISKOWY OBSZAR BRDY I WIEPRZY NA WSCHÓD OD MIASTKA - zajmuje łącznie powierzchnię 11776 ha i zajmuje niewielki południowo-wschodni fragment gminy Trzebielino. OChK Źródłiskowy obszar Brdy i Wieprzy na wschód od Miastka obejmuje szczególnie atrakcyjne krajobrazowo tereny wzgórzowe i pagórkowate, często zalesione, z jeziorami, w tym lobeliowymi, ze źródłiskami rzek. Został ustanowiony dla zachowania walorów przyrodniczych, w tym ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, a także walorów krajobrazowych i ich zabezpieczenia dla potrzeb turystyki i wypoczynku.

UŻYTKI EKOLOGICZNE – na terenie gminy Trzebielino występuje 5 użytków ekologicznych:

Leśnictwo Trzcinnio – pow. 2,93 ha,

Leśnictwo Bożanka – pow. 8,08 ha,

Leśnictwo Tursko – 2,48 ha,

Leśnictwo Trzcinnio – 2,70 ha,

Leśnictwo Dretyń – 0,31 ha.

POMNIKI PRZYRODY – na terenie gminy Trzebielino ustanowionych zostało 182 pomników przyrody, którymi są pojedyncze drzewa, ich grupy oraz 3 głązy narzutowe.

2.8. WIELKOŚĆ I STRUKTURA BUDŻETU GMINY TRZEBIELINO

2.8.1. Polityka finansowa gminy Trzebielino

Finanse gminy są integralną częścią publicznego systemu finansowego, obejmującego procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz z ich rozdysponowaniem. Gospodarka finansowa gminy Trzebielino oparta jest na corocznie opracowywanym i uchwalanym przez Radę Gminy budżecie, zawierającym zestawienie prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz przychodów i rozchodów. Przygotowanie i opracowanie budżetu odbywa się zgodnie z określonymi przepisami gminnymi - przede wszystkim z uchwałami Rady Gminy w sprawie uchwalenia budżetu gminy. Ogólny obraz kształtowania się poszczególnych kategorii finansowych gminy Trzebielino przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Kształtowanie się wyników finansowych gminy Trzebielino w latach 2012-2015

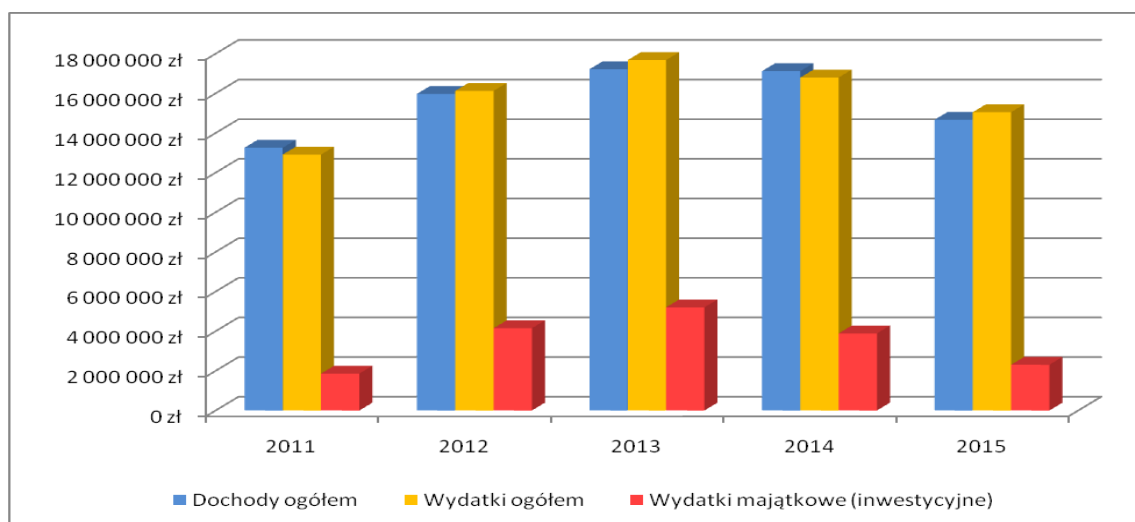
Rok	2011	12/11 (%)	2012	13/12 (%)	2013	14/13 (%)	2014	15/14 (%)	2015
Dochody ogółem	13.254.451	120,51	15.972.711	107,77	17.214.176	99,45	17.118.879	85,65	14.662.412
Dochody majątkowe	1.196.354	-	1.603.447	-	2.790.872	-	2.552.469	-	721.828
Dochody bieżące		-	14.369.264	-	14.423.304	-	14.566.410	-	13.940.584
Wydatki ogółem	12.910.631	124,90	16.124.249	109,64	17.678.148	95,01	16.796.467	89,60	15.051.023
Wydatki majątkowe	1.859.228	-	4.148.529	-	5.202.689	-	3.886.911	-	2.305.981

Rok	2011	12/11 %	2012	13/12 %	2013	14/13 %	2014	15/14 %	2015
Wydatki bieżące	11.051.403	-	11.975.720	-	12.475.459	-	12.909.556	-	12.745.042
Wynik finansowy	343.820	-	- 151.538	-	- 463.972	-	322.412	-	- 388.611

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań wójta gminy Trzebielino za lata 2012 – 2015.

Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio *nadwyżkę budżetu* (gdy różnica jest wartością dodatnią) lub *deficyt budżetu* (gdy różnica jest wartością ujemną). Z kolei wynik różnicy między dochodami bieżącymi budżetu i wydatkami bieżącymi jest tzw. wynikiem operacyjnym. Wynik ten może przyjąć wartość dodatnią lub ujemną. W przypadku gdy wynik ten ma wartość dodatnią, wówczas mówimy o *nadwyżce operacyjnej*. Pożądana nadwyżka operacyjna, jest bardzo ważnym aspektem wieloletniego planowania finansowego, bowiem jest to istotny element średniej przy obliczaniu indywidualnego dla gminy i dopuszczalnego (ewentualnego) progu zadłużenia, czyli determinuje potrzeby pożyczkowe gminy.

Wykres 18. Dochody i wydatki budżetu gminy Trzebielino w latach 2011-2015

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań wójta gminy Trzebielino za lata 2012 - 2015.

Tabela 37. Struktura wydatków w latach 2011-2015

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015
Wydatki ogółem	12 910 631	16 124 249	17 678 148	16 796 467	15 051 023
Wydatki majątkowe	1 859 228	4 148 529	5 202 689	3 886 911	2 305 981
Udział w. majątkowych w w. ogółem (%)	14,4	25,7	29,4	23,1	15,3
Wydatki bieżące	11 051 403	11 975 720	12 475 459	12 909 556	12 745 042
Dochody ogółem	13 254 451	15 972 711	17 214 176	17 118 879	14 662 412
Udział wydatków bieżących w dochodach (%)	83,4	75,0	72,5	75,4	86,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

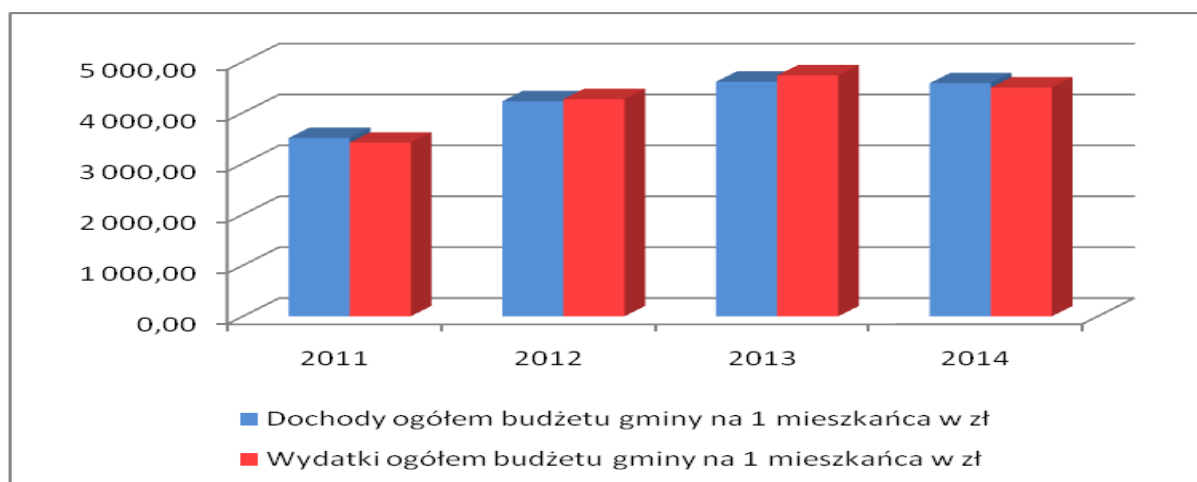
Analizując dochody gminy na przestrzeni lat 2011 – 2015 można zauważyć ich wzrost do roku 2013, natomiast od 2014 r. następuje ich spadek. Największym wzrostem odznaczył się rok 2013, gdzie całkowity dochód budżetu gminy wzrósł o blisko 30%, w porównaniu do 2011 r. W tym samym roku odnotowano największą intensyfikację zrealizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych (na poziomie 29,4% całkowitych wydatków), co skutkowało wystąpieniem deficytu budżetowego - największego na przestrzeni badanego okresu, stanowiącego blisko 2,7% całkowitych dochodów w danym roku. Charakter inwestycji współfinansowanych z funduszy UE i fakt konieczności zabezpieczenia części kosztów ze środków własnych tłumaczy znaczny wzrost wydatków inwestycyjnych w latach 2012 i 2013 oraz powstanie deficytu budżetowego. Dochody ogółem w roku 2015 spadły o blisko 15%, w porównaniu do 2013 r., podobnie jak wydatki ogółem. W podobny sposób kształtowały się wydatki i dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy. W 2013 wydatki na osobę wyniosły 4 733 zł, a dochody 4 581 zł i były odpowiednio o ok. 879 zł (wydatki) i 894 zł (dochody) wyższe niż w powiecie bytowskim, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Trzebielino na 1 mieszkańca w latach 2011-2014 na tle powiatu bytowskiego

	gmina Trzebielino				powiat bytowski
Wyszczególnienie	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2014
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3 503,69	4 226,70	4 608,88	4 580,92	3 686,81
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3 412,80	4 266,80	4 733,11	4 494,64	3 616,23

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS.

Wykres 19. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Trzebielino na 1 mieszkańca w latach 2011-2014

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS.

Na dochody gminy składają się dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Stopień realizacji zadań własnych zależy w dużej mierze od dochodów gminy oraz jej możliwości inwestycyjnych. Dochody własne gminy Trzebielino od lat kształtują się podobnym poziomem w stosunku do całego budżetu. Decyduje w tym względzie udział gminy w podatku dochodowym, a ten zależny jest od stanu gospodarki w skali mikro i trendów ogólnogospodarczych.

Tabela 39. Dochody własne gminy jako procent dochodu gminy ogółem w latach 2011-2014

Rok	2011	2012	2013	2014
Procent (%)	32	36	33	34

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań wójta gminy Trzebielino wykonania budżetów za lata 2011-2014.

2.8.2. Struktura dochodów gminy Trzebielino

Dla potrzeb dokonania analizy zmian zachodzących w strukturze dochodów należy porównać kształtowanie się dochodów w rozbiciu na działy klasyfikacji budżetowej, w poszczególnych latach badanego okresu. Porównanie takie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Struktura dochodów gminy Trzebielino w latach 2012-2015 oraz udział w % do dochodów ogółem

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	Razem 2012-2015	Udział w %
Dochody ogółem	15 972 711,19	17 214 175,64	17 118 879,41	14 662 412	64 968 478,20	100,00
<i>Rolnictwo i łowiectwo</i>	684 822,51	1 988 661,95	1 878 074,34	860 435	5 412 020,93	8,33
<i>Transport i łączność</i>	8 740,00	0,00	0,00	0	8 740,05	0,01
<i>Turystyka</i>	0,00	0,00	499 999,99	77 360	577 362,91	0,89
<i>Gospodarka mieszkaniowa</i>	33 940,40	46 754,02	85 884,26	8 115	174 694,17	0,27
<i>Administracja publiczna</i>	728 830,00	124 962,69	77 485,34	60 473	991 757,07	1,53
<i>Urzędy naczelnych organów władzy pań.</i>	634,00	640,00	22 147,00	31 292	54 713,14	1,01
<i>Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa</i>	1 815 019,39	1 942 802,39	1 629 545,02	1 317 346	6 704 745,13	10,32
<i>Dochody od osób prawnych i innych</i>	3 164 250,03	3 468 457,88	3 880 442,71	3 590 041	14 103 254,30	21,71
<i>Różne rozliczenia</i>	5 813 367,53	6 104 097,65	5 852 565,65	5 827 588	23 597 724,90	36,32
<i>Oświata i wychowanie</i>	405 963,75	937 984,68	501 469,28	221 176	2 066 604,65	3,18
<i>Ochrona zdrowia</i>	0,00	0,00	400,00	700	1 100,00	0,00
<i>Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.</i>	2 286 982,02	2 186 311,39	2 338 330,95	2 090 763	8 902 427,90	13,70
<i>Edukacyjna opieka wychowawcza</i>	133 234,00	110 291,92	105 811,13	103 530	452 869,56	0,70

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	Razem 2012-2015	Udział w %
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	25 919,38	7 817,67	239 645,68	349 773	623 157,36	0,96
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	13 008,18	11,85	0,00	34 587	47 607,23	0,07
Kultura fizyczna	858 000,00	295 381,55	7 078,06	89 232	1 249 698,90	1,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Zamieszczona powyżej struktura % dochodów uwzględnia okresowe wpływy do budżetu gminy, wynikające z dotacji UE. Z powyższego zestawienia wynika, że zdecydowany wpływ na kształtowanie się wielkości dochodów w poszczególnych latach miały takie zjawiska finansowe, jak:

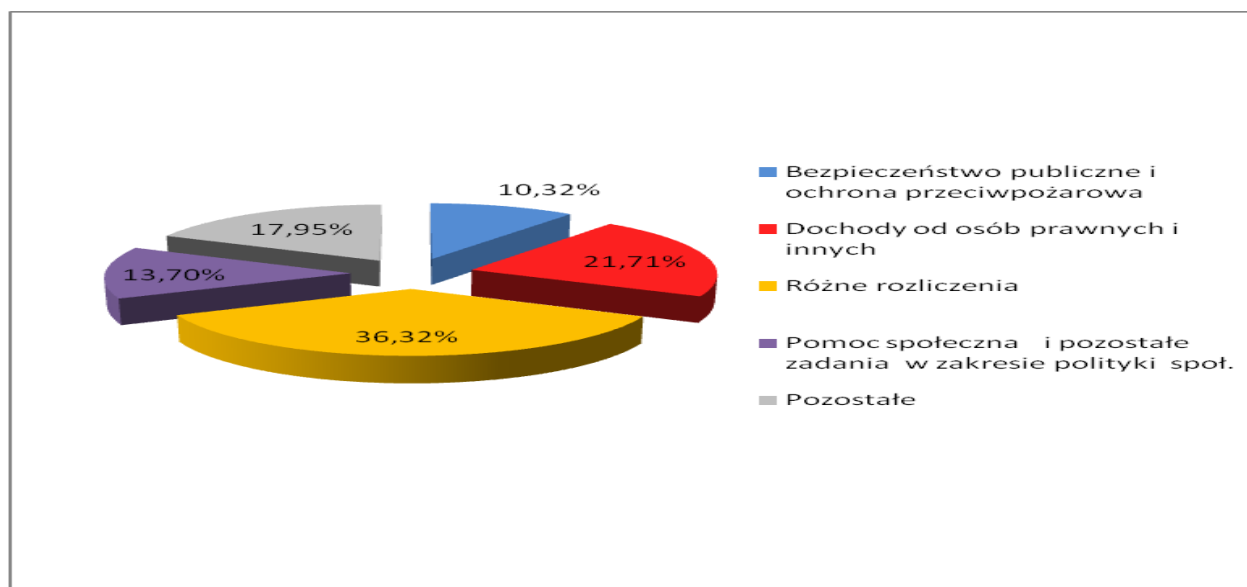
- 1) uzyskiwane subwencje w dziale „*różne rozliczenia*” – łącznie w badanym okresie dochody te wyniosły 23 597 724,90 zł i stanowiły udział 36,32% w dochodach ogółem,
- 2) uzyskiwane kwoty dochodów w dziale „*dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem*” – 14 103 254,30 zł i udział 21,71 % w dochodach ogółem,
- 3) uzyskiwane dochody w dziale „*pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*” - 8 902 427,90 zł i 13,70% w dochodach ogółem,
- 4) uzyskiwane dochody w dziale „*bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa*” – 6 704 745,13 zł i 10,32% w dochodach ogółem.

Pozostałe dochody stanowiły uśrednioną wartość 17,95%, w tym 8,33% w dziale „*Rolnictwo i łowiectwo*”, 3,18% w dziale „*Oświata i wychowanie*” oraz 1,53% w dziale „*Administracja publiczna*”. W pozostałych działach wykonanie dochodów nie przekroczyło 1%, nie było więc znaczące dla gminy.

Porównanie danych dotyczących wielkości dochodów, jak i ich struktury, obrazuje, że kształtowanie się tych parametrów w latach 2012 – 2015, pod kątem możliwości inwestycyjnych samorządu, jest korzystne. Ze szczegółowego badania wahań zachodzących w realizacji poszczególnych dochodów wynika bowiem, że jednym ze znacznych źródeł dochodów są dochody własne, takie jak wpływy z tytułu opłat, podatku od nieruchomości i udziały w podatku PIT i CIT, a także z mandatów.

Poniższy wykres przedstawia udział procentowy poszczególnych działów klasyfikacji budżetowej po stronie dochodów:

Wykres 20. Struktura dochodów z wyszczególnionych działów ogółem (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

2.8.3. Struktura wydatków gminy Trzebielino

Poniższa tabela przedstawia kształtowanie się wydatków gminy Trzebielino w rozbiciu na działy klasyfikacji budżetowej.

Tabela 41. Struktura wydatków gminy Trzebielino w latach 2012-2015 oraz udział w % do dochodów ogółem

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	Razem 2012-2015	Udział w %
Wydatki ogółem	16 124 249,56	17 678 148,07	16 796 467,52	15 051 023,25	65 650 188,40	100,00
Rolnictwo i łowiectwo	580 309,33	452 654,23	706 924,81	563 626,83	2 303 525,57	3,51
Rybołówstwo i rybactwo	0,00	8 651,27	3 259,50	41 575,00	53 485,84	0,08
Transport i łączność	528 700,43	380 484,22	470 540,12	932 340,06	2 312 073,06	3,52
Turystyka	22 500,00	11 511,06	1 291 568,27	104 596,54	1 430 183,76	2,18
Gospodarka mieszkaniowa	171 934,77	56 942,60	110 503,99	58 647,06	398 030,47	0,61
Działalność usługowa	36 945,66	47 880,56	16 244,10	36 920,04	137 990,96	0,21
Administracja publiczna	1 452 962,27	1 587 146,36	1 560 838,14	1 756 449,74	6 357 423,79	9,68
Urzędy naczelnych organów władzy pań.	634,00	640,00	22 147,00	31 292,00	54 713,14	0,08

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	Razem 2012-2015	Udział w %
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	832 287,07	881 858,87	892 138,23	1 067 709,28	3 674 008,91	5,60
Obsługa długu publicznego	3 544,82	29 750,15	41 472,73	19 218,49	93 986,63	0,14
Oświata i wychowanie	5 720 543,07	6 020 600,68	5 867 737,24	5 038 464,04	22 647 449,50	34,50
Ochrona zdrowia	45 601,93	44 435,01	44 692,74	46 149,62	180 880,10	0,28
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2 762 623,97	2 698 578,43	2 858 490,73	2 641 511,76	10 961 254,31	16,70
Edukacyjna opieka wychowawcza	135 641,80	160 072,40	131 463,29	130 259,78	557 439,80	0,85
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 522 656,39	3 788 510,56	1 758 627,17	1 612 504,67	8 682 340,13	13,23
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	604 221,03	1 176 780,57	831 741,69	616 994,01	3 229 752,66	4,92
Ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0,00	2 460,00	0,00	5 000,00	7 460,01	0,01
Kultura fizyczna	1 703 143,02	329 191,10	188 077,77	347 764,33	2 568 189,76	3,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Powyższa tabela uwzględnia okresowe wzrosty wydatków w poszczególnych działach, wynikające z otrzymanych dotacji z środków UE.

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że najwięcej samorząd wydaje na oświatę i wychowanie – razem 23 204 889,30 zł (łącznie z edukacyjną opieką wychowawczą), co stanowi 35,35 % ogółu wydatków.

Kolejnym sferami działalności, na które jednostka przeznacza duże środki finansowe są:

1. pomoc społeczna 10 961 254,31zł (16,70%),
2. gospodarka komunalna i ochrona środowiska 8 682 340,13 zł (13,23%),
3. administracja publiczna 6 357 423,79 zł (9,68%),
4. bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 3 674 008,91 zł (5,60%),
5. kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 3 229 752,66 zł (4,92%),

Strona | 118

6. kultura fizyczna	2 568 189,76 zł (3,91%),
7. transport i łączność	2 312 073,06 zł (3,52%),
8. rolnictwo i łowiectwo	2 303 525,57 zł (3,51%),
9. turystyka	1 430 183,76 zł (2,18%).

Analizując to zjawisko należy stwierdzić, że głównie finansowane są przez samorząd zadania o charakterze obowiązkowym (oświata, pomoc społeczna). W ostatnim roku analizowanego okresu zauważalny jest znaczny wzrost wydatków w dziale „transport i łączność”, oraz „kultura fizyczna”. Udziały wydatków klasyfikowanych w innych działach są zdecydowanie mniejsze, często nie przekraczają 1%.

2.8.4. Działalność inwestycyjna

Realizacja konkretnych zadań inwestycyjnych przez gminę Trzebielino odbywa się na podstawie określenia ważności projektów przy uwzględnieniu możliwości ich finansowania. Ważność inwestycji jest wymuszana przez oczekiwania społeczne, postęp cywilizacyjny, dekapitalizację i zużywanie się istniejącej infrastruktury, konieczność poprawy bezpieczeństwa, zmieniające się uwarunkowania prawne, wizję i strategię rozwoju oraz rolniczo - turystyczny charakter położenia gminy. W ostatnich latach największe nakłady przeznaczane były na sfery związane z poprawą infrastruktury technicznej gminy. W strukturze wydatków gminy Trzebielino środki finansowe przeznaczone na wydatki majątkowe inwestycyjne w ogólnej kwocie wydatków w kolejnych latach przejawiały tendencję zróżnicowaną i odpowiadały potrzebom określonym na dany rok budżetowy. Poniżej przedstawiono ważniejsze przedsięwzięcia zrealizowane na terenie gminy w latach 2010 -2015.

Tabela 42. Realizacja ważniejszych inwestycji na przestrzeni lat 2010-2015

L.p.	Nazwa zadania, podmiot realizujący i okres	Wartość projektu i źródła finansowania
1.	Remont drogi rolniczego użytkowania Dolno 2015	Budżet gminy 152 092,00 zł
2.	Przebudowa drogi gminnej na osiedlu domków w Trzebielinie 2015	Budżet gminy 739 265,00 zł

L.p.	Nazwa zadania, podmiot realizujący i okres	Wartość projektu i źródła finansowania
3.	Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Trzebielino 2015	Budżet gminy 262 640,00 zł
4.	Remont przepompowni PS1, PS2 2015	Budżet gminy 272 476,00 zł
5.	Wykonanie ścieżki rekreacyjnej Trzebielino-Zielin-Suchorze z urządzeniami fitness 2015	Budżet gminy 102 090,00 zł
6.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami i pompownią ścieków oraz kanalizacji burzowej wraz z wpustami w miejscowości Suchorze w gminie Trzebielino Zakład Usług Komunalnych w Trzebielinie 2014-2015	Budżet gminy – 170 885,00 zł Środki unijne - 254 342,00 zł <i>PROW 2007-2013 Oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 321. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej</i>
7.	Wytyczenie wraz z doposażeniem ścieżki rowerowej wiodącej przez Trzebielino, Zielin, Suchorze Gmina Trzebielino 2014	103 320,00 zł Budżet gminy, <i>Działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objęte PROW 2007-2013</i>
8.	Budowa wiaty w miejscowości Zielin jako miejsce aktywnego spędzania czasu poprzez organizację biesiady kultywującej tradycje i zwyczaje kultury ukraińskiej, kaszubskiej, niemieckiej i polskiej Gmina Trzebielino 2014-2015	Zakończono realizację, projekt w trakcie rozliczenia Budżet gminy, <i>Działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objęte PROW 2007-2013</i>
9.	Budowa wiaty w miejscowości Gumieniec jako miejsce aktywnego spędzania czasu i kultywowanie tradycji poprzez organizację nocy świętojańskiej Gmina Trzebielino 2014-2015	Budżet gminy, <i>Działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objęte PROW 2007-2013</i>
10.	Ukazanie walorów przyrodniczych Gminy Trzebielino poprzez budowę ścieżki rowerowej wiodącej przez Trzebielino, Zielin, Gumieniec, Glewnik, Dolno Gmina Trzebielino 2014	15 788,68 zł Budżet gminy, <i>Działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objęte PROW 2007-2013</i>

L.p.	Nazwa zadania, podmiot realizujący i okres	Wartość projektu i źródła finansowania
11.	Modernizacja 4 oddziałów przedszkolnych w Gminie Trzebielino Gmina Trzebielino 2014	Zakończono realizację, projekt w trakcie rozliczenia Budżet gminy, projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX. Rozwój wyszktałcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, Poddziałanie 9.1.1. Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej
12.	Dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Miszewie pod potrzeby organizacji imprez kulturalnych i integracyjnych poprzez remont sali głównej, pomieszczenia gospodarczego i wc Gmina Trzebielino 2014-2015	122 560,16 zł Budżet gminy, Działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objęte PROW 2007-2013
13.	Wielokulturowe spotkania integracyjne Biblioteka Gminna w Trzebielinie 2014	Zakończono realizację, projekt w trakcie rozliczenia Budżet gminy, Działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objęte PROW 2007-2013
14.	Modernizacja (remont) drogi gminnej w miejscowości Objezierze – dojazdowej do gruntów rolnych Gmina Trzebielino 2014	261 595,17 zł Budżet gminy, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
15.	Przebudowa drogi gminnej obok cmentarza w Trzebielinie Gmina Trzebielino 2014	68 772,99 zł Budżet gminy
16.	Młodzi i Seniorzy z ikłą Gmina Trzebielino i partnerzy 2013-2014	1 239 466,06 zł Budżet gminy, PO „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” w ramach środka 4.1. Rozwój obszarów zależnych od rybactwa z

		wylaczeniem realizacji operacji polegających na funkcjonowaniu lokalnej grupy rybackiej (LGR) oraz nabywaniu umiejętności i aktywizacji lokalnych społeczności
L.p.	Nazwa zadania, podmiot realizujący i okres	Wartość projektu i źródła finansowania
17.	Remont nawierzchni zewnętrznych przy budynku biblioteki w Suchorzu Biblioteka Gminna w Trzebielinie 2014	Zakończono realizację, projekt w trakcie rozliczenia Budżet gminy, <i>PROW 2007-2013, działanie „Odnowa i rozwój wsi”</i>
18.	Termomodernizacja szkół w gminie Trzebielino Gmina Trzebielino 2010-2014	I etap: 899.435,00 zł II etap: 964 895, 07 zł III etap: 692 651,53 zł Budżet gminy, <i>RPO WP: Oś Priorytetowa 5. Środowisko i energetyka przyjazna środowisku, działanie 5.5 Infrastruktura energetyczna i poszanowanie energii</i>
19.	Zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne centrum wsi Miszewo poprzez budowę boiska do gry w piłkę nożną i siatkówkę plażową oraz budowę wiat rekreacyjnych z wyznaczonym miejscem na ognisko Gmina Trzebielino 2014	46 346,59 Budżet gminy, <i>PROW 2007-2013, działanie „Odnowa i rozwój wsi”</i>
20.	Zmiana sposobu użytkowania poddasza nieużytkowego wraz z jego przebudowa na dział opracowania księgozbioru, redakcji gazetki wraz z niezbędną komunikacją i zapleczem socjalnym Biblioteka Gminna w Trzebielinie 2014	Zakończono realizację, projekt w trakcie rozliczenia Budżet gminy, <i>działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i Rozwój Wsi” objętego PROW na lata 2007-2013</i>
21.	Przebudowa przepustu na drodze powiatowej nr 1704G w miejscowości Cetyń Gmina Trzebielino, ZDP w Bytowie 2014	149 044, 00 zł Budżet gminy, Powiat Bytowski
22.	Wykonanie przebudowy skrzyżowania dróg powiatowych nr 1705G i 1704G w miejscowości Cetyń Gmina Trzebielino, ZDP w Bytowie 2014	66 000 zł Budżet Gminy, Powiat Bytowski
23.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1703G w miejscowości Starkowo	I etap – 200.000,00 zł II etap – 240.000,00 zł

	Gmina Trzebielino 2013-2014	Budżet gminy, Powiat Bytowski
L.p.	Nazwa zadania, podmiot realizujący i okres	Wartość projektu i źródła finansowania
24.	Modernizacja (przebudowa) drogi gminnej o nawierzchni gruntowej w miejscowości Starkowo, dojazdowej do gruntów rolnych (działka nr 22/5) Gmina Trzebielino 2013	63.672,18 zł Dotacja z Urzędu Marszałkowskiego na modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych, budżet gminy
25.	Projekt „Aktywni, Atrakcyjni, Potrzebni” VI edycja GOPS w Trzebielinie 2013	Zakończono realizację, projekt w trakcie rozliczenia Budżet gminy, <i>PO Kapitał Ludzki</i>
26.	Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy w Objezierzu Gmina Trzebielino 2013	153 095, 33 zł budżet gminy <i>Działanie 413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętych PROW 2007-2013;</i>
27.	Budowa świetlicy wiejskiej w Poborowie wraz z zagospodarowaniem terenu Gmina Trzebielino 2013	602.457, 35 zł budżet gminy <i>PROW 2007-2013 działanie 313, 322, 323 Odnowa i rozwój wsi,</i>
28.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Zielinie Zakład Usług Komunalnych w Trzebielinie 2011-2013	Zakończono realizację, inwestycja w trakcie rozliczenia Dotacja inwestycyjna z budżetu gminy, <i>PROW 2007-2013 Oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 321. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej</i>
29.	Projekt „Aktywni, Atrakcyjni, Potrzebni” V edycja GOPS w Trzebielinie 2012	132.403,12 zł <i>PO Kapitał Ludzki,</i> budżet gminy
30.	Indywidualizacja procesu nauczania w szkołach gminy Trzebielino Gmina Trzebielino 2012	60.000,00 zł Budżet gminy, <i>PO Kapitał Ludzki</i>

L.p.	Nazwa zadania, podmiot realizujący i okres	Wartość projektu i źródła finansowania
31.	Remont nawierzchni od drogi krajowej przy sklepie ABC i przystanku w Trzebielinie Gmina Trzebielino 2012	70.000,00 zł Budżet gminy
32.	Budowa drogi i parkingu w Gumieńcu Gmina Trzebielino 2012	87.515,64 zł Budżet gminy
33.	Remont drogi powiatowej w Trzebielinie na odcinku od drogi krajowej nr 21 do końca zabudowań w kierunku Poborowa Gmina Trzebielino, ZDP w Bytowie 2012	180.000,00 zł Budżet gminy, Powiat Bytowski
34.	Wymiana oświetlenia ulicznego na oprawy LED w gminie Trzebielino Gmina Trzebielino 2012	296.000,00 zł Budżet gminy
35.	Remont drogi w miejscowości Zielin Gmina Trzebielino 2012	314.594,73 zł, Budżet gminy, Samorząd Województwa Pomorskiego
36.	Przebudowa i doposażenie Sali widowiskowej wraz z zapleczem sanitarnym przy Bibliotece Gminnej w Trzebielinie Biblioteka Gminna w Trzebielinie 2012	399.861,56 zł Dotacja celowa z budżetu gminy, <i>RPO WP: Działanie 9.3 Lokalne Inicjatywy Obywatelskie</i>
37.	Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu „Moje boisko-ORLIK 2012”(boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym) w Suchorzu, gmina Trzebielino Gmina Trzebielino 2012	1.267.570,00 zł Budżet państwa, budżet gminy
38.	Zakup i montaż urządzeń do wyposażenia placów zabaw przy szkołach w Trzebielinie i Suchorzu Gmina Trzebielino 2011- 2012	46.617,00 zł Budżet gminy, <i>RPO WP: Działanie 9.3 Lokalne Inicjatywy Obywatelskie</i>

L.p.	Nazwa zadania, podmiot realizujący i okres	Wartość projektu i źródła finansowania
39.	Budowa placów zabaw w gminie Trzebielino Gmina Trzebielino 2011-2012	304 820, 85 zł Budżet gminy, <i>RPO WP: Działanie 9.3 Lokalne Inicjatywy Obywatelskie</i>
40.	Remont sali przy remizie strażackiej w Trzebielinie Gmina Trzebielino 2011-2012	48.965,74 zł Budżet gminy
41.	Budowa utwardzonego boiska sportowego przy Centrum Sportowo-Rekreacyjnym w Trzebielinie Gmina Trzebielino 2011-2012	66.123,00 zł Budżet gminy, <i>PROW 2007-2013 Małe projekty w ramach Leader+</i>
42.	Montaż oświetlenia na osiedlu w Trzebielinie Gmina Trzebielino 2011- 2012	95.939,99 zł Budżet gminy
43.	Remont chodnika przy drodze powiatowej na odcinku Dolno-Trzebielino Gmina Trzebielino, ZDP w Bytowie 2011-2012	140.000,00 zł Budżet gminy, Powiat Bytowski
44.	Odwodnienie z kanalizacją deszczową i odprowadzaniem do rowu wraz z zagospodarowaniem placu przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Starkowo, działka nr 28 Biblioteka Gminna w Trzebielinie 2011-2012	255.343,92 zł Dotacja celowa z budżetu gminy, <i>PROW 2007-2013 Odnowa i Rozwój Wsi (działanie 413)</i>
45.	Projekt „Aktywni, Atrakcyjni, Potrzebni” IV edycja GOPS w Trzebielinie 2011	222.101,42 zł Budżet gminy, <i>PO Kapitał Ludzki</i>
46.	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Zielinie poprzez remont oraz montaż ogrzewania elektrycznego Biblioteka Gminna w Trzebielinie 2011	31.354,50 zł Dotacja celowa z budżetu gminy, PROW 2007-2013 Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju, Działanie 413

L.p.	Nazwa zadania, podmiot realizujący i okres	Wartość projektu i źródła finansowania
47.	Remont hydroforni w Zielinie Zakład Usług Komunalnych w Trzebielinie 2011	40.000,00 zł Dotacja inwestycyjna z budżetu gminy
48.	Remont drogi rolniczego użytkowania w Cetyniu Gmina Trzebielino 2011	133.285,00 zł Budżet gminy
49.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w gminie Trzebielino w miejscowości Myślimierz, Miszewo, Gumieniec i Kleszczewo II etap Zakład Usług Komunalnych w Trzebielinie 2011	713.501,50 zł Dotacja inwestycyjna z budżetu gminy, <i>PROW 2007-2013 Oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 321. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej</i>
50.	Modernizacja i wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Starkowo Biblioteka Gminna w Trzebielinie 2010-2012	261.750,89 zł Dotacja celowa z budżetu gminy, <i>RPO WP: Działanie 9.3 Lokalne Inicjatywy Obywatelskie</i>
51.	Budowa świetlicy wiejskiej w Gumieńcu Gmina Trzebielino 2010-2012	400.738,00 zł Budżet gminy, <i>PROW 2007-2013 Odnowa Wsi</i>
52.	Projekt „Tu jest moja mała ojczyzna” Gmina Trzebielino 2010-2011	35.145,39 zł Budżet gminy, <i>PROW 2007-2013 Małe projekty w ramach Leader+</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Gmina Trzebielino aktywnie zabiega o środki pochodzące z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Są to w dużej mierze środki bezzwrotne, zwiększające potencjał inwestycyjny gminy, a także mające docelowo wyrównać różnice w rozwoju poszczególnych regionów UE. W latach 2010 – 2014 ze źródeł zewnętrznych pozyskano łącznie środki w kwocie 14 662 370,97 zł, co stanowiło ponad 66% środków przeznaczonych na zadania inwestycyjne zrealizowane w gminie. Zalicza się do nich m. in. fundusze Unii Europejskiej (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego), Ministerstwa Sportu, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Urzędu Marszałkowskiego, Starostwa Powiatowego, a także środki pozyskane za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania Wrzeciono, Lokalnej Grupy Rybackiej Pojezierze Bytowskie i fundacji działających na terenie gminy (Fundacji Parasol, Polsko

-Amerykańskiej Fundacji Wolności, Fundacji Orange). Poniższa tabela przedstawia wielkość zadań inwestycyjnych w podziale na jednostki realizujące te zadania inwestycyjne w latach 2010-2014.

Tabela 43. Wartość inwestycji w latach 2010-2014, udział środków pochodzących z zewnętrznych źródeł oraz jednostki realizujące zadania inwestycyjne

L.p.	Jednostka prowadząca zadania inwestycyjne	Łączna wartość zadań inwestycyjnych	Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych
1.	Gmina Trzebielino	10 732 672,00zł	6 323 147,50zł
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie	1 202 989,28zł	1 069 810,41zł
3.	Zakład Usług Komunalnych w Trzebielinie	7 680 294,12zł	5 933 222,10zł
4.	Biblioteka Gminna w Trzebielinie	1 774 843,55zł	1 022 780,00zł
5.	Stowarzyszenia działające na terenie gminy	733 307,16zł	313 410,96zł
Razem		22 124 106,11zł	14 662 370,97zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzebielino.

Z analizy inwestycji wykonanych w roku 2010 - 2015 oraz wcześniejszych wynika, że gmina podejmuje szereg inicjatyw infrastrukturalnych poprawiających różne sfery funkcjonowania gminy. Przede wszystkim działania inwestycyjne skupiają się na zwiększeniu dostępu do sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, rozbudowy i budowy bazy sportowo – rekreacyjnej, przebudowy i budowy elementów komunikacyjnych gminy (drogi i chodniki) i związanych z tym sieci, termomodernizacji szkół, modernizacji świetlic wiejskich oraz wielu zadań odpowiadającym potrzebom społecznym i zaakceptowanym przez Radę Gminy Trzebielino.

Aktualna Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2016-2020 zawiera listę uporządkowanych zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji. Planowane zadania inwestycyjne przedstawia poniższa tabela:

Tabela 44. Prognoza Finansowa Gminy Trzebielino na lata 2016 - 2020

L.p.	Nazwa i cel przedsięwzięcia	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe	Limity wydatków				
				2016	2017	2018	2019	2020
1	<i>Pomorskie szlaki kajakowe - Turystyka w gminie - rozwinięcie miejsc pod turystykę</i>	2016 - 2018	501 963	28 413	236 775	236 775	0	0

L.p.	Nazwa i cel przedsięwzięcia	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe	Limity wydatków				
				2016	2017	2018	2019	2020
2	<i>Przebudowa drogi gminnej oraz budowa parkingu w m. Trzebielino - Wsparanie lokalnego rozwoju</i>	2016 - 2017	587 058	0	587 058	0	0	0
3	<i>Przebudowa drogi gminnej w m. Zielin - Wsparanie lokalnego rozwoju</i>	2016 - 2017	271 758	0	271 758	0	0	0
4	<i>Przebudowa drogi powiatowej nr 1167G na odcinku Dolno-Trzebielino-Poprawa bezpieczeństwa</i>	2016 - 2017	76 000	0	76 000	0	0	0
5	<i>Przebudowa nawierzchni drogi, chodników oraz oświetlenia drogowego w Suchorzu - Wpieranie lokalnego rozwoju</i>	2016 - 2018	2 730 000	900 000	1 830 000	0	0	0
6	<i>Rekultywacja Jeziora Trzebielińskiego wraz z ukierunkowaniem ruchu turystycznego - Zahamowanie procesu zarastania jez. Trzebielińskiego</i>	2015 - 2018	326 925	7 713	127 305	124 695	0	0
7	<i>Budowa trybun na Centrum Sportowym w Trzebielinie - Poprawa bezpieczeństwa, zabezpieczenie przed warunkami atmosferycznymi</i>	2015 - 2016	117 000	57 000	0	0	0	0
8	<i>Przebudowa drogi gminnej Dolno-Glewnik - Poprawa transportu na drodze</i>	2016 - 2017	75 000	0	75 000	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie WPF gminy Trzebielino.

Kontynuacją polityki poprzednich lat jest realizowany budżet 2016, w szczególności dotyczący zadań inwestycyjnych o podobnym charakterze jak w latach poprzednich. Z projektu budżetu na 2016 rok, a w szczególności z analizy wydatków inwestycyjnych wynika, że gmina realizuje projekty inwestycyjne odpowiadające na bieżące potrzeby społeczności w zakresie

infrastruktury drogowej, mediów, sportu i rekreacji, poprawy estetyki otoczenia centrów wypoczynku i rekreacji. W dalszym ciągu znaczną rolę w realizacji inwestycji stanowią środki na programy i projekty, które mają szansę być współfinansowane ze środków pochodzących z dotacji Unii Europejskiej.

3. ANKIETYZACJA MIESZKAŃCÓW I LIDERÓW LOKALNYCH GMINY TRZEBIELINO

Metodologia

Na potrzeby zespołu opracowującego Raport o Stanie Gminy Trzebielino oraz Diagnozy Stanu jako elementu wyjściowego dla *Strategii Rozwoju Gminy Trzebielino na lata 2016 -2025* opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem społeczno – gospodarczym Gminy. Celem ankiety było pozyskanie szczegółowych opinii na temat wszystkich obszarów życia lokalnej społeczności gminy Trzebielino mających bezpośredni lub pośredni wpływ na funkcjonowanie poszczególnych instrumentów polityki społecznej i gospodarczej realizowanej przez gminę ale także przez sektor pozarządowy. Przedmiotem sformułowanych w ankiecie pytań była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców na temat oceny jakości życia i wyzwań rozwojowych gminy. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w obszarze szeroko rozumianej polityki społeczno - gospodarczej w gminie Trzebielino. Badania opinii mieszkańców gminy Trzebielino było realizowane w kwietniu i maju 2016 roku.

Ankieta składała się z 14 pytań, w tym również metryczki i miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych w których respondenci oceniali poszczególne elementy infrastruktury, życia społecznego i gospodarczego, kultury, edukacji, opieki zdrowotnej i administracji związanej z szeroko rozumianym zarządzaniem poszczególnymi obszarami życia społeczno – gospodarczego. W wypełnianiu ankiety uczestniczyły 34 osoby, jednak rozkład liczby głosów w poszczególnych pytaniach był zróżnicowany, ponieważ nie wszyscy respondenci udzielali odpowiedzi na każde z postawionych w ankiecie pytań.

Pytania w ankiecie były tak sformułowane, aby dać odpowiedź, co stanowi problem dla mieszkańców i jak założyć długookresowy plan działania niezbędny dla realizacji zamierzeń pro-społecznych i pro-gospodarczych stanowiących podstawę rozwoju gminy.

Wypowiedzi osób ankietowanych znajdują odzwierciedlenie w diagnozie, analizie SWOT – częściach analitycznych *Strategii* oraz w tworzonych celach i kierunkach rozwoju gminy do roku 2025.

3.1. WYNIKI PRZEPROWADZONEJ ANKIETY

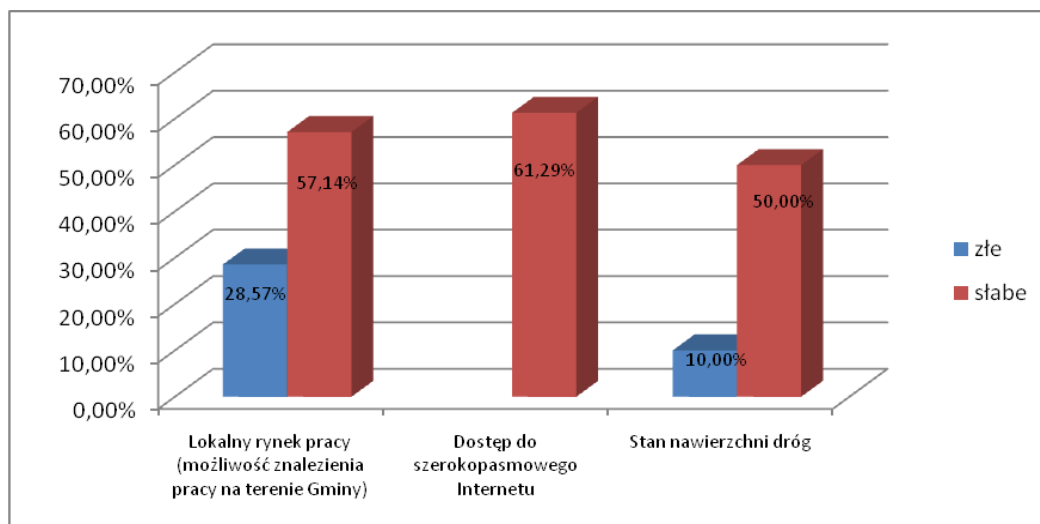
Ocena warunków życia w gminie

W pytaniu 1 ocenie poddano warunki życia w gminie, respondenci mieli do wyboru pięciostopniową skalę, według której dokonywali odpowiedzi na pytania w następującym zakresie: złe, słabe, średnie, dobre i bardzo dobre. Na pytanie składało się 30 elementów dotyczących stanu infrastruktury społeczno – publicznej, a także stanu środowiska naturalnego, świadomości ekologicznej i integracji mieszkańców.

Na obszarze gminy Trzebielino najgorzej oceniony został lokalny rynek pracy, czyli możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie gminy, przez ponad 85% osób oceniony jako zły i słaby. Ponadto aż 61,29% ankietowanych wskazało na słaby dostęp do Internetu szerokopasmowego na terenie gminy. Najślabiej wypadła także ocena infrastruktury drogowej na terenie gminy, połowa respondentów wskazała na zły stan nawierzchni dróg.

Najgorzej ocenione elementy warunkujące jakość życia na obszarze gminy przedstawiono na poniższym wykresie.

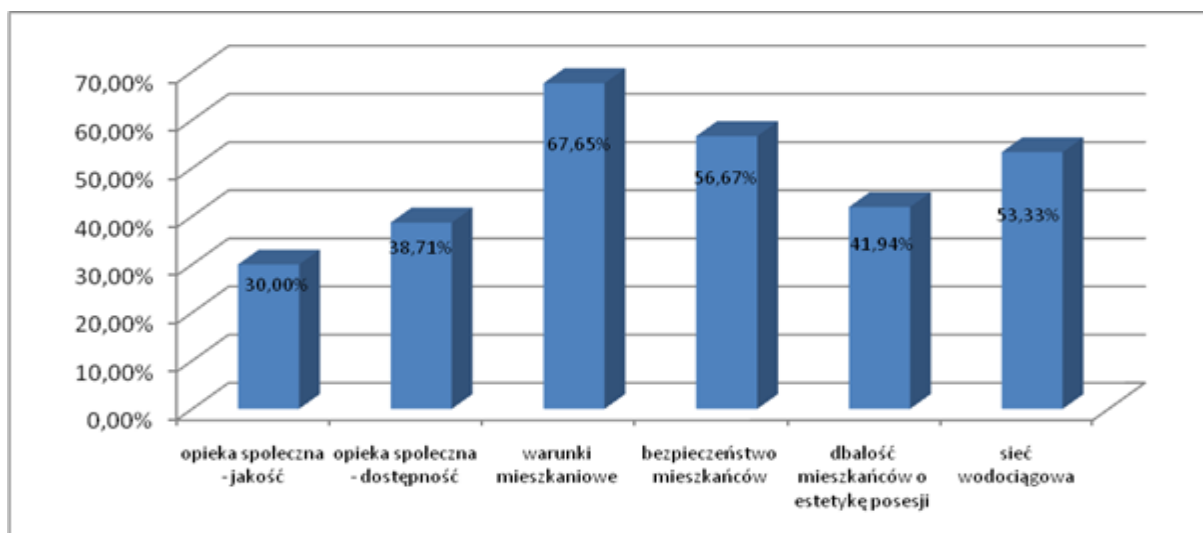
Wykres 21. Najniżej ocenione elementy warunków życia w gminie Trzebielinie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Jako „dobre” oceniono następujące elementy warunkujące jakość życia mieszkańców gminy Trzebielino, które przedstawia wykres 22. Wśród ankietowanych mieszkańców dominowała opinia pozytywna (67,65%) o warunkach mieszkaniowych. Ponad 53% mieszkańców, jako dobry aspekt warunków życia w gminie, oceniło sieć wodociągową. W gminie Trzebielino obecnie ponad 90% gospodarstw domowych podłączonych jest do sieci wodociągowej.

Wykres 22. Ocena wybranych elementów jakości życia na terenie gminy Trzebielino - oceny dobre

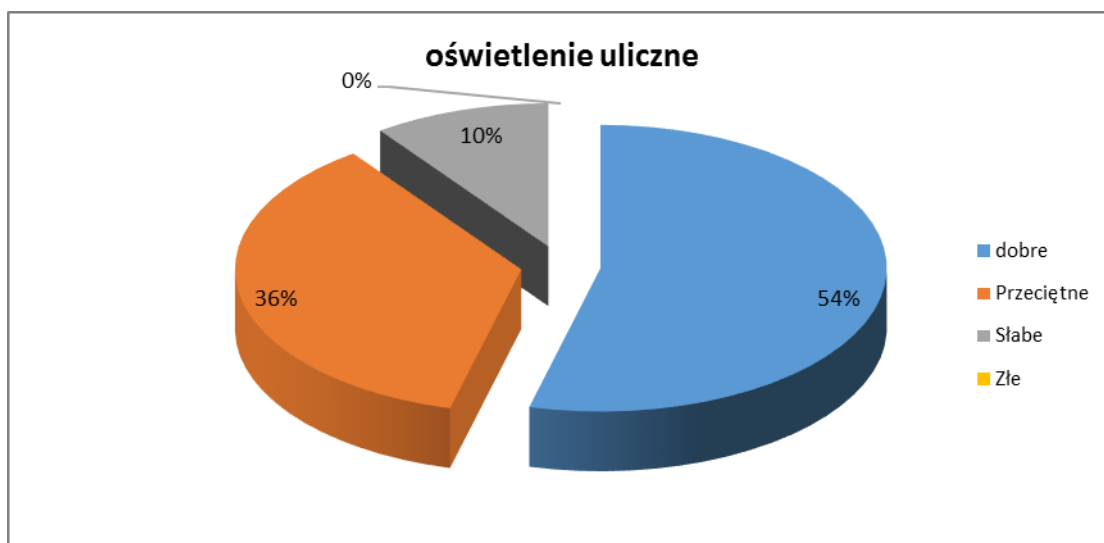

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ponadto słabo i bardzo słabo oceniono poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie gminy. Kategorii oceny „bardzo słaba” znalazła się komunikacja zbiorowa i to z tytułu słabo zorganizowanej komunikacji z miastem Bytów. Wyraźną pozytywną ocenę uzyskała segregacja odpadów na terenie gminy. Ocenę pozostałych elementów infrastruktury technicznej przedstawia grupa wykresów przedstawionych poniżej.

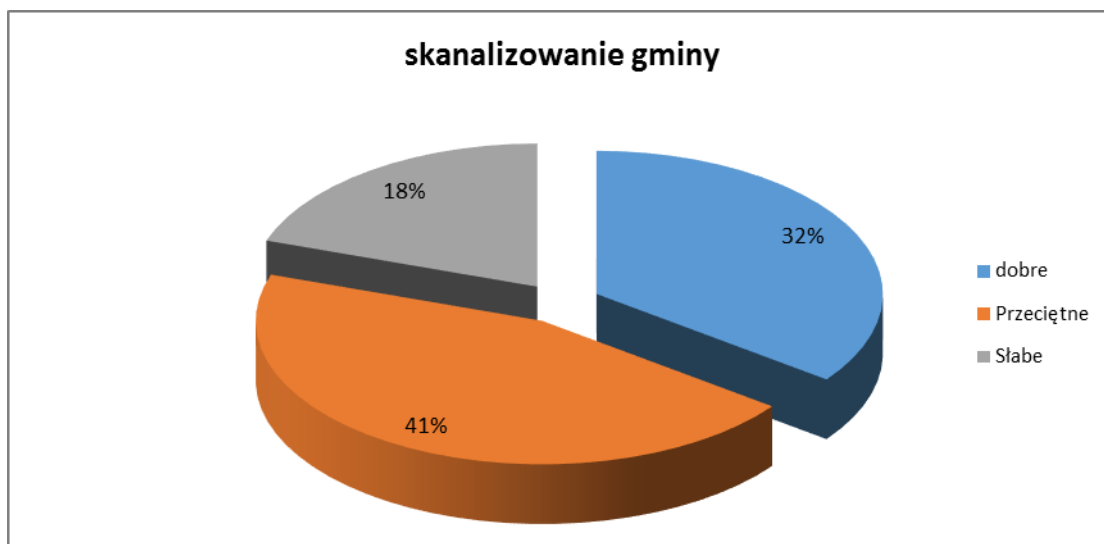
Ocena infrastruktury technicznej

Wykres 23. Ocena warunków życia w gminie - oświetlenie

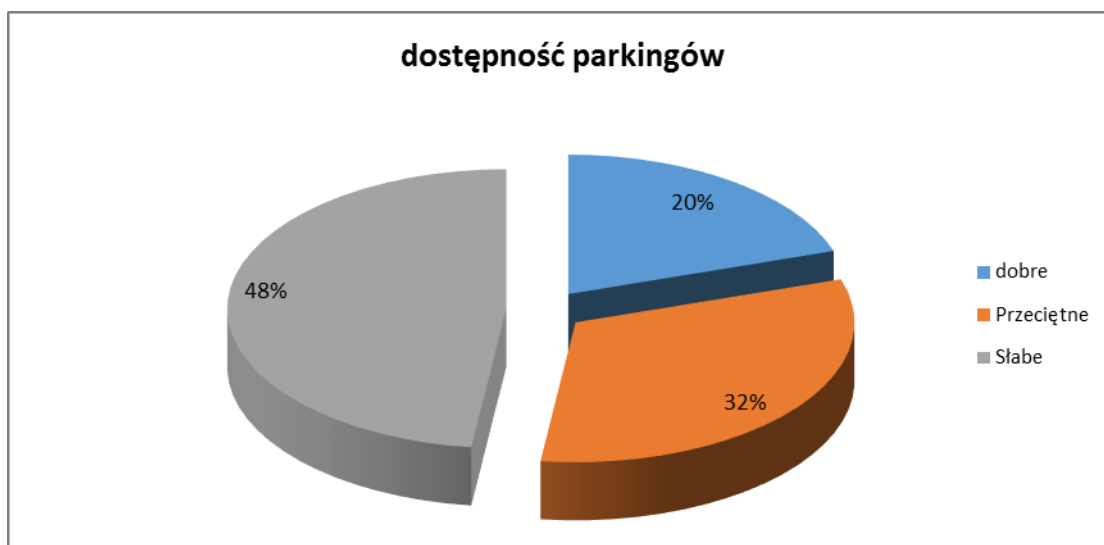
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 24. Ocena warunków życia w gminie - skanalizowanie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

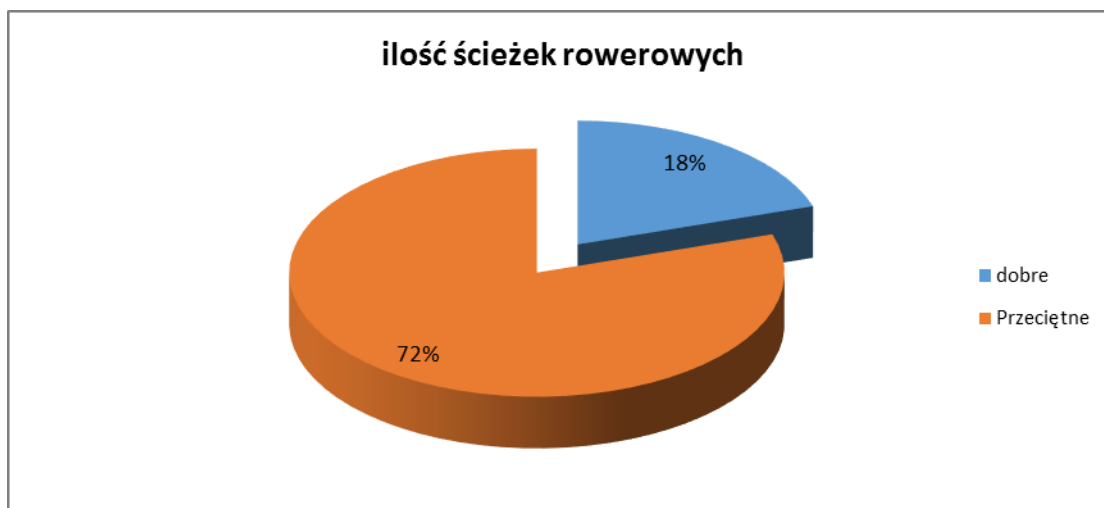
Wykres 25. Ocena warunków życia w gminie - dostępność parkingów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

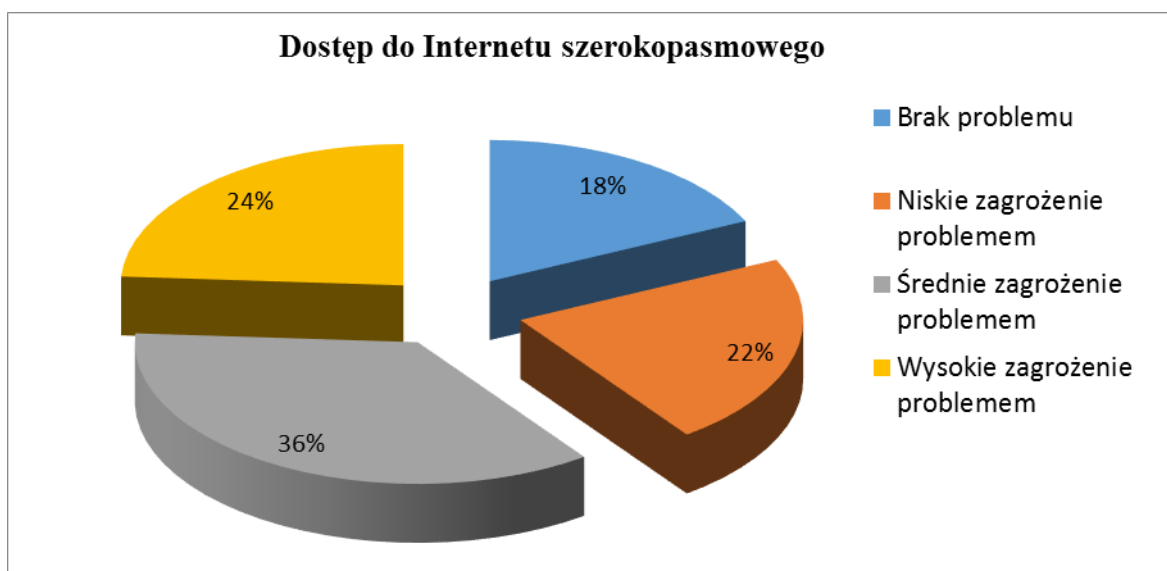
Ocenę infrastruktury technicznej należy uznać za pozytywną. Oświetlenie uliczne po modernizacji i przejściu na system LED jest dobrze oceniane nie mniej ilość punktów świetlnych jest według ankietowanych nie wystarczająca stąd tylko 54 % dobrze ocenia tą zmianę. Zaledwie jedna trzecia mieszkańców dobrze ocenia stopień skanalizowania gminy ale ta ocena winna się systematycznie zmieniać w procesie nowych inwestycji w tym zakresie. Parkingi a właściwie ich ograniczona liczba przy obiektach użyteczności publicznej, obiektach sportowych, kulturalnych i sakralnych są bolączką nie tylko gminy Trzebielino. Ocena tego elementu infrastruktury jest tego wyrazem.

Wykres 26. Ocena warunków życia w gminie - ilość ścieżek rowerowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 27. Ocena stopnia zagrożenia problemem – dostęp do Internetu szerokopasmowego

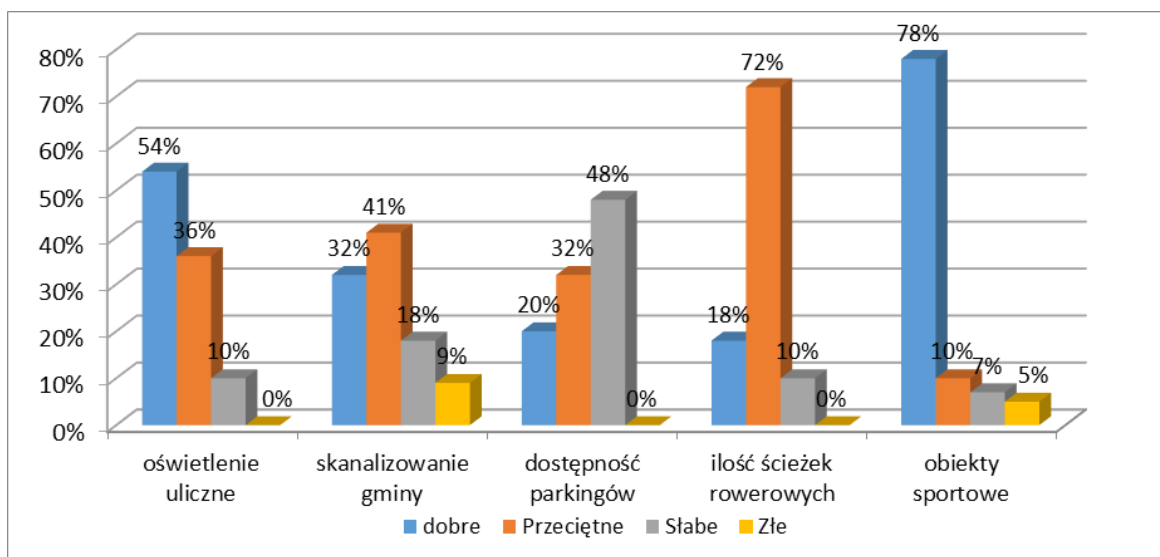
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ścieżki rowerowe są dzisiaj nieodłącznym elementem infrastruktury komunikacyjnej, turystycznej i rekreacyjnej a także stanowiącym o bezpieczeństwie przemieszczania się pomiędzy obszarami zabudowanymi, atrakcjami turystycznym. Ocena tego elementu infrastruktury wyrażona przez ankietowanych stawia przed gminą kolejne wyzwania inwestycyjne w tym zakresie.

Internet jest dzisiaj jednym z głównych elementów mających ogromne znaczenie nie tylko w wymianie informacji ale wszystkich mechanizmach finansowych jest na drugim miejscu pod względem znaczenia dla prawidłowego funkcjonowania każdego przedsięwzięcia gospodarczego.

Ocena tego elementu infrastruktury przez ankietowanych zobowiązuje gminę do poprawy jakości tego medium i dostępności dla wszystkich mieszkańców gminy.

Wykres 28. Ocena warunków życia w gminie - infrastruktura techniczna - wybrane elementy

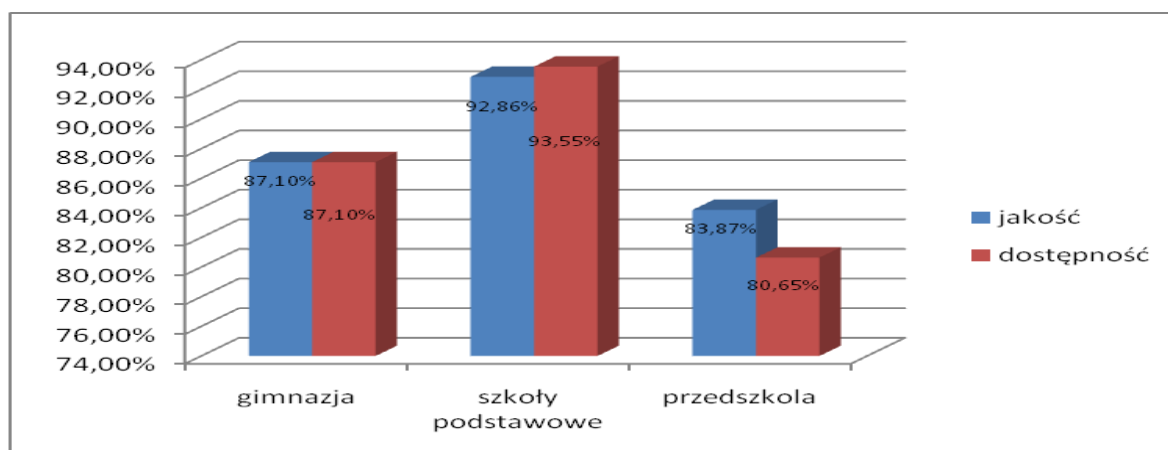
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ocena elementów życia społecznego i infrastruktury społecznej

Natomiast wysoko została oceniona dostępność szkół podstawowych i gimnazjów na terenie gminy, odpowiednio ponad 87% i 93 % mieszkańców określiło ją jako dobrą. Ponadto respondenci dobrze ocenili jakość placówek oświatowych – szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli.

Rozkład głosów przedstawia poniższy wykres 29.

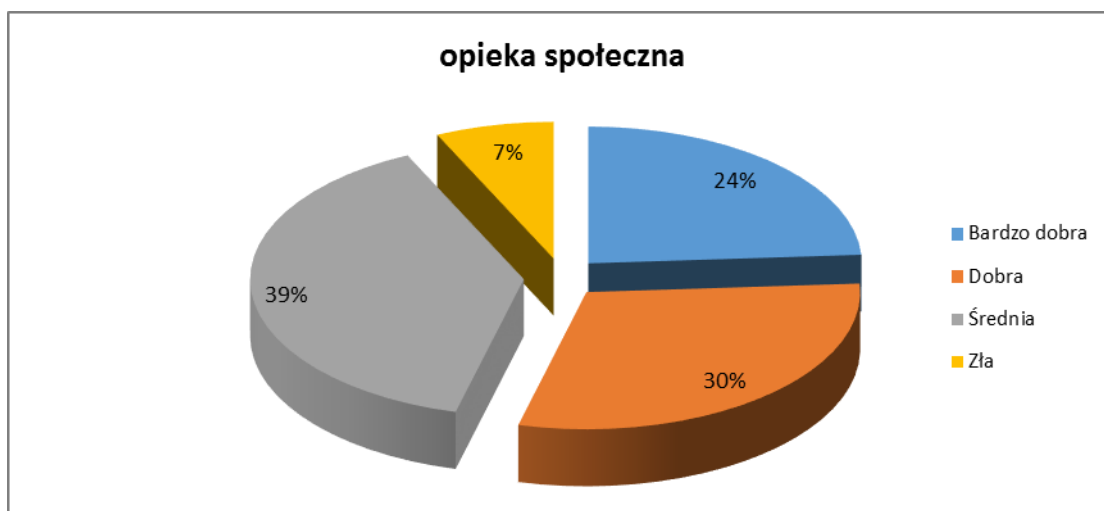
Wykres 29. Jakość i dostępność placówek oświatowych na terenie gminy Trzebielino oceny dobre i bardzo dobre

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

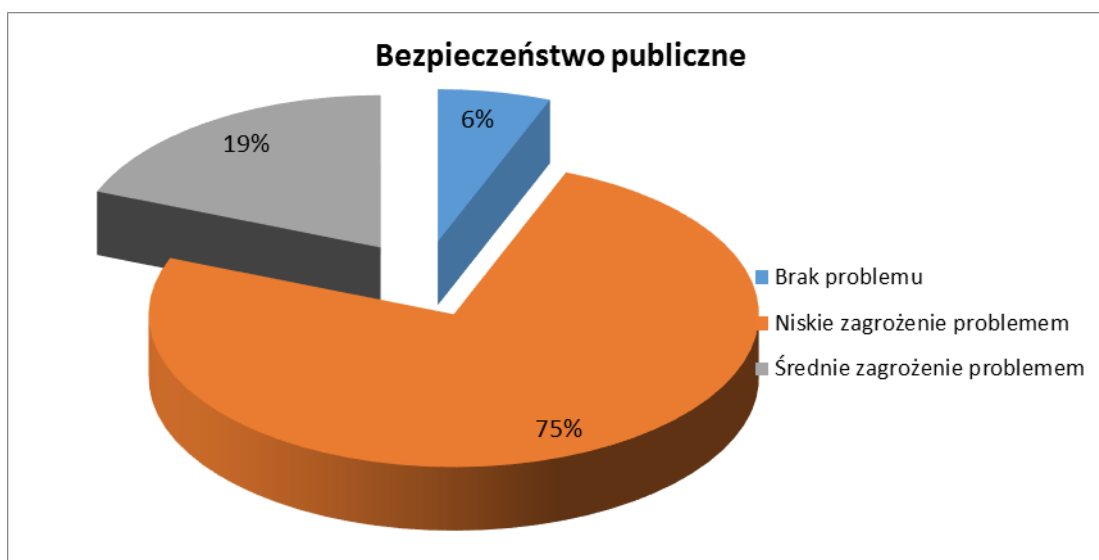
Kolejnymi dobrze ocenionymi elementami życia w gminie były jakość i dostępność opieki społecznej, bezpieczeństwo mieszkańców oraz dbałość mieszkańców o estetykę posesji.

Wykres 30. Ocena jakości funkcjonowania opieki społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

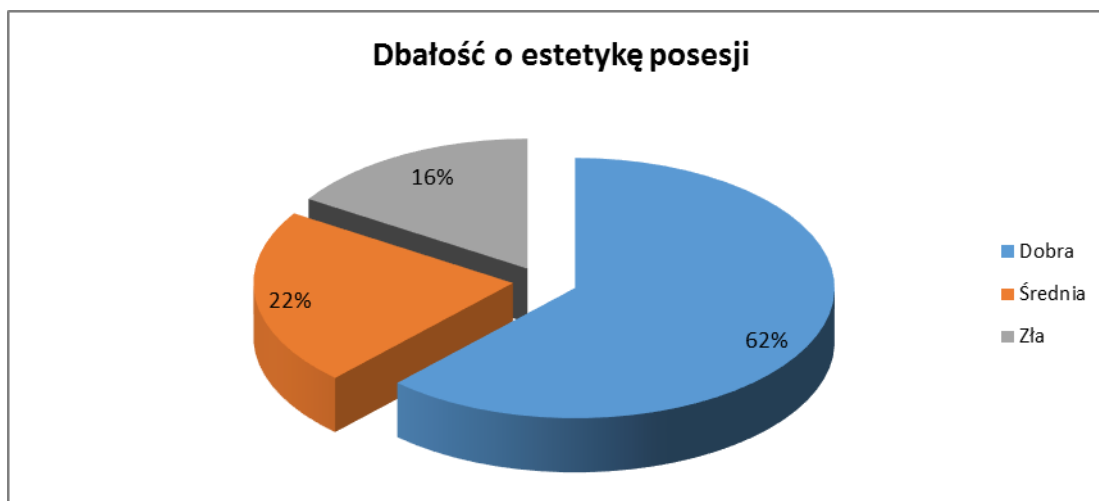
Wykres 31. Ocena stopnia zagrożenia problemem - bezpieczeństwo publiczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

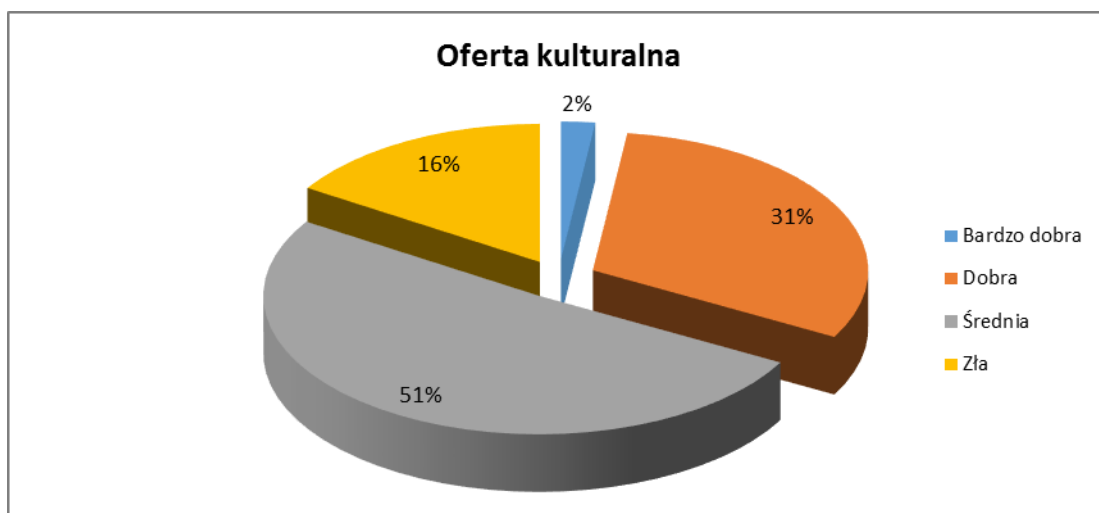
Pozostawianie Straży Gminnej po jej zmianach kompetencyjnych przyjętych przez Rząd RP był dobrym rozwiązaniem, a słuszność tej decyzji bardzo dobra wyraża ocena bezpieczeństwa publicznego.

Wykres 32. Ocena warunków życia w gminie - dbałość o estetykę posesji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

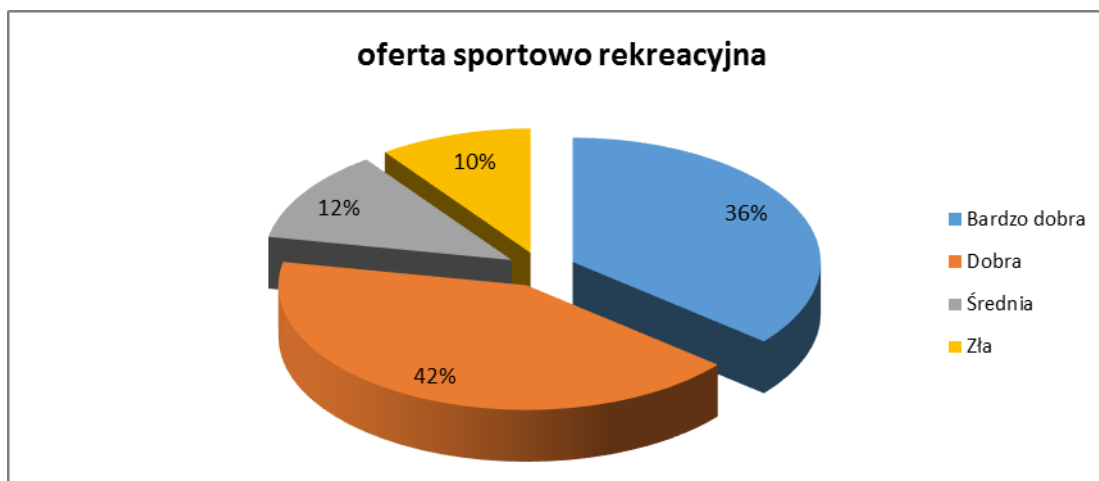
Wykres 33. Ocena warunków życia w gminie - oferta kulturalna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Zarówno analiza SWOT jak i pytania otwarte często poruszały potrzebę powołania Instytucji Kultury jako odrębnego podmiotu poza Biblioteką jako odrębnie funkcjonujący Gminy Ośrodek Kultury. Obecną ofertę kulturalną jaką złą oceniło 16% ankietowanych. Wynik ten zdaje się nie potwierdza potrzeby powołania odrębnego podmiotu.

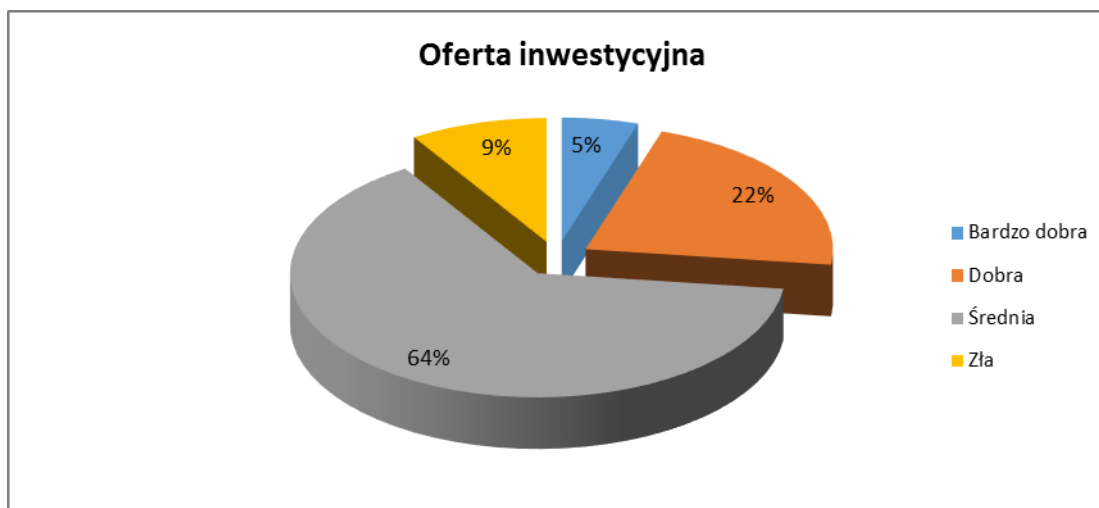
Wykres 34. Ocena warunków życia w gminie - oferta sportowo-rekreacyjna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ocena elementów życia gospodarczego

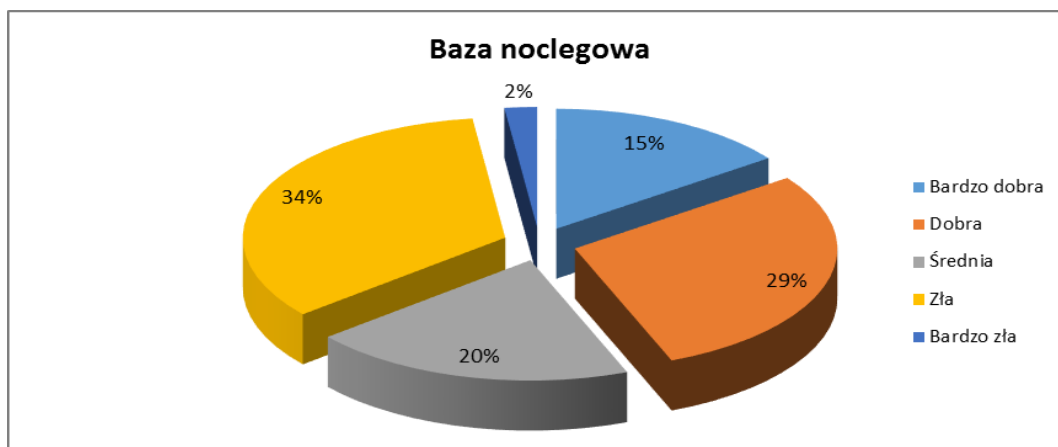
Wykres 35. Jakość elementów rozwoju społeczno - gospodarczego gminy - oferta inwestycyjna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

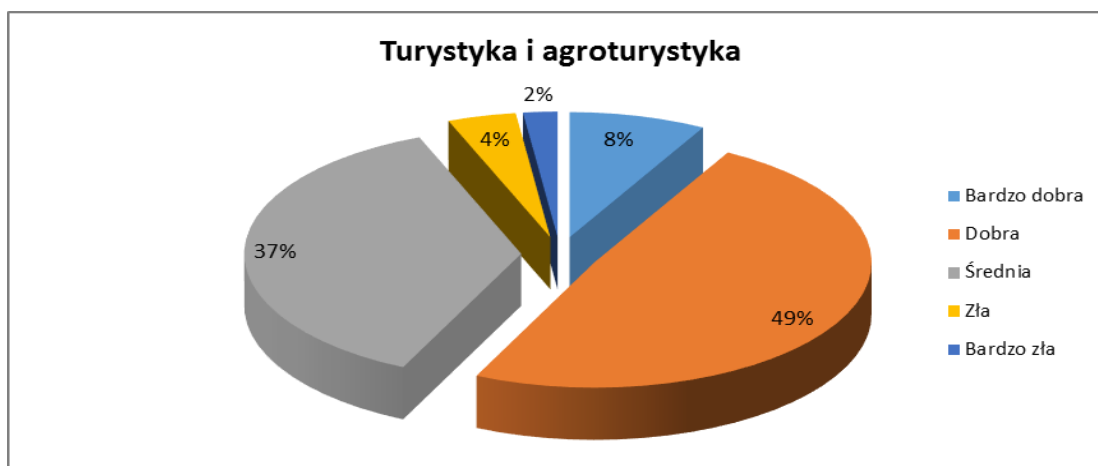
Tylko 5% ankietowanych oceniło ofertę inwestycyjną gminy jako bardzo dobrą. Średnio tzn. „nijak” oceniło ten element kreujący zdarzenia gospodarcze w gminie aż na 64 %. To jest wyraźny sygnał dla zwiększenia działań samorządu w tym zakresie. Warto połączyć te działania z promocją gminy, która w grupie wykresów zamieszczonych poniżej została dobrze oceniona, bo aż przez 42 % badanych.

Wykres 36. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - baza hotelowa

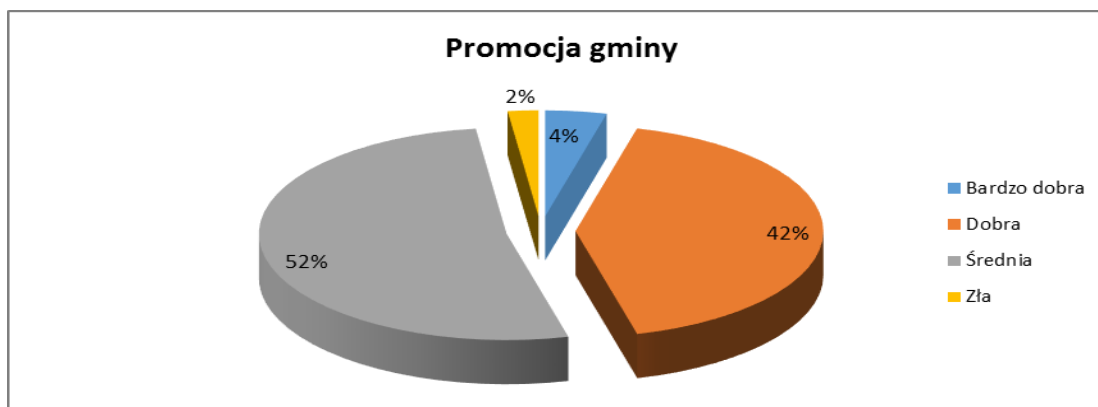
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 37. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - Turystyka i agroturystyka

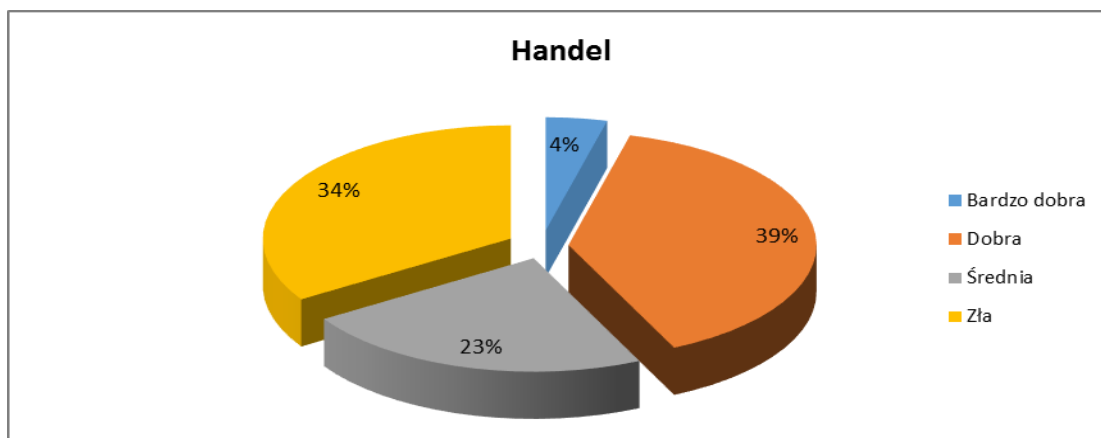
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 38. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - Promocja gminy

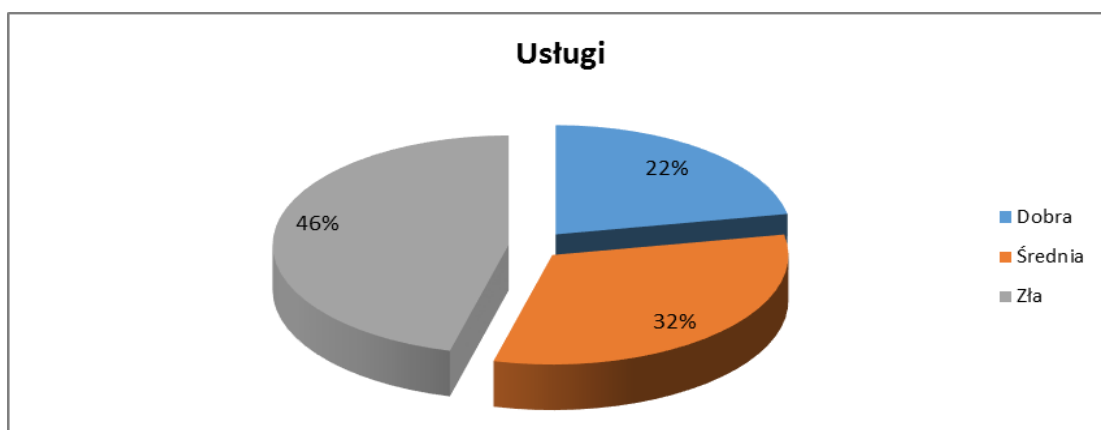
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 39. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - Handel

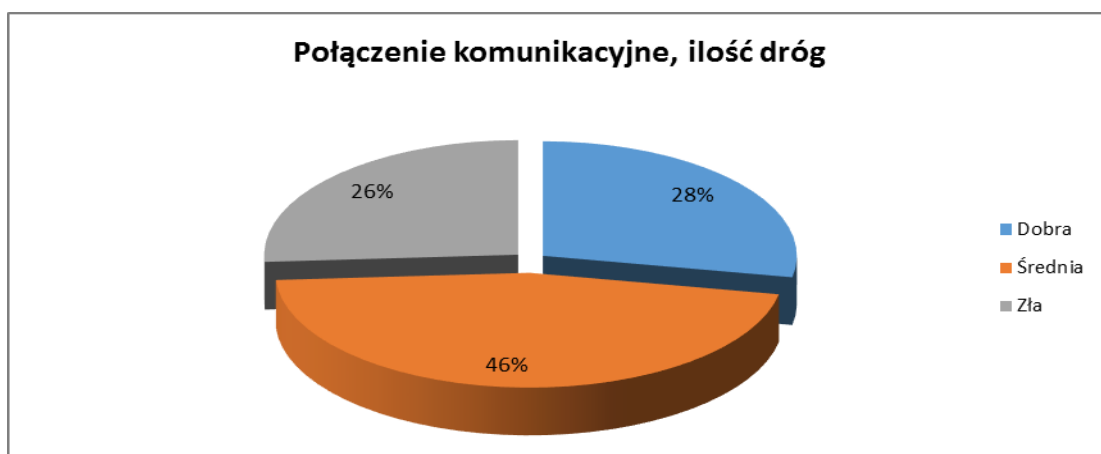
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 40. Jakość elementów rozwoju gospodarczego - Usługi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 41. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - Połączenia komunikacyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Handel i usługi w powyżej zamieszczonych wykresach odzwierciedlają niezadowolenie mieszkańców z oferty handlowej i braku wielu usług. Nie wszyscy jednak mogą się pogodzić, że to rynek dyktuje lokalizację określonego typu usług a ten w gminie Trzebielino nie daje praktycznie szans na zmiany w tym zakresie. Być może rozwój usług turystycznych i bazy noclegowej mógłby przyczynić się do większej różnorodności oferty handlowej i usługowej w gminie chociażby w sezonie turystycznym.

Problemy społeczne występujące na terenie gminy

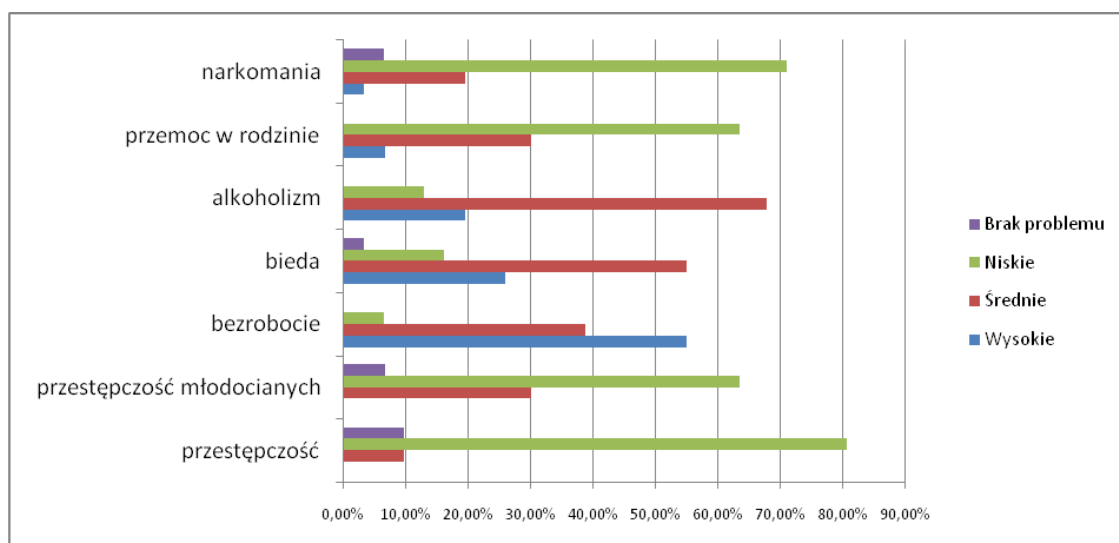
W pytaniu nr 2 ankietowani wskazywali na stopień występowania określonych problemów społecznych. Analizie poddane zostały takie kategorie problemów jak: przestępczość, przestępczość młodocianych, bezrobocie, bieda, alkoholizm, przemoc w rodzinie oraz narkomania.

Z analizy odpowiedzi wynika, iż respondenci uznali za wysokie natężenie problemu zdefiniowanego jako bezrobocie (blisko 55% badanych) oraz bieda (25,81%), będąca społeczną konsekwencją braku zatrudnienia.

Analiza struktury bezrobocia w gminie Trzebielino wykazała, że udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w roku 2014 wyniósł 29% natomiast stopa bezrobocia w powiecie bytowskim na koniec 2015 roku wynosiła niecałe 15 %. Najwięcej osób bezrobotnych w gminie posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (39,7% ogółu bezrobotnych).

Przestępczość, w tym przestępczość młodocianych, przemoc w rodzinie oraz narkomania zostały ocenione przez większą część respondentów jako problem o niskim natężeniu.

Wykres 42. Natężenie problemów społecznych na obszarze gminy Trzebielino

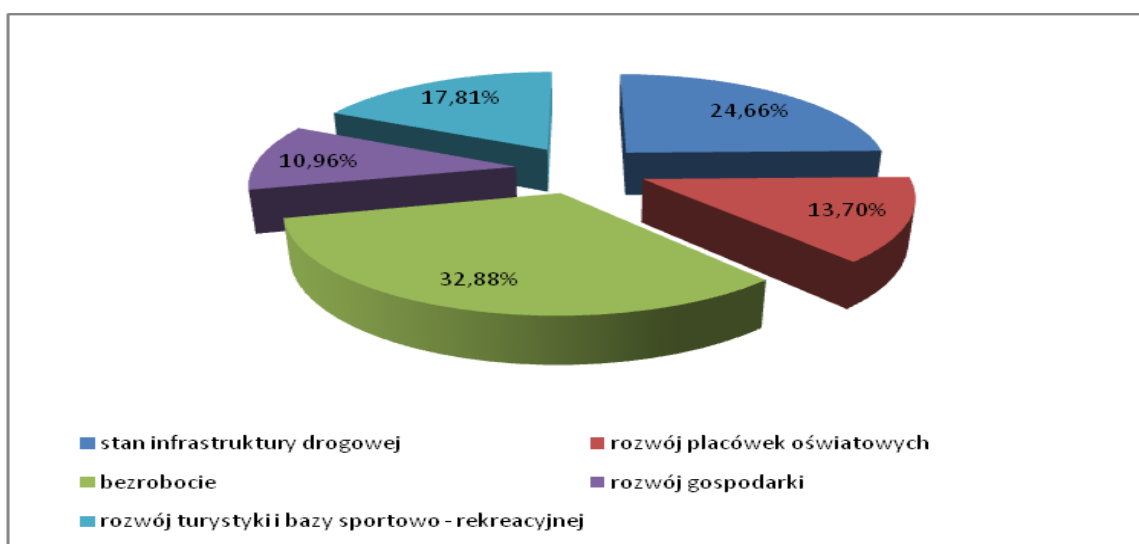
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Pięć najważniejszych problemów do rozwiązania na terenie gminy

Pytanie z numerem 3 było pytaniem otwartym, w którym respondenci mogli wypowiedzieć się na temat głównych ich zdaniem problemów, koniecznych do rozwiązania w pierwszej kolejności.

Zdecydowanie najważniejszą płaszczyzną dla badanych jest obecnie problem bezrobocia na terenie gminy (wskazuje na nie ponad 32% odpowiedzi). Respondenci oczekują zwiększenia liczby miejsc pracy oraz budowę nowych przedsiębiorstw na terenie gminy, co pozwoliłoby na zniwelowanie problemu ubożenia społeczeństwa związanego z brakiem zatrudnienia.

Wykres 43. Pięć najważniejszych problemów do rozwiązania na obszarze gminy Trzebielino

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ponadto ciągle najważniejszą kwestią dla mieszkańców jest poziom bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy. Z problemem bezpieczeństwa – oświetlenie ulic, chodniki, ścieżki rowerowe oznakowanie - wiąże się również stan dróg na terenie gminy. Problem stanu dróg jest drugim w kolejności najistotniejszym według mieszkańców gminy – ponad 24 % respondentów wskazuje na zły stan techniczny dróg, braki punktów świetlnych na terenie gminy, brak lub zły stan chodników. Dodatkowo pojawiły się głosy na temat konieczności rozbudowy infrastruktury turystycznej oraz bazy rekreacyjnej. Ponadto bolączką mieszkańców jest brak żłobka na terenie gminy Trzebielino. Respondenci wskazują także na potrzebę unowocześniania i podwyższania standardów istniejących placówek oświatowych oraz ciągłego inwestowania w tę dziedzinę życia gminnego.

Stopień ważności realizacji przedsięwzięć na terenie gminy

W kolejnym pytaniu mieszkańcy gminy oceniali kolejność pod względem stopnia ważności realizacji konkretnych przedsięwzięć na terenie gminy Trzebielino. Przedsięwzięcia były oceniane w 5 stopniowej skali w zakresie: zbędne, mało ważne, średnio ważne, ważne oraz bardzo ważne.

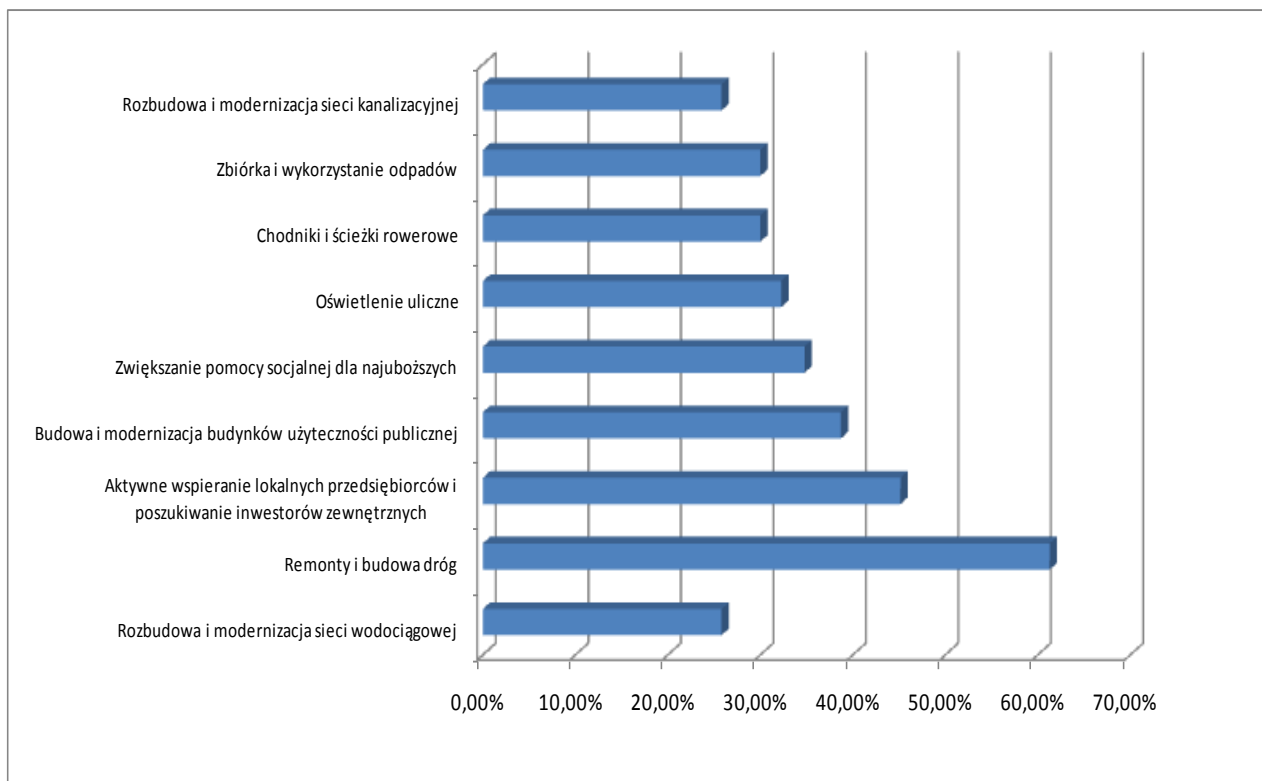
Można stwierdzić, że wyniki w kontekście poprzednich i następnych odpowiedzi stanowią ich zdecydowane potwierdzenie, gdyż największy niedobór jest dostrzegany w sferze infrastruktury drogowej. Dla 61% ankietowanych remont i budowa dróg stanowi najistotniejsze przedsięwzięcie do realizacji na terenie gminy. Ponadto braki w punktach oświetlenia ulicznego dla ponad 32% respondentów stanowią również istotną kwestię do rozwiązania przez władze samorządowe. Dla 30% ankietowanych jako bardzo ważne uważa dalsze działania gminy w zakresie budowy i modernizacji chodników i ścieżek rowerowych.

Ponadto respondenci (45 %) jako bardzo ważne przedsięwzięcie do realizacji na terenie gminy wskazali wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych.

Odpowiedzi ankietowanych wskazują na potrzebę budowy i modernizacji budynków użyteczności publicznej (ponad 38% wskazań badanych osób). Według mieszkańców dalsze działania w zakresie zwiększenia pomocy dla najuboższych winny nadal pozostać w sferze priorytetowych zadań władz samorządowych gminy Trzebielino (wskazuje na nie ponad 34% respondentów), a na dalszą rozbudowę sieci kanalizacyjnej w kategorii bardzo ważna przedsięwzięcie wskazało 27% ankietowanych.

Średnio ważne oraz ważne dla ankietowanych okazały się przedsięwzięcia z zakresu rozwoju usług bazy noclegowej, tworzenia warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego, poczucia bezpieczeństwa na drogach w gminie, w tym budowa sygnalizacji świetlnej, wspierania działań kulturalnych, poprawy estetyki gminy czy rozbudowy infrastruktury sportowej.

Wykres 44. Ważność realizacji przedsięwzięć na obszarze gminy Trzebielino - oceny bardzo ważne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ocena gminy Trzebielino

Pytaniami otwartymi były pytania o zalety gminy, czy Jej potencjał, w których ankietowani mogli się wypowiedzieć na temat czym jest dla nich gmina Trzebielino? Pytanie było sformułowane w taki sposób, aby osoba ankietowana dokończyła zdanie: np. *Co jest zaletą mieszkania w tej Gminie?*

Na tak zadane pytanie odpowiedziało 27 respondentów. Z analizy wypowiedzi wynika, że w większości przypadków gmina jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania i wypoczynku. Ankietowani wskazali również na to, iż gmina jest przyjazna mieszkańcom.

Ponadto padły wypowiedzi pozytywnie oceniające władze gminy. Respondenci wskazywali na właściwe zarządzanie obszarem gminy, zmierzające w kierunku poprawy warunków życia jej mieszkańców.

Pozytywne lub negatywne zmiany na terenie gminy w przeciągu ostatnich kilkunastu lat

Ankieta skierowana do mieszkańców gminy zawierała pytania, w których respondenci oceniali pozytywne i negatywne zmiany na terenie gminy w przeciągu ostatnich kilkunastu lat.

Za pozytywne zmiany na terenie gminy uznano przede wszystkim rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej, budowa świetlic i powstałych przy nich placów zabaw, remont świetlic, całonocne oświetlenie LED, rozwój usług komunalnych – rozbudowa sieci wod-kan, usuwanie odpadów jednakże pojawiały się także głosy, że inwestycje nie są prowadzone równomiernie we wszystkich miejscowościach gminy. Ankietowani wskazywali również na działania w kierunku poprawy wizerunku i estetyki gminy.

Mieszkańcy pozytywnie oceniają rozwój infrastruktury społecznej, w tym remonty placówek oświatowych i budowa nowych obiektów sportowych i rekreacyjnych.

Respondenci doceniają działania władz samorządu na rzecz pozyskiwania środków z UE, pozwalających na rozwój gospodarczo – społeczny gminy. Z wypowiedzi osób ankietowanych wyczuwane są negatywne nastroje związane z brakiem miejsc pracy adekwatnych do zdobytego wykształcenia i nabytych umiejętności zawodowych oraz brakiem ogólnie dostępnego centrum kultury.

Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi gminy Trzebielino?

Tak zostało sformułowane kolejne pytanie skierowane do uczestników badania ankietowego. W pytaniu respondenci zostali poproszeni o ocenę kilku stwierdzeń dotyczących odbioru gminy przez jej mieszkańców. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny: *tak* lub *nie*. Z analizy wypowiedzi wynika jednoznacznie, że gmina Trzebielino jest bardzo pozytywnie oceniana ze względu na lokalizację i jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla społeczności lokalnej. Ponad 69% ankietowanych poparło położenie gminy jako wyjątkowo atrakcyjną lokalizację. Blisko 65% respondentów określiło gminę Trzebielino jako atrakcyjną dla mieszkańców. Ponadto niespełna 52% ankietowanych stwierdziło, że gmina daje mieszkańcom dobre warunki życia i perspektywy. Niestety tylko 42 % osób odpowiedziało, że gmina Trzebielino przewyższa sąsiednie gminy pod względem atrakcyjności.

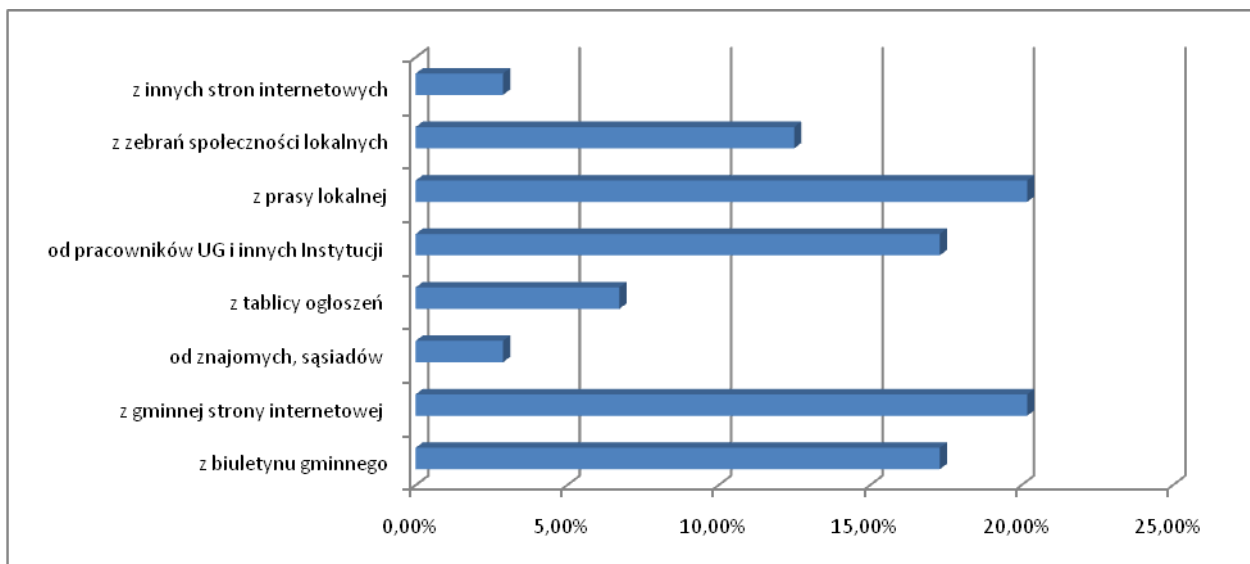
Gmina została również pozytywnie oceniona pod względem atrakcyjności dla turystów, 64,53% osób wypowiedziało się na *tak* przy ocenie atrakcyjności walorów turystycznych.

Gmina Trzebielino w oczach swoich mieszkańców ma także dobrą kondycję finansową, ponieważ 73% respondentów oceniło pozytywnie sytuację finansową gminy. Ponad 89% ankietowanych uważa również, że gmina jest dobrze zarządzana. Ponad 62% ankietowanych wskazało, że gmina nie jest atrakcyjna dla przedsiębiorców.

Kolejne pytanie zawarte w ankiecie dotyczyło źródeł z jakich ankietowani czerpią informację na temat gminy, działalności władz samorządowych oraz wszystkich aktualności dotyczących regionu. Ponad

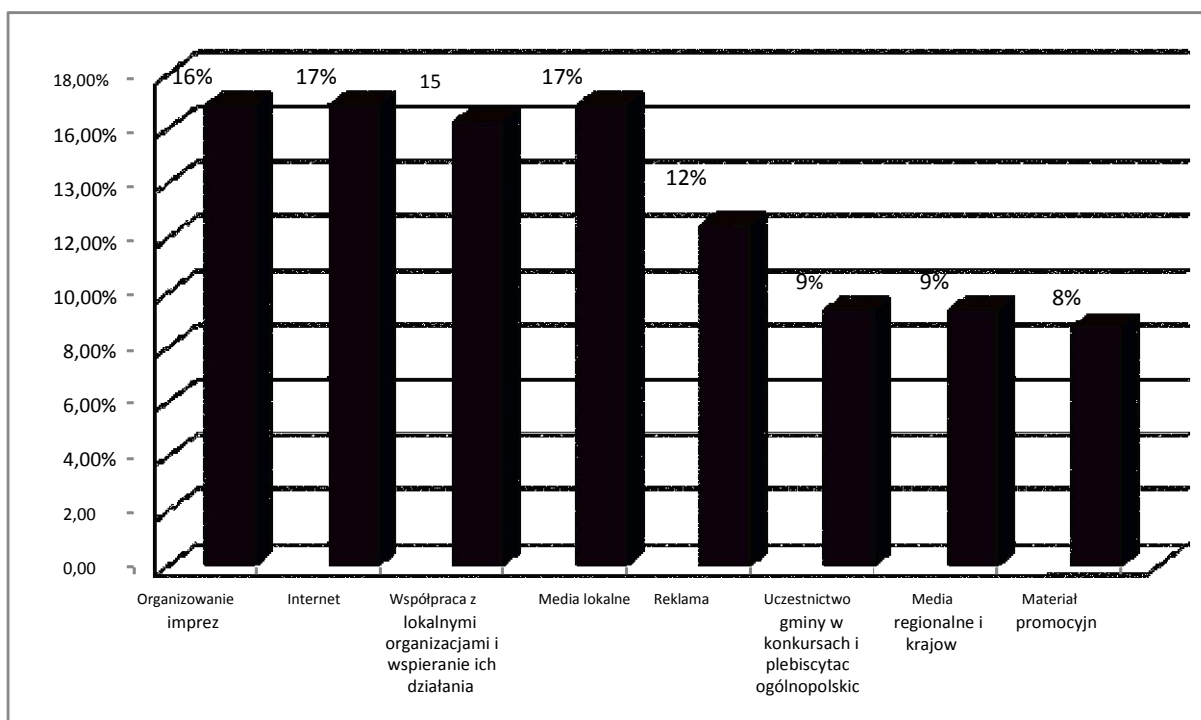
19% ankietowanych czerpie informacje ze strony internetowej gminy Trzebielino i innych lokalnych portali, blisko 17% ankietowanych zasięga informacji od pracowników Urzędu Gminy i tyleż samo z gminnego biuletynu.

Wykres 45. Źródło informacji o działaniach podejmowanych przez władze gminy i wydarzeniach lokalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 46. Z którymi z wymienionych form promocji spotkał/a się Pan/i w ciągu ostatniego roku?

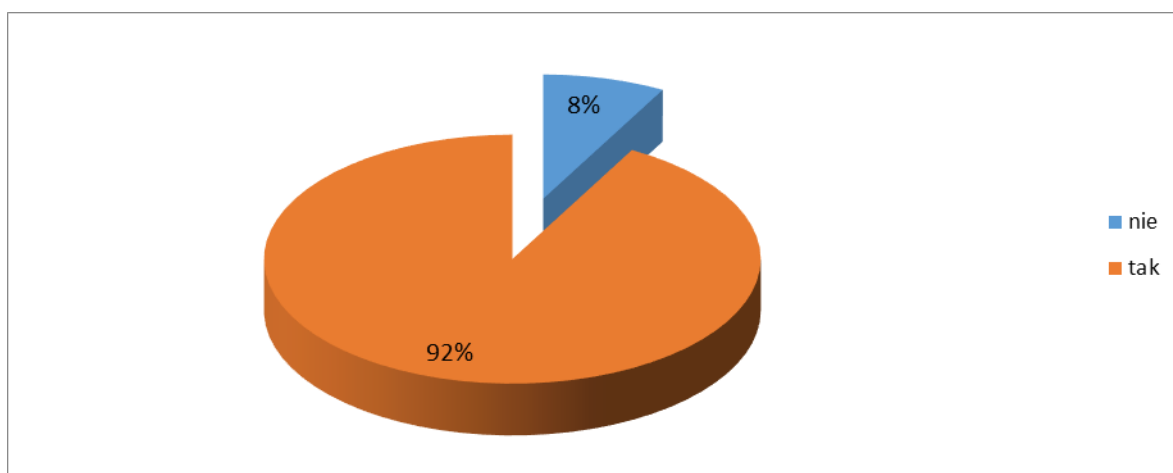

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ponad 16% respondentów wskazało, że w ostatnim roku najpopularniejszą formą promocji gminy Trzebielino były organizowane imprezy (festyny, wydarzenia sportowe), ale podobną ocenę uzyskały działania promujące gminę przez strony internetowe (17% respondentów) oraz z media lokalne.

Ponad 92% ankietowanych potwierdziło fakt korzystania ze strony internetowej gminy Trzebielino www.trzebielino.pl w celu poszukiwania informacji. Pamiętać należy jednak, że są to wyniki ankiety „decydenckiej”, przeprowadzonej głównie w oparciu o osoby czynnie działające na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, której respondentami były osoby mające łatwy dostęp do Internetu.

Wykres 47. Czy odwiedza Pan/Pani stronę internetową gminy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ocena pracy urzędników w Urzędzie Gminy

W pytaniu 11 ocenie poddana została praca urzędników zatrudnionych w Urzędzie Gminy w Trzebielinie. Ankietowani mieli do wyboru 5 cech jakościowych opisujących pracowników Urzędu. Oceny były dokonywane w 5 stopniowej skali w zakresie: bardzo niska/mała, niska/mała, średnia, dobra, bardzo dobra. Pracownicy Urzędu oceniani byli pod kątem *kompetencji, kultury osobistej, sprawności załatwiania spraw, terminowości oraz chęci niesienia pomocy*.

W zasadzie wszystkie wymienione cechy zostały ocenione jako bardzo dobre, najwięcej ankietowanych, bo aż 62 % bardzo dobrze określiło *kulturę osobistą pracowników Urzędu* oraz *chęć pomocy interesantowi* (59 %) Ponad 57% respondentów wysoko oceniło kompetencje pracowników Urzędu Gminy. Na poziomie dobrym ocenione zostały: *szybkość załatwiania spraw* – 29,03% oraz *terminowość* – 38,71% głosów oddanych głosów.

Czego brakuje na terenie gminy?

W pytaniu 13 ankietowani wypowiadali się na temat tego czego brakuje według nich na terenie gminy. W odpowiedziach ankietowanych niejednokrotnie pojawiała się kwestia małej liczby przedsiębiorstw

na terenie gminy, w których mieszkańcy mogliby znaleźć zatrudnienie zgodnie ze swoim wykształceniem.

Zdecydowana większość respondentów problem infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą okołodrogową zaklasyfikowała jako podstawową bolączkę mieszkańców gminy.

Te kwestie pojawiały się również w poprzednich odpowiedziach ankietowanych na wcześniejsze pytania zawarte w ankiecie. Jest to zarazem potwierdzenie istnienia problemu, jak i konkretne oczekiwanie społeczności lokalnej wobec samorządu gminy Trzebielino.

Ponadto respondenci zwracali uwagę na niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę turystyczną i niezagospodarowane miejsca atrakcyjne dla turystyki pobytowej na terenie gminy. Ankietowani uważają, że potencjał turystyczny w gminie nie jest do końca wykorzystany.

Ponadto osoby ankietowane zwracały uwagę na braki w zakresie centralnej placówki kulturalnej, która gwarantowałyby zagospodarowanie czasu zarówno dzieci i młodzieży, jak i pozostałych mieszkańców gminy Trzebielino w jej administracyjnej stolicy. Ankietowani bardzo często wskazywali, że na terenie całej gminy Trzebielino brak jest bankomatu.

Respondenci zwracają również uwagę na brak mieszkań socjalnych na terenie gminy w sytuacjach awaryjnych i losowych.

Potencjał, który gmina powinna rozwijać

W pytaniu nr 14 ankietowani mieli wskazać, jaki według nich gmina Trzebielino posiada potencjał, który w szczególności powinien być rozwijany. Odpowiedzi na tak zadane pytanie udzieliło 19 osób.

Już pierwsze wypowiedzi respondentów dały obraz gminy atrakcyjnie położonej, z dużym zapleczem terenów leśnych.

Ankietowani w głównej mierze upatrują potencjał gminy w rozwoju turystyki oraz agroturystyki. Według ankietowanych potencjał turystyczny oraz rozwój usług okołoturystycznych w gminie Trzebielino winien być budowany w oparciu o tereny leśne i walory kulturowe.

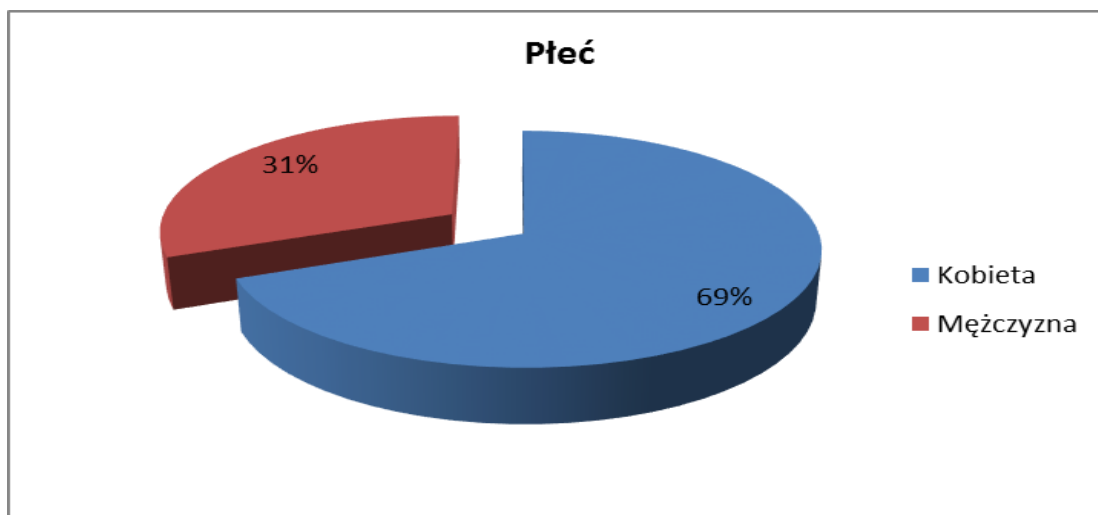
Struktura socjodemograficzna badanej populacji

Wśród osób badanych dominowały kobiety (69%). W próbie badawczej przeważały osoby z kategorii wiekowej 55 - 65 lat (22%), respondenci reprezentujący pozostałe przedziały wiekowe stanowili odsetki od 12% w przypadku osób w wieku powyżej 65 lat do 19% (45-54lat).

Ponad 57% w próbie to osoby z wykształceniem wyższym. Dla porównania odsetek osób z wykształceniem średnim wyniósł 37%, podstawowym 6%.

Najliczniejsze kategorie badanych wyłonione ze względu na status społeczno – zawodowy to pracownicy pracujący u pracodawcy 67% (większości pracownicy jednostek publicznych). Udział w próbie badawczej osób prowadzących działalność gospodarczą wyniósł 14%, emerytów/rencistów 6 %, uczniowie i studenci stanowili 9% respondentów.

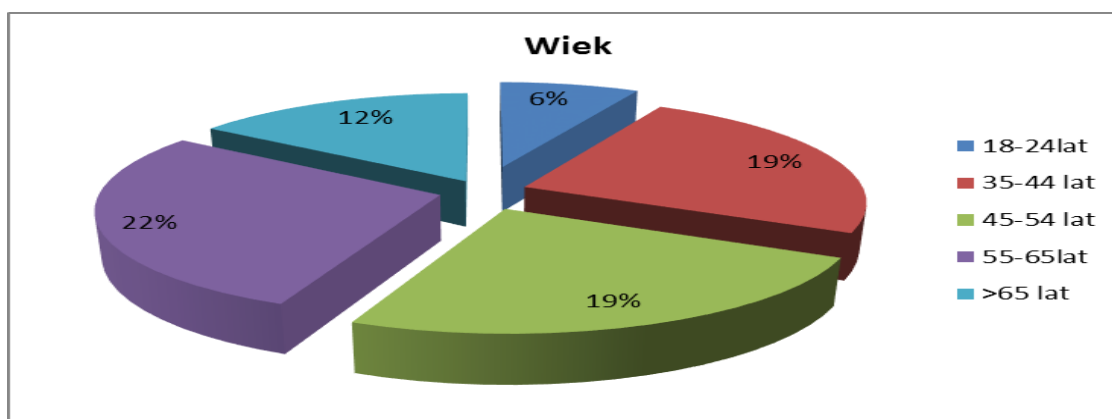
Wykres 48. Płeć ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

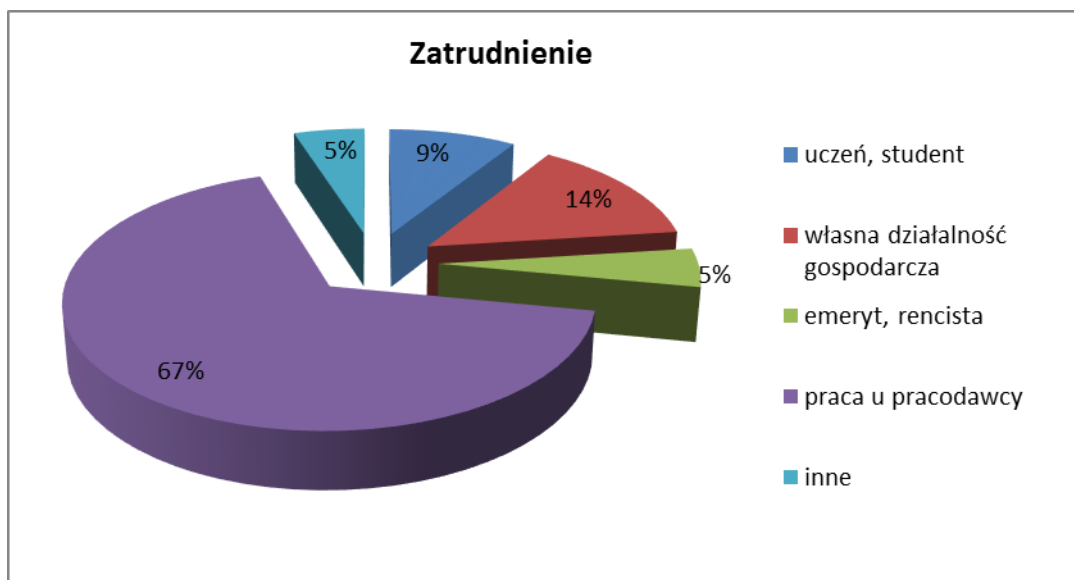
Poniżej zamieszczony wykres 49 przedstawia przekrój wiekowy respondentów biorących udział w ankiecie organizowanej przez Tomasz Sikora & Partnerzy, przy udziale pracowników Urzędu Gminy w Trzebielinie.

Wykres 49. Wiek ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 50. Zatrudnienie ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

3.2. PODSUMOWANIE

Przeprowadzona na terenie gminy ankieta miała pomóc w rozpoznaniu najważniejszych kwestii społeczno – gospodarczych obszaru gminy Trzebielino. Jej zadaniem było zebranie jak największej ilości opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, wskazania miejsc i zdarzeń problematycznych, kwestii spornych jak również pokazania potencjału jaki niewątpliwie posiada gmina Trzebielino.

Tego typu badania pozwalają poznać gminę widzianą oczami jej mieszkańców, liderów lokalnych, a także decydentów stanowiących swoimi decyzjami o jej przyszłości. Ankieta pozwala samorządowi na usystematyzowanie oraz zhierarchizowanie przyszłych zamierzeń i decyzji na rzecz rozwoju gminy.

Obraz gminy, jaki wyłania się po przeanalizowaniu ankiety ukazuje obszar, na którym istnieją dogodne warunki życia i rozwoju dla swoich mieszkańców. Mieszkańcy postrzegają gminę Trzebielino jako gminę z dobrym dostępem do infrastruktury oświatowej oraz sportowej wymagającej jedynie poszerzenia tej oferty oraz ciągłego inwestowania w te dziedziny życia społeczno – gospodarczego i dla nich pochodne.

Podsumowanie bloku pytań dotyczących postrzegania najważniejszych walorów gminy Trzebielino niewątpliwie daje obraz gminy, w której mieszkańcy doceniają walory środowiskowe, położenie geograficzne. Respondenci zwrócili uwagę na dobrą ofertę kulturalno - rozrywkową dla dzieci,

młodzieży i pozostałych mieszkańców. Stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej oraz stopień skomunikowania gminy należą do głównych problemów w opinii ankietowanych. W ocenie mieszkańców kwestie te przekładają się na jakość życia na terenie gminy, jak również są podstawową barierą w rozwoju gminy.

4. ANALIZA SWOT

Analizę SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed gminą. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

„mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony gminy i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);

„słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony gminy i które niewyeliminowane utrudniać będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);

„szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi gminy;

„zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój gminy).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się gmina Trzebielino, pozwala sformułować koncepcje zrównoważonego rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego gminy. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach gminy i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach gminy ułożonych przekrojowo (w ramach poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego).

Tabela 45. Analiza SWOT

OBSZAR SPOŁECZNY

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Realizacja i koordynacja zdrowotnych programów profilaktycznych • Działalność i współpraca służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne • Niska przestępczość • Dobrze działające Rady Sołeckie • Aktywne i pełne inicjatyw organizacje pozarządowe integrujące lokalne społeczności • Coroczny spadek ilości rodzin pobierających świadczenia rodzinne • Punkt Konsultacyjno - Informacyjny skierowany do osób i rodzin z problemem alkoholowym • Ochotnicza Straż Pożarna • Utrzymujący się od kilku lat spadek liczby przestępstw – ogółem • Życzliwość mieszkańców	• Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów • Niedostosowanie pracy Ośrodka Zdrowia do potrzeb mieszkańców • Utrudniony dostęp do infrastruktury dla osób starszych (domy opieki dla osób starszych, miejsca opieki paliatywnej, miejsc okresowego pobytu dla osób starszych związanych z rehabilitacją i opieką) • Niewystarczająca opieka stomatologiczna najmłodszych mieszkańców gminy • Brak tożsamości lokalnej „nowych” mieszkańców gminy • Stopień integracji lokalnego społeczeństwa • Niewystarczające wsparcie i zbyt mało propozycji zagospodarowania czasu dla rodzin z dziećmi • Starzenie się społeczeństwa • Brak miejsc spotkań dla mieszkańców mniejszych miejscowości gminnych • Niski poziom świadomości zdrowotnej • Utrudniony dostęp żłobków • Stosunkowo duża odległość od szpitala, • Niska aktywność społeczna • Niedostateczna ilość mieszkań socjalnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • Zmiana sposobu użytkowania istniejącej bazy lokalowej • Stworzenie oferty zagospodarowania czasu dla rodzin z dziećmi • Opracowanie programów aktywizacji mieszkańców • Budowa systemu monitoringu na osiedlach i przestrzeni publicznej • Bliskość dobrej oferty szkolnictwa średniego i wyższego • Włączenie organizacji pozarządowych do partnerstwa publiczno – społecznego	• Brak systemowych rozwiązań związanych z procesem starzenia się społeczeństwa gmin w Polsce • Emigracja młodych ludzi do większych miast • Rozwój postaw roszczeniowych • Obniżenie poziomu usług medycznych • Zaniechanie działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej • Zmniejszenie aktywności organizacji pozarządowych zwłaszcza w obszarach pomocy społecznej • Tarcza antyrakietowa w Redzikowie

OCHRONA ŚRODOWISKA

ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Wysoka lesistość gminy • Atrakcyjne tereny turystyczne • Istniejące ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne • Czyste powietrze • Oczyszczalnia ścieków i znaczny stopień skanalizowania gminy • Dobre warunki do produkcji rolniczej • Szlaki kulturowe • Obszary przyrodnicze prawnie chronione • Infrastruktura sportowo-rekreacyjna jako uzupełnienie oferty turystycznej • Pojedyncze zabytki kultury sakralnej i ziemiańskiej	• Słaba infrastruktura ścieżek rowerowych • Brak parkingów w wielu miejscach aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • Nieskanalizowane miejscowości na terenie gminy • Nieuregulowane stosunki wodne • Niewystarczająca baza gastronomiczno – usługowa, w tym wypożyczalni sprzętu sportowego i turystycznego • Niewystarczająca infrastruktura turystyczna. • Brak kąpieliska • Dzikie wysypiska w obszarach leśnych • Estetyka centrów niektórych miejscowości znajdujących się w gminie Trzebielino
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Rozwój ścieżek rowerowych • Wytyczenie tras do nordic walking i narciarstwa biegowego • Rozwój obszarów zielonych • Edukacja ekologiczna • Tworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki, turystyki konnej i rowerowej • Odnawialne źródła energii na zasadzie „prosumenckiej” • Bliskość jezior • Obszar Kaszub – czyste środowisko	• Zanieczyszczenie środowiska w skali makro • Wytwarzanie energii cieplnej na bazie węgla i niekontrolowanego spalania odpadów • Degradacja środowiska naturalnego na skutek niekontrolowanych form gospodarki rolnej • Kary pieniężne za niezagospodarowanie wód opadowych • Budowa chlewni

EDUKACJA I REKREACJA

OŚWIATA, KULTURA, SPORT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Rozwinięta infrastruktura obiektów oświatowych - Wykwalifikowana kadra nauczycieli i wychowawców - Biblioteka i jej szeroka oferta kulturalna - Stabilna struktura demograficzna - Bogata historia związana z historią Pomorza i Kaszub - Dobra działalność klubów sportowych - Duża ilość stowarzyszeń o profilu kulturalnym i sportowym - Świetlice i powstałe przy nich place zabaw - Oferta kulturalna i zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży - Przystań kajakowa - Centrum Sportowo – Rekreacyjne - Sale gimnastyczne przy każdej szkole	- Brak akceptacji Urzędu Marszałkowskiego na rekultywację jeziora - Brak Gminnego Ośrodka Kultury z codzienną ofertą zagospodarowania czasu wolnego dla dorosłych - Niedostateczna współpraca organizatorów wydarzeń kulturalnych na terenie gminy z sołectwami - Nieutożsamianie się mieszkańców z gminą i szukanie oferty kulturalnej w Słupsku, Miastku i Bytowie - Brak zespołów integracyjnych w szkołach i przedszkolach - Zbyt mało imprez masowych - Mała aktywność społeczna w organizacji imprez z wykorzystaniem obiektów sportowych i kulturalnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Dobre możliwości dla rozwoju szkolnictwa specjalnego - Możliwości rozwoju kapitał ludzkiego w oparciu o mieszkańców gminy - Kolejne pomysły (projekty) na wykorzystanie istniejącego potencjału turystycznego - Działania na rzecz integracji społecznej - Uruchomienie Ośrodka Kultury - Rozwój różnych form turystyki weekendowej w oparciu o mieszkańców Słupska - Bliskość Morza Bałtyckiego	- Brak integracji i więzi społecznej w niektórych miejscowościach cechujących się wysokim napływem nowych mieszkańców - Brak źródeł finansowania dla zorganizowanych grup różnych dyscyplin gier zespołowych - Brak współpracy pomiędzy stowarzyszeniami w skali makro - Nierozwijanie zaplecza boisk sportowych - Niska efektywność wydatkowania środków na sport/ stowarzyszenia o niskim potencjale organizacyjnym - Zagrożenie dla terenów prawnie chronionych jako enklaw dla uprawiania sportu przez lokalizację przedsięwzięć uciążliwych

GOSPODARKA

ROZWÓJ GOSPODARCZY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Bliskość Słupska (duży ośrodek pracy i edukacji) • Dobrze rozwinięte różne formy produkcji rolnej • Tereny pod aktywizację gospodarczą • Tereny pod zabudowę mieszkaniową i usługową • Stabilny i czytelny system podatków lokalnych • Funkcjonowanie firm dających miejsca pracy • Położenie gminy w otoczenie drogi krajowej	• Stosunkowo wysoki wskaźnik bezrobocia • Komunikacja z miastami ościennymi (miejscami pracy) • Niedostateczna oferta wspierających biznes • Słaby dostęp do Internetu szerokopasmowego • Brak zróżnicowanych i dobrze płatnych ofert pracy • Brak na terenie gminy jednostki koordynującej obsługę inwestorów i promocję gospodarczą • Mała aktywność ekonomiczna lokalnych przedsiębiorców i trudności z akumulacją kapitału, • Niska jakość i różnorodność usług • Oferta handlowa • Brak bankomatu
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości • Pojawienie się inwestora strategicznego w bliskim otoczeniu gminy lub na jej terenie • Bliskość ośrodka akademickiego • Bliskość przyszłej trasy szybkiego ruchu (S11) • Rozwój usług agroturystycznych • Tworzenie korzystnych warunków rozwoju firm już istniejących • Odrodzenie się kształcenia zawodowego dostosowanego do oczekiwań rynku pracy • Wzrost konsumpcji ryb słodkowodnych	• Konkurencja gmin ościennych w zakresie oferty inwestycyjnej • Pogorszenie warunków komunikacyjnych • Brak koniunktury gospodarczej • Degradacja kształcenia zawodowego i niedostosowanie zawodowej oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców • Brak zainteresowania inwestowaniem w obszarach przygotowanych pod inwestycje • Migracja ludzi w wieku produkcyjnym poza gminę (słaba oferta inwestycyjna w obszarze zasobów ludzkich)

INFRASTRUKTURA

INFRASTRUKTURA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dobrze rozwinięta wewnętrzna sieć drogowa • Bardzo duży stopień zwodociągowania gminy • Wystarczająca dostępność do sieci dróg zewnętrznych • Zasoby wody pitnej • Istniejące oczyszczalnie ścieków • Wyremontowane budynki użyteczności publicznej: szkoły, przedszkola, ośrodki zdrowia, świetlice wiejskie • Istniejące uzbrojenie i możliwość pełnego korzystania z infrastruktury technicznej w większych miejscowościach • Skanalizowanie części gminy jako etap kolejnych inwestycji w tym zakresie	• Niewystarczająca infrastruktura ścieżek rowerowych i ciągów pieszych • Niedostateczny stan techniczny dróg gminnych, lokalnych • Drogi gminne nieutwardzone • Stan techniczny napowietrznej sieci energetycznej wysokiego i średniego napięcia • Oświetlenie niektórych odcinków lokalnych dróg i ulic • Brak uaktualnionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla niektórych obszarów gminy • Dysproporcja między potrzebami dot. infrastruktury mieszkańców Trzebielina i pozostałych miejscowości • Niezadawalający stan dróg powiatowych do ościennych miejscowości • Niezaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie komunikacji zbiorowej • Słaby dostęp do Internetu szerokopasmowego
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Pojawienie się dużego odbiorcy na gaz przesyłowy jako szansa na budowę nitki gazowej dla indywidualnych odbiorców zwartej zabudowy mieszkaniowej • Przebudowa napowietrznych linii energetycznych i tam gdzie to możliwe zamiana na sieci podziemne • Nowe, bardziej dostępne oferty Internetu szerokopasmowego • Możliwość pozyskania środków zewnętrznych	• Brak modelu współpracy partnerstwa publiczno-prywatnego • Ograniczania możliwości korzystania z dofinansowania zewnętrznego na inwestycje infrastrukturalne i drogowe • Brak zintensyfikowanych działań w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej • Zaniechania w zakresie poprawy stanu technicznego dróg gminnych • Pomijanie w planowaniu inwestycji rozbudowy i remontów dróg powiatowych i wojewódzkich w obszarze gminy Trzebielino

5. DIAGNOZA STANU GMINY

Diagnoza zawiera informacje o uwarunkowaniach demograficznych, gospodarczych, przestrzennych i ekologicznych, analizy społeczne i ekonomiczne, na podstawie których sformułowano wnioski będące punktem wyjścia do zdefiniowania głównych kierunków strategii stanowiących treść niniejszego dokumentu.

Diagnoza Stanu jest syntezą wyników debat strategicznych, raportu o stanie gminy Trzebielino, jak również konsultacji społecznych.

Charakterystykę obszarów cechuje wyszczególnienie ich cech w odniesieniu do gminy jako całości, jej zróżnicowań wewnętrznych oraz pozycji w powiecie i województwie.

Poszczególnym wnioskom przyporządkowano następujące znaczenia:

wartość pozytywna dla rozwoju gminy

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający dodatni wpływ- sprzyjający tworzeniu nowych wartości dodanych i działający ”in plus” dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

wartość obecnie o niewielkim znaczeniu dla rozwoju gminy

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT nie mający znaczącego wpływu na rozwój społeczno – gospodarczy gminy na obecnym etapie poziomu rozwoju tego czynnika, ale w przyszłości w zależności od jego tendencji rozwojowych zależnych bezpośrednio lub pośrednio od polityki społecznej i gospodarczej samorządu mogący stać się wartością pozytywną lub negatywną dla rozwoju gminy.

wartość negatywna dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Trzebielino

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający ujemny wpływ- niesprzyjający tworzeniu się nowych wartości dodanych i działający ”in minus” dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO

- Sieć dostępu do lekarzy rodzinnych nie idzie w parze z dostępnością do lekarzy specjalistów i nie spełnia zapotrzebowania w pełnym zakresie usług medycznych oczekiwanych przez mieszkańców. Powstanie warunków dla stworzenia placówki konkurencyjnej w zakresie świadczenia podstawowej opieki medycznej spowodowałoby podniesienie jakości tych usług na terenie gminy.
- Funkcjonujący system opieki społecznej winien być oparty o rozwijającą się infrastrukturę w tym przede wszystkim o obiekty dziennego pobytu takie jak Dzienny Dom Opieki i Rehabilitacji dla Seniorów i mieszkańców gminy Trzebielino zagrożonych wykluczeniem społecznym, Centrum Rehabilitacji dla mieszkańców.
- Brak do końca sprecyzowanych interesów gminy odnoszących się do relacji ze Słupskiem, Miastkiem i Bytowem powoduje wiele zagrożeń w zakresie ograniczenia komfortu i jakości życia na terenie gminy w tym w obszarach zdrowia, pomocy społecznej i bezpieczeństwa.
- Funkcjonowanie oraz integrację lokalnej społeczności wyznacza kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Wymusza to zwiększenie działań o charakterze partnerstwa publiczno – pozarządowego na terenie gminy Trzebielino.
- Uwagi wymagają rodziny i członkowie rodzin o złożonych, wielorakich potrzebach, uzależniających je od pomocy innych. Niepełnosprawni z terenu gminy są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy.
- Ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność przyczyniają się najczęściej do występowania różnych form wykluczenia społecznego. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie powinien w części rosnących problemów społecznych poprawić położenie tych grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zjawisko zamkniętego kręgu ubóstwa oraz jego pokoleniowość w gminie Trzebielino powinno być otoczone troską samorządu. Dotyczy ono wielu ubogich rodzin, a przejawia się m.in. tym, że dzieci z tych rodzin zazwyczaj kończą swoją edukację po szkole gimnazjalnej lub zawodowej.
- Bliskość Słupska, Miastka i Bytowa i przenikające do gminy zagrożenia bezpieczeństwa publicznego charakterystyczne dla większych ośrodków miejskich wymagają skutecznie funkcjonujących służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców gminy, stąd koniecznym jest wzmacnianie współpracy i tworzenie mechanizmów wsparcia dla jeszcze większej skuteczności działań Policji.

ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA

- Stosunkowa wysoka lesistość gminy Trzebielino jest nie do końca docenianym atutem gminy, stąd należy podjąć działania dla utworzenia kompleksu inwestycji połączonych z promocją, dając tym samym szansę na rozwój szeroko pojętych usług turystycznych i około turystycznych, w tym opartych na istniejących gospodarstwach rolnych, dywersyfikując ich źródła dochodu.
- Tworzenie dokumentów planistycznych poczynając od Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego winno uwzględniać walory przyrodnicze Gminy Trzebielino dla rozwoju agroturystyki, turystyki kwalifikowanej i rekreacyjnej, co pozwoli uniknąć tworzenia planów inwestycyjnych sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- Wartością negatywną jest brak alternatywnych, funkcjonujących źródeł energii cieplnej i systemu ich dystrybucji w części gminy co jest przyczyną występującego na terenie niektórych obszarów zjawiska tzw. niskiej emisji.
- Występowanie ścieżek edukacyjnych, szlaków turystycznych winno być powodem działań samorządu w zakresie budowy infrastruktury turystycznej mającej na celu połączenie atrakcyjnych terenów gminy ze Słupskiem i Miastkiem, co może wpłynąć na rozwój usług turystycznych, gastronomii, wypożyczalni sprzętu, handlu, ale też wpłynąć na większą dostępność atrakcji turystycznej bez konieczności korzystania z komunikacji publicznej i prywatnych samochodów.
- Atrakcyjność turystyczna gminy Trzebielino i bliskość ośrodków miejskich powinna być wykorzystana do współpracy z sąsiednimi samorządami w modelu partnerstwa publiczno –publicznego i publiczno–prywatnego np. w zakresie budowy szlaków narciarstwa biegowego, nordic walking, czy wyznaczania tras dla jazdy konnej i rowerowej.
- Brak zagospodarowania terenów cennych przyrodniczo m.in. zabytkowych parków w Trzebielinie, Zielinie, Gumieńcu, Suchorzu sprawia, że niska atrakcyjność tych obszarów znacznie obniża potencjał turystyczny gminy i nie daje możliwości włączenia tych terenów do szerszej oferty turystycznej subregionu.
- Występujące na terenie gminy rzeki są cenione przez kajakarzy z całej Polski. Zagospodarowanie istniejących na terenie gminy Trzebielino szlaków wodnych w porozumieniu z sąsiednimi samorządami dałoby możliwość stworzenia ponadregionalnego produktu turystycznego i przyczyniłoby się do wzrostu atrakcyjności turystycznej, dając jednocześnie możliwości dla rozwoju usług okołoturystycznych.
- W celu ochrony środowiska oraz rozwoju usług turystycznych należy kontynuować rozwój sieci kanalizacyjnej w oparciu o istniejącą oczyszczalnię ścieków, ale również poprzez stworzenie warunków do rozwoju lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

- Warunkiem koniecznym do realizacji działań proekologicznych jest budowanie świadomości ekologicznej poprzez edukację wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy.

OŚWIATA, KULTURA, SPORT

- Dobrze rozwinięta sieć szkół wymaga inwestycji infrastrukturalnych głównie w zakresie obiektów sportowych, ale przede wszystkim obiekty oświatowe winny mieć charakter otwarty z dobrze rozwiniętą ofertą zajęć pozaszkolnych zastępującą obecny brak infrastruktury kulturalnej w wielu miejscowościach.
- Infrastruktura kulturalna winna opierać swój rozwój i ofertę o dwie miejscowości: Trzebielino i Suchorze, wykorzystując w pierwszym przypadku istniejącą Bibliotekę i Centrum Sportowo-Rekreacyjne, a w drugim zespół boisk „Orlik” potencjał ludzki i społeczny oraz istniejący obiekt szkoły podstawowej.
- Brak odrębnego Ośrodka Kultury i związanego z tą instytucją obiektu niezależnego od istniejącej Biblioteki Gminnej powoduje utratę szans na obcowanie z kulturą różnych form wyrazu artystycznego i sztuki oraz brak integracji społecznej i kształtowania postaw twórczych i kreatywności. Poza tym odrębny obiekt mógłby być wykorzystany w godzinach przedpołudniowych jako Dom Dziennego Pobytu z pakietem zajęć edukacyjno – dostosowawczych.
- Gmina Trzebielino winna zabezpieczyć równy dostęp do szerokiej oferty pracy na terenie Słupska i gmin ościennych wszystkim mieszkańcom gminy bez względu na płeć, stąd w obszarze oświaty powinny się pojawić inwestycje w zakresie szerszego dostępu do opieki przedszkolnej oraz winno się stworzyć warunki do rozwoju placówek z udziałem gminy dla dzieci poniżej 3 roku życia w tym żłobka.
- Ilość organizacji pozarządowych w tym kulturalnych i sportowych nie przekłada się na skalę ich oddziaływania na życie kulturalne i społeczne gminy. Koniecznym jest stworzenie czytelnego systemu wsparcia tych organizacji przez gminę w oparciu o projekty partnerstwa publiczno – społecznego wypływające z Urzędu Gminy jak i projekty powstałe w poszczególnych NGO, a dające zabezpieczenie potrzeb społeczno – kulturalnych i sportowych mieszkańców gminy Trzebielino. Reaktywowanie Kół Gospodyń Wiejskich mogłoby stać zaczynem do zwiększonej aktywności społecznej i kulturalnej i przyczyniłoby się do wyłonienia lokalnych liderów.
- Większa dostępność sal istniejących gimnastycznych w godzinach pozalekcyjnych uruchomiłoby szereg inicjatyw sportowo – rekreacyjnych a także kulturalnych, spowodowałoby wzrost aktywności fizycznej we wszystkich grupach wiekowych i przyczyniłoby się do wyzwolenia istniejącego potencjału wśród dzieci i młodzieży do organizacji dyscyplin zespołowych.

ROZWÓJ GOSPODARCZY

- Oferta inwestycyjna winna być powiązana z promocją terenów inwestycyjnych, ukierunkowaną na grupy inwestorów dla których bliskość Słupska jest argumentem podstawowym przy wyborze lokalizacji. Niemałe znaczenie dla inwestorów winno mieć otoczenie tego terenu.
- Odpowiednia współpraca na szczeblu ponadlokalnym samorządów powiatu bytowskiego, organizacji pozarządowych i sektora gospodarczego (m.in. oparta na idei klastra) powinna mieć duże znaczenie dla organizacji sprawnego zarządzania całym obszarem gospodarczym gminy Trzebielino i jej otoczenia.
- Występujące walory kulturowe i przyrodnicze sprzyjają rozwojowi turystyki na terenie gminy. Jest ona dziedziną wschodzącej perspektywy gospodarczej gminy. Turystyka jednodniowa ewentualnie weekendowa i wypoczynkowa oparta o klientów ze Słupska i okolic winna stać się główną ofertą gminy Trzebielino i jej obszarów typowo wiejskich w sektorze gospodarki.
- Internet, który stanowi nie tylko źródło informacji, ale także staje się narzędziem przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, zakupie usług, w tym akomodacyjnych, dlatego warto nadal pracować nad wizerunkiem oferty gospodarczej i turystycznej gminy w Internecie i zwiększeniem jego powszechnej dostępności.
- Wsparcie gminy, preferencje podatkowe dla osób w wieku produkcyjnym winny zachęcać do tworzenia i rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości przez kapitał wewnętrzny.
- Obecna sytuacja finansowa gminy Trzebielino daje możliwości zwiększenia potencjału inwestycyjnego i ukierunkowania inwestycji w stronę poprawy infrastruktury drogowej i technicznej oraz komunikacji wewnętrznej we współpracy z powiatem, również w modelu partnerstwa publiczno–prywatnego. Winno to przyczynić się do wzrostu atrakcyjności gospodarczej gminy.
- Struktura użytków rolnych w gminie stwarza warunki do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego w zakresie produkcji zdrowej żywności. Ponadto ze względu na funkcje rolnicze obszaru wiejskiego gminy winny one stać się w wymiarze lokalnym jedną z podstaw rozwoju działalności gospodarczej prowadzonej w ramach mikroprzedsiębiorstw i dotacji dostępnych na ten cel.
- Potencjał i różnorodność produkcji rolnej na terenie gminy Trzebielino stwarza możliwość utworzenia targowiska o wymiarze ponadlokalnym dla bezpośredniego handlu produktami rolno-spożywczymi oraz promocji zdrowej żywności ukierunkowanej w szczególności na mieszkańców miast znajdujących się w najbliższym otoczeniu gminy.

- Struktura użytków rolnych na terenie gminy jest również pozytywnym elementem rozwoju gminy, bowiem na terenie gminy Trzebielino istnieją korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki. Obecnie jednak wartości te są wykorzystywane na niewystarczającym poziomie.

INFRASTRUKTURA

- Stan techniczny wewnętrznych dróg gminy Trzebielino wymaga zdecydowanie poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych, ale istotą wielu z tych inwestycji jest konieczność poprawy infrastruktury okołodrogowej (parkingi, chodniki, oświetlenie ulic, przystanki).
- Infrastruktura sportowa i rekreacyjna wymaga dalszej rozbudowy, modernizacji oraz budowy nowych obiektów zwłaszcza w zakresie ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w obszarach predestynowanych dla rozwoju różnych form turystyki i wypoczynku.
- Dostęp do infrastruktury oświatowej na terenie gminy należy uznać za pozytywny element infrastrukturalny, ale wymagający ciągłego doinwestowywania.
- Infrastruktura kulturalna i społeczno-publiczna gminy wymaga dalszych nakładów inwestycyjnych. Starzenie się społeczeństwa z jednoczesnym wydłużaniem się średniej długości życia stawia przed gminą Trzebielino wyzwanie w postaci zabezpieczenia w niedalekiej przyszłości obiektu realizującego zadania Domu Dziennego Pobytu.
- Obecnie istniejąca infrastruktura sieci wodociągowej wymaga modernizacji dla zwiększenia jakości przesyłu wody do poszczególnych obszarów odbiorców indywidualnych i dla wykorzystania przemysłowego i komercyjnego.
- Sieć kanalizacyjna wymaga dalszej rozbudowy i obejmowania swoim zasięgiem kolejnych gospodarstw domowych przy jednoczesnej rozbudowie oczyszczalni przydomowych w obszarach o mniejszym wskaźniku koncentracji.
- Budowa nowych dróg z pełną infrastrukturą na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą osiedleńczą umożliwi racjonalne wykorzystanie tych terenów i spowodują zainteresowanie inwestorów lokalizowaniem tam biznesu.

6. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY TRZEBIELINO

Przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Gospodarczego dla Gminy Trzebielino na lata 2016 -2025* przyjęto następujące założenia:

- Gmina Trzebielino posiada predyspozycje i możliwości do rozwoju różnych form małej i średniej przedsiębiorczości, kultury, sportu, rekreacji, wypoczynku, mieszkalnictwa, usług socjalnych i zdrowotnych. Jest gminą z szerokim dostępem do oferty edukacyjnej na wszystkich jej poziomach z uwagi na bliskość Słupska, Miastka i Bytowa. Podniesienie konkurencyjności gminy jako obszaru o wysokim poziomie rozwoju społeczno – gospodarczego jest możliwe poprzez wzmocnienie istniejącej oferty inwestycyjnej gminy oraz uzupełnienie jej o nowe formy aktywności w obszarze turystyki, rekreacji i wypoczynku. Prowadzenie monitoringu rodzących się zjawisk społecznych i istniejących problemów społecznych stworzy warunki dla prawidłowego podejmowania decyzji strategicznych dla rozwoju gminy i zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców.
- Należy zadbać, aby rozwój społeczno – gospodarczy gminy Trzebielino nie przebiegał z naruszeniem interesów jego mieszkańców ani kosztem utraty komfortu życia osób, dla których gmina stała się miejscem stałego pobytu i życia rodzinnego.
- Należy doprowadzić do zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów gminy w oparciu o rozwój i powszechną dostępność mieszkańców gminy do infrastruktury technicznej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz gminnych zasobów społecznych.
- Funkcje i uwarunkowania zewnętrzne, jakie niesie za sobą rola najbliższych stanowiących centra gospodarcze miast m.in. Słupska, Miastka i Bytowa wymuszają synergii gminy Trzebielino w wielu obszarach rozwoju społeczno – gospodarczego swojego bliższego i dalszego otoczenia.

7. MISJA

Wizja

Trzebielino - Gmina atrakcyjnie położona w stosunku do centrów gospodarczych i kulturalnych regionu, dobrze skomunikowana, a dzięki licznym atutom środowiska naturalnego oraz rozwiniętej infrastrukturze stwarzająca korzystne warunki zamieszkania, spędzania wolnego czasu oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

MISJA

Teraźniejszością i przyszłością Gminy Trzebielino jest jej zrównoważony rozwój w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym, gospodarczym i społecznym, umożliwiający przekształcenie gminy w wyróżniające się w otoczeniu ośrodków miejskich atrakcyjne miejsce zamieszkania, pracy i wypoczynku z dobrze wykształconymi i silnymi funkcjami gospodarczymi, turystycznymi, rekreacyjnymi i wypoczynkowymi o znaczeniu regionalnym.

8. SŁOWNICZEK

Diagnoza, przy uwzględnieniu przyjętej misji rozwoju gospodarczego gminy Trzebielino, stała się podstawą podjęcia prac nad częścią strategiczną opracowania i punktem odniesienia przy określaniu priorytetów i celów szczegółowych, które mają przybliżyć realizację tej misji.

W niniejszym opracowaniu zastosowano następującą strukturę planu strategicznego:

Wizja

Widzenie i wyobrażenia, oznacza szeroką koncepcję, pożądany obraz przyszłości gminy i jej miejsca w otoczeniu, wyrażanie intencji i aspiracji bez szczegółowego określenia sposobów i środków osiągania celów.

Misja

Misja jest elementem, który ma motywować do podejmowania działań. Jednocześnie pełni funkcję integrującą dla różnych, często będących w sprzeczności interesów, środowisk życia gospodarczego i społecznego, skupionych wokół pewnej wiodącej dziedziny. Niniejsza Misja jest oparta na długofalowej osi, która została wyodrębniona w *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020*.

Priorytety

Priorytety rozwoju są to główne obszary działań, jakie powinny być uwzględnione w ciągu okresu objętego *Strategią*. Inaczej można powiedzieć, że są to wybrane dziedziny rozwoju społeczno - gospodarczego na bazie, których powinna zostać zbudowana sfera działalności rozwojowej. Efektem prac konsultacyjnych oraz szerokich analiz uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych wyodrębniono pięć obszarów priorytetowych dla gminy Trzebielino.

Cele szczegółowe

Cele szczegółowe pokazują działania, które odnoszą się do polityki średniookresowej. Są drogowskazami popartymi narzędziami i sposobami wspierania rozwoju społeczno – gospodarczego w gminie.

Kierunki działania

Wyznaczają kierunki realizacji celów szczegółowych stanowiąc podstawę do formułowania konkretnych programów operacyjnych będących już zbiorem projektów i zadań z określonej dziedziny zagadnień społeczno - gospodarczych mających bezpośredni wpływ na rozwój gminy. Dla kierunków wyodrębniono również wskaźniki produktu i rezultatu, które pozwolą na bieżącą weryfikację zadań wyodrębnionych w dokumentach programów sektorowych dla Gminy Trzebielino. Jednocześnie należy zaznaczyć, że taki układ charakterystyki każdego kierunku (w tym zastosowane wskaźniki oceny), odpowiada logice konstruowania matryc projektów do funduszy UE.

9. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 46. Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo - cele i kierunki działania

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020;	
Cel strategiczny 2. AKTYWNI MIESZKAŃCY	
Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
1.1. Podniesienie jakości usług w obiektach użyteczności publicznej. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	1.1.1. Standaryzacja usług, w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej gminy. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podniesienie jakości świadczeń usług społecznych i ich standaryzacja do norm obowiązujących w UE oraz zapewnienie komfortu beneficjentom pomocy społecznej w procesach realizacji świadczeń społecznych, w tym przede wszystkim w postaci Domów Dziennego Pobytu o różnych profilach.</i> 1.1.2. Wspieranie wszelkich działań na rzecz poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia. <i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest włączanie się gminy w inicjatywy i projekty, których główną ideą jest poprawa infrastruktury obiektów służby zdrowia a być może stworzenia warunków dla konkurencyjności usług podstawowej opieki zdrowotnej dla podniesienia jej jakości i dostępności.</i> 1.1.3. Rozszerzenie zakresu i konsekwentna realizacja profilaktyki i edukacji zdrowotnej. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest aktywny udział gminy i organizacji pozarządowych przy aktywnym udziale środowisk lekarskich w tworzeniu projektów profilaktyki zdrowotnej i edukacji zdrowotnej mieszkańców gminy Trzebielino w ramach partnerstw publiczno – społecznych.</i> 1.1.4. Przebudowa i rozbudowa infrastruktury publicznej służącej bezpośrednio mieszkańcom gminy i odwiedzającym gminę turystom, handlowcom i przedsiębiorcom. <i>Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest modernizacja przystanków autobusowych oraz organizacja spójności komunikacyjnej pomiędzy usługodawcami transportu publicznego, organizacja miejsc rekreacji i wypoczynku oraz otwartych miejsc dla handlu w tym m.in. budowa targowiska w Trzebielinie.</i> 1.1.5. Informatyzacja oraz usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej w ramach projektu e-urząd.

Cele operacyjne: 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego 1.5. Działania na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.	pozarządowymi. 1.4.2. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego. <i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, a także terapii rodzinnej, zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo oraz podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.</i> 1.4.3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami. <i>Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży, szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi oraz tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych.</i> 1.5.1. Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.
<i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego 1.6. Podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku.	<i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest realizacja programów profilaktycznych zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności oraz zwiększenie dostępu do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych ds. poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, w tym wspieranie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.</i> 1.5.2. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem. <i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest zwiększenie dostępu do obiektów użyteczności publicznej poprzez likwidację barier architektonicznych. Ponadto kierunek ten zmierza do zapewnienia zajęć rewalidacyjnych w zależności od rodzaju niepełnosprawności.</i> 1.6.1. Poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych. <i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest rozwijanie systemu pomocy osobom starszym w ich środowisku zamieszkania oraz zwiększenie dostępności tych osób do mieszkań chronionych w tym utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych.</i>
<i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	1.6.2. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących Gminę Trzebielino. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku są działania w kierunku rozwijania i upowszechniania idei powołania klubu seniora i systematyczna współpraca z Domami Pomocy Społecznej i Zakładami Opieki Zdrowotnej w gminach sąsiadujących oraz promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, a także budowa (uruchomienie) Dziennego Domu</i>

Tabela 47. Środowisko naturalne, ochrona środowiska i turystyka - cele i kierunki działania

ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020; Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
2.1. Podejmowanie działań dla podniesienia jakości ochrony środowiska w gminie Trzebielino. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 3.3. Dobry stan środowiska	2.1.1. Przebudowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i budowa sieci kanalizacji deszczowej, w tym uzbrojenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze. <i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest przede wszystkim budowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej w obszarach dotąd nieskanalizowanych z włączeniem terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe oraz budowa sieci kanalizacji deszczowej na obszarach zwartej zabudowy</i> 2.1.2. Usprawnienie systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy. <i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku przede wszystkim jest zwiększenie asortymentu segregowanych odpadów na obecnych zasadach outsorsingu.</i> 2.1.3. Kontynuacja działań zmierzających do ochrony powietrza. <i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest promocja i wdrażanie ekologicznych systemów grzewczych.</i> 2.1.4. Zwiększenie zasobów zieleni i lesistości gminy poprzez nasadzenie drzew i krzewów na terenie parków i w pasach drogowych oraz poprawa dostępności tych obszarów dla mieszkańców i turystów. <i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest odbudowa zieleni, rewitalizacja parków w tym parków w Trzebielinie Zielonej i Suchorzu w tym nasadzenia nowych drzew, przy rozważeniu możliwości przekształcenia jednego z parków w park tematyczny oraz zagospodarowanie turystyczne rzeki Pokrzywnej i Wieprzy.</i> 2.2. Stworzenie warunków do rozwoju różnych form turystyki na terenie gminy Trzebielino. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna
	2.2.1. Budowa infrastruktury sprzyjającej rozwojowi różnych form turystyki w obszarach predestynowanych do tej formy wypoczynku. <i>Opis kierunku: Budowa infrastruktury ścieżek przyrodniczych, miejsc rekreacji i wypoczynku, dróg dojazdowych, ścieżek rowerowych, miejsc parkingowych w obszarach atrakcyjnych turystycznie z jednoczesną promocją działalności agroturystycznej w porozumieniu z Lokalną Grupą Działania.</i> 2.2.2. Zagospodarowanie turystyczne jeziora Trzebielińskiego

	oraz naturalnych rozlewisk i oczek wodnych <i>Opis kierunku: Oczyszczenie jeziora, utworzenie linii brzegowej, a także uregulowanie własności gruntów jeziora oraz drogi dojazdowej dla potrzeb rekreacji i wypoczynku., utworzenie dróg dojazdowych oraz stworzenie warunków do użytkowania tych terenów na potrzeby rekreacji i wypoczynku.</i>
--	--

Tabela 48. Oświata, kultura i sport - cele i kierunki działania

OŚWIATA, KULTURA, SPORT Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020; Cel strategiczny 1.NOWOCZESNA GOSPODARKA Cel strategiczny 2.AKTYWNI MIESZKAŃCY	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
3.1. Podwyższenie jakości oferty gminy w zakresie rekreacji i wypoczynku. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 1.3.Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	3.1.1.Bieżące remonty istniejącej w gminie infrastruktury sportowej i budowa nowych obiektów sportowych i przeznaczonych dla rekreacji i wypoczynku. <i>Opis kierunku: W ramach tego kierunku zakłada się remont i modernizację oraz budowę nowych obiektów sportowych takich jak otwarte zewnętrzne siłownie, trakty spacerowe, ścieżki rowerowe.</i> 3.1.2.Budowa, przebudowa i doposażenie istniejących obiektów kultury. <i>Opis kierunku: W ramach tego kierunku przewiduje się rewitalizację zespołów parkowych oraz innych obiektów z przeznaczeniem min. na działalność kulturalną ze szczególnym uwzględnieniem utworzenia Gminnego Ośrodka Kultury połączonego z Domem Dziennego Pobytu.</i> 3.1.3.Przebudowa i rozbudowa infrastruktury terenów rekreacyjnych. <i>Opis kierunku: W ramach powyższego kierunku przewiduje się budowę nowych wewnętrznych ścieżek rowerowych oraz ścieżek pieszych wraz infrastrukturą, doposażenie istniejących placów zabaw w nowe urządzenia, w tym dla dzieci niepełnosprawnych oraz budowę nowych placów, renowację i wstawienie nowych ławek w miejscach rekreacji i wypoczynku.</i>
3.2. Podejmowanie działań w zakresie zwiększania jakości oferty edukacyjnej i dostosowania jej do potrzeb jej beneficjentów i rynku pracy.	3.2.1.Organizowanie równego dostępu uczniom do zajęć pozalekcyjnych. <i>Opis kierunku: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest realizacja działań umożliwiających realizację programów edukacyjnych w ramach otwartych zajęć sportowo – rekreacyjnych</i>

<i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	<i>z wykorzystaniem obiektów sportowych szkół.</i> 3.2.2. Tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest kontynuacja zakupów inwestycyjnych oraz zwiększenie nakładów finansowych na ich realizację, które pozwolą w placówkach oświatowych gminy na wprowadzenie nowoczesnych metod i programów nauczania.</i> 3.2.3. Podejmowanie działań zwiększających dostępność oferty kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i kształcenia ustawicznego w najbliższym otoczeniu gminy i w samej gminie. <i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest ds. udostępnianie majątku komunalnego zainteresowanym instytucjom chcącym tworzyć na terenie gminy Trzebielino zorganizowane formy edukacji ponadgimnazjalnej oraz wspieranie oferty edukacyjnej w tym zakresie w najbliższym otoczeniu gminy Trzebielino.</i> 3.2.4. Prowadzenie remontów, przebudowa i budowa obiektów w ramach działań zwiększających ofertę opieki pozaszkolnej. <i>Opis kierunku: w ramach tego kierunku przewiduje się. tworzenie warunków dla uruchomienia żłobka i nowych miejsc w przedszkolu na terenie gminy.</i>
--	--

Tabela 49. Rozwój gospodarczy - cele i kierunki działania

ROZWÓJ GOSPODARCZY	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020;	
Cel strategiczny 1.NOWOCZESNA GOSPODARKA	
Cel strategiczny 2.AKTYWNI MIESZKAŃCY	
Cel strategiczny 3.ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
4.1.Tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 1.1Wysoka efektywność przedsiębiorstw	4.1.1. Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi na terenie gminy. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest współpraca instytucjami, które zajmują się obsługą inwestorów, wyszukiwaniem dla nich terenów inwestycyjnych i atrakcyjnych miejsc do prowadzenie biznesu oraz dążenie do wzmocnienia współpracy z tzw. otoczeniem biznesu mogącym stworzyć dodatkowe atrakcyjne warunki inwestowania w Gminie.</i> 4.1.2.Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (z ang. HT - High-Tech Industry). <i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej z zakresu ochrony środowiska, dostępu do technologii informatycznych i sprawnej organizacji nowoczesnych centrów logistycznych.</i> 4.1.3.Tworzenie i inicjowanie różnorodnych systemów wsparcia inwestorów i przedsiębiorców chcących inwestować lub realizujących swoje przedsięwzięcia biznesowe na terenie gminy. <i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest szeroko rozumiane wspieranie biznesu i promowanie wdrażania zasad „Społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw” (z ang. CSR – Corporate Social Responsibility).</i> 4.2.Podejmowanie działań w zakresie promocji gminy. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 1.1Wysoka efektywność przedsiębiorstw 4.2.1.Opracowanie strategii promocji gminy Trzebielino. <i>Opis kierunku: Celem kierunku jest utworzenia strategii lub planu promocji, która wskazywałaby na główne produkty markowe gminy a jednocześnie zaproponowałaby szczegółowe rozwiązania marketingowe i reklamowe, które przełożyłyby się bezpośrednio na szybki rozwój gospodarczy gminy.</i> 4.2.2.Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest wypracowanie spójnego systemu współpracy z ośrodkami</i>

4.3.Tworzenie warunków na rzecz kompatybilności wszystkich zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami określonymi przestrzenią gminy. Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020 Cele operacyjne: 1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	<i>masowego przekazu, które pozwolą na stworzenie pozytywnego wizerunku gminy. Odpowiedź dla sprawnej organizacji działań w tym kierunku winna przynieść strategia promocji.</i> 4.2.3.Stworzenie systemu wizualnej identyfikacji gminy. <i>Opis kierunku: Kierunek ten winien jednoznacznie odpowiedzieć jakie symbole gminy winny zostać włączone w system promocji. Skuteczna realizacja tego kierunku jest możliwa po opracowaniu Strategii promocji gminy.</i> 4.3.1. Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego gminy. <i>Opis kierunku: Główną ideą kierunku jest aktualizacja polityki przestrzennej gminy poprzez wskazanie w Studium terenów strategicznych dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, zgodnie z określonymi w Strategii kierunkami rozwoju do 2025 roku.</i> 4.3.2.Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obszarach predestynowanych pod inwestycje, zabudowę mieszkaniową z określeniem funkcji tej zabudowy oraz pod funkcje rekreacyjne o charakterze publicznym tworzących warunki do rozwoju różnych form turystyki.</i> 4.3.3. Nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie skoordynowania planów rozwoju społeczno-gospodarczego. <i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest stworzenie katalogu „wspólnych spraw” dotyczących planowania przestrzennego, rozwoju funkcji mieszkaniowych, terenów inwestycyjnych, rozwoju rynku pracy, ustalania priorytetów edukacyjnych, czy wspólnych działań na rzecz rozwoju turystyki.</i>
--	--

Tabela 50. Infrastruktura - cele i kierunki działania

INFRASTRUKTURA Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020; Cel strategiczny 1.NOWOCZESNA GOSPODARKA Cel strategiczny 2.AKTYWNI MIESZKAŃCY Cel strategiczny 3.ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis

5.1.Podejmowanie działań w kierunku polepszenia standardu i jakości komunikacyjnej na terenie gminy Trzebielino. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 3.1.Sprawny system transportowy	5.1.1.Budowa, przebudowa ulic i dróg na terenie gminy Trzebielino. <i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest budowa, przebudowa i modernizacja sieci drogowej oraz poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa użytkowników tym w m.in. przebudowa nawierzchni drogi, chodników wraz z budową kanalizacji sanit. deszczowej w Suchorzu, przebudowa drogi gminnej nr 160006G w miejscowości Zielin, drogi gminnej 160014G oraz budowa parkingu w miejscowości Trzebielino . Przebudowa drogi gminnej Dolno-Glewnik</i> 5.1.2.Budowa sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy o funkcjach mieszkalnych, turystycznych i rekreacyjnych- <i>Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest budowa ścieżek rowerowych wraz z punktami przesiadkowymi i innymi elementami transportu publicznego oraz ich ścisłe powiązanie.</i>
5.2.Podjęcie działań w kierunku rewitalizacji i przebudowy obiektów komunalnych wraz z przyległymi do tych obiektów terenami gminnymi. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	5.2.1.Przeciwdziałanie degradacji obiektów budowlanych, w tym komunalnych, o wartościach architektonicznych, znaczeniu historycznym, społecznym i publicznym poprzez realizację projektów rewitalizacji, przebudowy i remontów tych obiektów w tym świetlic wiejskich ich otoczenia, obiektów oświatowych i służących realizacji polityki społecznej. <i>Opis kierunku: Ideą jest realizacja inwestycji dotyczących renowacji, przebudowy budynków użyteczności publicznej oraz ich otoczenia w tym świetlic wiejskich wraz przyległymi do nich terenami poprzez m.in. budowę placów zabaw i siłowni zewnętrznych.</i> 5.2.2.Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu renowację obiektów zabytkowych. <i>Opis kierunku: Idea ta zawiera działania inspirujące do renowacji i przebudowy obiektów zabytkowych i charakterystycznych dla regionu zabudowań, kościołów, cmentarzy itp.</i>
5.3.Intensywne działania w zakresie przebudowy i rozbudowy infrastruktury technicznej gminy. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020</i> Cele operacyjne: 3.3.Dobry stan środowiska	5.3.1.Realizacja zadań w zakresie i rozwoju sieci kanalizacyjnych, wodociągowych oraz alternatywnych źródeł energii. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest rozbudowa infrastruktury technicznej w tym -modernizacja sieci wodociągowych, w tym również w kierunkach nowych inwestycji, rozbudowa sieci i promowanie alternatywnych źródeł energii na potrzeby bytowe i gospodarcze. Rozbudowa sieci wodociągowej z Cetynia do Starkowa ze Starkowa do Zielinia, następna sieć z Trzebielina do Glewnika i Bąkowa, budowa sieci kanalizacji sanitarnej z Objezierza do Suchorza i włączanie do tej sieci wsi Moczydło i z Uliszkowic do Suchorza, skanalizowanie miejscowości Poborowo, Cetyn i włączenie ich do oczyszczalni w Zielinie, włączenie do kanalizacji sanitarnej miejscowości Bąkowo, Dolno i włączenie ich do</i>

oczyszczalni w Trzebielinie. Skanalizowanie miejscowości Gumieniec i Mieszewo.

5.3.2. Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych punktów świetlnych.

Opis kierunku: Kierunek ten obejmuje rozbudowę, nie tylko sieci oświetlenia ulicznego, ale również oświetlenie ścieżek parkowych, rowerowych i dróg osiedlowych i przystanków komunikacji zbiorowej w tym przebudowa oświetlenia drogowego w m. Suchorze.

10. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Ocena strategicznych dokumentów zawierających programy rozwoju winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

W celu umożliwienia pośredniego dokonywania ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy Strategią gminy a strategiami sektorowymi oraz Wieloletnim Planem Inwestycyjnym. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju gminy w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów operacyjnych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji Strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego planowania rozwoju gminy Trzebielino.

Dla spełnienia powyższych wymagań, każdy cel operacyjny wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem Strategii na poziomie celów operacyjnych (używając wskaźników produktu i rezultatu przypisanych tym celom) winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego wdrażanie, w tym wypadku – samorząd gminny.

Wizja i misja gminy Trzebielino zawarta w Strategii sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia ich realizacji nie jest możliwa. Można jednak ocenić stopień realizacji celów operacyjnych. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z realizowanymi i planowanymi do realizacji przedsięwzięciami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki.

W charakterystyce każdego z celów operacyjnych zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania Strategii na poziomie celów operacyjnych zawiera poniższa tabela. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2016 (stan na 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną 2017) umożliwi dokonanie w latach 2020 i 2025 ocen realizacji Strategii pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. i okresowej.) kontroli realizacji Strategii. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania Strategii Rozwoju Gminy Trzebielino.

Tabela 51. Wskaźniki monitoringu Strategii rozwoju Gminy Trzebielino na lata 2016-2025

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2016, lata oceny: 2022 i 2031			
1.1.	Podniesienie jakości usług w obiektach użyteczności publicznej.		
	Kierunki działania		
1.1.1.	Standaryzacja usług, w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej gminy.	Liczba projektów, których celem była standaryzacja usług, w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach polityki społecznej.	- Ilość w (szt.) obiektów wystandaryzowanych (dostosowanych do potrzeb ich klientów) - Ilość osób korzystających corocznie z obiektów wymienionych wyżej
1.1.2.	Wspieranie wszelkich działań na rzecz poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia.	Liczba projektów zrealizowanych, zainicjowanych rzecz poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia.	Liczba pacjentów korzystających z obiektów służby zdrowia po modernizacji.
1.1.3.	Rozszerzenie zakresu i konsekwentna realizacja profilaktyki i edukacji zdrowotnej.	Liczba projektów zrealizowanych na rzecz profilaktyki i edukacji zdrowotnej.	Liczba mieszkańców gminy uczestniczących w projektach zrealizowanych na rzecz profilaktyki i edukacji zdrowotnej w ciągu roku.
1.1.4.	Przebudowa i rozbudowa infrastruktury publicznej służącej bezpośrednio mieszkańcom gminy i odwiedzającym gminę turystom, handlowcom i przedsiębiorcom.	Liczba inwestycji i przedsięwzięć remontowych, których celem była rozbudowa infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowej, obszarów rekreacji i wypoczynku, targowisk	Liczba mieszkańców oraz turystów korzystających infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowej, obszarów rekreacji i wypoczynku, targowisk po modernizacji w ciągu roku.
1.1.5.	Informatyzacja oraz usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej w ramach projektu e-urząd.	Liczba projektów zrealizowanych dla oraz usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej w ramach projektu e-urząd.	Liczba osób korzystających z systemu e-urząd w ciągu roku.

1.2.	Podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Trzebielino.		
	Kierunki działania		
1.2.1.	Budowa systemu monitoringu wizyjnego na terenie gminy Trzebielino i stworzenie podstaw do jego realnego wykorzystania w zakresie poprawy bezpieczeństwa.	Liczba podjętych działań i projektów w kierunku budowa systemu monitoringu wizyjnego na terenie gminy Trzebielino	- Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych i sakralnych. - Powierzchnia w m² zrewitalizowanych obiektów zabytkowych.
1.2.2.	Poprawa bezpieczeństwa w obszarach turystyki pieszej i rowerowej.	Liczba podjętych działań i projektów inwestycyjnych, których celem była poprawa bezpieczeństwa w obszarach turystyki pieszej i rowerowej .	- Ilość kilometrów wybudowanych ścieżek rowerowych, tras biegowych i nordic walking - Ilość instalacji oświetlających trasy rowerowe, ilość skrzyżowań bezkolizyjnych, itp.
1.2.3.	Wspieranie działań organizacji pozarządowych oraz służb ponadgminnych realizujących zadania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego.	Liczba podjętych działań i projektów wspierających działań organizacji pozarządowych oraz służb ponadgminnych realizujących zadania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego	- Ilość przestępstw i wykroczeń dokonanych na terenie gminy każdego roku - Ilość wypadków drogowych mających miejsce na terenie gminy każdego roku.
1.3.	Podjęcie działań w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Trzebielino.		
	Kierunki działania		
1.3.1	Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową.	Liczba zorganizowanych działań na rzecz wzrostu powierzchni (w m2) terenów pod zabudowę mieszkaniową.	Liczba nowych inwestycji na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.
1.3.2.	Aktywizowanie działań w zakresie zapewnienia mieszkań socjalnych stosownie do potrzeb gminy.	Powierzchnia (m²) mieszkań socjalnych w gminie.	Liczba mieszkańców (rodzin) korzystających z oferty mieszkań socjalnych na terenie gminy.
1.4.	Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie oraz wzmacniającego pozycję dziecka.		
	Kierunki działania		

1.4.1.	Wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym we współpracy z sektorem pozarządowym.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym we współpracy z sektorem pozarządowym.	- Liczba mieszkańców gminy korzystających z projektów wzmacniających rodziny i dzieci. - Liczba organizacji pozarządowych uczestniczących w projektach wzmacniających rodziny i dzieci.
1.4.2.	Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem była pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego.	Liczba mieszkańców gminy korzystających z projektów których celem była pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego
1.4.3.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.	Liczba dzieci korzystających z projektów których celem było zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
1.5.	Działania na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.		
	Kierunki działania		
1.5.1.	Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z projektów których celem było zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.
1.5.2.	Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem była integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z projektów których celem była integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
1.6.	Podjęmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku.		
	Kierunki działania		

1.6.1.	Poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych.	Liczba osób starszych (65+) korzystających z projektów których celem było poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych.
1.6.2.	Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących Gminę Trzebielino.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących Gminę Trzebielino.	Liczba osób seniorów zamieszkujących Gminę Trzebielino korzystających z projektów których celem było przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów.
1.7.	Aktywizowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.		
	Kierunki działania		
1.7.1.	Redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego.	Liczba mieszkańców gminy korzystających z projektów których celem było redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego
1.7.2.	Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w ramach promocji zawodowej i aktywizacji lokalnego rynku pracy.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w ramach promocji zawodowej i aktywizacji lokalnego rynku pracy.	Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy korzystających z projektów których celem było tworzenie systemu wsparcia w ramach promocji zawodowej i aktywizacji lokalnego rynku pracy.
1.7.3.	Wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba mieszkańców gminy z problemami uzależnień korzystających z projektów których celem było wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.
1.8	Tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi.		
1.8.1.	Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem była profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej.	- Ilość zrealizowanych na terenie gminy projektów integrujących lokalną społeczność. - Liczba organizacji

			pozarządowych uczestnicząca w projektach integracyjnych.
1.8.2	Wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego.	Liczba projektów zrealizowanych, których celem było wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego.	- Liczba organizacji pozarządowych, uczestnicząca w projektach realizowanych przez gminę. - Liczba mieszkańców uczestnicząca we wszelkich inicjatywach społecznych organizowanych przez gminę.
2.1	Podjęmowanie działań dla podniesienia jakości ochrony środowiska w gminie Trzebielino.		
	Kierunki działania		
2.1.1.	Przebudowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i budowa sieci kanalizacji deszczowej, w tym uzbrojenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze	- Liczba w kilometrach sieci kanalizacyjnej - Liczba w kilometrach sieci kanalizacji deszczowej - Powierzchnia w m2 uzbrojonych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze.	- Liczba mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej. - Liczba obiektów mieszkalnych i gospodarczych powstałych na nowo uzbrojonych terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze.
2.1.2.	Usprawnienie systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy.	Liczba projektów których celem jest usprawnienie systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy.	Liczba mieszkańców gminy uczestniczących w systemie selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy.
2.1.3.	Kontynuacja działań zmierzających do ochrony powietrza.	Liczba projektów których cele są działania zmierzających do ochrony powietrza zarówno w zakresie zanieczyszczeń jak i nieprzyjemnych zapachów i odorów.	Liczba zidentyfikowanych obszarów gminy, na których występują przekroczenia zanieczyszczenia powietrza lub występuje zjawisko nieprzyjemnych zapachów i odorów.
2.1.4.	Zwiększenie zasobów zieleni j i lesistości gminy poprzez nasadzenie drzew i krzewów na terenie parków i w pasach drogowych.	Powierzchnia w m2 zrewitalizowanych parków i pasów drogowych na których dokonano nowych nasadzeń drzew i krzewów.	Powierzchnia (w km²) lasów i terenów zielonych na terenie gminy i poszczególnych miejscowości.
2.2.	Stworzenie warunków do rozwoju różnych form turystyki na terenie gminy Trzebielino.		
	Kierunki działania		

2.2.1.	Budowa infrastruktury sprzyjającej rozwojowi różnych form turystyki w obszarach predestynowanych do tej formy wypoczynku.	Liczba kilometrów infrastruktury ścieżek przyrodniczych, miejsc rekreacji i wypoczynku(m2) , dróg dojazdowych, ścieżek rowerowych, miejsc parkingowych (m2) w obszarach atrakcyjnych turystycznie .	Liczba mieszkańców i turystów korzystających z infrastruktury ścieżek przyrodniczych, miejsc rekreacji i wypoczynku, dróg dojazdowych, ścieżek rowerowych, miejsc parkingowych w obszarach atrakcyjnych turystycznie każdego rok.
2.2.2.	Zagospodarowanie turystyczne jeziora Trzebielińskiego oraz naturalnych rozlewisk i oczek wodnych	Liczba projektów mających na celu realne zagospodarowanie jeziora Trzebielińskiego, naturalnych rozlewisk i oczek wodnych dla celów rekreacji i wypoczynku.	Liczba mieszkańców i turystów korzystających z infrastruktury zagospodarowanych na cele turystyczne, jezior, naturalnych rozlewisk i oczek wodnych.
3.1.	Podwyższenie jakości oferty gminy w zakresie rekreacji i wypoczynku.		
	Kierunki działania		
3.1.1.	Bieżące remonty istniejącej w gminie infrastruktury sportowej i budowa nowych obiektów sportowych i przeznaczonych dla rekreacji i wypoczynku.	Liczba projektów mających na celu remont, budowę i przebudowę istniejącej w gminie infrastruktury sportowej.	- Powierzchnia w m2 istniejącej w gminie infrastruktury sportowej zamkniętej. - Powierzchnia w m2 istniejącej w gminie infrastruktury sportowej otwartej.
3.1.2.	Budowa, przebudowa i doposażenie istniejących obiektów kultury.	- Powierzchnia w m2 istniejących obiektów kultury. - Powierzchnia w m2 funkcji Domu Dziennego Pobytu.	Liczba osób korzystających z istniejących obiektów kultury i Domu Dziennego Pobytu każdego roku.
3.1.3.	Przebudowa i rozbudowa infrastruktury terenów rekreacyjnych.	- Liczba inicjatyw i projektów stworzonych na terenie gminy, których celem była przebudowa i rozbudowa infrastruktury terenów rekreacyjnych. - Powierzchnia w m2 infrastruktury terenów rekreacyjnych.	Liczba użytkowników korzystających z przebudowanej i rozbudowanej infrastruktury terenów rekreacyjnych każdego roku.
3.2.	Podjęmowanie działań w zakresie zwiększania jakości oferty edukacyjnej i dostosowania jej do potrzeb jej beneficjentów i rynku pracy.		

	Kierunki działania		
3.2.1.	Organizowanie równego dostępu uczniom do zajęć pozalekcyjnych.	Liczba projektów których celem było organizowanie równego dostępu uczniom do zajęć pozalekcyjnych.	Liczba uczniów z terenu gminy korzystających z projektów których celem było organizowanie równego dostępu uczniom do zajęć pozalekcyjnych
3.2.2.	Tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy.	Liczba projektów których celem było tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy.	Liczba uczniów z terenu gminy korzystających z projektów których celem było tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania.
3.2.3.	Podejmowanie działań zwiększających dostępność oferty kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i kształcenia ustawicznego w najbliższym otoczeniu gminy i w samej gminie.	Liczba projektów których celem było zwiększenie oferty kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i kształcenia ustawicznego w najbliższym otoczeniu gminy i w samej gminie.	Liczba uczniów z terenu gminy korzystających ze zwiększonej oferty kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i kształcenia ustawicznego w najbliższym otoczeniu gminy i w samej gminie..
3.2.4.	Prowadzenie remontów, przebudowa i budowa obiektów w ramach działań zwiększających ofertę opieki pozaszkolnej.	- Liczba i rodzaj obiektów na terenie gminy zwiększających ofertę opieki pozaszkolnej. - Uruchomienie żłobka	- Liczba dzieci korzystających z obiektów oferujących opiekę pozaszkolną. - Liczba dzieci korzystających ze żłobka.
4.1.	Tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy. Kierunki działania		
4.1.1.	Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi na terenie gminy.	- Liczba projektów których celem było inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi na terenie gminy. - Liczba instytucji otoczenia biznesu w realizacji w/w projektów.	- Liczba nowych inwestycji powstałych z udziałem kapitału zewnętrznego. - Liczba nowych inwestycji powstałych z udziałem kapitału wewnętrznego.
4.1.2.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (z ang. HT - High-Tech Industry).	Liczba utworzonych projektów mających na celu uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną	Liczba nowych inwestycji powstałych z udziałem kapitału zewnętrznego w tym z udziałem HT.

		- infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii. - Powierzchnia w m2 uzbrojonych terenów inwestycyjnych tym dla potrzeb wysokich technologii	Liczba nowych inwestycji powstałych z udziałem kapitału wewnętrznego w tym z udziałem HT.
4.1.3.	Tworzenie i inicjowanie różnorodnych systemów wsparcia inwestorów i przedsiębiorców chcących inwestować lub realizujących swoje przedsięwzięcia biznesowe na terenie gminy.	Liczba utworzonych projektów mających na celu tworzenie i inicjowanie różnorodnych systemów wsparcia inwestorów i przedsiębiorców chcących inwestować lub realizujących swoje przedsięwzięcia biznesowe na terenie gminy.	- Liczba nowych inwestycji powstałych z udziałem kapitału zewnętrznego w każdy roku. - Liczba nowych inwestycji powstałych z udziałem kapitału wewnętrznego w każdym roku.
4.2.	Podejmowanie działań w zakresie promocji gminy.		
4.2.1.	Opracowanie strategii promocji gminy Trzebielino.	Opracowanie strategii lub planu promocji gminy Trzebielino.	Liczba projektów promocyjnych utworzonych i zrealizowanych na podstawie opracowanej Strategii promocji lub planu promocji gminy.
4.2.2.	Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.	Liczba utworzonych projektów mających na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.	Liczba publikacji medialnych na temat gminy Trzebielino w prasie, radiu, telewizji, Internecie z podziałem na media lokalne, regionalne, ogólnopolskie, europejskie.
4.2.3	Stworzenie systemu wizualnej identyfikacji gminy.	Liczba projektów których celem było tworzenie systemu wizualnej identyfikacji gminy.	Liczba odbiorców, publikacji, zdarzeń, które można określić zainteresowaniem gminą na skutek wdrożenia systemu wizualnej identyfikacji gminy.
4.3	Tworzenie warunków na rzecz kompatybilności wszystkich zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami określonymi przestrzenią gminy.		
4.3.1	Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego gminy.	Uchwalenie zaktualizowanego w stosunku do 2016 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego gminy.	Istotne zmiany funkcji poszczególnych obszarów gminy w stosunku do poprzednio obowiązującego Studium (przed 2016 rokiem)
4.3.2.	Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych.	Liczba sporządzonych planów miejscowych.	Powierzchnia w % gminy objęta planami miejscowymi.
4.3.3	Nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie skoordynowania planów rozwoju społeczno-gospodarczego.	Liczba projektów (spotkań), uzgodnień w ramach współpracy z	Liczba wspólnych przedsięwzięć, projektów realizowanych

		sąsiednimi gminami w zakresie skoordynowania planów rozwoju społeczno-gospodarczego.	z sąsiednimi gminami w ramach współpracy w zakresie skoordynowania planów rozwoju społeczno-gospodarczego.
5.1.	Podejmowanie działań w kierunku polepszenia standardu i jakości komunikacyjnej na terenie gminy Trzebielino.		
5.1.1.	Budowa, przebudowa ulic i dróg na terenie gminy Trzebielino.	Ilość w kilometrach wybudowanych i przebudowanych ulic i dróg na terenie gminy Trzebielino.	Średnia dobową ilość pojazdów przejeżdżających przez nowo wybudowane lub przebudowane ulice i drogi na terenie gminy Trzebielino przed i po realizacji inwestycji.
5.1.2.	Budowa sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy o funkcjach mieszkalnych, turystycznych i rekreacyjnych.	Liczba projektów mających na celu budowę sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy o funkcjach mieszkalnych, turystycznych i rekreacyjnych	Ilość mieszkańców, turystów korzystających z sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy o funkcjach mieszkalnych, turystycznych i rekreacyjnych
5.2.	Podjęcie działań w kierunku rewitalizacji i przebudowy obiektów komunalnych wraz z przyległymi do tych obiektów terenami gminnymi.		
5.2.1.	Przeciwdziałanie degradacji obiektów budowlanych, w tym komunalnych, o wartościach architektonicznych, znaczeniu historycznym, społecznym i publicznym poprzez realizację projektów rewitalizacji, przebudowy i remontów tych obiektów w tym świetlic wiejskich ich otocznia, obiektów oświatowych i służących realizacji polityki społecznej	Liczba projektów mających na celu przeciwdziałanie degradacji obiektów budowlanych, w tym komunalnych, o wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym, społecznym i publicznym poprzez realizację rewitalizację przebudowę i remonty tych obiektów w tym świetlic wiejskich ich otocznia, obiektów oświatowych i służących realizacji polityki społecznej.	Liczba zrewitalizowanych obiektów budowlanych, w tym komunalnych, o wartościach architektonicznych, znaczeniu historycznym, społecznym i publicznym, w tym świetlic wiejskich ich otocznia, obiektów oświatowych i służących realizacji polityki społecznej.
5.2.2.	Inicjowanie działań mających na celu renowację obiektów	Liczba projektów mających na celu inicjowanie działań mających na celu renowację obiektów.	Liczba zabytkowych obiektów znajdujących się na terenie gminy objętych renowacją każdego roku.
5.3.	Intensywne działania w zakresie przebudowy i rozbudowy infrastruktury technicznej gminy.		
5.3.1.	Realizacja zadań w zakresie i rozwoju sieci kanalizacyjnych, wodociągowych oraz alternatywnych źródeł energii.	- Ilość kilometrów sieci kanalizacyjnych, wodociągowych oddanych użytku w każdym z okresów sprawozdawczych. - Ilość instalacji alternatywnych źródeł energii.	Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnych, wodociągowych w każdym z okresów sprawozdawczych.

			• Liczba mieszkańców korzystających alternatywnych źródeł energii.
5.3.2.	Przebudowa, remont i modernizacja oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych punktów świetlnych.	• Liczba projektów mających na celu przebudowę, remont i modernizację oświetlenia ulicznego oraz budowę nowych punktów świetlnych.	• Liczba mieszkańców mieszkających obszarach gminy gdzie nastąpiła modernizacja oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych punktów świetlnych.

WYKAZ RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Położenie Gminy Trzebielino.....	20
Rysunek 2. Trzebielino na mapie powiatu bytowskiego	22
Rysunek 3. Gmina Trzebielino na mapie województwa pomorskiego.....	23
Rysunek 4. Szlak rowerowy "Morenowe Wzgórza"	65
Rysunek 5. Rowerowy szlak "Ciekawostek przyrodniczych"	65
Rysunek 6. Mapa bezrobocia w województwie pomorskim wg stanu na 31.12.2015 r.	73

WYKAZ TABEL:

Tabela 1. Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej	7
Tabela 2. Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce.....	9
Tabela 3. Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie pomorskim i powiecie bytowskim.....	12
Tabela 4. Miejscowe akty prawne dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego obowiązujące w gminie Trzebielino	16
Tabela 5. Wykaz sołectw wchodzących w skład gminy Trzebielino	20
Tabela 6. Sposób użytkowania gruntów w gminie Trzebielino w latach 2012-2015	31
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe gminy Trzebielino w latach 2012-2015.....	32
Tabela 8. Budynki mieszkalne w gminie Trzebielino w latach 2012-2015	33
Tabela 9. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Trzebielino.....	34
Tabela 10. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Trzebielino.....	34
Tabela 11. Układ komunikacyjny gminy Trzebielino	36
Tabela 12. Stan infrastruktury wodociągowej na terenie gminy Trzebielino w latach 2012-2015.....	44
Tabela 13. Stan infrastruktury ściekowej na terenie gminy Trzebielino w latach 2012-2015	47
Tabela 14. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w gminie Trzebielino w latach 2012-2014 r.	50
Tabela 15. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Trzebielino w latach 2012-2015	54
Tabela 16. Struktura lasów w Nadleśnictwach Dretyń, Leśny Dwór, Trzebielino i Warcino.....	57

Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w gminie Trzebielino w latach 2012-2015.....	59
Tabela 18. Podmioty gospodarcze wg form własności w gminie Trzebielino wg stanu na 31.12.2015 r.	60
Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowe w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r.....	60
Tabela 20. Liczba podmiotów gospodarczych , prowadzących działalność gospodarczą wg branż w latach 2012-2015 na terenie gminy Trzebielino.....	61
Tabela 21. Struktura społeczno - demograficzna gminy Trzebielino w latach 2012-2015.....	68
Tabela 22. Stopy bezrobocia w kraju, województwie pomorskim, powiecie bytowski, słupskim i chojnickim oraz w gminie Trzebielino w latach 2011-2015.....	74
Tabela 23. Wybrane dane porównawcze o rynku pracy w gminie Trzebielino, powiecie bytowskim oraz województwie pomorskim w 2014 r.	75
Tabela 24. Bezrobotni w gminie Trzebielino w latach 2012-2015	76
Tabela 25. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Trzebielino w latach 2012-2015.....	78
Tabela 26. Struktura bezrobocia na terenie powiatu bytowskiego wg stanu na 31.12.2015 r.....	79
Tabela 27. Wartości / powody przyznania pomocy przez GOPS w Trzebielinie w latach 2012-2015.....	82
Tabela 28. Popełnione przestępstwa wg rodzaju wraz ze wskaźnikiem ich wykrywalności w latach 2012-2015 na terenie gminy Trzebielino	87
Tabela 29. Aktualny wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych kl. 0 w gminie Trzebielino.....	90
Tabela 30. Aktualny wykaz szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Trzebielino.....	90
Tabela 31. Uczniowie i absolwenci szkół gminnych w gminie Trzebielino	91
Tabela 32. Wykaz obiektów w wojewódzkiej ewidencji zabytków	94
Tabela 33. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Trzebielino	99
Tabela 34. Wykaz cyklicznych imprez organizowanych na terenie gminy Trzebielino	100
Tabela 35. Wykaz obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Trzebielino	101
Tabela 36. Kształtowanie się wyników finansowych gminy Trzebielino w latach 2012-2015	111
Tabela 37. Struktura wydatków w latach 2011-2015.....	113
Tabela 38. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Trzebielino na 1 mieszkańca w latach 2011-2014 na tle powiatu bytowskiego	114

Tabela 39. Dochody własne gminy jako procent dochodu gminy ogółem w latach 2011-2014.....	115
Tabela 40. Struktura dochodów gminy Trzebielino w latach 2012-2015 oraz udział w % do dochodów ogółem.....	115
Tabela 41. Struktura wydatków gminy Trzebielino w latach 2012-2015 oraz udział w % do dochodów ogółem.....	117
Tabela 42. Realizacja ważniejszych inwestycji na przestrzeni lat 2010-2015	119
Tabela 43. Wartość inwestycji w latach 2010-2014, udział środków pochodzących z zewnętrznych źródeł oraz jednostki realizujące zadania inwestycyjne.....	127
Tabela 44. Prognoza Finansowa Gminy Trzebielino na lata 2016 - 2020	127
Tabela 45. Analiza SWOT	153
Tabela 46. Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo - cele i kierunki działania	167
Tabela 47. Środowisko naturalne, ochrona środowiska i turystyka - cele i kierunki działania	171
Tabela 48. Oświata, kultura i sport - cele i kierunki działania	172
Tabela 49. Rozwój gospodarczy - cele i kierunki działania	174
Tabela 50. Infrastruktura - cele i kierunki działania	175
Tabela 51. Wskaźniki monitoringu Strategii rozwoju Gminy Trzebielino na lata 2016-2025.....	179

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1. Sposób użytkowania gruntów w Gminie Trzebielino w 2015 r.	32
Wykres 2. Struktura dróg w gminie Trzebielino	37
Wykres 3. Wielkość zmieszanych odpadów ogółem zebranych w ciągu roku w latach 2012-2014 ...	50
Wykres 4. Struktura procentowa gospodarstw rolnych w gminie Trzebielino w roku 2015	55
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r.	60
Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą wg branż w roku 2015 na terenie gminy Trzebielino.....	62
Wykres 7. Liczba mieszkańców w latach 2004-2014.....	69
Wykres 8. Migracje ludności na pobyt stały w gminie Trzebielino w latach 2010-2014.....	69
Wykres 9. Podział ludności wg ekonomicznych grup na terenie gminy Trzebielino w latach 2011-2014.....	72

Wykres 10. Stopy bezrobocia w kraju, województwie pomorskim, powiecie bytowskim, słupskim i chojnickim oraz w gminie Trzebielino w latach 2011 - 2015.....	75
Wykres 11. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Trzebielino w latach 2012-2015.....	78
Wykres 12. Ilość osób bezrobotnych w gminie Trzebielino na tle gmin powiatu bytowskiego wg stanu na 31.12.2015 r.....	79
Wykres 13. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2015	83
Wykres 14. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem – w województwie pomorskim, powiecie bytowskim i gminie Trzebielino (w %).....	84
Wykres 15. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy w latach 2012-2015.....	85
Wykres 16. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2011-2014 w gminie Trzebielino	89
Wykres 17. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Trzebielino	99
Wykres 18. Dochody i wydatki budżetu gminy Trzebielino w latach 2011-2015	112
Wykres 19. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Trzebielino na 1 mieszkańca w latach 2011-2014.....	114
Wykres 20. Struktura dochodów z wyszczególnionych działów ogółem (w %)	117
Wykres 21. Najniżej ocenione elementy warunków życia w gminie Trzebielinie	131
Wykres 22. Ocena wybranych elementów jakości życia na terenie gminy Trzebielino - oceny dobre	132
Wykres 23. Ocena warunków życia w gminie - oświetlenie.....	132
Wykres 24. Ocena warunków życia w gminie - skanalizowanie gminy	133
Wykres 25. Ocena warunków życia w gminie - dostępność parkingów	133
Wykres 26. Ocena warunków życia w gminie - ilość ścieżek rowerowych.....	134
Wykres 27. Ocena stopnia zagrożenia problemem – dostęp do Internetu szerokopasmowego	134
Wykres 28. Ocena warunków życia w gminie - infrastruktura techniczna - wybrane elementy	135
Wykres 29. Jakość i dostępność placówek oświatowych na terenie gminy Trzebielino oceny dobre i bardzo dobre	135
Wykres 30. Ocena jakości funkcjonowania opieki społecznej.....	136
Wykres 31. Ocena stopnia zagrożenia problemem - bezpieczeństwo publiczne.....	136
Wykres 32. Ocena warunków życia w gminie - dbałość o estetykę posesji	137

Wykres 33. Ocena warunków życia w gminie - oferta kulturalna	137
Wykres 34. Ocena warunków życia w gminie - oferta sportowo-rekreacyjna.....	138
Wykres 35. Jakość elementów rozwoju społeczno - gospodarczego gminy - oferta inwestycyjna ...	138
Wykres 36. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - baza hotelowa.....	139
Wykres 37. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - Turystyka i agroturystyka.....	139
Wykres 38. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - Promocja gminy	139
Wykres 39. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - Handel	140
Wykres 40. Jakość elementów rozwoju gospodarczego - Usługi	140
Wykres 41. Jakość elementów rozwoju gospodarczego gminy - Połączenia komunikacyjne.....	140
Wykres 42. Natężenie problemów społecznych na obszarze gminy Trzebielino	141
Wykres 43. Pięć najważniejszych problemów do rozwiązania na obszarze gminy Trzebielino	142
Wykres 44. Ważność realizacji przedsięwzięć na obszarze gminy Trzebielino - oceny bardzo ważne	144
Wykres 45. Źródło informacji działaniach podejmowanych przez władze gminy i wydarzeniach lokalnych.....	146
Wykres 46. Z którymi z wymienionych form promocji spotkał/a się Pan/i w ciągu ostatniego roku?	146
Wykres 47. Czy odwiedza Pan/Pani stronę internetową gminy?	147
Wykres 48. Płeć ankietowanych	149
Wykres 49. Wiek ankietowanych	149
Wykres 50. Zatrudnienie ankietowanych.....	150